

જૈનમ્ જ્યતિ ચાસનમ્

પ્લાસ્ટિક એટલે જીવસૃષ્ટિનો મોતનો સામાન

સર્વ જીવં સંરક્ષક અને પોષક એવી આર્ય સંસ્કૃતિની પરંપરામાં આજે પણ નખ કાપીને એને જ્યાં ત્યાં ન ફેંકતા જમીનમાં દાટી દેવામાં આવે છે. જે કાળક્રમે જમીનમાં ભળી જાય છે. જો નખ કાપીને બહાર છૂટામાં ફેંકવામાં આવે અને કોઈ પંખી એને અનાજ સમજીને ખાઈ લે તો તે તુરંત મૃત્યુ પામે છે. આજે એનાથી પણ ભયંકર પ્લાસ્ટિકનો ઉપયોગ એટલા બહોળા પ્રમાણમાં વધી ગયો છે કે જળ, જમીન, જંગલ, જાનવર અને જન (માણસ) આ પાંચેય ઉપર મોત ઝળુંબી રહ્યું છે.

શાકમાં પ્લાસ્ટિકની થેલીથી માંડીને પીન, કાંસકા, પાણી પીવાની બોટલો, પડદા, દૂધબ્રશ, રેઝર, ભણવાના સાધનો, ઓફિસ સ્ટેશનરી, ઘરનું ફર્નિચર વગેરેમાં પ્લાસ્ટિકનો ઉપયોગ એટલો વધી ગયો છે કે દરિયાકિનારા, ગિરિમથકો અને પર્વતની ઊંચાઈએ આવેલા પર્યટકધામોમાં પણ પ્લાસ્ટિકના ઢગલા જોવા મળે છે.

આ પ્લાસ્ટિક થેલી પશુઓના ખાવામાં આવી જતાં રોજ કેટલાયે પશુઓ મરણને શરણ થાય છે. તેમના શરીરમાંથી ૨૦ કી.થી ૨૫ કી. પ્લાસ્ટિકની થેલીઓ એમના આંતરડામાં પેટમાં ચોંટી ગયેલી મળી આવે છે. વિકાસના નામે વિનાશ વેરતા પશ્ચિમી સંસ્કૃતિની પેટ્રોકેમિકલ્સની આ જણસે પોતાનો વિકરાળ પંજો આ સૃષ્ટિ પર ફેલાવી દીધો છે. બાળકો પ્લાસ્ટિક પહેરતા ગૂંગળાઈને મૃત્યુ પામ્યા છે તેમ જ દરિયામાં પ્લાસ્ટિક ઠલવાય છે ત્યાં માછલીઓ વગેરે જીવસૃષ્ટિનું નિકંદન નીકળી જાય છે. વળી આ પ્લાસ્ટિકને ધરતી પણ સંઘરતી નથી. કાગળ કે કોટનના કપડા જમીનમાં ભળી જાય છે પણ આ પ્લાસ્ટિક ૫૦૦ વર્ષ સુધી એમનું એમ રહે છે. એટલે જમીનમાં જ્યાં પ્લાસ્ટિક હોય ત્યાં અનાજ ઊગતું નથી તેમ જ ભૂગર્ભમાં રહેલી જળસંપત્તિને પણ એ પ્રદૂષિત કરે છે.

પ્લાસ્ટિકની થેલીમાં દૂધ, શાકભાજી, પાનમસાલા, આઈસક્રીમ, પીપરમેન્ટ જેવી પ્રત્યેક વસ્તુમાં પી.વી.સી. (પોલિવિન ફ્લોરાઈડ) નામનું કેમિકલ ભળવાથી કેન્સર થવાની પૂરી શક્યતા ઊભી રહે છે. પ્લાસ્ટિકને જો બાળવામાં આવે તો હાર્ટએટેક, કેન્સર, કીડની ફેઈલ થઈ જાય તેવા એક સાથે ૫૭ રસાયણો હવામાં વહૂટે છે. જેના કારણે અશક્તિ, શરીરનું ખેચાવું, બહેરાશ અને લીવરની બિમારીઓ સરળતાથી શરીરમાં ઘર કરી જાય છે.

ઈટાલીમાં ૨૦૦તી વધુ સ્થાનિક કોમોએ પ્લાસ્ટિકની થેલીઓ ઉપર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ મૂક્યો છે. પ્રતિવર્ષ ૨.૫૮ કરોડ ટન પ્લાસ્ટિકનું ઉત્પાદન થાય છે. (વર્ષ ૧૦ થી ૧૫% ટકાની વૃદ્ધિ સાથે). આમાંથી નીકળતો C.F.C. (ક્લોરોફ્લુરો કાર્બન) નામનો ઝેરી વાયુ ઓઝોનના પડદાને તોડી સૃષ્ટિ ઉપર પર્યાવરણીય અસમતુલા ઊભી કરી સૂર્યની ભયંકર ગરમીને સહેલાઈથી ફેલાવા દે છે. એક અંદાજ મુજબ એકલા મુંબઈમાં રોજની ૨ કરોડ પ્લાસ્ટિકની થેલીનો વપરાશ થાય છે. આ પ્લાસ્ટિકના કચરાનું શું કરવું એની પશ્ચિમના દેશોને પણ ખબર નથી તેઓ તો ભારત જેવા વિકાસશીલ (?) દેશોના ગળામાં એમણે આપેલી AID - મદદના - (જે AIDS - એઈડ્ઝથી પણ ભયંકર છે) બદલામાં એમના કચરાઓને ઘંટીના પડરૂપે બાંધી દેવામાં આવે છે.

ચાલો, આજથી જ નક્કી આપી દઈએ પ્લાસ્ટિકનો જાકારો.

કપડાંની થેલીઓ હવે હાથમાં લઈને જ બહાર ખરીદી કરવા જઈશું એવું નક્કી કરીએ તો આપણે ઓછામાં ઓછી ૧૦ પ્લાસ્ટિકની થેલીઓ લાવતાં બચી જઈએ, જે કેટલાયે પશુ-પંખી, માનવજાતને મોતનાં મુખમાં જતાં બચાવી લેશે.

પ્લાસ્ટિકને જોઈને જીવસૃષ્ટિના મોતને યાદ કરીએ. અલવિદા! પ્લાસ્ટિક હવે તને છોડીને જ જંપીશું એવો દૃઢ નિશ્ચય કરીએ છીએ.

(સુજ વાચકો! આપની પાસે પણ આવા કોઈ માહિતીસભર લેખો/વાચન સામગ્રી હોય તો અમને મોકલી આપવા નમ્ર વિનંતી છે.)

હૈં! હોય નહીં?

ચોમાસાની ઋતુમાં અતિસાર, ઝાડા થઈ થવાની ફરિયાદ ખૂબ થાય છે. નાના બાળકોની વાત બાજુએ રાખીએ તો મોટાઓને જ્યારે ઝાડા થાય ત્યારે પાણી તેમ જ પ્રવાહી બહુ ન લેવું. પાણીમાં સૂંઠ નાખીને ઊકાળેલું પાણી પીવું તેમ જ મલાઈ કાઢેલું મોળું દહીં, વલોણાની બલવણ તેમ જ આખું શેકેલું જીરું નાખેલી છાશ પીવાથી ખૂબ ફાયદો જણાશે.

એક ચમત્કારિક પ્રયોગ છે. દહીંને પહેલાં ગરમ કરો. આંગળી દાઝે એવું સરખું ગરમ થઈ જાય (નહીં તો દ્વીદળ થાય તો ખૂબ જીવોની હિંસા થાય) પછી તેમાં શેકેલી આખી મેથીના દાણાનો ભુક્કો નાખો. થોડું બલવણ (પાકું મીઠું) નાખી ૧ વાટકો ગરમ ગરમ પી જવાનું. દિવસમાં ૨/૩ વખત આવી રીતે લેવાથી ઝાડામાં તુરંત ફાયદો થશે.

ઝાડા બંધ કરવા કોઈ એલોપથીની ટીકડીઓ ન લેવી. એ કચરાને નીકળી જ જવા દેવો. ઝાડા થાય ત્યારે અનાજ નહીં ખાવું. તળેલું, તીખું છોડી દેવું. હલકો ખોરાક લેવાથી તેમ જ સફરજન કે દાડમ વાપરવાથી તુરંત કાબૂમાં આવી જતાં હોય છે.

છીંકણીને પલાળી નાખી ઉપર લગાવવાથી પણ ઝાડામાં ઘણો ફાયદો થતો હોય છે. ઝાડાના દર્દીએ શ્રમ ન કરવો. હલનચલન બને તેટલું ઓછું કરવું. જમ્યા પછી તુરંત પાણી નહીં પીવું જોઈએ. ઘણાં ચોવિહાર કરતી વખતે છેલ્લી ઘડીએ પહેલાં પેટ ભરીને જમે પછી તુરંત ૨ થી ૫ ગ્લાસ જેટલું પાણી પીતા હોય છે. આ પ્રક્રિયા ભવિષ્યમાં બધા રોગોની જનની બને છે. તેનાથી ઝાડા પણ થઈ જતાં હોય છે. ચોવિહારની ગોઠવણ એવી રીતે કરવી કે જમ્યા પછી સૂર્યાસ્તને એકાદ કલાકની વાર હોય. તો જમ્યા પછી પોણો કલાકે થોડું પાણી વાપરી શકાય. પણ સૂર્યાસ્તના થોડા સમય પહેલાં જ ચોવિહાર કર્યો હોય તો તે પછી મુખશુદ્ધિ કરવા જેટલું પાણી પીવું. પછી પાણી નહીં પીવું. કદાચ રાત્રે તરસ લાગે તો થોડું સહન કરી લેવું. ધીમે ધીમે એવી ટેવ પણ પડી જશે. પરંતુ જમીને તુરંત બહુ પાણી પીવાથી મંદાગ્નિ, અપચો, ઝાડા, આમવાત વગેરે અનેક રોગો થઈ જતાં હોય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રી મનોજભાઈ નગીનદાસ શાહ

આજનો સુવિચાર

૧) દુઃખનો સ્વીકાર કરો; દોષને પડકાર કરો. ૨) સત્સંગ કે સદ્વાંચન આપણું હૃદય પરિવર્તન કરે છે. ગુણ પરિવર્તન આપણે જાતે જ કરવાનું હોય છે

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્

મૂર્ખતા ૧૦૦ લક્ષણ

“જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્” ના સુજ્ઞ વાંચકોનો આજે એક Acid Test લેવામાં આવી રહ્યો છે. એનું પરિણામ આપે કોઈને બતાવવાનું નથી. જાતે જ માકર્સ જોઈને પોતાની જાત વિષે નક્કી કરી લેવાનું છે કે આપણે કેટલામાં છીએ?

નીચે મૂર્ખતાના ૧૦૦ લક્ષણો “શ્રાદ્ધવિધિ પ્રકરણ” નામના જૈન ગ્રંથમાંથી લેવામાં આવ્યા છે. દરેક વાક્ય પછી એક બોક્સ (□) મૂકવામાં આવેલ છે. આપે એ વાક્ય વાંચી ‘હકાર’ માં જવાબ હોય તો ખરાની (✓) ટીક કરવાની અને ‘નકાર’ માં જવાબ હોય તો ચોકડી (X) મારવાની.

મૂર્ખતા અંગેની આ પરીક્ષા છે એટલે જેટલી (X) વધુ આવે એટલા તમે હોંશિયાર છો. જેટલી ટીક ખરાની (✓) વધુ આવે તેટલી મૂર્ખતાની વધુ નજીક ગણાશે. પાસ થવા માટે ઓછામાં ઓછા ૬૦ (ચોકડી) ગુણ જોઈશે. ૮૦ ઉપર ચોકડી આવે તો ડીસ્ટીંકશન ગણાશે. સંપૂર્ણ ૧૦૦ ગુણાંકવાળાની અમોને ખાસ જરૂર છે. અમારો સંપર્ક કરવા નમ્ર વિનંતી છે. આ વાક્યોની અંદર જીવનનો સાર મૂકી દેવામાં આવ્યો છે. એક એક વાક્ય ઉપર વિદ્વાનો એક એક પુસ્તક ભરી શકે તેટલો મસાલો છે. ફાઈલમાં આ કાગળ ફાઈલ કરી દર મહિને પાછા આ કાગળ જે મમળાવતા રહેશે તે આ જગતમાં નિર્દોષ રત્નની જેમ શોભા પામશે.

(ખાસ નોંધ: પરિણામ કોઈને બતાવવાનું નથી તેથી પ્રત્યેક ટીક, બરોબર વિચાર કરીને, આત્મસાક્ષીએ કરવા નમ્ર વિનંતી છે.)

મૂર્ખતા ૧૦૦ લક્ષણ

૧. છતી શક્તિએ ઉદ્યમ ન કરે □, ૨. પંડિતોની સભામાં પોતાનાં વખાણ કરે □, ૩. ગણિકાના વચન ઉપર વિશ્વાસ રાખે □, ૪. દંભ તથા આડંબર ઉપર ભરોસો રાખે □, ૫. જુગાર, કિમિયા વગેરેથી ધન મેળવવાની આશા રાખે □, ૬. ખેતી આદિ લાભનાં સાધનોથી લાભ થશે કે નહીં? એવો શક રાખે □, ૭. બુદ્ધિ નહીં છતાં મોટું કામ કરવા ધારે □, ૮. વણિક થઈ એકાંતવાસ કરવામાં રુચિ રાખે □, ૯. માથે દેવું કરી ઘરબાર વગેરે ખરીદે □, ૧૦. પોતે વૃદ્ધ થઈ કન્યા પરણે □, ૧૧. ગુરુ પાસે ન ધારેલા ગ્રંથની વ્યાખ્યા કરે □, ૧૨. ખુલ્લી વાત ઢાંકવાનો પ્રયત્ન કરે □, ૧૩. ચંચળ સ્ત્રીનો ભર્તાર થઈ ઈર્ષ્યા રાખે □, ૧૪. શત્રુ સમર્થ છતાં મનમાં તેની શંકા ન રાખે □, ૧૫. પ્રથમ ધન આપીને પાછળથી પચ્ચાતાપ કરે □, ૧૬. અભણ છતાં મોટા સ્વરથી કવિતા બોલે □, ૧૭. અવસર આવે નહીં છતાં બોલવાની ચતુરતા દેખાડે □, ૧૮. બોલવાનો અવસર આવે મૌન રાખે □, ૧૯. લાભને અવસરે કલહ-કલેશ કરે □, ૨૦. ભોજનને સમયે ક્રોધ કરે □, ૨૧. મોટા લાભની આશાથી ધન વિખેરે □, ૨૨. સાધારણ બોલવામાં ક્લિષ્ટ એવા સંસ્કૃત શબ્દ વાપરે □, ૨૩. પુત્રના હાથમાં સર્વ ધન આપી પોતે દીન થાય □, ૨૪. સ્ત્રી પક્ષના લોકો પાસે યાચના કરે □, ૨૫. સ્ત્રીની સાથે ટંટો થવાથી બીજી સ્ત્રી પરણે □, ૨૬. પુત્ર ઉપર ક્રોધ કરી તેનું નુકસાન કરે □, ૨૭. કામી પુરુષોની સાથે હરિફાઈ કરી ધન ઉડાવે □, ૨૮. યાચકોએ કરેલી સ્તુતિથી મનમાં અહંકાર લાવે □, ૨૯. પોતાની બુદ્ધિના અહંકારથી બીજાનાં હિત વચન ન સાંભળે □, ૩૦. અમારું મોટું કુળ એવા અહંકારથી કોઈની ચાકરી ન કરે □, ૩૧. દુર્લભ એવું દ્રવ્ય આપીને કામ-ભોગ સેવે □, ૩૨. મૂલ્ય આપીને ખરાબ માર્ગે જાય □, ૩૩. રાજા લોભી છતાં તેની પાસેથી લાભ થવાની આશા રાખે □, ૩૪. અધિકારી દુષ્ટ છતાં ન્યાયની આશા રાખે □, ૩૫. કાયસ્થને વિષે સ્નેહની આશા રાખે □,

(એક જ્ઞાતિનું નામ છે)

૩૬. મંત્રી કૂર છતાં ભય ન રાખે □, ૩૭. કૃતબ્ધ પાસે ઉપકારના બદલાની આશા રાખે □, ૩૮. અરસિક પુરુષ આગળ પોતાના ગુણ જાહેર કરે □, ૩૯. શરીર નિરોગી છતાં વહેમથી દવા ખાય □, ૪૦. રોગી છતાં પરેશ ન પાળે □, ૪૧. લોભથી સ્વજનને છોડી દે □, ૪૨. મિત્રના મનમાં રાગ ઉતરી જાય એવાં વચન બોલે □, ૪૩. લાભનો અવસર આવે આળસ કરે □, ૪૪. મોટો ઋદ્ધિવંત છતાં કલહ-કલેશ કરે □, ૪૫. જોષીના વચન ઉપર ભરોસો રાખી રાજ્યની ઈચ્છા કરે □, ૪૬. મૂર્ખની સાથે મસલત કરવામાં આદર રાખે □, ૪૭. દુર્બળ લોકોને ઉપદ્રવ કરવામાં શૂરવીરપણું બતાવે □, ૪૮. જેના દોષ જાહેર દેખાય છે, એવી સ્ત્રી ઉપર પ્રીતિ રાખે □, ૪૯. ગુણનો અભ્યાસ કરવામાં ક્ષણમાત્ર રુચિ ન રાખે □, ૫૦. બીજાએ સંચય કરેલું ધન ઉડાવે □, ૫૧. માન રાખી રાજા જેવા ડોળ ઘાલે □, ૫૨. લોકોમાં રાજાદિકની જાહેર નિંદા કરે □, ૫૩. દુઃખ આવે દીનતા બતાવે □, ૫૪. સુખ આવે ભાવિ કાળે યનારી દુર્ગતિ ભૂલી જાય □, ૫૫. થોડા બચાવવાને અર્થે ઘણો વ્યય કરે □, ૫૬. પરીક્ષાને અર્થે ઝેર ખાય □, ૫૭. કિમ્મિયામાં ધન હોમે □, ૫૮. ક્ષય રોગ છતાં રસાયન ખાય □, ૫૯. પોતે પોતાની મોટાઈનો અહંકાર રાખે □, ૬૦. ક્રોધથી આત્મઘાત કરવા તૈયાર થાય □, ૬૧. નિરંતર વગર કારણે આમતેમ ભટકતો રહે □, ૬૨. બાણના પ્રહાર થયા હોય તો પણ યુદ્ધ જુએ □, ૬૩. મોટાની સાથે વિરોધ કરી નુકસાનમાં ઉતરે □, ૬૪. ઘેરું ધન છતાં આડંબર મોટો રાખે □, ૬૫. હું પંડિત છું એમ સમજી બહુ બડબડાટ કરે □, ૬૬. પોતાને શૂરવીર સમજી કોઈની બીક ન રાખે □, ૬૭. ઘણાં વખાણ કરી સામા માણસને ત્રાસ ઉપજાવે □, ૬૮. હાંસી કરતાં મર્મ વચન બોલે □, ૬૯. દરિદ્રીના હાથમાં પોતાનું ધન આપે □, ૭૦. લાભ નક્કી નહીં છતાં ખરચ કરે □, ૭૧. પોતાના ખરચનો હિસાબ રાખવાને પોતે કંટાળે કરે □, ૭૨. નસીબ ઉપર ભરોસો રાખી ઉદ્યમ ન કરે □, ૭૩. પોતે દરિદ્રી થઈ વાતો કરવામાં વખત ગુમાવે □, ૭૪. વ્યસનાક્ત થઈ ભોજન કરવાનું પણ ભૂલી જાય □, ૭૫. પોતે નિર્ગુણી છતાં પોતાના કુળની ઘણી પ્રશંસા કરે □, ૭૬. કઠોર સ્વર છતાં ગીત ગાય □, ૭૭. સ્ત્રીના ભયથી યાચકને દાન આપે નહીં □, ૭૮. કૃપણતા કરવાથી માઠી અવસ્થા પામે □, ૭૯. જેના દોષ ખુલ્લા દેખાતા હોય તેના વખાણ કરે □, ૮૦. સભાનું કામ પૂરું થયા વિના ઘરમાંથી ઉઠી જાય □, ૮૧. દૂત થઈ સંદેશો ભૂલી જાય □, ૮૨. ખાંસીનો રોગ છતાં ચોરી કરવા જાય □, ૮૩. યશને અર્થે ભોજનનું ખર્ચ મોટું રાખે □, ૮૪. લોક વખાણ કરે એવી આશાથી થોડો આહાર કરે □, ૮૫. જે વસ્તુ થોડી હોય તે ઘણી ભક્ષણ કરવાની મરજી રાખે □, ૮૬. કપટી અને મીઠા બોલા લોકોના પાસમાં સપડાય □, ૮૭. વેશ્યાના યારની સાથે કલહ કરે □, ૮૮. બે જણા કાંઈ મસલત કરતાં હોય ત્યાં ત્રીજો જઈ ચડે □, ૮૯. આપણા ઉપર રાજાની મહેરબાની હંમેશા રહેશે એવી ખાત્રી રાખે □, ૯૦. અન્યાયથી સારી અવસ્થામાં આવવાની ઈચ્છા કરે □, ૯૧. ધન પાસે નહીં છતાં ધનથી યનારાં કામો કરવા જાય □, ૯૨. લોકમાં ગુપ્ત વાત જાહેર કરે □, ૯૩. યશને અર્થે અજાણ માણસનો જામીન થાય □, ૯૪. હિતનાં વચન કહેનારની સાથે વેર કરે □, ૯૫. બધે ભરોસો રાખે □, ૯૬. લોકવ્યવહાર ન જાણે □, ૯૭. યાચક થઈ ઉષ્ણ ભોજન જમવાની ટેવ રાખે □, ૯૮. મુનિરાજ થઈ ક્રિયા પાળવામાં શિથિલતા રાખે □, ૯૯. કુર્કમ કરતાં શરમાય નહીં □ અને ૧૦૦. બોલતાં બહુ હસે, તે મુર્ખ જાણવો. □

શ્રી શ્રાદ્ધવિધિ પ્રકરણમાંથી

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રી નરેન્દ્રભાઈ બાબુલાલ સંઘવી (ભાભરવાળા)

આજનો સુવિચાર

જો હું માત્ર બનીશ તો મારા સંતાનો ઉપર ક્રિસ્કારથી ગુત મેળવવા કરતાં વાત્સલ્યથી હારી જવાનું પસંદ કરીશ. વાત્સલ્યની અમીધારથી તેમનાં શુભનું સર્વતોમુખી સંસ્કરણ કરીશ. મા એટલે સદાચારમય મુનિ... મુનિ એટલે વાત્સલ્યમયી મા...

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે

અવંતિકાબાઈ ગોપલે સ્ટ્રીટ

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

“ભક્તિથી મુક્તિ-૧”

અજૈન શાસ્ત્રોમાં એક સુંદર મજાનો શ્લોક આવે છે. એનો ભાવાર્થએ છે કે ૧૦૦ કામ છોડી ને નાહી લેવું જોઈએ. ૧ હજાર કામ છોડી ને ખાઈ લેવું જોઈએ. (જઠરાગ્નિને તેઓએ દેવની ઊપમા આપી છે. એનો અપલાપુ ન થવો જોઈએ.) ૧ લાખ કામ છોડીને દાન કરી લેવું જોઈએ. આ શ્લોકના આ ત્રીજા ચરણનો ભાવાર્થ એમ છે કે દાન કરવાનો વિચાર આવે તેનો ઝડપથી અમલ કરવો જોઈએ, નહીં તો એકવાર એનો સમય વીતી જશે પછી દાન આપવાનો ભાવ તૂટી જશે. દાન માટે એક સરસ મજાની વાત નીચેના શ્લોકમાં પણ મૂકવામાં આવી છે,

સતેષુ જાયતે સુરઃ, સહસ્રેષુ ચ પંડિતઃ । દસ સહસ્રેષુ ચ વક્તાઃ, દાતા ભવતિ વા ન ભવતિ ॥

સોએ એક શુરવીર પાકે, હજારે એક પંડિત પાકે, દશ હજારે એક વક્તા પાકે પણ દાનેશ્વરી તો થાય કે ન થાય તેનું કંઈ નક્કી નહીં. એક શેઠ પાસે એક ભિખારી ખાવાનું માંગે છે. શેઠ તારૂંકીને ગુસ્સામાં નનૈયો ભણે છે. પછી પૈસા, કપડા, ઓઢવાનું માંગે છે. શેઠ બધામાં વારાફરતી ના પાડે છે. અંતે અચાનક પેલા ભિખારીએ શેઠને કહ્યું આ નીચે પડેલી ધૂળ આપશો ? શેઠને થયું મારું શું જાય છે ? શેઠે ચપટી ધૂળ લઈ પેલા ભિખારીના તુંબડામાં નાખી પછી પૂછ્યું “લે મેં આ ધૂળ નાખી પણ તારું શું વળ્યું ? ” પેલા ભિખારીએ કહ્યું “ શેઠ, ભલે મારું કંઈ ન વળ્યું પણ તમારો હાથ તો વળ્યો, આજે ધૂળ માટે વળે છે તો કાલે દાન માટે પછી ધન માટે વળશે. એટલે દાન આપવું ખૂબ મુશ્કેલ છે. આખ્યા પછી પણ પસ્તાવો કરવાનું દૂષણ ધૂસી ન જાય તેથી તેની સતત અનુમોદના કરવાનું ભૂષણ આપેલા દાનને આભૂષણ રૂપ બનાવીને જ જંપે છે એટલે ૧ લાખ કામ છોડીને દાન કરી લેવું અને શ્લોકના અંતિમ ચરણમાં બહુ જ સરસ વાત મૂકી છે કે અસંખ્ય કામ છોડીને ભગવાનની ભક્તિ કરી લેવી.

જૈન શાસ્ત્રોમાં પણ ટંકશાળી વચનોને પીરસનારા મહામનિષી ઊપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી મહારાજાએ ભક્તિને મુક્તિની દ્રુતિ તરિકે વર્ણવી છે. ઊપાધ્યાય યશોવિજયજી એટલે કનોડાના જશવંત નામનો નાનકડો બાળક જેને ૨૧૧ વર્ષની ઉંમરે આખું ભક્તામર કડકડાટ માત્ર સાંભળીને કંઠસ્થ કરેલું. આ એજ ઊપાધ્યાયજી મ.સા. છે જેઓ બદામ ઊછળે અને નીચે પડે ત્યાં સુધીમાં સંસ્કૃતના નવા ૬ શ્લોક બનાવતાં. સમગ્ર જિનાગમનો સાર તેમણે એક શ્લોકમાં જણાવી દીધો છે.

સાર મે તન્મયા લબ્ધં, શ્રુતાબ્ધેર્વગાહનાત્ । ભક્તિર્ભગવતી બીજં, પરમાનન્દ સમ્પદાં ॥

એટલે કે આ શ્રુતનું અવગાહન કરીને મને એનો સાર મળી ગયો છે. એ છે “પરમાત્મ ભક્તિ” જે બીજ સ્વરૂપ છે અને સાધકને અંતે પરમપદ આપીને જ જંપે છે. ભક્તિને ઊપાલંભ (મીઠો ઠપકો) આપતાં એક સ્તવનમાં આજ ઊપાધ્યાયજી મહારાજ સરસ મજાની વાત કરે છે. “ મુક્તિથી અધિક ભલી તુજ ભક્તિ મુજ મન વસી ” મોક્ષથી પણ વધારે વહાલી મને પરમાત્માની ભક્તિ છે કારણે ભક્તિનો આનંદ તો પ્રત્યક્ષ છે. ભક્તિના ગુણ અગણિત છે પણ એક તકલીફ મોટી છે અને એ છે કે જે ભક્તિ કરે છે એને મુક્તિ મળી જ જાય છે. તેથી ભગવાન અને ભક્ત એક બની જાય પછી એ ભગવાનને ભજી નથી શકતો. આવી સુંદર અને મીઠી ભાષામાં ભગવાનની ભક્તિને ઊપાલંભ આપતા પૂ. યશો વિ. મ.સા. એકજ વાત કરે છે કે ભક્તિ નામનું બીજ જે વાવે છે તેને પછી અંકુરાઓ, પણાં, શાખાઓ, ડાળીઓ છેવટે ફૂલો અને અંતે મોક્ષરૂપી ફળ સામેથી એના કરકમળમાં આવીને પડે છે એમાં ભેમત નથી.

અસ્મિન્ હૃદયે નિયમા સિદ્ધિઃ । ભગવાન એક વખત પણ હૃદયમાં આવે એટલે સિદ્ધિની પ્રાપ્તિ થયા વગર રહેતી નથી. જરૂર છે માત્ર ભગવાનને ભાવથી ભેટવાની. સંત તુકારામને એના મોટાભાઈએ એક વખત એક કામ સોંપ્યું. મોટોભાઈ ૪૦ વર્ષથી રોજ અડધો લોટ દૂધ ચડાવવા ભગવાન પાસે જતો. તેને બહારગામ જવાનું થતાં એક દિવસ માટે લઘુબંધુ તુકારામને આ કામ સોંપ્યું કે તું એક દિવસ આ દૂધ ભગવાનને ચડાવી આવજે. તુકારામને એમ કે મોટા ભાઈ રોજ દૂધ લોટામાં ભરીને લઈ જાય છે અને પછી એ લોટો ખાલી લાવે છે એટલે દેવ આ દૂધ પી જતા હશે. એટલે તેમણે પણ ભોળાભાવે ભગવાનને કહ્યું આજે મારો મોટો ભાઈ બહારગામ ગયો છે મને આ કામ સોંપ્યું છે. તું

દૂધ પીજા. પણ ભગવાન થોડા દૂધ પીવાના હતા? હવે ભક્ત અને ભગવાન વચ્ચે પ્રેમનો ઝઘડો પરાકાષ્ટાએ પહોંચે છે. તુકારામે અંતિમ પડકાર ભગવાનને ફેંકી દીધો કે ભગવાન ! તું જ્યાં સુધી દૂધ નહીં પીવે ત્યાં સુધી હું ઘરે નથી જવાનો. કેમ આજે હું આવ્યો એટલે તને ખોટું લાગ્યું છે ? કાકલુદી કરે છે, માથા પછાડે છે, આંસુઓ સારે છે, ભાવ હવે પરાકાષ્ટાએ પહોંચે છે. કલાકેક પછી કોઈ અધિષ્ઠાયક દેવને એની આ પરાભક્તિની જોઈને ખેંચાઈ આવવું પડે છે અને દૂધ ખલાસ થઈ જાય છે. આત્મસંતોષના ભાવ સાથે તુકારામ ઘરે આવે છે. બીજા દિવસથી મોટાભાઈનું દૂધ ચડાવવાનું શરૂ થઈ જાય છે. બે ચાર દિવસ પછી અચાનક મોટાભાઈને યાદ આવતાં તેમણે તુકારામને પૂછ્યું, “ અલ્યા ! તું તે દિવસે ભગવાનને દૂધ ચડાવી આવેલો ? ” તુકારામે તુરંત જવાબ આપ્યો, “ હાં, મોટાભાઈ, ભગવાન દૂધ પી ગયેલા, તમે નહોતા એટલે થોડીવાર લાગી પણ છેવટે પીવડાવીને જ આવ્યો. મોટાભાઈને થયું ૪૦ વર્ષમાં ક્યારેય મારું દૂધ ભગવાને ન પીધું અને આ તુકારામ એક દિવસમાં આવડી મોટી સિદ્ધિને પ્રાપ્ત કરી આવ્યો ? ભાઈને એ ભેટી પડ્યો. એટલે ભાવની ખૂબ કિંમત છે ભાવ ભક્તિ માટે પૂ. શ્રીમાન વિજયજી મહારાજ સાહેબે પણ આ વાત એક સ્તવનમાં મૂકી દીધી છે.

કહત માન જીન ભાવ ભગતિ બીન, શિવ ગતિ હોત ન મેરી,
કયું કર ભક્તિ કરું પ્રભુ તેરી ?... (૨)

ભાવ જ્યારે ભગવાનું શરૂ થાય છે ત્યારે કાર્મણવર્ગણાઓમાં અદ્ભુત રાસાયણિક પ્રક્રિયાઓ શરૂ થાય છે અને સંચય કરેલા કર્મોના ભુક્કા બોલવાનું શરૂ થઈ જાય છે. એક માણસ ગાલ ઉપર દાઝી ગયો. કોઈએ પૂછ્યું અલ્યા ક્યાંય નહીંને ગાલ ઉપર કેવી રીતે દાઝી ગયો ? પેલાએ જવાબ આપ્યો કે હું ઇસ્ત્રી કરતો હતો ને ફોન આવ્યો. આપણી પણ કંઈક આવી જ હાલત છે ? તન મંદિરમાં મન શેરબજારમાં. શેરોના ભાવ ગગડે અને ઇન્ડેક્સ ડાઉન થઈ જાય તેમ આપણા પણ ભાવ ગગડી ગયા છે નહિં તો જે અઇમુત્તાને ‘ ગમણા ગમણે...’ નો પાઠ મળેલો એ જ પાઠ આપણી પાસે છે. છતાં તેને કેવળજ્ઞાન અને આપણે હજુ ચોર્યાસીના ચક્કરોમાં. ભાવ કદાચ ન આવે તો પણ ક્રિયા તો પાછી ન જ છોડવી. દુકાન માં નુકશાન જાયતો દુકાન બંધ નથી કરી દેતાં. દુકાન ખુલ્લી હશે તો કોઈકવાર પણ નફી થશે. અને ઊંચી દ્રવ્યક્રિયા જ ઊંચા ભાવને લાવનારી જનની છે માટે ક્રિયા અને ભાવ બન્ને સિક્કાની બે બાજુ જેવા છે બે માંથી એકની પણ ઉપેક્ષા ન ચાલે. એટલે વિશિષ્ટ પ્રકારે ભક્તિ કરવાનું શરૂ કરી આપણે આપણા જીવનને નવપલિત કરી દઈએ. અરિહંત પ્રભુના દર્શન/ પૂજાના ફળ અચિન્ત્ય છે. એક ચૈત્યવંદનમાં સાર નીચે મુજબ મૂકવામાં આવ્યો છે કે....

દેરાસરે જવાથી-ઉપવાસનું ફળ

દેરાસર જવાની ઇચ્છા કરે	૧,	દેરાસરે જવા ઊભો થાય	૨
દેરાસર જવા માંડે	૩,	દેરાસર જવા તરફ ડગલા ભરે	૪
દેરાસરના રસ્તે ચાલતાં	૫,	દેરાસરના અર્ધે રસ્તે પહોંચતા	૧૫
દેરાસરને દૂરથી દર્શન કરતાં	૩૦,	દેરાસર પાસે આવતાં	૬ માસના
દેરાસરના ગભારા પાસે આવતાં	૧ વર્ષના,	પ્રભુજીને પ્રદક્ષિણા આપતા	૧૦૦ વર્ષના
સુંગધી પુષ્પોની હાથેથી ગૂંથેલી માળા પહેરાવતા	૧ લાખ વર્ષના		

ભાવપૂજારૂપ ચૈત્યવંદન, સ્તવન, ગીતગાન, નૃત્યથી અનંતુ ફળ મળે યાવત્ તીર્થંકરનામ કર્મ બંધાય. એટલે દ્રવ્યપૂજા કર્યા પછી શાંતચિત્તે અવશ્ય ભાવપૂજા, ચૈત્યવંદન - સ્તવન વગેરે કર્યા વગર ન રહેવું.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રી દલીચંદભાઈ હકીચંદભાઈ શાહ (પાલીતાણાવાળા)

આજનો સુવિચાર

પશુરક્ષા, વનરક્ષા, જલરક્ષા, ભૂરક્ષામાં જ ભારતીય પ્રજાનું ભૌતિક હિત સમાયેલું છે. નારીમાં શીલની સુરક્ષામાં જ તેનું આધ્યાત્મિક હિત સમાયેલું છે. આના દુશ્મનોને ઓળખી લો. દરિયાપાર ભગાડી મૂકો.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧

ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૮

જેનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

પરમાત્મભક્તિવા રહસ્યો

શ્રી જિનેશ્વર ભગવાનના દર્શન કરવાથી ત્યા સાધુપુરુષોને વંદન કરવાથી જેમ છિદ્રવાળા હસ્તમાં પાણી ટકતું નથી તેમ લાંબા કાળ સુધી પાપ પણ ટકતું નથી. આ ભગવાનની પ્રતિમામાં જે ભગવાનનું દર્શન કરે છે તેની દૃષ્ટિમાં અપૂર્ણ આત્મસ્નેહ અંજાય છે. મનમાં સર્વના મંગળની શુભ ભાવના છલકાય છે. પ્રાણમાં અપૂર્વ હર્ષ ઊભરાય છે.

અધમ આત્માઓ ભગવાનની પ્રતિમાને પથ્થર માને છે. મધ્યમ આત્માઓ પ્રતિમા માને છે અને ઉત્તમ આત્માઓ તેને ભગવાન માને છે. એક આચાર્ય ભગવંત કોઈ પ્રતિમા બોલે તો તરત ટોકે. ભાઈ! પ્રતિમાની જગ્યાએ ભગવાન બોલો: પ્રતિમા પર જિનશાસનની અતિ ગૂઢ અંજનશલાકાની વિધિ થાય એટલે એ પરમાત્મામાં પરિવર્તિત થઈ જતી હોય છે. આચાર્ય ભગવંતો એ મંગળ ક્ષણોમાં સીમંધર સ્વામી ભગવંતને વિનંતી કરી થોડી ક્ષણો માટે પોતાનામાં તીર્થંકરપણાનું આરોપણ કરવાની વિનંતી કરતા હોય છે અને પોતાનામાં પ્રવેશલું તીર્થંકરપણું પછી અંજન દ્વારા પ્રતિમામાં આરોપણ કરતા હોય છે. હજુ થોડા વર્ષો પહેલાં અંજનશલાકાઓમાં આ અંજન થયે તેજકિરણો છૂટતા અને ભગવાન સામે રાખવામાં આવેલા અરિસાઓ ફૂટી જતાં હતાં.

આપણે પછી રોજ એ ભગવાનની પૂજા કરવા દ્વારા એમનું તીર્થંકરપણું (ધીમે ધીમે આપણા દોષોને ખતમ કરવા દ્વારા અને ભગવાનના ગુણોને આપણામાં ખેંચવા દ્વારા) આપણામાં પ્રવેશ કરે તેવી વિનંતી કરવાની હોય છે.

‘જિન પડિમા જિન સારિખી’ એ ન્યાયે ભગવાનની પૂજાનું ફળ શાક્ષાત્ ભગવાનને પૂજન કરવાથી જે ફળ મળે તેટલું જ છે. તેનાથી જરાપણ ઓછું નહીં.

શ્રી રાયપસેણીય સૂત્રમાં કહ્યું છે કે શ્રી જિનપૂજાનું ફળ પૂજકના હિતને વાસ્તે, સુખને વાસ્તે, મોક્ષના વાસ્તે, જન્માંતરમાં પણ સાથે આવનારું ફળ છે. “થયયુઈ મંગલં” એટલે કે સ્થાપના નિક્ષેપાની સ્તુતિ કરવાથી જીવ સુલભ બોધિ થાય છે. અને એટલે જ એક શ્લોકમાં ભગવાનને વિનંતી કરવામાં આવી છે કે હે! ભગવાન, દેવલોકની અપ્સરાઓની મને સ્પૃહા નથી. નારકીના દુઃખો છેદાઈ જાય તેવી કે સંસાર ટૂંકો થઈ જાય તેવી મારી કોઈ માંગણી નથી. અરે! જલ્દી મોક્ષ મળી જાય તેવી પણ મારી કામના નથી. મને તો બસ ભવોભવ તારા ચરણોની સેવા જોઈએ છે.

એક ભક્ત હૃદયે કાવ્યાત્મક ભાષામાં ભગવાન પાસે જે પ્રાર્થના કરી છે તે અતિ અદ્ભુત છે. હે પરમાત્મન! મારા એવા નસીબ ક્યાં કે ફરીથી મને મનુષ્યભવ મળે પરંતુ કદાચ હું તિર્થંચગતિમાં ચાલ્યો જાઉં તો મને મોર બનાવજે જેથી તારા શિખરે બેસીને ટહૂકા કર્યા કરું. મોરપીંછ બની તારી ગોદમાં રમ્યા કરું. ક્યાંય કોઈક કબૂતર, ચકલી બનાવજે જે તારા મંદિરના ગોખલામાં માળો બનાવીને તને નીરખ્યા કરે. કદાચ મૃગલો બનાવે તો કસ્તુરીયો મૃગલો બનાવજે. જેથી તારા વિલેપન વખતે તારા ચરણોમાં આળોટું. કદાચ ગાય બનાવે તો ચમરી ગાય બનાવજે જેના વાળમાંથી ચામર બની તારી પાસે ઘૂમ્યા કરું. કદાચ એકેન્દ્રિયમાં નાખે તો પૃથ્વીકાયમાં આરસ બનાવજે; અપ્કાયમાં (પાણીના જીવોમાં) કિરોદધિના જળ બનાવજે; વાઉકાયમાં ધૂપનો બાયુ બનાવજે; વનસ્પતિકાયમાં ગુલાબ - ચંપો, મોગરાનો જીવ બનાવજે. જેથી તારી આજુબાજુ જ મારું અસ્તિત્વ રહે. બેઈન્દ્રિયમાં નાખે તો શંખ બનાવજે તો આરતી

મંગળદીવામાં નાદરૂપે હાજર રહી શકું. સદ્ભાગ્યે કદાચ ફરીવાર મનુષ્ય બનાવે તો સંપ્રતિ મહારાજના આત્મા જેવો બનાવજે જેમણે ૧૧ લાખ જિનપ્રતિમાઓ અને ૧૧ કરોડ જિનપ્રતિમાઓ પોતાના જીવનમાં ભરાવી અને કદાચ દેવ બનાવે તો પાર્શ્વનાથ ભગવાનનાં આત્મા જેવો બનાવજે જેમણે ૫૦૦ કલ્યાણકોમાં અગ્રેસર બનીને હાજરી આપેલી.

ઘંટીની અંદર જે અનાજના દાણા વચ્ચેના લાકડાને પકડે છે તે બે પડ વચ્ચે પીલાતા નથી. તે લાકડું એટલે ભગવાન. ભગવાનને જે છોડે છે તે ચોર્યાસીના ચક્કરમાં પિસાઈ જાય છે. એટલે જ કહ્યું છે કે સંપત્તિ એ સંપત્તિ નથી. ભગવાનના નામનું સ્મરણ એજ સાચી સંપત્તિ છે. વિપત્તિ એ વિપત્તિ નથી, ભગવાનના નામનું વિસ્મરણ એજ સાચી વિપત્તિ છે.

હૈં! હોય નહીં?

વાળ ખરવા-ટાલ વગેરેના પ્રયોગો : (ગતાંકથી ચાલુ)

૬. તલના ફૂલ, ગોખરું અને સીંધાલુણ ને કોપરેલ તેલમાં નાખીને તેનો લેપ કરવાથી ટાલ પર વાળ ઊગે છે.

૭. કાકડી છાલ સાથે ખાવાથી વાળમાં ચમક આવે છે.

૮. આમળાનો પાવડર, જેઠીમધનો પાવડર અને અરીઠાથી માથું ઘસવાથી કોઈપણ પ્રકારના ઈંડાયુક્ત શેમ્પુની જરૂર નથી પડતી. ગરમ પાણીમાં આમળાનો ભુક્કો નાખી વાળ ધોતાં તે સુંવાળા અને મુલાયમ બને છે.

૯. ન્હાતી વખતે એક ખરબચડું કપડું લઈ ભીનું કરી શરીર પર રહેલા વાળના મૂળથી ઊલટા ક્રમે (નીચેથી ઉપર) ઘસીને ન્હાવાથી તદ્દન અલ્પ પાણીથી અને છતાં ખૂબ ફાયદો થાય તેવું સ્નાન થાય છે. સ્નાનનો અર્થ વાળના મૂળમાં જામેલ મેલ, કચરો સાફ કરવાનું છે. તે ઉપરના પ્રયોગથી સહજ સિદ્ધ થાય છે. ચામડીના રોગીઓએ કે કોઈએ પણ ક્યારેય સાબુથી ન્હાવાની જરૂર હોતી જ નથી. માત્ર પાણી અને કપડાંથી ઉપર પ્રમાણે સ્નાન કરતાં શરીરની તંદુરસ્તી સચવાઈ રહે છે.

સાબુમાં એસીડ આવતો હોય છે. (કોસ્ટીક સોડા વગેરે તે પાણીને અડતા પાણીના અસંખ્ય જીવોનો દ્વાસ થાય છે તેથી માત્ર સાદા પાણીથી જ ન્હાવાનું રાખવું અથવા તો ગોમુત્ર - છાણ - મુલતાની માટીથી બનતા સાબુનો ઉપયોગ કરવો (ધામ ઉપર મળે છે.) જેથી વાળને પણ નુકસાન નહીં થાય.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

સ્વ. શાંતાબહેન બુટાલાલ શાહ

આજનો સુવિચાર

જો દુઃખો જોવા છે તો બીજાના જ જુઓ, જાતના કદાપિ નહિ. જો દોષો જોવા છે તો જાતના જ જુઓ, બીજાના કદાપિ નહિ. આથી સંસારનો તરત અંત આવશે. અન્યથા સંસાર અનંત જ રહેશે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

जैनम् ज्यति शासनम्

अष्टप्रकारी पूजा रहस्यो-१

ભગવાનની પ્રતિમા એ યંત્ર છે. ભગવાનનું નામ એ મંત્ર છે અને અષ્ટપ્રકારી પૂજા એ તંત્ર છે. શ્રાવકને પુણ્ય વગર ન ચાલે. એક કોઈ શ્રાવક પંડિત હોય, આચાર્યભગવંતને ભણાવતા હોય છતાં જ્યાં સુધી શ્રાવક છે ત્યાં સુધી પૂજા કર્યા વગર નહીં રહેવાનું. શ્રાવકને ડગલેને પગલે પુણ્ય જોઈએ અને 'પુણ્ય' ઉત્પન્ન કરવા માટેનું એક મોટામાં મોટું પાવરહાઉસ હોય તો તે છે 'સ્વદ્રવ્યથી ભગવાનની 'અષ્ટપ્રકારી પૂજા.'

અનંતાનંત કાળથી અનાથ બનીને ભટકતાં આત્માને દશે દૃષ્ટાંતે દોહયલો એવો મહામૂલો મનુષ્યભવ મળી ગયા પછી આ અમૂલ્ય જીવનને એળે ન જવા દેવું હોય તો આ ભગવાનની ખૂબ ભાવથી સર્વ પ્રકારે ભક્તિ કરી લેવી જોઈએ. ભગવાનની ભક્તિ આબાલવૃદ્ધને સહજ છે. તેનાથી તપ, ત્યાગ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, તિતિક્ષા અને ધ્યાન મુશ્કેલ છતાં 'હસ્તામલકવત્' (સહજ) બની જાય છે. પછી સદ્ગુરુનો સંયોગ, ચારિત્ર્ય યાવત્ કેવળજ્ઞાન અને મોક્ષમાં લઈ જવાની તાકાત ભક્તિ નામેના આ અઢી અક્ષરમાં ધરબાયેલી છે.

'ભક્તિ' નામનો આ અક્ષર ચમત્કારિક રીતે પોતાનામાં રહેલા નમ્રતા નામના ગુણનું ભક્તમાં શીલારોપણ કરે છે. આખી બારાક્ષરીમાં 'ભ' અને 'ત' આ બે જ અક્ષરો એવા છે કે જે નીચેથી શરૂ થાય છે. બાકી બધા જ અક્ષરો ઉપરથી શરૂ થાય છે એટલે આ નમેલા બે અક્ષરોની જેમ ભક્ત પણ નમ્ર અને વિવેકી બની જાય છે. 'ભ' એટલે ભજો, 'ગ' એટલે ગમ ખાજો; 'વ' એટલે વાસનાનો ત્યાગ કરજો અને 'ન' એટલે નમજો.

બાળકો પણ ઘણીવાર ભગવાનના નામને ઘૂંટતા કેવા ચમત્કારો કરે છે. ગણિતમાં હોશિયાર એક છોકરાએ પરમાત્મા શબ્દનો સરવાળો કર્યો. ૫ + ૨ + મા (સાડાચાર) + ૮ (અડધો ત એટલે આંઠ) + મા (સાડાચાર) = ૨૪. તીર્થંકરો ચોવીસ જ હોય છે. ત્રેવીસ નહીં બાવીસ નહીં. કારણ તીર્થંકરો બની શકે તેવા ઉત્કૃષ્ટ પરમાણુઓ માત્ર ૨૪ ભગવાન બની શકે તેટલી જ માત્રામાં હોય છે.

એક બાળકને નકલ કરવાની ટેવ એનો પિતા ભારે નાસ્તિક, એણે ઘરમાં મોટા અક્ષરે લખી નાખ્યું THE GOD IS NO WHERE. ભગવાન ક્યાંય નથી. બાળકે ઉપરના વાક્યની નકલ કરી અને છેલ્લા શબ્દનો પહેલો અક્ષર 'W' તેના આગલા શબ્દમાં ભૂલથી જોડાઈ ગયો અને પિતા આસ્તિક બની ગયો. બાળકે લખ્યું THE GOD IS NOW HERE. એટલે ભગવાન હવે અહિં જ છે. અત્ર, તત્ર, સર્વત્ર ભગવાન બધે જ છે. પૂજામાં પણ આપણે દેવોની ઈન્દ્રની નકલ જ કરવાની હોય છે. નકલ ઘણીવાર તો એવી હોય છે જે અસલને પણ ચડી જાય. ચાર્લી ચેપ્લીન જેવી જ 'એક્ટિંગ' કરનારને ૧ લાખ ડોલર મળે એવી સ્પર્ધામાં ૨૬૮ જણાએ ભાગ લીધો. ચાર્લી ચેપ્લીને પણ વેશપલ્ટો કરીને પોતાનું નામ સ્પર્ધામાં લખાવી દીધું. ચાર્લી ચેપ્લીનને એમ કે હવે અમારા ખિસ્સામાં જ આ એક લાખ ડોલર આવી જશે સમજો ને અને બધાના આશ્ચર્ય વચ્ચે તેમનો પોતાનો પાંચમો નંબર આવ્યો.

'અરિહંત ચેઈઆણં'નો ખરો અર્થ એ છે કે મન, વચન, કાયા દ્વારા ભગવાનને કરેલું વંદન, જલ - ચંદન - પુષ્પ દ્વારા ભગવાનને કરેલું પૂજન, વસ્ત્રો અલંકારો, અક્ષત, નૈવેદ્ય ફળ દ્વારા ભગવાનનો કરાયેલો સત્કાર અને ગુણસ્તુતિ દ્વારા કરાયેલું ભગવાનનું સન્માન બોધિલાભને દેનારું છે જે અનુક્રમે નિસસગ્ગ (મોક્ષનું સુખ) આપીને જ જંપે છે. ભગવાનના ગુણો ગાઈને એને જીવનમાં ઉતારવા એ જ ભગવાનની સર્વોત્કૃષ્ટ શ્રેષ્ઠ પૂજા છે. એક શ્લોકમાં આ ભગવાનના ગુણો ગાવાથી શું ફળ મળે છે તેનું સુંદર વર્ણન મૂકવામાં આવ્યું છે.

સયં પુણ્યાં સમજજણે, સહસ્સં ચ વિલેવણે

સયં સાહસ્સિઆ માલાએ, અનંતં ગીઅવાઈએ.

એટલે કે "શ્રી જિનેશ્વર પ્રભુ"ને પ્રમાર્જન કરતાં સો ગણું, વિલેપન કરતાં હજાર ગણું, પુષ્પની માળા ચઢાવવામાં લાખગણું અને ગીત તથા વાજિંત્રથી ભક્તિ કરતાં અનંતગણું પુણ્ય ઉપાર્જન થાય છે.

શ્રી જિન પ્રતિમાના દર્શન માત્રથી કર્મસમૂહમાં ભારે નાસભાગ શરૂ થઈ જાય છે. જેમ ચા બગડે તો સવાર

બગડે, દાળ બગડે તો દિવસ બગડે અને અથાણું બગડે તો વરસ બગડે કહેવાય છે, તેમ પ્રભાતે સારા માણસનું મોં જોનારનો આખો દિવસ સારો જાય છે. તો પછી પરમ સૌભાગ્યવંત અને મંગળ તેમજ કલ્યાણોની વેલડી સર્જતા શ્રી જિનેશ્વર દેવનું દર્શન કરનારનો આખો ભવ સુધરી જાય તેમાં શંકાને કોઈ સ્થાન નથી.

(વધુ આવતાં અંકે)

સુધારો

શ્રેણીના જાગૃત સુજ્ઞવાચકો તરફથી અમારી ત્રુટિઓ પર નમ્ર ધ્યાન દોરવામાં આવતાં નીચે મુજબ ફેરફારો આપની ફાઈલમાં કરી દેવા નમ્ર વિનંતી છે.

શ્રેણી ૬માં: મસાઓ દૂર કરવાના પ્રયોગમાં જે ચૂનો વાપરવાનો છે તે કળીચૂનો એટલે કે ખાવામાં વપરાતો ચૂનો સમજવો.

શ્રેણી ૭માં: હાર્ટ-એટેકના ઉપાયમાં (૧) અર્જુનારિષ્ટની ગોળીઓ ખૂબ સારું કામ આપે છે એમ લખ્યું છે પણ જેને બી.પી.ની તકલીફ રહેતી હોય તેમણે આ દવા લેવાનું પ્રમાણ યોગ્ય વૈદ્યરાજને પૂછીને નક્કી કરવું. (૨) તેમાં તુલસીના અને કુદીનાના પાન વાપરવાનું લખ્યું છે તે ફાગણ સુ. ૧૫ થી કારતક સુ. ૧૫ સુધી આપણને ખપતા નથી તે ધ્યાનમાં લેવા નમ્ર વિનંતી છે.

શ્રેણી ૧૧માં: મુદ્દા નં. ૧૩માં ઉકાળેલું પાણી 'સૂર્યોદય પહેલાં જેટલી મિનિટ પહેલા પાણી ઉતારો' તેમ લખ્યું છે. પરંતુ સૂર્યોદય થયા પછી જ પાણી ઉતારવું વધારે ઊચિત્ લાગે છે.

શ્રેણી ૧૭માં: (૧) ચિલાતીપુત્રએ જે ખૂન કર્યું તે શેઠની પત્નીનું નહીં પણ શેઠની પુત્રી સુષ્મા. જે દાસીપુત્ર ચિલાતીપુત્રની પ્રિયતમા હતી તેનું કરેલું તેટલો હકીકત દોષ સુધારીને વાંચવું. (૨) આ શ્રેણીમાં પ્રથમ પાનાની નીચે જીભના બે કામ લખેલા છે તે બોલવાનું અને ખાવાનું સમજવું.

હવે પછીના આરોગ્ય વિષયક લખાણોમાં પણ સહુએ પોતાની તાસીર સમજીને ઔષધિ પ્રયોગો યોજવા. અમારા શબ્દો કરતાં પણ આત્માના ભાવને પકડવા નમ્ર વિનંતી છે.

આપ સહુને ફરી ફરી નમ્ર વિનંતી છે કે આ શ્રેણીનો શક્ય હોય તેટલો વધારે પ્રચાર કરશો.

અનુમોદનીય

ત્રીજા મહિનાના સૌજન્યનો વર્ધમાન સંસ્કૃતિ ધામ - મલાડ કેન્દ્રએ લાભ લીધેલ છે.

એ સિવાય કોઈને શ્રેણીના જૂના અંકો જોઈતા હોય તો ધામ ઉપરથી મળી રહેશે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી
શ્રી પોપટલાલ બાદરચંદ

આજનો સુવિચાર	ડેઈલી - ડાયરી રાખો. રોજ એક સારું કામ કરો. તેની તેમાં નોંધ કરો. રોજ એક સારો વિચાર કરો. તેને તેમાં ટપકાવી લો.
---------------------	--

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ
(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિભિચોગ પરિવાર
બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૨

ભગવાનની પ્રતિમા એ પ્રકૃષ્ટ પરમ આલંબનસ્વરૂપ છે. પ્રભુની અષ્ટપ્રકારી પૂજા એ અસંખ્ય અનુષ્ઠાનોમાંનું એક અતિ અદ્ભુત અનુષ્ઠાન છે અને ભગવાનની શ્રેષ્ઠ ભક્તિ એટલે પ્રતિપત્તિની ભક્તિ (આજ્ઞા માથે ચડાવવી તે).

કાયા કૃતઘ્ની છે તેથી શરીરથી ખૂબ સાધના કરી લેવાની છે. વચન દ્વારા ભગવાનના સ્તોત્રો-ગુણગાન ગાઈ લેવાના છે. મનથી શુભ ધ્યાન વગેરે કરી લેવાનું છે. કાયા અને વચન (જીભ) હજુ કદાચ ભગવાનને સોંપી દઈએ છીએ જે ભવિષ્યમાં રાખ થવાના છે પણ મન જે ભવિષ્યના ભવોને ઘડનારું છે અને જેના અનુબંધો-સંસ્કારો ભવાંતરમાં સાથે આવવાના છે એ મન આપણે ભગવાનને નથી આપતા.

એક ખેડૂતે રસ્તામાં જતા મુનિ ભગવંતોને રોટલા વહોરાવવા માટે તેડાવ્યા. આહાર વહોરાવીને બે હાથ જોડીને ઊભા રહી ખેડૂતે કંઈક હિતશિક્ષા આપવાની વિનંતી કરી આચાર્ય ભગવંતો ચાર ચક્ષુવાળા હોય છે. તેમણે ખેડૂતના મોઢા ઉપરના તેજને જોઈ એક જ બાધા આપી કે મન કહે તેમ ન કરવું. ખેડૂતે કહ્યું બસ! મહારાજજી આવી નાનકડી બાધા? હું જરૂર પાળીશ. મહારાજ સાહેબે વિહાર કર્યો. ખેડૂતે વિચાર્યું ચાલો હવે ખેતરમાં અધૂરું કામ પૂરું કરવા. પણ વિચાર્યું કે આ આદેશ તો મનમાંથી આવ્યો છે. હવે ખેતરમાં ન જવાય. તો ચાલો ઘરે જઉં. એ પણ મનમાંથી જ વિચાર આવ્યો છે. હવે ઘરે પણ ન જવાય. ચિંતન શરૂ થયું કર્મો બળતા ગયા અને અડધો કલાકમાં તો કેવળજ્ઞાન અને કેવળદર્શન પ્રગટ થઈ ગયાં.

મનનું ઊંધું નમ છે એટલે

નમન કરવા દ્વારા 'ન' મન એટલે કે મન વગરના થઈ જવાનું છે. આટલું સમર્પણ આવે એટલે જીવન સફળ થઈ જાય.

એક ચોર શંકરના મંદિરમાં ચોરી કરવા જાય છે. કંઈ મળતું નથી તો શિવલીંગ ઉપર ચડી ઘંટ ચોરવા જાય છે. ત્યાં શિવલીંગ ફાટે છે, શંકર ભગવાન પ્રસન્ન થાય છે અને કહે છે તું માંગ માંગ. માંગે તે આપી દઉં. પેલો માફી માંગે છે. હું તો ચોર છું. પહેલાં આપ એ કહો કે મારા ઉપર પ્રસન્ન કેમ થયા? શંકર ભગવાન જવાબ આપે છે કે આ મંદિરમાં કોઈ ફળ ચડાવે છે, કોઈ નિવેદ્ય ચડાવે છે. તું તો આખો ને આખો મારા ઉપર ચડી ગયો. એટલે હું પ્રસન્ન છું.

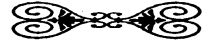
આપણે નક્કી કરીએ કે ખાલી આપણા હાથ કોઈ ખોટા કામ નહીં કરે અથવા પગ ખોટી જગ્યાએ નહીં જાય. આમ થતાં થતાં જો મનનું સમર્પણ આવી જાય તો જંગ જીતી જવાય.

પાંચ અભિગમ

જિન મંદિરે જતાં ૧) સચિત્તનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. એટલે કે માવા, મસાલા, પાન, દવા, ઔષધ, છીંકણી, સેન્ટ, અત્તર, અંબર, કસ્તુરી સોર્બીટ્રેટની ગોળીઓ, બાળકોના દફતરમાં રહેલા નાસ્તાના ડબ્બા, વોટરબેગ વગેરે ખાવાપીવાની વસ્તુઓ લઈને અંદર ન જવું. તે જ પ્રમાણે પાછું ખાલી હાથે પણ ન જવું એટલે ૨) અચિત્તનો અત્યાગ કરવો જોઈએ નીતિશાસ્ત્ર કહે છે કે ખાલી હાથે દેવ કે ગુરુનું દર્શન ન કરવું. કાંઈક લઈને જ જવું. લૌકિક વહેવારમાં પણ સંબંધીને ત્યાં આપણે ખાલી હાથે નથી જતા, તો પરમસ્નેહી પરમાત્મા પાસે તો ન જ જવાય. ૩) 'ઊત્તરાસન' એટલે કે ખેસ પહેરીને જવું તેનો છેડો સિવેલો કે ઓટેલો નહીં પણ તેની દશીઓ છૂટી હોવી જોઈએ જેથી જમીનને સંડાસાપૂર્વક પૂંજ શકાય.

ગુરુવંદના, પ્રતિક્રમણ, સામાયિક, પ્રવચન-શ્રવણ, ચૈત્યવંદન, આરતી - વરઘોડા વગેરે સ્થળોએ ખેસ અવશ્ય ધારણ કરવા. ખેસ વડે નાક સાફ ન કરાય, પરસેવો ન લૂછાય. હાથ પરસેવાવાળા થયા હોય તો ઘોઈ-પૂંજીને પછી જ પૂજા કરાય. પરસેવો દેરાસરમાં પણ ન પડે તેની કાળજી રાખવા એક રૂમાલ અલગથી સાથે રાખવો હિતાવહ છે. ૪) 'અંજલિ' એટલે બે હાથ જોડી 'નમો જિજ્ઞાણં જિઅભયાણં' (નમો ભુવનબંધયે પણ બોલાય) બોલી નમન કરવું. પુરુષોએ ઊંચા હાથ કરી અંજલિબદ્ધ પ્રણામ કરવા. અને ભાવ ભાવવો કે હે સુખેશ્વર, હે પ્રાણેશ્વર, હે હૃદયેશ્વર, હે વિશ્વેશ્વર, હે જિનેશ્વર, હે રાજરાજેશ્વર, હે લોકેશ્વર મારા તને લાખ લાખ પ્રણામ. કોટિ કોટિ વંદન. છેલ્લો અભિગમ છે. ૫) પ્રણિધાન. મન-વચન-કાયાની એકાગ્રતા એનું નામ પ્રણિધાન. થોડો પણ પ્રણિધાનપૂર્વકનો ધર્મ ઘણું ફળ આપે છે. સાચો તો એક નમસ્કાર પણ કાફી છે. (સામર્થ્યયોગનો 'ઈક્કોવિ નમુક્કારો...') પણ એ એક સાચો લાવવા રોજરોજ નમસ્કાર કરવા પડે છે. દેરાસરમાં સંસારની, શેરબજારની, ચોખાની જાતની, શાકના ભાવની કે છોકરા-છોકરીએ દેખાડવાની વાતો ન કરવી જોઈએ. કાંડા ઘડિયાળ ઉતારીને (દેરાસરમાં પણ ઘડિયાળ હોય તો કાઢી નાખવી જોઈએ). પૂજા કરવી જોઈએ.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

વધારે ચરબી

શરીરમાં ચરબીનો ખૂબ ભરાવો થઈ ગયો હોય તો હળવા આસનો, પ્રાણાયામ, સવાર-સાંજ ૧-૧ કલાક ચાલવાથી ઘણો ફરક પડી જાય છે. તે સિવાય -

- ૧) ૧ પાકા લીંબુના રસમાં ગોળ મેળવીને ખાઈ જવું.
- ૨) નરણે કોઠે તેમજ જમ્યા પછી પાકા લીંબુનો રસ તથા ગોળ નવસેકા પાણીમાં પીવું.
- ૩) તુલસીના પાનને (કા. સુ. ૧૫ થી ફા. સુ. ૧૪ વપરાય) દહીં કે છાશમાં ખાવાથી વજન ઘટે છે.

અનુમોદનીય

ત્રીજા મહિનાના સૌજન્યનો વર્ધમાન સંસ્કૃતિ ધામ - સાયન કેન્દ્રએ લાભ લીધેલ છે.
ચોથા મહિનાના સૌજન્યનો વર્ધમાન સંસ્કૃતિ ધામ - મલાડ કેન્દ્રએ લાભ લીધેલ છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રીમતી પુષ્પાબેન એન. શાહ

આજનો સુવિચાર

જાપાનીઝ ખેડૂત ફોકુઆઓ કહે છે. ઓ ભારતીય લોકો! તમારું પ્રત્યેક જીવનદાયી તત્ત્વ ખેતી, શિક્ષણ વગેરે - ઉત્તમ છે. તમે કયાંય કશો ફેરફાર - પ્રગતિના નામે - ન કરો.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

ॐ ॐ नमः

श्रेणी क्रमांक-२८

જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્

સુજ વાયક શ્રી,

(અ) સાદર પ્રણામ સહ! 'જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્' શ્રેણીને આપ સહુએ ઊમળકાભેર આવકાર આપ્યો છે. આ સાથે અમો આપની થોડી વિગતો માંગીએ છીએ, જે અવશ્ય ભરીને આપવા નમ્ર વિનંતી છે તેથી ભવિષ્યમાં આ બધા જ લેખો કદાચ પુસ્તિકારૂપે પ્રગટ થાય તો તે અંગે આપને જાણ કરી શકાય. એ સિવાય અન્ય સાહિત્ય આપને અમારે મોકલવું હોય અથવા તો જિનશાસન ઉપર આવતા આક્રમણોનો આગોતરો અણસાર આપવો હોય તો પત્ર દ્વારા આપના સંપર્કમાં રહી શકીએ અથવા આપની પાસે રહેલી વિશિષ્ટ શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકીએ.

આ સાથે એક 'અભિપ્રાય મોજણી'નું ફોર્મ આપેલું છે. આપ ઈચ્છો તો આપના નામ સાથે (બંધ સાથે) નહીં તો નામ વગર પણ (બ અને ક અલગ-અલગ) અભિપ્રાય આપી શકો છો. શ્રેણીને વાંચવા માટે આપ જેટલા ઉત્સુક છો એથી પણ વધુ ઉત્સાહી બનીને આ બંને ફોર્મ આપ ભરીને અમોને જરૂરથી સહાયક બનશો એવી અમારી અપેક્ષા અસ્થાને તો નથી ને? જણાવવા કૃપા કરશો.

(બ) જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્

શ્રમણોપાસક આરાધકની વિગત

(આ ફોર્મની વિગતો આપે ભરીને આપવાની રહેશે):

૧. આપનું પૂરું નામ : -----
ધરનું સરનામું : -----

ટે. નં. : ----- પેજર/ફેક્સ નં. : -----

૨. ધંધાની વિગત : -----

૩. પેઢીનું નામ તથા સરનામું : -----

ટે. નં. : ----- સેલ્યુલર ફોન નં. : -----

૪. વહેવારિક શિક્ષણ : -----
(કંઈ યુનિવર્સિટીમાંથી)

૫. ધાર્મિક શિક્ષણ : -----

૬. આપની વિશેષતા : -----

જેમ કે સંગીત, વક્તૃત્વ, લેખનશક્તિ, અનુવાદ અને સંપર્ક સેતુ અન્ય કોઈ કળાના ઉલ્લેખ સાથે.

૭. શું આપ જિન શાસનના કોઈ કામો હા / ના જો હા તો અઠવાડિયે, મહિને માટે સમય ફાળવી શકો? કેટલો સમય?

દેશી પદ્ધતિથી મળતી સામગ્રીમાં રસ છે? હા / ના કોમ્પ્યુટર ઓપરેટ કરી શકો છો? હા / ના

સંસ્કૃતિ પ્રદર્શન આયોજનમાં રસ છે? હા / ના - ગામડાના વિકાસ માટે

પશુરક્ષા (પશુપાલનમાં રસ) છે? હા / ના હાથવણાટની આઈટમ તથા

આયુર્વેદમાં જાણકારી તથા રસ છે? હા / ના ખાદી વાપરવામાં રસ છે? હા / ના

અભિપ્રાય મોજણી

- (ક) ૧. કોઈ એક શ્રેણી ૧ થી વધુ વાર વાંચી છે? : હા/ ના/ જો હા તો કેટલીવાર?
૨. આ શ્રેણીમાં સૌથી વધુ શું ગમે છે? : મુખ્ય પરિપત્ર/ હૈં! હોય નહીં?/ સુવિચાર, બધું/ કંઈ પણ નહીં
૩. આપની થકી એક કોપી કે આપે કરાવેલ : ૨ની અંદર/ ૫ની અંદર/ ૧૦ની અંદર/
- ઝેરોક્ષ કુલ કેટલા જણાં વાંચે છે? : ૧૦ થી વધુ
૪. ભવિષ્યમાં આ શ્રેણી કેટલા સમયે : રોજ/ દર અઠવાડિયે/ દર મહિને
- આપવી જોઈએ?
૫. સહુથી શ્રેષ્ઠ કંઈ શ્રેણી ગમી? : -----
૬. આ શ્રેણીમાં આવતા વિષયો કે વિભાગોમાં : -----
- કોઈ ફેરફાર સૂચવશો?
૭. શ્રેણીમાં હવે કયાં વિષયો ઉપર : -----
- લખાણ ઈચ્છો છો?
૮. શ્રેણી વિષે આપનો અભિપ્રાય : -----

૮. આપ કેટલી ભાષા : ગુજરાતી / હિન્દી / ઈંગ્લીશ / સંસ્કૃત

જાણા છો? (ટીક કરો) : અન્ય:

૯. આપ ભાષાંતર કરી : ગુજરાતી / હિન્દી

શકો છો? (ટીક કરો) : ગુજરાતી / ઈંગ્લીશ

૧૦. શું આપ સારા અક્ષરે ગુજરાતી-હિન્દી : ગુજરાતી / હિન્દી / અંગ્રેજી

અંગ્રેજી લખી શકો છો? (ટીક કરો) :

૧૧. સારું વળતર મળતું હોય તો શ્રી જિનશાસનના કોઈ કામ કરવા માટે આપ સમય આપી શકો તેમ છો? (વિગત જણાવો)

૧૨. તમારાં મૂળ વતન બાજુ મેળા તથા સામુદાયિક તહેવારો ક્યારે આવે છે?

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી
શ્રી શાંતિલાલ વાલચંદ કોઠારી

આજનો સુવિચાર : મોટી સંખ્યામાં પરમાત્મા સાથે ધ્યાન દ્વારા અભેદ સંબંધ નહિ સધાય ત્યાં સુધી આપણી બુદ્ધિને ભ્રષ્ટ કરતાં મલિન દેવ-દેવતાઓનું જોર નહિ વૂટે. આપણી સાધનાઓ સફળ નહિ થાય.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોપલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જયતિ ચાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૩

અવગ્રહ-અંતર: પૂજા સિવાયના સમયે જઘન્યથી ૯ હાથ, મધ્યમથી ૧૦ થી ૫૯ હાથ અને ઉત્કૃષ્ટથી ૬૦ હાથ દૂર રહેવું.

શાસન પ્રભાવના કરતાં કરતાં, અશુદ્ધ માણસોને સ્પર્શ કર્યા વગર, અનુકંપાદાન દેતા, વર્ષાદાન ઊછાળતાં, જીવરક્ષા તેમ જ મનમાં નમસ્કાર મહામંત્રનું સ્મરણ કરતાં કરતાં જિનાલયે જવું.

ત્રિકાળ પૂજા: ક્ષાયિક સમકિતીના ઘણી શ્રીકૃષ્ણ અને શ્રેણિક મહારાજા પણ હંમેશા ત્રિકાળ પૂજા કરતાં. ત્રણ ડોઝની વૈધરાજની દવાની જેમ ચોક્કસ અસર થાય છે તેમ ત્રિકાળ પૂજા પણ સંચય થયેલ કર્મોના ભુક્કા બોલાવી દે છે. સૂર્યોદય પછીની પ્રાતઃ કાળની પૂજા હાથ-પગ-મુખ સાફ કરી (શક્ય હોય તો સ્નાન કરીને જ) ત્રણ પ્રદક્ષિણા આપીને વાસક્ષેપ પૂજા (જમણા હાથનો અંગૂઠો અને અનામિકા વચ્ચે વાસક્ષેપ પકડીને) કરીને ધૂપ-દીપ-અક્ષત-નૈવેદ્ય ફળપૂજા ચૈત્યવંદન આદિ કરવા જોઈએ. સવારની પૂજા રાત્રિના પાપોને હણી નાખે છે. મધ્યાહ્ન કાળની પૂજા વિધિવત્ સ્નાન કરીને અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવી જોઈએ જે આખા જીવનના પાપને ધોઈ નાખે છે અને (સામાન્ય રીતે સૂર્યાસ્ત પહેલાં) સાયંકાળે એટલે સાંજની પૂજામાં પ્રદક્ષિણા ધૂપ, દીપ, ચૈત્યવંદન (આરતી-મંગળ દીવો) કરવા જોઈએ. જે ૭ ભવના પાપને ધોઈ નાખે છે.

સ્નાનવિધિ: જિનપૂજાના નિર્મળ ઉદ્દેશ્ય સિવાય સ્નાન ન કરવું. સ્નાન શક્ય હોય તો પરાતમાં કરીને (મુંબઈમાં અનેક યુવાનો આ પ્રમાણે કરે છે) તેનું પાણી નીચે જમીનમાં પરઠવી દેવું જોઈએ. જેથી તે બે ઘડીમાં સૂકાઈ જાય. આપણા શરીરમાંથી નીકળતી અશુચિઓ (કફ, થૂંક, પરસેવો, પેશાબ વગેરે બધી) ૪૮ મિનિટમાં જો સૂકાય નહીં તો તેમાં અસંખ્ય સંમૂર્ચ્છિમ પંચેન્દ્રિય જીવો ઉત્પન્ન થતાં હોય છે. સ્નાન નગ્ન થઈને ન કરવું, પંચિયું પહેરીને નહાવું. ઊલ્ટી થયે, સ્મશાનમાંથી આવ્યે, હજામત બાદ તેમજ મૈથૂન બાદ અવશ્ય સ્નાન કરવું. ભોજન પછી ૧ કલાક ન કરવું.

વસ્ત્ર પરિધાન: સ્કૂલમાં યુનિફોર્મ હોય છે. ચર્ચમાં મસ્જિદમાં નિયમો પાળવા પડે છે તો જિન મંદિરમાં વિધિ મુજબ જ વસ્ત્ર પરિધાન કરવું જોઈએ. આજકાલ ઘણાં લોકો બર્મુડા પહેરીને, લૂંગી કે નાઈટી પહેરીને દર્શન કરવા આવતા હોય છે આ એક મોટી અવિધિ છે. બહેનોએ માથે ઓઢીને જ દેરાસર, વ્યાખ્યાન, પર્યુષણમાં સ્વપ્ન ઊતારવા આવવું જોઈએ. શુદ્ધ-સ્વચ્છ ટુવાલ વડે શરીર લૂંછી બીજો ટુવાલ પહેરી પછી અલગથી પોટલીમાં રાખેલ પૂજાના કપડાં ધૂપીને પહેરવાં જોઈએ. ઉજ્જવળ, શુભ (રાતા અને પીળા વસ્ત્રો પણ ચાલે) વસ્ત્રો પહેરવાં. મુહકટા એટલે મટકા સીલકની જોડીઓ હવે બજારમાં મળે છે જેમાં કોશેટોને મારવામાં નથી આવતાં. તેવા નિર્દોષ વસ્ત્રો પહેરીને પૂજા કરવી.

શક્ય હોય તો ગાંઠ ન બાંધવી. (બહાર ગાંઠ બાંધતા ક્યારેક અંદર મનમાં પણ ગાંઠ બંધાઈ જાય). ખેસમાં જમણો ખભો ખુલ્લો રાખવો. પૂજાના કપડા પહેરી અશુદ્ધ જાજમ પર ન બેસવું. ઘણાં માણસોએ વાપરેલ, મેલાદાટ કપડાં ન પહેરવા. શક્ય હોય તો રોજ પૂજાના કપડાં પાણીમાંથી કાઢી એ પાણી જમીનમાં પરઠવી દેવું. પૂજા પતી ગયે તુરંત બદલી નાખવા. લાંબા સમય પહેરી ન રાખવા. ઘરમાં અલગથી પૂજાના કપડા ધોવા. બળેલા, તૂટેલા, ફાટેલા કે સાંધેલ વસ્ત્રો ન વાપરવાં. કેશ સંવર્ધન કરી પછી વસ્ત્રો પહેરવા. કાંડા પર વીરવલયો, બાજુબંધ, ગળામાં સોનાની ચેઈન, અનામિકા આંગળીમાં વીંટી વગેરે પહેરીને પૂજા કરવી. નગ્ન અંગુલીથી પૂજા ન કરવી. ઉત્તર દિશા સન્મુખ ઊભા રહી પહેરવાં.

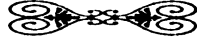
મુખકોશ: આપણે ગંદા દેહથી વિદેહીની (સિદ્ધ બનવાની) સાધના કરવાની છે. અંગારવાયુની દુર્ગંધ

રોકવા ક્રમસેક્રમ આઠ પડ કરી મોં/નાક બરાબર બંધ કરવા. ખેસ વડે જ મુખકોશ બાંધવો. (પુરુષોને બે કપડાથી જ પૂજા કરવાની છે માટે) બહેનોએ રૂમાલથી મુખકોશ બાંધી પૂજા કરવાની છે.

ચાંલ્લો: જેમ આંખ વિનાનું મુખ નકામું છે. ચાંદ વિનાની રાત નકામી છે. જલ વિના સરોવર નકામું છે તેમ તિલક વિના લલાટ નકામું છે. પરમાત્માની આજ્ઞાના સ્વીકારરૂપે ચાંલ્લો કરવાનો છે. સઘવા જેમ 'મારો ઘણી હજુ જીવતો છે' તેના પ્રતિક રૂપે ચાંલ્લો કરે છે. તેમ ભક્ત પણ પરમાત્મા મારા માલિક છે. હું એમનો દાસ છું. મારા 'એ' સદા જીવતા છે તેથી હંમેશ ચાંલ્લો કરે છે. પાટલા, બાજોઠ પર પ્રમાર્જન કરી પચાસને બેસીને ચાંલ્લો કરવાથી આજ્ઞાયક કાર્યાન્વિત થાય છે. અલગથી લસોટી રાખેલા ઘટ કેસરથી તાંબાની સળી વડે દીપશિખા જેવું, બદામના બીજ જેવું, સિદ્ધશીલા પ્રતિ ગમન કરતું, ઊર્ધ્વગતિને સૂચવતું લાંબુ તિલક પુરુષોએ કરવાનું હોય છે. બહેનોએ ગોળ તિલક જ કરવાનું હોય છે. પુરુષોને લલાટ સિવાય. તારી વાણીનું જ શ્રવણ કરીશ. તેની પ્રતિજ્ઞા માટે કાનની બે બુટી ઉપર, તારા જ ગુણ ગાવાના પ્રતિકરૂપે કંઠમાં, નિરંતર તારું ધ્યાન ધરવાના પ્રતિકરૂપે હૃદય પર અને નાભિના ઊંડાણમાં તારો વાસ હો એ ન્યાયે નાભિ ઉપર પણ તિલક કરવું જોઈએ.

તિલક કરીએ એ કેસરથી પૂજા ન થાય. પૂજા પછી તિલક ભૂંસી ન નાખવું. પ્રત્યેક ક્રિયા કરતી વખતે યાદ રાખવું કે પરમાત્માનું તિલક મારે માથે છે. સૂતા પહેલાં ચાંલ્લો માથે ચડાવીને પછી સૂઈ જવું.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

વજન વધારવા

વજન વધારે હોય તે પતલા માણસને જોઈને દુઃખી થાય છે તેમજ જેનું વજન ઓછું હોય તેને એમ થયા કરે છે કે આપણે વજન કેમ વધારવું?

- ૧) અશ્વગંધાને આયુર્વેદમાં 'વૃષ્ય' કહી છે. તેથી દૂધ સાથે આસન લેવાથી શક્તિ વધે છે, વજન વધે છે. અન્ય અનેક રોગોમાં ફાયદો કરે છે.
- ૨) નરણા કોઠે ખજૂર સાથે (જયારે ખપતી હોય ત્યારે) દૂધ પીવાથી તેમજ કોથમીરનો તાજો રસ અને લીંબુનો રસ ભેળવી પીવાથી લોહી શુદ્ધ થાય છે અને વજન વધે છે.
- ૩) ખજૂર ૧૦૦ અને દ્રાક્ષ ૫૦ ગ્રામ દરરોજ ખાવાથી નવું ચેતન પ્રગટે છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રી ભાચંદર વર્ધમાન સંસ્કૃતિ ધામ

આજનો સુવિચાર

જીવનના પચાસ ટકા જેટલા દોષો એક ઝાટકે દૂર કરવા હોય તો આખું કુટુંબ રાતે લા સુધીમાં ઘરની અંદર આવી જાય અને ૧૦ સુધીમાં સૂઈ જાય.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૪

૧૦ ત્રિક: ત્રિક એટલે ત્રણનું જોડું.

૧) નિસીદી ત્રિક: સંસારના પાપ વ્યાપારના કાર્યોના ત્યાગસ્વરૂપ જિનાલયના મુખ્ય દ્વારે દેવાની હોય છે. નિસીદી એટલે (નિષેધ) ત્યાગ કરું છું.

બીજી નિસીદી: જિનાલયમાં પ્રવેશ કર્યા પછી ચોપડા લખવાનું, નામું કરવાનું કામ, પાટ-પાટલાદિ ઠેકાણે મૂકવાનું કામ કર્યા પછી આ કાર્યોના ત્યાગસ્વરૂપ ગર્ભદ્વાર પાસે બીજી નિસીદી કરવાની છે અને

ત્રીજી નિસીદી: અષ્ટપ્રકારી પૂજા થયે દ્રવ્યપૂજાના ત્યાગસ્વરૂપે ચૈત્યવંદન પ્રારંભ કરતાં પૂર્વે કરવાની છે.

ચૈત્યવંદન શરૂ થયે આપણી આંગી કોઈ બગાડે કે આપણા સાથિયા કોઈ હલાવે તો પણ આપણે કશું બોલવાનું નથી કારણ નિસીદી એટલે નિષેધ: હવે મન-વચન-કાયા પરમાત્મામાં જ એકત્રિત કરવાના હોય છે. માટે કોઈની સાડી કેવી છે, કેટલામાં આવી હશે કે પછી લગ્નના કે સાદડીના આમંત્રણો વગેરે કોઈ જ સંસારના કામો ત્યાં થઈ શકે નહીં. સ્તવન પણ ઉપયોગપૂર્વક, અર્થસભર અને અન્યને ખલેલ ન પડે તે રીતે ગાવાનું.

૨) પ્રદક્ષિણા ત્રિક: પ્રકૃષ્ટ રીતે દક્ષિણા જેને મેળવવી હોય તે ભગવાનને પ્રદક્ષિણા આપે. માત્ર બે મિનિટનો સમય લાગે પણ ૧૦૦ વર્ષના ઉપવાસનું પુણ્ય મળે. મહામાંગલિક અને શુકનવંતી છે આ પ્રદક્ષિણા. પરમાત્માની જમણી બાજુથી શરૂ કરવાની હોય છે. (Clockwise - ઘડિયાળના કાંટાની જેમ). ચાર ગતિરૂપ સંસારના પરિભ્રમણને ટાળવા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર્યની રત્નત્રયીને પામવા ત્રણ પ્રદક્ષિણા આપવાની છે. એક મુખ્ય ભગવાન અને ભમતીમાં બહાર ત્રણ મંગલમૂર્તિઓ હોવાથી સમવસરણ જેવું ચિત્ર ખડું થાય છે. 'ઈલિકાભ્રમર' ન્યાયે ભગવાનની આજુબાજુ ધૂમતાં ધૂમતાં ભગવાન જેવા બની જવાનું છે. લગ્ન વખતે દેવાતા ચાર ફેરા ચાર ગતિના પરિભ્રમણને વધારનારા છે. જ્યારે ત્રણ પ્રદક્ષિણા પરમાત્મ સ્વરૂપ પમાડનારી છે. શ્રાદ્ધવિધિ - પ્રવચનસારોદ્ધારમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે વડપુરુષ બે હાથ જોડી આગળ ચાલે અને પરિવાર મિત્રવર્ગ ફળ-ફૂલ-નૈવેદ્ય હાથમાં રાખી પાછળ પાછળ ચાલે.

૩) પ્રણામત્રિક: પરમાત્માને પ્રકૃષ્ટભાવપૂર્વક નમવાનું છે.

અ) અંજલિબદ્ધ પ્રણામ: ભગવાનનું મુખ જોતાં જ હાથ જોડી કપાળે લગાડી 'નમોજિણાણં જિઅભયાણં' બોલવાનું.

બ) અર્ધાવનત પ્રણામ: ગર્ભદ્વાર પાસે પહોંચીએ ત્યારે અડધું શરીર નમાવીને પ્રણામ કરવા તે.

ક) પંચાંગ પ્રણિપાત: બે હાથ, બે પગ અને ઊત્તમાંગ મસ્તક એ પાંચેય એક સાથે જમીનને અડાડીને ખમાસમણા વખતે કરાતા પ્રણામ તેને પંચાંગ પ્રણિપાત કહે છે.

ઘણાં બધાં ભગવાન દેરાસરમાં હોય અને બધા ભગવાનને ત્રણ-ત્રણ ખમાસમણાં ન આપી શકીએ તો છેવટે નમો-જિણાણં જિઅભયાણં બોલીને બધે પ્રણામ કરવા.

૪) પૂજા ત્રિક: અ) અંગપૂજા ચૈત્યવંદન ભાષ્યમાં અંગપૂજાને 'વિઘ્નોપશામિની' કહી છે. એટલે કે જળ પૂજા, ચંદન પૂજા, પુષ્પ પૂજા અંગ રચના વગેરેથી બાહ્ય અને આંતરિક સર્વે વિઘ્નોનો નાશ થાય છે. અંગપૂજાને વૈરાગ્યકલ્પતલા ગ્રંથમાં સમન્તભદ્રા કહી છે જે અદ્ભુત ચિત્તપ્રસન્નતાનું સાધકને દાન કરે છે.

બ) અગ્રપૂજા (સર્વભદ્ર) ધૂપ, દીપક, અક્ષત, નૈવેદ્ય અને ફળપૂજાને 'અભ્યુદય કારિણી' કહી છે. આપણે સુખી-સમૃદ્ધ છીએ તે આપણી બુદ્ધિ માત્રથી નહીં પરંતુ આગલા ભવમાં ક્યાંક કોંક જગ્યાએ ચોકખા ધીના દીવા કર્યા હશે, ૧૦૮ દીવાથી આરતી ઊતારી હશે. તેના પુણ્યના પ્રભાવે બાહ્ય અને આંતરિક સર્વપ્રકારી અભ્યુદય થાય છે.

ક) ભાવપૂજા: (સર્વસિદ્ધિકલા): ચૈત્યવંદન, સ્તુતિ, સ્તોત્ર, સ્તવન, ગીત, ગાન, નૃત્ય દ્વારા કરવામાં આવતી ભાવપૂજાને 'નિઃશ્રેયસ કારિણી' એટલે કે મોક્ષમાં લઈ જવા માટે નિસરણી સમાન ગણવામાં આવી છે.

જળપૂજા: "જળપૂજા જુગતે કરો, મેલ અનાદિ વિનાશ

જળપૂજા ફળ મુજ હોજો, માંગું એમ પ્રભુ પાસ.

અષ્ટપ્રકારી પૂજામાં જળપૂજા અતિ મહત્વની છે અને સૌથી વધુ ચમત્કારિક છે કારણ નવડાવવાના ભગવાનને અને કર્મો સાધકના ખપે.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

આમળા એટલે અમૃત

આમળા માટે એમ કહેવાય છે કે આમળા એટલે નવજીવન. સર્વ આશાઓ છોડી દીધી હોય તેવા લોકોને પણ આમળા નવજીવન આપે છે. આમળા માટે જેટલા પ્રયોગો લખીએ તેટલા ઓછા છે. ચરક સુશ્રુત અને અષ્ટાંગ દ્વયે આમળાના બે મોઢે વખાણ કર્યા છે. સીઝનમાં તાજા મળતા હોય ત્યારે રોજના ૨-૩ આમળા ખાવા તેમજ રોજ ત્રિફળા એટલે કે હરડે (૬૦% રોગો મટાડે), આમળા (૭૦% રોગો મટાડે) અને બહેડા (અનેક રોગો મટાડે) એ ત્રણેનું ચૂર્ણ રોજ લેવાથી માથાના વાળથી લઈ નખ સુધીના સર્વ રોગોમાં અનેક ફાયદાઓ થાય છે. શુદ્ધ દવા જોઈતી હોય તો આ છોડ તમે ઘરમાં પણ ઊગાડી શકો. સંપર્ક કરો. ૧૮, શાહીબાગ-૨, ઝાંઝરડા રોડ, જુનાગઢ. ટે. નં. ૩૧૭૧૫.

આવો જ એક પ્રયોગ લીંબડાના કોરનો (ફૂલનો) છે. ફાગણ મહિના પછી લીંબડા ઉપર કોર બેસે છે. સફેદ ઝીણા ફૂલ જેવો તે ચૈત્ર સુદ ૧ થી ચૈત્ર સુ. ૧૫ સુધી ૧ ચમચી ફાંકીને ઉપર ગરમ પાણી સાથે લેવામાં આવે તો આખું વર્ષ તાવ નથી આવતો.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રી કેતનભાઈ બળવંતરાય શાહ

આજનો સુવિચાર

સ્ત્રી એ 'શ્રાવિકા' છે. એના માથે સાત ક્ષેત્રના સાત બેડાનો ભાર છે. સંતાનોને એ સાધુ બનાવે, ભણાવે, પ્રભુનો ભક્ત બનાવે.
→ જો 'નારી' ઉગરી ગઈ, તો શું ન ઉગરી ગયું?

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૬

વિશ્વની સર્વશ્રેષ્ઠ શક્તિઓના સમૂહ સંગઠનરૂપ એવા તીર્થંકર પરમાત્માનો દેવતાઓ પણ ૧ કરોડ ૬૦ લાખ કળશોથી અભિષેક કરે છે. સઘળી ભૌતિક સામગ્રી અને આધ્યાત્મિક શક્તિના (કેવળજ્ઞાન) સમ્રાટ એવા મિહિમાવંત પ્રભુના અભિષેકનું દૃશ્ય આ જગતનું સર્વોદ્દેશ્ય શ્રેષ્ઠ દૃશ્ય છે. આ ભાવ ભળે ત્યારે સાધકના અંતરમાં પણ એક સંગીત વહે છે.

એક ગરીબ ભીલ રોજ ૧૨ વાગ્યે મંદિરમાં આવે. એક ટૂંકી પોતડી પહેરી હોય, હાથમાં ભાલો હોય અને મોઢામાં પાણીનો કોગળો ભરીને આવે અને કોગળા કરી એમના દેવનો અભિષેક કરે. દેવને સાક્ષાત્ ભગવાન માની અભિષેક કરે. પછી પાંચ મિનિટ શાંતિથી બેસે અને દેવ એ ભીલ સાથે વાતો કરે. એ દેવની ચોવીસ કલાક સેવા કરનાર પંડિતને એમ થાય કે મારી સાથે કેમ વાત નહીં કરતા હોય? અને આ ભીલ પાંચ મિનિટ આવે, મોઢેથી અભિષેક કરે છતાં દેવ એની સાથે વાત કરે છે? પંડિતની આ શંકાની પરીક્ષા થઈ અને બીજે જ દિવસે સવારે મંદિર ખોલ્યું તો તેમના દેવની જમણી આંખ ગુમ. પંડિત રડયો-કકળ્યો અને ઘણી શોધખોળ કરી પણ આંખ ન મળી. બપોરે ૧૨ વાગ્યે પેલો ભીલ કોગળો મોઢામાં ભરીને આવ્યો, જોયું ભગવાનની આંખ નથી. એક પળનો પણ વિલંબ કર્યા વગર પોતાની જમણી આંખમાં પોતાનો ભાલો મારીને આંખ ખેંચી કાઢી ભગવાનને આંખ લગાડી દીધી. દેવ પ્રસન્ન થયા. પંડિતને હવે સમજાયું કે દેવ એની સાથે કેમ વાત કરે છે?

અભિષેક પૂજા આપણી સર્વ વિપદાઓને ટાળી દશે દિશાઓની આકાંક્ષા પૂરી કરે છે. આજથી ૭૦-૮૦ વર્ષ પહેલા તળાજાની બાજુમાં આવેલા ટીમાણા ગામે ૧ યુવાન દંપતી રહે. પતિ ૩૨ વર્ષનો નવયુવાન. પત્ની રૂપરૂપના અંબાર સમી ૨૯ વર્ષની, રંભા અપ્સરાઓને પણ શરમાવે એવું એનું કામણ. બન્ને ઘણી-ઘણિયાણી મજેથી રહે, સુખે સંસાર ચલાવે. એકદા આ અભિષેક પૂજાનું મહત્ત્વ સાંભળી પત્નીને શ્રી શત્રુંજય મંડન શ્રી આદિનાથ ભગવાનના પ્રથમ અભિષેક કરવાનો ભાવ થયો. કારતક સુદ ૧૫ થી બન્ને જણા ૧૫-૨૦ કિ.મી. ચાલીને આવે. વહેલા ચડે અને અભિષેકની બોલી બોલે. એ જમાનામાં પણ હજારો રૂપિયાનું ઘી થાય. પોતાના ગજા બહાર જાય એટલે નિરાશ થઈ બન્ને પોતાને ગામ પાછા ફરે. ફરી પાછા બીજે દિવસે વહેલી સવારે નીકળી જાત્રા કરે પણ ઘી હાથમાં નથી આવતું. પત્નીની ઉત્કંઠા વધતી જાય છે. પોષ સુદ પાંચમે તો પતિને 'અલ્ટીમેટમ' આપી દીધું કે હવે હું નહીં રહી શકું. પતિએ પણ ઘરવખરી વેંચીને પણ પત્નીની ઈચ્છા પૂર્ણ કરવાનો નિર્ણય કર્યો. ભગવાન પ્રત્યે એ જમાનામાં કેવો ઉત્કટ ભાવ હશે? બન્ને ઘણી-ઘણિયાણી વહેલા ઉપર ચડી ગયા અને સદ્નસીબે સામે બોલવાવાળું કોઈ નહીં. હજાર, બે હજાર રૂપિયામાં બોલી હાથમાં આવે તેમ હતું. બોલી બોલનારે જય બોલાવતા એક વાર, બે વાર પોકાર કર્યો અને ત્રણ વાર બોલવા જતો હતો, ત્યાં એક ભાઈ દોડતો આવ્યો અને ૫ હજાર મણ ઘી બોલ્યો. ઘણિયાણી બેભાન જેવી થઈ પડી ગઈ. ઘણી સૂનમૂન થઈ ગયો. આ શું? હાથમાં આવેલો કોળિયો ઝૂંટવાઈ ગયો. પછી તો આખો સંઘ આવ્યો. ૭૦-૮૦ હજાર રૂા.માં સંઘપતિએ આદેશ લીધો. અભિષેકનો લાભ નહીં મળવાથી ઘણિયાણી લવારા કરે છે. સંઘપતિને આખી હકીકતથી વાકેફ કરવામાં આવે છે. તેણે દંપતી પાસે શરત મૂકી કે હું એક બાધા આપું તમે લ્યો તો પહેલો અભિષેક તમને કરવા દઉં. દંપતીના જીવમાં જીવ આવે છે. ગમે તે શરત

મંજૂર છે પણ આજે આ પ્રભુના અભિષેક કરવાનો લ્હાવો અમને આપો. સંઘપતિની ઈચ્છાથી દંપતી જીવનભર માટે ઈથું વ્રત (અબ્રહ્મના સેવનનો ત્યાગ) સ્વીકારે છે.

આવા નાનકડા કામ માટે આવું મોટું વ્રત આપી દીધાથી સંઘપતિ હવે પછતાય છે. ધણી-ધણિયાણી અવર્ણનીય ઉલ્લાસથી અભિષેક કરે છે. કેસરપૂજાનું ઘી પણ સંઘપતિનું હોવાથી સોનાની વાટકી હાથમાં પકડી આ બડભાગી દંપતીને વિનંતી કરે છે તમે જ લાભ લ્યો. દંપતી વળતી શરત મૂકે છે કે આ સંઘ અહીં પૂરો ન કરવો અને સકળ સંઘ અમારે ટીમાણા ગામ પધારો તો પહેલી પૂજા કરીએ. કોલ દેવાઈ જાય છે. સંઘ વાજતેગાજતે ટીમાણા ગામ બાજુ પ્રયાણ કરે છે. દંપતી ગામમાં દોડીને આગોતરી જાણ કરવા વહેલાં પહોંચે છે. ગામમાં આનંદ પ્રસરી જાય છે. ગામ આખું સંઘને આવકારવાની તૈયારીમાં લાગે છે. ઢોલ-ત્રાંસા વાગે છે અને એજ સમયે આ દંપતીના ઘરે ખીલે બાંધેલી ગાય ગાંડી થઈ ભાગે છે. ખીલ્લો જ્યાંથી ઉખડયો ત્યાં સોનાના ચરુ નીકળે છે. ધણિ-ધણિયાણી ધીના પૈસા પેઢીમાં જમા કરાવવા જાય છે. પેઢીના મુનિમે કહ્યું કે આ ધીના પૈસા સંઘપતિ ભરી ગયા છે. ખૂબ રકઝકને અંતે આખરે એક જ ધીના પૈસા બે વાર ભરાય છે. આજે પણ આણંદજી કલ્યાણજી પેઢીમાં આ સોનેરી ઈતિહાસ સુવર્ણાક્ષરે અંકાયેલો છે.

(અપૂર્ણ)

હું! હોય નહીં?

કબજિયાત નિવારણ ઉપાયો (ચાલુ)

- ૮) ૩ ગ્રા. મેથીનું ચૂર્ણ સવાર-સાંજ ગોળ પાણી સાથે લેવું.
- ૧૦) કાળી દ્રાક્ષ સવારે પલાળીને સાંજે મીંજ કાઢીને ખાવી.
- ૧૧) ઈસબગુલ ચમત્કારિક ફાયદો આપે છે. દૂધમાં પલાળીને લેવાથી ઘણી રાહત થાય છે. વળી કોઈ આડઅસર પણ નથી થતી.
- ૧૨) નિરંજન ફળ પાણીમાં પલાળીને ફૂલે એટલે મીંજ કાઢીને ફળ લેવું.
- ૧૩) સાંજે ખારું પાણી ગરમ કરી લેવું.
- ૧૪) હીમેજને દીવેલમાં તળીને લેવાથી પણ કબજિયાતમાં ચમત્કારિક ફાયદો થાય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રી વિમળકાન્ત જીવણલાલ શાહ

આજનો સુવિચાર

જે તે માર્ગે સંપત્તિનું વહેણ વહેવડાવવા કરતાં તપોવનો, શિબિરો, મિલનો, યુવા - ઉત્કર્ષોમાં એને જવા દો માનવ જાતનું બહુ મોટું પરિવર્તન તમને શીઘ્ર જોવા મળશે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૭

અભિષેક કરતાં કરતાં સમગ્ર વિશ્વના કલ્યાણની ભાવના કરીએ અને પ્રભુને ભાવવાહી રીતે વિનવીએ કે

“જય તાત તું, જગ માત તારો બાળ હું તુજને સ્તવું, સવિ જીવ થાયે શીવ એવી ભાવના દિલમાં ધરું. તારી કૃપાએ ચૈત્યને પ્રતિમારૂપે પરમાણુઓ પરિણામ પામે શીઘ્રને એ ભાવના દિલમાં ધરું.”

નમણ જળ નાભિની નીચે ન લગાવવું. પગમાં ન આવે તે ધ્યાનમાં રાખવું. ઘરમાં અપવિત્ર સ્થાનોમાં ન છાટવું. પ્રક્ષાલ કર્યા પછી અંગલૂંછણાનું કામ પૂજારીને ન સોંપાય. ત્રણ અંગલૂંછણામાં પહેલું જાડું પછી પતલું અને ત્રીજું એનાથી પણ પતલું રાખવું. પહેલા કપડાંથી પાણી લૂંછવાનું. બીજાથી કાન, હાથના ખાડાવાળી જગ્યા પર બરાબર સાફ કરવાનું અને ત્રીજા અંગલૂંછણાથી ફરી સાફ કરી ભગવાનને ચમકીલા કરવાના. પાટલૂંછણું અલગ રાખવાનું. એનાથી પબાસણ વગેરે કોરા કર્યા પછી હાથ ધોઈ પછી અંગલૂંછણા હાથમાં લઈ હળવે હાથે અંગલૂંછણા કરવાના છે.

(૨) ચંદનપૂજા: શીતળ ગુણ જેમાં રહ્યો, શીતળ પ્રભુ મુખરંગ આત્મશીતળ કરવા ભણી, પૂજો અરિહા અંગ.

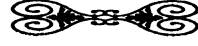
ચંદનપૂજા કરતા ભાવના ભાવવાની છે કે હે પરમાત્મનું! આપે આપના આત્મામાં શીતલતા પ્રસરાવી. હે મારા નાથ! મારો આત્મા તો વિષયકષાયની અગનજવાળાઓથી સળગી રહ્યો છે. માટે ચંદનની શીતલતા તને અર્પી હું આત્મિક શીતલતા, સૌરભતાની યાચના કરું છું. મારામાં ઉપશમભાવ અને પરોપકારભાવની શીતલતા પ્રગટે તેવી પ્રાર્થના કરું છું. પહેલાં વિલેપનમાં બરાસ ઘસવામાં આવતું. આજકાલ આ બરાસ બધા સિન્થેટિક આવે છે. તેથી ભગવાન ઉપર વિલેપન કરતી વખતે ભગવાનને ગરમ પડે છે. ઘણીવાર તેમાં ભળેલા કેમિકલ્સથી ભગવાન ઉપર લાંબાગાળે કાણા પડી જવાની પણ સંભાવના રહે છે. તેથી શુદ્ધ - ઓરિજનલ બરાસ જ વાપરવું. અવેજીમાં માત્ર સુખડ ઘસીને પણ બાપરી શકાય. હવે કેસરથી નવઅંગે પૂજા કરવાની છે. કેસરમાં ડાયમંડના ગ્લાસથી જોઈએ તો ચોમાસામાં ભેજને હિસાબે નાની નાની જીવાતો ઘણીવાર દેખાતી હોય છે. તેથી ખાસ ઉપયોગ રાખી કેસર વાપરવું. ભીના હાથે કેસરને અડવું નહીં. વાટેલું કેસર નખમાં ભરાઈ ન રહે તેનું ધ્યાન રાખવું તેમજ નખ એ આપણા શરીરનો એકજાતનો મળ છે. તેથી કેસરમાં આંગળી બોળતી વખતે નખ અડી ન જાય તેનો ખ્યાલ રાખવો.

સૌ પ્રથમ મૂળનાયકની પૂજા કરવી. કારણે અન્ય ભગવાનની પહેલા કરવી પડે તો કોઈ દોષ નથી. પણ વહેવારમાં પણ આપણે ઘરના વડીલને પહેલા પગે લાગીએ છીએ તેમ જ મૂળનાયક હોય એની પહેલા પૂજા કરી લેવી. (કોઈ કારણે કદાચ ન થઈ શકે તો - બે વાટકી રાખવી જેમાં મૂળનાયક માટે થોડું અલગ કેસર રાખી લેવું અને એ કેસરથી મૂળનાયકની પૂજા કરવી.

પંચઘાતુને કે સિદ્ધચક્ર ભગવાનને પૂજા કર્યા પછી પણ અન્ય કોઈ મોટા ભગવાનની પૂજા કરવામાં દોષ નથી લાગતો. સિદ્ધચક્રના ગટ્ટામાં આવતા સાધુભગવંતને કારણે બધાને શંકા થાય છે કે તો પછી અરિહંતને કેવી રીતે પૂજી શકાય? પણ ખરેખર સાધુભગવંત એ નવપદજીના ભાગરૂપે છે. નવપદજી પોતે જ ભગવાનસ્વરૂપ છે. ખુદ તીર્થકરો પણ નવપદજીનું ધ્યાન ધરીને તીર્થકર બનતાં હોય છે તેથી સિદ્ધચક્ર ભગવાનને પૂજા કર્યા પછી મોટા ભગવાનની પૂજા કરવામાં કોઈ બાધ નથી.

ઘણાં અષ્ટમંગલની પૂજા કરે છે. પૂજા 'શ્રાદ્ધદિન કૃત્ય'માં અક્ષતથી અષ્ટમંગલ આલેખવાનું લખ્યું છે. અષ્ટમંગલમાં દર્પણ, ભદ્રાસન, વર્ધમાન, શ્રીવત્સ, મીનયુગલ, કળશ, સ્વસ્તિક અને નદાવર્તના ચિન્હોને પહેલા ચોખાથી આલેખતા, ધીમે ધીમે લાકડાના પાટલામાં કાણા રાખવામાં આવ્યા. જેમાં ચોખા પૂરી દેવાથી આવા આકારો થઈ જતાં, પછી ધાતુના મોટા પાટલા આવ્યા અને હવે નાની પાટલીઓ આવી ગઈ. તેથી અષ્ટમંગલની પૂજા નહીં પણ તે પાટલી ઉપર ચોખા મૂકવાના. પાટલા ઉપર બે ખૂણે ચંદનના થાપા દેવા અને ફૂલથી અષ્ટમંગલને વધાવવા. તીર્થંકરની માતાને આવતા ૧૪ સ્વપ્નોની જેમ આ અષ્ટમંગલ પણ મહામંગલકારી છે.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

કમરનો દુઃખાવો - સંધિવા

બહેનોમાં વિશેષ જોવા મળતો આ રોગ છે. પગનાં, કમરના સ્નાયુઓ, જોઈન્ટ્સ વગેરે તીવ્ર વેદના આપતા હોય છે. આ વાયુનો પ્રકોપ છે એટલે ગરમ પદાર્થો જેવા કે હીંગ, તલનું તેલ, રાઈ, મેથી અજમો, ગોળ વગેરેનો ઉપયોગ આહારમાં વધારી દેવા.

- ૧) ચાની અંદર ૧ ચમચી સૂંઠ અને ૧ ચમચી દીવેલ (એરંડીયું) નાખીને પીવું.
- ૨) મેથીને ધીમાં શેકી લોટ કરી ગોળ-ધી ઉમેરીને લાડુ બનાવીને ખાવાથી કળતર મટે છે.
- ૩) તુલસીનો રસ ગરમ કરીને લગાવવાથી કોઈ પણ દુઃખાવામાં તત્કાળ ફાયદો થાય છે.
- ૪) સવારના નરણે કોઠે ૭ દાણા મેથીના ગળવાથી લાંબેગાળે રાહત થાય છે.
- ૫) મેથી અથવા મેથીનો પલાળેલો પાવડર સાંજે લાંબો સમય લેવાથી દુઃખાવો મટે છે.
- ૬) એક ચમચી સેકેલી હીંગ ગરમ પાણી સાથે પીવાથી તત્કાળ રાહત થાય છે.
- ૭) ધીમાં જીરું, હીંગ, સિંધાલુણ નાખી ફાંકવાથી શૂળમાં રાહત થાય છે.
- ૮) જાયફળ, સરસીયાના તેલમાં ઘસીને તેમ જ લવિંગનું તેલ ઘસવાથી સાંધાનો દુઃખાવો મટે છે.
- ૯) સૂંઠ અને હીંગ તેલના તેલમાં ગરમ કરી માલીશ કરવાથી તુરંત ફાયદો થાય છે.
- ૧૦) અજમો અને ગોળ સરખે ભાગે મેળવી સવાર-સાંજ લેવાથી કમરના દુઃખાવામાં રાહત થાય છે.
- ૧૧) સૂંઠ અને ગોખરું સરખે ભાગે લઈ તેનો ઊકાળો રોજ પીવાથી કમરનો દુઃખાવો મટે છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

શ્રી અનિલકુમાર જગજીવન શાહ

આજનો સુવિચાર

ધર્મ પામવાના પહેલા સંકલ્પમાં

→ ગર્ભપાત, છૂટાછેડા, માબાપને ત્રાસ, નોકરોનું શોષણ છોડવાનું આવે.
→ બીજા સંકલ્પમાં જિનપૂજા, સત્રિભોજન અને કંદમૂળ ત્યાગ આવે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૮

નવ અંગ સિવાય હથેલી કે લાંછન ઉપર પૂજા કરવાની જરૂર નથી જણાતી. હથેળીમાં સોનાનું બિજોરું, શ્રીફળ, સોપારી, નાગર વેલનું પાન, રૂપાનાણું મૂકવું. ભગવાનનું હસ્તકમળ ક્યારેય ખાલી ન રાખવું. પુરુષોએ દ્વારની જમણી બાજુથી અને સ્ત્રીઓએ ડાબી બાજુથી મંદિરમાં પ્રવેશ કરવો જોઈએ. ગભારામાં કશું જ બોલાય નહીં. પ્રક્ષાલ કે પૂજા કરતી વખતે પણ પ્રગટ દુહા ગવાય નહીં - મનમાં ધારણા કરી ભાવના ભાવતા જવાની. પૂજા કરતી વખતે શરીર ખંજવાળવું નહીં. છીંક, બગાસું, ઊધરસ, ખોંખારો ખાવો નહીં. વાઘૂટ કરવી નહીં. જોકે આવી હાજતોની શંકા થાય ત્યારે તેને રોકવી પણ નહીં અને જિનમંદિરની બહાર નીકળી જવું.

પ્રભુપૂજામાં વધેલું કેસર અન્યને આપી શકાય, પરંતુ અધિષ્ઠાયક દેવોની પૂજા કરેલું કેસર અન્યને ન આપી શકાય. અધિષ્ઠાયક દેવો માટે તે ગોખલામાં પહેલેથી જ અલગથી વાટેલા કેસરની વાટકી મૂકી રાખવામાં આવી હોય તો કપાળ ઉપર ચાલ્લાંરૂપે પ્રણામ કરવા દ્વારા પૂજા કરી શકાય.

ભગવાનના કુલ ૮ અંગે પૂજા કરવાની છે પણ તિલક ૧૩ કરવાના છે. અનામિકા આંગળી અન્ય કોઈ ઉપયોગમાં નથી આવતી. તેથી તેના દ્વારા થતી પૂજામાં સંવેદનો દ્વંદ્વ સુધી જાગે છે.

(૧) જમણા / ડાબા અંગૂઠે: 'જળ ભરી સંપૂટ પત્રમાં, યુગલિક નર પૂજંત,
ઋષભ ચરણ અંગૂઠડે, દાયક ભવજલ અંત.'

અંગૂઠાનો સ્પર્શ થતાં જ ૧૦૦૦ વર્ષના ઉપવાસનું ફળ મળે છે. ચરણનો સ્પર્શ એ વિનય છે જે ધર્મનું મૂળ છે. કોઈપણ વસ્તુના છેડામાંથી એનો પાવર વહે છે. આ એજ ચરણ છે જેના સ્પર્શમાત્રથી મેરુ પર્વત ધણધણી ઊઠ્યો, જેના ચરણમાં ૬૪ ઈન્દ્રો, અસંખ્ય દેવ-દેવીઓએ, ચક્રવર્તીઓએ, બળદેવોએ, વાસુદેવોએ અને મોટા મોટા રાજ રાજેશ્વરીઓએ મસ્તક ઝૂકાવ્યા છે. તેવા ચરણના સ્પર્શમાત્રથી મારા રોમેરોમમાં આપનામાંથી છૂટી રહેલા શુભ પરમાણુઓ સંક્રાંત થાઓ.

આપના ચરણકમળની પૂજા જગતના જીવોના ભવોનો અંત કરનારી છે એવા હે નાથ જય પામો, જય પામો. ઋષભદેવ ભગવાને કેવળજ્ઞાન પામ્યા પછી ૧ લાખ પૂર્વ (૧ પૂર્વ = ૭૦૫૬૦ અબજ) વર્ષ (છવ્વસ્ય અવસ્થાના ૧૦૦૦ વર્ષ બાદ કરતા) સુધી આ ભૂમિ ઉપર વિચરીને રોજ બે-બે પ્રહર દેશના આપી. ભરતના ઘરે બેસી રહ્યા હોત તો પણ કેવળજ્ઞાન પાછળ મોક્ષ નિશ્ચિત હતો. છતાં અમારા ઉપર ઉપકાર કરવા આપે આ વિશ્વવસુંધરાને પાવન કરી. પ્રદેશે પ્રદેશે પ્રશમને ધારણ કરનાર એવા આપના સ્પર્શનથી હું સ્પર્શરહિત અર્થાત્ અતીન્દ્રિય, અદેહી, શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરું એવી પ્રાર્થના કરું છું.

(૨) જમણા તથા ડાબા ઢીંચણે (જાનુએ): 'જાનુબળે કાઊસ્સગ્ગ રહ્યા, વિચર્યા દેશ-વિદેશ,
ખડા ખડા કેવળ લહું, પૂજો જાનું નરેશ.'

કેવલ્ય પ્રાપ્તિ સુધી ઋષભદેવ ભગવાને ૧૦૦૦ વર્ષ સુધી અને વીરપ્રભુ ૧૨૧૧ વર્ષ સુધી પલાઠી વાળીને બેઠા નથી. ઋષભદેવ ભગવાને ૧૦૦૦ વર્ષમાં માત્ર ૨૪ કલાકની અને વીરપ્રભુએ ૧૨૧૧ વર્ષમાં માત્ર ૪૮ મિનિટની ઊંઘ લીધી. હયમયી જવાય, એવી આ સાધના છે. પૂજા કરતા ભાવ કેમ ન આવે? આવી સમતા અને સહનશીલતા અમારામાં પણ પ્રગટો આ એજ જાનુ છે જેનાથી પ્રભુ આપે વિરાસન, ગોદોહિકા આસન વગેરે ધારણ કરી કેવલ્યજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરી છે. આપના જાનુની પૂજાથી અમને આવી સાધના કરવાનું બળ મળે આવા સૌભાગ્યની પ્રાપ્તિ થાય તેવી હું અરજ કરું છું.

(૩) કાંડા ઉપર 'લોકાંકિત વચને કરી, વરસ્યા વરસી દાન,
કર કાંડે પ્રભુ પૂજતા, પૂજો ભવિ બહુમાન.'

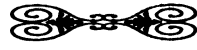
જગત આખામાંથી આવો એક ફિરસ્તો શોધી આપો જેણે સંન્યાસ/ દીક્ષા સ્વીકાર્યા પહેલાં આવું દાન કર્યું

હોય. પ્રભુ આપે રોજના ૧ કરોડ ૮ લાખ સોનેયાને હિસાબે સંયમ અંગીકાર કરવા પહેલાના એક વર્ષમાં કુલ ૩૮૮ કરોડ ૮૦ લાખ સોનેયાનું દાન કર્યું. ધન્ય આવા દાનેશ્વરી હાથ જેનાથી જગતની યાચકતા નાશ પામી છે. જેણે દાન લેતા આપનો સ્પર્શ થયો છે તેઓના ૬ માસના જૂના રોગો નાશ પામ્યા છે. ભાવથી આપના દાનને લેનારાને સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થયું છે. ચારિત્ર્ય એ શીલ ધર્મ એની પહેલા દાન ધર્મ કરનારા હે પ્રભુ મુજને એવું જ્ઞાનનું દાન આપજો કે મારે માંગવાનું કંઈ રહે જ નહીં.

આ એજ વરદહસ્ત છે જેના આશિષની વૃષ્ટિ થતાં દૃઢપ્રહારી, ચંડકૌશિક જેવા પાપાત્માઓનું પણ કલ્યાણ થયું છે. આ એજ સિદ્ધહસ્ત છે જેણે ગણધર ભગવંતો ઉપર વાસકેપની વૃષ્ટિ કરી ધર્મતીર્થની સ્થાપના કરી છે. આ એજ પુણ્યહસ્ત છે જેના દ્વારા સેંકડો મુમુક્ષોને રજોહરણનું દાન થયું છે. તોરણેથી જ્યારે નેમકુમારનો રથ પાછો વાળ્યો ત્યારે રાજુલે પ્રતિજ્ઞા કરેલી કે હે, નાથ! ભલે આપે આપનો મંગળહાથ મારા હાથમાં ન આપ્યો. એ પરમપવિત્ર હસ્તને હવે હું માથા પર મૂકાવીને જ રહીશ.

હૈ પ્રભુ! આપના હસ્તકમલની પૂજનાથી મારી કૃપણતા દૂર થાય અને ઉદારતા આવે. મારી પરિગ્રહની આસક્તિ દૂર થાય અને મારો ધનનો મોહ નાશ પામે.

(અપૂર્ણ)

હૈ! હોય નહીં?

ગળું! અવાજ બેસી જવો

- ★ પાણીમાં પાકું મીઠું નાખી કોગળા કરવાથી ગળાનો સોજો મટે છે. અવાજ ખુલી જાય છે.
- ★ ફટકડીને ફૂલાવીને ભુક્કો કરીને તેનો ૧ ચમચી પાવડર પાણીમાં હલાવીને કોગળા કરવા.
- ★ ગરમ કરેલા દૂધમાં હળદર ૧ ચમચી અને ૧ ચમચી ઘી નાખીને ગરમગરમ પીવું.
- ★ ટંકણખારને પાણીમાં ઓગાળીને કોગળા કરવાથી તેમ જ બાવળની છાલને ઊકાળીને કોગળા કરવાથી મોઢાનાં ચાંદા મટે છે.
- ★ પાકું દાડમ ખાવાથી તેમ જ તપશ્ચર્યા વખતે મોઢામાં દાડમની છાલ રાખવાથી ગળું ખુલી જશે! દાડમછાલ, જેઠીમધનું લાકડું, હીમેજ અને હળદરનો ગાંગડો વગેરે બધા ગુણકારી છે અને તે બધા મોઢામાં રાખીને ચૂસવાથી અવાજ ખુલી જાય છે.
- ★ ગરમ પાણીમાં હીંગ નાખીને પીવાથી પણ ગળું બેસી ગયું હોય તો ખુલી જાય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

શ્રીમતી ભારતીબેન અનિલકુમાર શાહ

આજનો સુવિચાર

અબોલ પ્રાણીની કરુણા કરતા પહેલા

→ માતા-પિતા, પત્ની, પેટનો ગર્ભ અને ઘર-દુકાનના નોકરો પ્રત્યે કરુણા કરો. એમને શારીરિક-માનસિક ત્રાસ ન દો. એમને મારી નાંખવા સુધી ન જાવ.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૯

(૪) બે વૃષભ સ્કંધો (ખલ્ભા) : માન ગયું દોય હંસથી, દેખી વીર્ય અનંત,
ભુજાબળે ભવજલ તર્યા, પૂજો ખંત મહંત.

ક્રોધ, માન, માયા, લોભનું એડ્રેસ, એનું સ્થાન, ખલ્ભા પર છે. માણસ અહંકાર બતાવવા ખલ્ભાઓ ઊછાળે છે. જઘન્યથી ૧ કોડ દેવતાઓ આપની સેવામાં હાજર હોય, ૬૪ ઈન્દ્રો આપની સેવા કરતા હોય કે ખુદ જમાલી જેવા આપની સમક્ષ બંડ પોકારતા હોય છતાં આપ સાગરવર ગંભીરા જ રહો છો. અનાદિકાળનું અભિમાન આપે ફગાવી દીધું. અનંત શક્તિના માલિક છતાં ગોશાળા સામે કે કાનમાં ખીલા ઠોકનાર ખેડૂત સામે આપે હરફ પણ નહીં ઊચ્ચાર્યો. નહીં તો આપની શક્તિ કેવી છે? કહેવાય છે કે ૧૫ ગાય કરતાં ૧ બળદનું બળ વધારે; ૨૦ બળદ કરતાં ૧ પાડાની તાકાત વધારે; ૫૦૦ પાડા કરતાં ૧ હાથીની તાકાત વધારે; ૧૫ હાથી કરતાં ૧ સિંહની તાકાત વધારે; ૧૦ લાખ સિંહ કરતાં એક અષ્ટાપદ નામના પ્રાણીની તાકાત વધુ. (અહિં જોવા ન મળે. મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જોવા મળે છે); ૧૦ લાખ અષ્ટાપદ પ્રાણી કરતા ૧ સામાન્ય દેવની તાકાત વધુ, અસંખ્ય દેવોની તાકાત કરતા ૧ ઈન્દ્રની તાકાત વધુ અને અનંતા ઈન્દ્રોની તાકાતને અનંતી ગુણીએ તેનાથી અનંતગણી વધુ તાકાત આપના અંગૂઠામાં છે. છતાં, આપ શાંત રહ્યા, પ્રશાંત રહ્યા, ઊપશાંત રહ્યા. અને અમે તારા ભક્ત છતાં અમારા કષાયો દૂર નથી થતા.

‘તુજ ગુણ રાગ ભર હૃદયર્મે, કિમ વસે દુષ્ટ કષાય રે’

પ્રભુ જે હૃદયમાં તારા પ્રત્યેનો રાગ હોય ત્યાં કષાય હોતા જ નથી. આપ દયા કરીને આપના ઉપર અપાર પ્રીતિ ઉપજાવી કષાય મુક્તિ આપો. અભિમાન આવે એવું મારે માન નથી જોઈતું. તારું ધ્યાન કદી ન ભૂલાય એવું જ્ઞાન જોઈએ છે.

આપે આપના વૃષભ સ્કંધો ઉપર જગતના તમામ જીવોને મુક્તિએ પહોંચાડવાની જવાબદારી લીધી છે. હવે મારી જવાબદારી તારા હાથમાં છે. પ્રભુ! તારા ખલ્ભાની પૂજા કરતાં કરતાં અમારા પણ અહંકાર નષ્ટ થાઓ. વિનયગુણની પ્રાપ્તિ થાઓ.

(૫) મસ્તક શિખા : સિદ્ધશીલા ગુણ ઊજળી, લોકાંતે ભગવંત,
વસિયા તેણે કારણ ભવિ, શિરશિખા પૂજંત.

ભવારણ્યમાં ભટકી રહેલા પ્રાણીઓને મુક્તિનગરે સહીસલામત લઈ જનારા મહાસાર્થવાહ. જન્મ, જરા અને મૃત્યુની ભીષણ શૃંખલા ભેદીને અક્ષય અમરપદે આરૂઠ થનારા હે જગન્નાથ આપ જય પામો, જય પામો.

આ એ જ મસ્તક છે જેમાં વિશ્વકલ્યાણની ભાવના ઠાંસી ઠાંસીને ભરેલી છે. સહુ પ્રત્યેનો મૈત્રીભાવનો અવિરત સ્ત્રોત, ધર્મધ્યાન, શુક્લધ્યાનની ધારાઓ વહી રહી છે. આપના ઉત્તમ ગણાતાં સર્વે અંગોમાં ઉત્તમોત્તમ અંગ આપનું મસ્તિક છે. આપે સહનશીલતાનો ગુણ એવો વિકસાવ્યો કે સંગમ ઉપર પણ આપે બે આંસુ વહાવ્યા. દુઃખનો સામનો નહીં, આપે સહર્ષ સ્વીકાર કર્યો. કમઠ ઊપસર્ગ કરે કે ધરણેન્દ્ર સેવા કરે (પ્રભુસ્તુલ્ય મનોવૃત્તિ) બન્ને પ્રત્યે આપે એકજ સરખો ભાવ રાખ્યો. (નહિ રાગ, નહિ દ્વેષ લગીરે, જેને સર્વ સમાન, એવા છે વિતરાગી જગમાં જિનેશ્વર ભગવાન.) આપના પ્રભાવે મારા દુષ્ટ વિચારો નાશ પામો. મારું મસ્તક આપને ચરણે નમાવીને વિનંતી કરું છું કે આ પૂજાને પ્રભાવે મારો પણ સિદ્ધશીલામાં વાસ થાઓ.

(૬) લલાટ : તીર્થકર પદ પુણ્યથી, ત્રિભુવન જન સેવંત,
ત્રિભુવન તિલક સમા પ્રભુ, ભાવ તિલક જયવંત.

હે, પ્રભુ! આ એજ લલાટ છે જેમાં આખાય વિશ્વના ભગવાન બનવાના લેખ લખાયા હતા. જેના

આજ્ઞાયકના પ્રભાવે ત્રણે ભુવનમાં આપની આજ્ઞા પ્રવર્તે છે એવા આપશ્રી ત્રૈલોક્ય લક્ષ્મીના તિલકસ્થાને છો.

ઈન્દ્ર, ચન્દ્ર, રવિ, ગિરિ તણા, ગુણ લહીં ધરીયું અંગ લાલ રે, ભાગ્ય કિહા થકી આવીયું અચરિજ એહ
ઊતંત્ર લાલ રે... જગજીવન જગ વાલ હો.

હે પ્રભુ, ઈન્દ્ર પાસે ઐશ્વર્ય છે તે ચન્દ્ર, રવિ, ગિરિ પાસે નથી. ચન્દ્ર પાસે શીતળતા, રવિ પાસે તેજ, ગિરિ
પાસે અડગતા વગેરે ગુણો અન્યોની પાસે નથી. આપે આ બધાના શ્રેષ્ઠ ગુણો લઈને આપનું અંગ બનાવ્યું છે. અમને
તો આશ્ચર્ય થાય છે કે આપનું આવું મોટું ભાગ્ય કેવી રીતે થયું?

જેમ કન્યા પતિને તિલક કરીને પોતાની જવાબદારી સોંપે તેમ તમારે લલાટે તિલક કરું છું. મારા
ચારિત્ર્યની, મારા મોક્ષની જવાબદારી હવે તમને સોંપું છું. દમયંતિએ પૂર્વ ભવે લલાટની રત્નતિલકથી પૂજા કરી
તેથી તેના લલાટમાંથી રત્ન જેવો પ્રકાશ નીકળતો હતો. આપની આ લલાટની પૂજાના પ્રભાવે મારા લલાટમાં પણ
કેવળજ્ઞાનનો પ્રકાશ વહો.

(અપૂર્ણ)

હોં! હોય નહીં?

ગળું! અવાજ બેસી જવો

- ★ ઊજાગરાને હિસાબે અવાજ બેસી ગયો હોય તો ભોજનમાં અડધો કાપ મૂકી દેવાથી રાહત થાય છે.
- ★ માત્ર શેકેલા ચણા ખાઈ ઉપર ગરમ પાણી પીવું તેમ જ બોરડીની છાલનો ટુકડો ચૂસવાથી પણ લાભ થાય છે.
- ★ શેકેલા લવિંગ મોંમાં રાખી ચૂસવાથી ગળાનો સોજો મટે છે તેમજ ભોજન કર્યા પછી મરીનું ચૂર્ણ ઘી સાથે ચાટવાથી અવાજ ખુલી જાય છે.
- ★ ગુંદર અને ખડી સાકરના ટુકડા મોંમાં રાખી ચૂસવાથી અવાજ ખુલી જાય છે.
- ★ કંઠમાળ પર જવના લોટમાં લીલી કોથમરીનો રસ (વપરાતો હોય ત્યારે) મેળવીને લગાડવાથી મટી જાય છે.
- ★ તુલસીના પાન ચાવવાથી તેમજ પાનના ઉકાળાથી (વપરાતા હોય ત્યારે) કોગળા કરવાથી મોંની દુર્ગંધ દૂર થાય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
કુમારી શીતલબેન અનિલકુમાર શાહ (તણસાવાળા)

આજનો સુવિચાર

ઓ અરિહંતા તારા ખલ્યેની અમારી ભક્તિ બરોબર જામતી નથી એથી જ
કામ, ક્રોધાદિ દોષો અમારા ભુવનમાં પ્રસરી ગયા છે. અમારી સઘળી
કમબખ્તીનું મૂળ તારી આભક્તિ જ છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ ચાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૧૦

(૭) કંઠ પ્રદેશો: સોલ પ્રહર પ્રભુ દેશના, કંઠે વિવર વર્તુલ,
મધુર ધ્વનિ સુરનર સુણે, તીણે ગળે તિલક અમૂલ.

એક સ્તવનમાં સરસ મજાની વાત કહી છે. 'રૂડી ને રઢિયાળી રે, વીર તારી દેશના રે.' ભગવાનની વાણીની મીઠાશ એવી હોય છે કે સાકર, દ્રાક્ષ વગેરેની મીઠાશ એની પાસે ફીક્કી પડી જાય છે. ભગવાનની વાણી જોજનગામિની હોય છે તેમજ માલકૌંશ રાગમાં વહેતી વાણીની મીઠાશનું વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે કે એક ડોશીમા ૮૦ વર્ષના ત્રણ દિવસથી ભૂખ્યા હતા. લાકડા લેવા તેની વહુએ ત્રીજે દિવસે બપોરે ફરી-ફરીને મોકલ્યા. ડોશી માંડ-માંડ લાકડા કાપી માથે ભારો લઈ આવી અને એક લાકડું નીચે પડ્યું. એ લાકડું નીચે પડ્યું અને એ લેવા ડોશીમા નીચે વળ્યા અને ભગવાનની વાણી શરૂ થઈ અને નીચે વળેલી ડોશી ત્રણ કલાક એમને એમ વાંકી વળેલી ઊભી રહી અને ભગવાનની વાણી સાંભળતી રહી એટલી મીઠાશ આ વાણીમાં હતી.

મેઘધારા સમ ગંભીર, પાપ દાવાનળને શમાવતી પુષ્કરાવર્ત મેઘસમાન પાંત્રીસ ગુણયુક્ત વાણીનો પ્રભાવ એવો છે કે દરેકને એની ભાષામાં સમજાય એટલું જ નહીં પણ આ વાણી જે સાંભળે તે દરેકને તેના ક્ષયોપશમ પ્રમાણે સમજાય. જેમકે એક ભીલની ત્રણ પત્ની હતી. એકે કહ્યું, મને ખાવું છે. બીજીએ કહ્યું, મને પાણી પીવું છે, તરસ લાગી છે. ત્રીજીએ કહ્યું, મને સારું સંગીત સાંભળવું છે. ભીલ બોલ્યો 'સરોનાસ્તિ' અને ત્રણેય પત્નીઓને થયું અમને જવાબ મળી ગયો. સરો એટલે બાણ નથી તો શિકાર કરી તને ખવડાવવું કેવી રીતે? સરોનો અર્થ સરોવર પણ થાય તેથી તને પાણી કંઈ રીતે પીવડાવવું. સરોનો અર્થ સુર પણ થાય કે મારા ગળે સુર નથી તેથી સંગીત કેવી રીતે સંભળાવવું? અને ત્રણેય પત્નીઓ આ એક જ 'સરો નાસ્તિ'ના જવાબથી સમજી ગઈ. એમ ભગવાન એક જ વાક્ય બોલે અને સહુને પોતાના ક્ષયોપશમ પ્રમાણે સમજાય. ભગવાન તારા આવા કંઠન્ત્રી પૂજા કરતા અમે ભાવીએ છીએ કે અમારી વાણીમાંથી પણ અવર્ણવાદ (ટીકા-નિંદા), કર્કશતા, દુષ્ટતા, ઉગ્રતા, મોર્ખ્યતા નાશ પામો.

હે, કામઘટ! આ એજ કંઠ છે જેમાંથી જગત કલ્યાણકારિણી ધર્મદેશનાનો સ્ત્રોત વહ્યો. જેનું પાન બાર પંદાએ કર્યું: હે, કલ્પવૃક્ષ! આ એજ કંઠ છે જેમાં માલકૌંશ આદિ દ્વજ હજાર સંગીતના સુર ૧૬ પ્રહર સુધી સતત અવિરતપણે વહેતા રહ્યા. હે, કામકુંભ! આ એજ કંઠ છે જેમાંથી ત્રિપદી, નવતત્ત્વ, દાન, શીલ, તપ, ભાવ, ધર્મનું જ્ઞાન વિશ્વને સંપ્રાપ્ત થયું.

હે, કામવિજેતા! આ એજ કંઠ છે જેમાંથી ક્યારેય પાપ દુષ્ટ, અસત્ વચન નથી નીકળ્યું. હે, કામધેનુ! તારા કંઠની પૂજાથી મને આવતે ભવે જ 'તારી વાણીનું પાન' કરવાનો અવસર પ્રાપ્ત થાય તેવી હું પ્રાર્થના કરું છું.

(૮) હૃદય પ્રદેશ: હૃદયકમળ ઉપશમબળે બાળ્યા રાગ ને સૈષ
હિમ દહે વન ખંડને, હૃદય તિલક સંતોષ

ભગવાનના હૃદયની પૂજા કરતા ભાવના ભાવવાની છે કે હે ભગવાન આપે વિશ્વના સર્વજીવો પ્રત્યે ઉપશમ ભાવ દાખવ્યો. આપે રાગ-દ્વેષના મૂળિયા બાળીને સાફ કરી નાખ્યા છે. આપે કોઈના હૃદયને દુભાવનારો ભાવ મનથી પણ નથી ભાવ્યો. આપના હૃદયે પૂજા કરતાં મારી માયારૂપી નાગણો દૂર થાય, મારા દુર્ભાવો નાશ પામો. મારા હૃદયમાં પણ નિર્મળતા અને નિષ્કપટતા પ્રગટો. વિશ્વના સર્વજીવો પ્રત્યે વાત્સલ્ય પ્રગટે એવું મને બળ આપો. ભંતે! એક વાર એટલું કહી દો કે તારા હૃદયમાં હું અને મારા હૃદયમાં તું.

(૯) નાભિ પ્રદેશો: રત્નત્રયી ગુણ ઉજળી સકલ સુગુણ વિખ્યાત
નાભિકમળની પૂજના કરતા અવિચળ ઠમ.

હે પરમાત્મનું! આ એજ નાભિ છે જ્યાં સકલ વિશ્વનો મૂલાધાર કેન્દ્રસ્થાને છે. જેમાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર્ય વગેરે રત્નત્રયી આદિ અનંત ગુણોનો વિશ્રામ છે.

એજ પ્રદેશો છે જ્યાંથી આપે કુંડલિનીનું ઉત્થાન, અંસપ્રજ્ઞાત સમાધિ, યોગસાધના, ગ્રંથિભેદ, ક્ષપકશ્રેણી અને કેવળજ્ઞાનની સાધનાની શરૂઆત કરી.

તમારા જેવા જ મારા શુદ્ધાતિશુદ્ધ આઠ આત્મપ્રદેશો છે. મારી નાભિ નીચેના ભાગમાં જે પ્રત્યેક આત્માની અંદર પરિપૂર્ણ શુદ્ધ હોય છે. સિદ્ધ પરમાત્મા જેવા જ. ત્યાંથી જ મારી સાધનાની શરૂઆત થાઓ અને મારા સર્વ આત્મપ્રદેશો ધીરે ધીરે આપના જેવા શુદ્ધ અને સ્વચ્છ બનો. આપ કોડપિત છો, હું કોડિપતી છું. બસ! હું આપના જેવો બની જાઉં એવી વિનંતી પણ નાભિના અતલ ઊંડાણમાંથી જ કરી રહ્યો છું. હે નાથ! મારા પર કૃપા કરો.

(અપૂર્ણ)

હે! હોય નહીં?

શીળસ

શીળસ મુખ્યત્વે પેટની કબજિયાત અંગનો રોગ છે. ઘણીવાર પેટમાં કરમિયા હોય તો પણ શીળસ થાય છે.

- ★ અડાયા છાણની રાખ ચોપડવાથી શીળસ મટે છે.
- ★ ન્હાવાના પાણીમાં (નવાયું) ૧ ચમચી સોડા બાય કાર્બ (ખાવાનો સોડા) નાખીને તે પાણીથી સ્નાન કરવાથી ઘણી રાહત થાય છે.
- ★ નરણે કોઠે અજમો અને ગોળ ખાવાથી તેમજ રાત્રે જુલાબ લેવાથી શીળસ મટે છે.
- ★ કળથીની રાખ બનાવી તેમાં ગોળ નાખી પીવાથી તેમજ રાત્રે જુલાબ લેવાથી શીળસ મટે છે.
- ★ ૮-૧૦ કોકમ, થોડા પાણીમાં ૨-૩ કલાક પલાળી તેમાં સાકર તથા જીરું નાંખી દિવસમાં ૨-૩ વાર પીવાથી શીળસમાં ચમત્કારિક ફાયદો થાય છે.
- ★ ૧ ગ્રામ મરીનું ચૂર્ણ ઘીમાં મેળવીને ખાવાથી તથા શરીરે શીળસ પર લેપ કરવાથી શીળસ મટે છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

શ્રી દિપન અનિલકુમાર શાહ

આજનો સુવિચાર

કાં ધૂળની ડમરી સાથે ઘસી આવતા વાવાગોડાને બંધ કરો. કાં ખારી ખારણાં બંધ કરી દો. નહિ તો તમારું આખું ચ ઘર ધૂળ ધૂળ થઈ જશે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૧૧

નવ અંગે પૂજનો ઊપસંહાર:

જેમ ગટર ગંગામાં ભળે તો ગંગા બની જાય છે તેમ હું અપવિત્ર એવો છું તે આપના અંગોના સ્પર્શ પરમપવિત્ર બની ગયો છું. વિશ્વના કોઈ પણ ખૂણે આપના અંગોની પૂજા થતી હોય તો તેની હું ભાવભરી અનુમોદના કરું છું.

હું ભાવના ભાવું છું કે સમગ્ર વિશ્વ મારા નાથની પૂજામાં પ્રવૃત્ત થાઓ. ઘરેઘરમાં ભક્તિના ગીતો ગુંજી ઊઠે. સકલ લોકમાં મારા પ્રભુનો પ્રભાવ પ્રસરે. આપની પૂજાના પ્રભાવે આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિથી પીડિત સંસારી જીવોને શાતા વળે, સમાધિ મળે અને અંતે ચારિત્ર્ય રત્નની પ્રાપ્તિ કરી કૈવલ્યની પ્રાપ્તિ કરે એજ અભ્યર્થના, મનોકામના, પ્રભુપ્રાર્થના.

ચંદનપૂજામાં ભગવાનને નવ અંગની પૂજા કરતી વખતે ભાવવાની ભાવનાની વાતો આપણે અગાઉના અંકમાં જોઈ. હવે બાકીની પૂજાઓ જોઈએ.

(૩) પુષ્પપૂજા: સુરભિ અખંડ કુસુમ ગ્રહી, પૂજો ગત સંતાપ સુમ જંતુ ભવ્ય જ પરે, માંગે સમકિત છાપ.

પુષ્પપૂજામાં ઉપયોગમાં લેવાતા જીવો ઉપર ભવ્યત્વની છાપ જેમ લાગી જાય છે, તેમ હે, પ્રભો! મને પણ (સુમનસ્ - સારું મન) સમકિતની છાપ આપો.

ગૃહમંદિરમાં પૂજા કરતાં એક શેઠના બારેય વહાણ ડૂબી ગયાના સમાચાર આવતાં ખૂબ નાણાભીડ પડવા માંડી. માલણ દ મહિને દેશમાંથી આવી એને ખબર નહીં કે શેઠની પરિસ્થિતિ આટલી નબળી થઈ ગઈ છે. મહામહેનત્તે બે હાર ગુલાબના એણે શેઠને માટે તૈયાર ગૂંથી રાખ્યા (ભગવાનની પૂજા પૂજન કે મહાપૂજામાં શણગાર - (ડેકોરેશન) વગેરે બધી જગાઓમાં ફૂલોને સોયથી વિંધવાના નથી પરંતુ તેમને ગૂંથવાના છે) અપ્રતિમ, સુંદર હાર લઈ હવે માલણ ઊભી રહી. શેઠ થોડું અટક્યા અને પછી કશું બોલ્યા વગર આગળ ચાલ્યા ગયા. માલણ પણ વિચારે છે, શેઠ હાર કેમ નહીં લીધા? બાજુવાળાએ સઘળી વાત કરી કે શેઠ ઘસાઈ ગયા છે. માલણ હાર લઈને દોડી અરે, શેઠ! આપના પૈસાથી તો મારે ગામડે ખોરડું બંધાયું છે. હમણાંય મારા દીકરાના લગન કરીને આવી એમાં પણ આપનો જ પ્રતાપ છે. બસ! આજે આ એક હાર તો આપે ચડાવવાનો જ છે અને એક પણ પૈસો લીધા વગર શેઠને મહામહેનતે હાર આપીને ગઈ. શેઠ મનોમન રાજીના રેડ થઈ ગયા. 'ભાવતું'તું ને વૈદે કીધું' એ ન્યાયે અષ્ટપ્રકારી પૂજામાં પણ અદ્ભુત ભાવો શેઠને આવ્યા. ગુલાબનો મનમોહક હાર ચડાવતા ચડાવતાં શેઠની આંખો આંસુથી છલકાઈ ગઈ. પૂજા પૂર્ણ થયે બહાર પ્રસ્થાન કર્યું અને શાસનદેવી પ્રસન્ન થયા. શેઠ આપની ભક્તિથી ખૂબ પ્રસન્ન છું. માંગો જે માંગવું હોય તે માંગો. શેઠે તો કહ્યું બસ 'ભવોભવ તુમ ચરણોની સેવા પ્રભુભક્તિ જ ઉત્તરોત્તર વધે તેવું કરી આપો.' શાસનદેવીએ કહ્યું, હું ખાલી હાથે પાછી ન જઈ શકું. ભક્તિ તો વધશે જ પણ કંઈક માંગવું તો પડશે જ. શેઠે અંતે નાદૂટકે પુષ્પપૂજાનું ફળ માંગ્યું. શાસનદેવી ખડખડાટ હસી પડ્યા કે આવડું મોટું ફળ આપવા હું અસમર્થ છું. શેઠે કહ્યું તો પછી એક ગુલાબના ફૂલનું જે ફળ થયું હોય તે આપો. શાસનદેવીએ ફરીવાર ના પાડી કે એ પણ મારા ગજાની બહારની વાત છે. શેઠે કહ્યું તો એક ગુલાબની ઘણી પાંદડીઓમાંથી એક પાંદડીનું જે પુણ્ય મળ્યું હોય તે આપી દયો અને શાસનદેવીએ જે જવાબ આપ્યો છે - આપણાં મનમંદિરને ભાવિત કરી દે તેવો છે. તેમણે શેઠને કહ્યું, "શેઠ! દૃઢ ઈન્દ્રો ભેગા થઈ સઘળી શક્તિ કામે લગાડે તો પણ આપની પુષ્પપૂજાની ૧ ગુલાબની ૧ પાંદડીનું પુણ્ય ન આપી શકે.

ભાગ્યશાળીઓ! ભગવાનની પુષ્પપૂજા આવા અદ્ભુત રહસ્યોથી સભર છે. સુંદર રંગ, સુગંધ, અખંડ, તાજા, પૂર્ણ વિકસીત અને જમીન પર નહીં પડેલા પુષ્પોથી પૂજા કરવાની છે. તેની પાંખડીઓ છૂટી ન કરવી. તેમજ મુખારવિંદ દંકાઈ જાય તેમ ફૂલો ન ચડાવવા. બીજા એક સાવચેતી માલણો અંગેની છે. માસિક ધર્મ નહીં પાળનારી બહેનો કે માથે ટોપલો લઈ આવતી બહેનોના ફૂલો આપણાથી ભગવાનને ન ચડાવાય. હાલ ઘણી જગ્યાએ પુષ્પ ન મળે તો કુસુમાંજલી - એટલે કે ચોખાને ઘોઈને કેસર નાંખી પછી તે ભગવાનને અર્પણ કરવામાં આવે છે. હે પ્રભુ! આપની પુષ્પપૂજાથી મને પણ અનંત ગુણરૂપ સુવાસની પ્રાપ્તિ થાવ.

(૪) **ધૂપ પૂજા** : ધ્યાન ઘટા પ્રગટાવીએ, વામ નયન જીવધૂપ
મિચ્છીત દુર્ગંધ દૂરે ટળે, પ્રગટે આત્મસ્વરૂપ.

હે પ્રભુ! જેમ ધૂપ બળીને સુગંધ આપીને ઊંચે જાય છે. એમ જીવના ઊર્ધ્વગતિના સ્વભાવ પ્રમાણે મને પણ ઊર્ધ્વગતિ આપો. મારી મિથ્યાત્વરૂપી દુર્ગંધ દૂર થાઓ અને સમક્તિરૂપી સુગંધની પ્રાપ્તિ થાઓ. મારામાં રહેલી કપટતા, ઈર્ષ્યા, મત્સર આદિ સર્વ દુર્ગુણોનો નાશ થાઓ. મને ઉદારતા, વિશાળતા મળો. કંદુપ, સેલારસ, ઘનસાર, અગર, તગર, સાકર વગેરેની ધૂપ મીઠી સુગંધ આપે છે. આ અગ્ર પૂજા હોવાથી ગભારામાં નહીં કરવાની. ગભારા બહાર ભગવાનની ડાબી બાજુએ ઊભા રહી કરવાની છે. ધૂપપૂજા વારંવાર કરવી જોઈએ. ગોળ-ગોળ હલાવીને કરવાની છે. ધૂપપૂજા વખતે અગરબત્તી વપરાતી નથી.

(અપૂર્ણ)

હે! હોય નહીં?

કરમિયા

- ★ સૂંઠ અને વાવડીંગનું ચૂર્ણ ગોળના પાણીમાં લેવાથી કરમ મટે છે.
- ★ અનાનસ અથવા સંતરા ખાવાથી કરમ મટે છે.
- ★ પા ચમચી અજમા સાથે ૧ ચમચી સૂંઠ સવારે અને રાત્રે લેવા.
- ★ તુલસી અને ફૂદીનાનો રસ (વપરાતો હોય ત્યારે) લેવો.
- ★ ટમેટાના રસમાં હિંગનો વઘાર કરી પીવો.
- ★ કારેલીના પાનનો રસ ગરમ કરી પાણી પીવું.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી
શ્રી મેદુલ અનિલકુમાર શાહ (તણસાવાળા)

આજનો સુવિચાર

● યાદ રાખો
→ ગર્ભપાત એ અતિ નીચ કક્ષાનું રોતાની કાર્ય છે. તેથી છટી કરાવશો નહિ.
→ ગર્ભનું ખૂન એ માતૃત્વનું જ ઉઘાડું અને ઘાતકી ખૂન છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૧૨

(૫) દીપક પૂજા: દ્રવ્ય દીપ સુવિવેકથી, કરતાં દુઃખ હોય ફોક,
ભાવ પ્રદીપ પ્રગટ હુએ, ભાસિત લોકલોક.

હે પરમાત્મનું! મારા અંતરમાં કેવળજ્ઞાન રૂપી ભાવદીપક પ્રગટાવ. મારા અજ્ઞાનના અંધકાર ઊલેચાઈ જાઓ. પવિત્ર રૂ વડે શુદ્ધ ધી-ગોળ વગેરે ઉત્તમ દ્રવ્યો ભેળવીને થાળીમાં ભગવાનની જમણી બાજુએ દીપક પૂજા કરવાની છે. ઘણી જગ્યાએ દીપક ધરવાનો (હલાવવાનો નહીં) કહ્યું છે.

શુદ્ધ ધીના દીવાની સુગંધ ચિત્તમાં પ્રસન્નતા લાવે છે અને દેવતત્ત્વનો વાસ થાય છે. સામે પક્ષે ઈલેક્ટ્રીસીટીની લાઈટ, બલ્બ વગેરેથી અનેકવિધ આશાતનાઓ અને નુકસાન થાય છે. (આ વિષય અલગથી ચર્ચવામાં આવશે). હે, ભગવાન! આપની દીપક પૂજાથી મને નિર્મળ કેવળજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાઓ. મારા વિકારી અને વિનાશી ભાવો નાશ પામો.

(૬) અક્ષત પૂજા: શુદ્ધ અખંડ અક્ષત ગ્રહી, નંદાવર્ત વિજાળ,
પૂરી પ્રભુ સન્મુખ રહી, ટાળો સકળ જંબળ

અક્ષત એટલે જેનો નાશ નથી, જેમ છડાવેલા ચોખા ઊગાડવામાં આવે તો ઊગતા નથી એમ અનાદિકાળથી સંસારમાં ભટકતાં મારા ભવો જે ચાલ્યા કરે છે તે નાશ પામો. તેની પરંપરા ન રહો. ફરી ફરી મારે જન્મમરણની જંજાળમાં ફસાવું ન પડે. મગ-ઘઉં વગેરે ફરીથી ઊગે છે, ચોખા ફરીવાર ઊગતા નથી માટે ચોખાથી સાથિયો કરવાનો છે.

ભાવનગરના એક ભાઈ રોજ ૨ કલાક ડાયમંડના ગ્લાસથી અખંડ અક્ષત શોધે છે અને સુંદર સાથિયો કરે છે. આ બે કલાક એ ભગવાનની પૂજામાં જ ગાળ્યા હોય તેમ માને છે. સાથિયાના ૪ પાંખડા ચાર ગતિરૂપ છે તેમાંથી છૂટવા દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર્યની આરાધના કરવા દ્વારા સિદ્ધશીલાની પ્રાપ્તિ કરવાની છે. સાથિયા જેટલી સાર્થજની જ સિદ્ધશીલા કરવી. સિદ્ધશીલા ઉપર ગોળ ગોળ ગોળ ગોળ નહીં પણ સીધી લિટી દોરવી. સાથિયો વગેરે અનાગિકા આંગળીથી કરવા. ચોખા સાફ કરી મૂકવા નહીં તો ધનેડા વગેરે જીવો એમાં આવે છે.

(૭) નૈવેદ્ય પૂજા: અણાહારી પદ મેં કર્યા, વિગ્રહ ગઈ અનંત
દૂર કરી તે દિજીએ, અણાહારી શીવસંત.

આ શ્લોકમાં આવતો 'વિગ્રહ' શબ્દ એટલે મિઠાઈ નહીં પણ વિગ્રહ છે. એક આત્મા એક ભવમાંથી બીજા ભવમાં જતાં જે ૨-૩ સમયનો ટાઈમ લે છે તેને વિગ્રહ કહેવામાં આવે છે. આ વિગ્રહના સમયમાં એ આહાર ગ્રહણ નથી કરતો. નહીં તો મૃત્યુ પામે ત્યાં સુધી ગ્લુકોઝ અને જન્મતાની સાથે ગર્ભમાં આવતાં જ ઊદરમાંથી આહાર ગ્રહણ કરવાનું શરૂ કરે છે. પણ વચ્ચેના સમયમાં જ્યારે આહાર નથી ગ્રહણ કરતો ત્યારે તેવો વિગ્રહનો સમય અત્યાર સુધીમાં અનંતા જન્મમરણને કારણે અનંતો પસાર થઈ ગયો. હે ભગવાન! તારી નૈવેદ્ય પૂજા કરતા હવે આ વિગ્રહનો સમય પણ મારો પૂર્ણ કરી દે અને કાયમ માટે અણાહારી બનાવી મારો સિદ્ધશીલામાં વાસ કરાવી દે તેવી મારી નમ્ર અરજ છે.

નીચેની પૂજાઓ પણ મહાફળને આપનારી કહી છે.

'અશન' એટલે દૂધપાક, પૂરી, કંસાર, રાંધેલા ભાત, દાળ-શાક વગેરે.

'પાન' એટલે લીંબુ સરખત, તજ-લવીંગ- સાકરનું પાણી, કાચી કેરી, કેસરનું સરખત.

‘ખાદિમ’ એટલે શ્રીફળ, નારંગી, મોસંબી, ફળ-ફળાદિ દ્વારા પૂજા.

‘સ્વાદિમ’ તજ-લવિંગ, નાગરવેલના પાન, એલચી-સોપારી આદિ આ ચાર પ્રકારે પૂજા કરવાથી વિશિષ્ટ લાભો મળે છે. ઘરમાં બનતી નવી મિઠાઈ કે જમણવાર વખતે અથવા રોજ એક થાળી ભરીને ભગવાનને આ થાળી ચડાવવી જોઈએ. ઉત્તમ તાજા દ્રવ્યોથી ભગવાનની પૂજા કરવી જોઈએ. ટાઈમ વિતેલી મિઠાઈ નહીં વાપરવી જોઈએ. તેમજ બજારું મિઠાઈમાં વપરાતા ઘી વગેરેમાં પ્રાણીજ પદાર્થ આવવાની પૂરી શક્યતા હોવાથી બજારમાંથી લાવેલ મિઠાઈ ભગવાનને નહીં ચડાવવી જોઈએ.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

ચામડીના રોગો

- ★ તુલસીના પાનનો રસ ઘસવાથી ખંજવાળ મટે છે.
- ★ નહાવામાં સાબુનો ઉપયોગ સંપૂર્ણ બંધ કરી દેવાથી તત્કાળ રાહત થાય છે. નખ કપાવી નાખવા જોઈએ. જ્યાં ખંજવાળ આવે ત્યાં કપડાથી જ નહૂટકે ખંજવાળવું જોઈએ. ખંજવાળની જગ્યા ઉપર ગરમ ગરમ પાણી નાખી સાફ રાખવું જોઈએ.
- ★ તુવેરના પાન બાળી દહીંમાં મેળવીને ચોપડવાથી ખસ મટે છે.
- ★ આખા શરીરે ખુજલી આવતી હોય તો સરસીયાના તેલનું માલીશ કરવાથી ખુજલી મટે છે.
- ★ એરીયો અથવા રાઈને દહીંમાં વાટીને ચોપડવાથી દરાજ મટે છે.
- ★ ચણાના લોટમાં દૂધની મલાઈ અને થોડી હળદર નાખી માલીશ કરી ગરમ પાણીથી સ્નાન કરતાં ખુજલી મટે છે.
- ★ આમળા બાળી તેલમાં મેળવી ચોપડવાથી ખસ મટે છે.
- ★ ચામડીના રોગો મુખ્યત્વે કફનો પ્રકોપ છે. એલોપથી દવાઓ કફને સૂકવવા, દબાવવા મહેનત કરે છે તેથી ચામડીના રોગોમાં એલોપથી દવાથી તત્કાળ ફાયદો દેખાય પણ ભવિષ્યમાં એ વકરતો જ હોય છે. ઘણીવાર ભવિષ્યમાં દમ વગેરે મહાવ્યાધિ પણ કફ દબાવવાથી થઈ જતો હોય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

સ્વ. અરુણકુમાર પોપટલાલ શાહ

આજનો સુવિચાર

ઓ માતાપિતાઓ! તમારું સૌથી મોંઘેરું ઘરેણું તમારું સંતાન છે.
➡ આ ઘરેણું (બાળકના-સંસ્કારો) ચોરાઈ જવાનો બહાર પૂરો ભય છે.
➡ તમે તેને તપોવનની તિજોરીમાં સુરક્ષિત મૂકીને નિશ્ચિંત બની જશો.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

અષ્ટપ્રકારી પૂજાના રહસ્યો-૧૩

નૈવેદ્ય પૂજા આદિ દ્વારા પ્રભુનો સત્કાર કરવાનો છે અને અંતે ભાવપૂજા દ્વારા પ્રભુનું સન્માન કરવાનું છે.

નિવેદ્ય એટલે વેદ વગરનું. પાંચ ઈન્દ્રિયોની અંદરની આસક્તિ તોડવાનું કામ નૈવેદ્ય પૂજા કરી આપે છે. એક ભાઈને ખાવાની લાલસા ખૂબ સતાવે. તેમને એક આચાર્ય ભગવંતે ટૂંકો આપ્યો કે ૫૦ કી. બુંદીના લાડવાનો ૧ મોટો લાડવો બનાવીને ભગવાનને ચડાવી દ્યો અને ખરેખર! સહુના આશ્ચર્ય વચ્ચે આ પૂજા દ્વારા એમની રસનેન્દ્રિય ઉપર જબરો કાબૂ આવી ગયો.

બજારું પીપરમીટ, ચોકલેટ વગેરે ન મૂકવા. તેમાં પણ સિન્થેટીક કલરો, અભક્ષ્ય પદાર્થો આવવાની પૂરી શક્યતાઓ રહેલી હોય છે. આ પૂજા કર્યા પછી નૈવેદ્ય વગેરે એવી જગ્યાએ મૂકવા જોઈએ જેથી કીડી મકોડાની જયણા બરોબર થાય.

(૯) ફળ : ઈન્દ્રાદિક પૂજા ભણી, ફળ લાવે ધરી રાગ
પુરુષોત્તમ પૂજી કરી, માંગે શિવફળ ત્યાગ.

વૃક્ષનું અંતિમ સંપાદન ફળ છે તેમ આપની ફળપૂજાના પ્રભાવે મને પણ આ સંસારના અંતિમ લક્ષ્ય રૂપી મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાઓ. ઉત્તમ જાતિના, કોહવાયા વગરના ફળો ચડાવવા. તુચ્છ ફળો નહીં ચડાવવા, હાથમાં નહીં પણ થાળીમાં રાખવા પૂર્વક વિધિપૂર્વક ફળપૂજા કરવી. પૂજાના દ્રવ્યો નાભિ નીચે નહીં લાવવા. થાળીમાં શુદ્ધ કપડાથી ઢાંકીને લઈ આવવા ઊચિત લાગે છે.

અનાદિકાળથી આ જીવે દેહાત્મબુદ્ધિ અને પુદ્ગલમાં સુખબુદ્ધિ ધારણ કરીને સદા ઈન્દ્રિય અને દેહને ગમતું ભૌતિક સુખ જ માંગ્યું છે. આપના દર્શન પૂજનથી મારી આંખો હવે ખુલી છે. જેથી મારી ભૌતિક સુખો મેળવવાની લાલસાનો જડમૂળથી નાશ કરો. પાંચે ઈન્દ્રિયોના ત્રેવીસે વિષયોને ભોગવવાનો લોભ દૂર કરી મને આપની દરેક ક્રિયા કે અનુષ્ઠાનનું ફળ મોક્ષ આપો.

ચામર પૂજા : ચામર વિંઝે મન રીંઝે, વીંઝે થઈ ઉજમાળ,
ચામર પ્રભુ શીર ઢાળતાં, કરતાં પુણ્ય ઉદય થાય.

ચામરને ઉપરથી નીચે અને નીચેથી ઉપર વીંઝવાનો છે એટલે કે જે સારા કર્મો કરશે તે ઉપર જશે અને ખરાબ કર્મો કરશે તે નીચે જશે. જેમ ચામર નમીને ઊંચે જાય છે તેમ હું પણ લળીલળીને નમસ્કાર કરીને ઊર્ધ્વગતિમાં જવાની ખેવના કરું છું. ચામર પૂજા કરનારને કોઈ ચમરબંધીની સેવા કરવી નથી પડતી.

દર્પણ પૂજા : મારું દર્પ - અભિમાન તને અર્પણ કરું છું. ભગવાન મારા દીલદર્પણમાં આપ પધારજો.

વસ્ત્ર પૂજા : વસ્ત્ર યુગલની પૂજા, સુરિયાલ સ્વરે કીધ,
ત્રીજી પૂજા કરીયજો, રત્નત્રય વર લીધું.

કાપડ ખરીદવા જતાં પહેલાં આપણે ભગવાનના અંગલુછણાં ખરીદવા જોઈએ. તૈયાર મીલના કપડાના કેમિકલ વગેરે વપરાતાં હોવાથી મહાહિંસક પદાર્થોમાંથી એ બનતા હોય છે. ફેક્ટરીનું પાપ તો લાગતું જ હોય છે. તેથી શક્ય હોય તો હાથવણાટના ખાદીના મુલાયમ કપડા વાપરવા જોઈએ. ઘરે જેમ બધાના ટુવાલ અલગ અલગ હોય છે તેમ ભગવાનના અંગલુછણા (કમસેકમ મોટા ભગવાનોના) અલગ અલગ હોય તે વધુ ઈચ્છનીય છે.

હાલ કોઈ કરતું નથી પણ બે સુંદર વસ્ત્રો દ્વારા પ્રભુની વસ્ત્રપૂજા કરવાનું અનેક ગ્રંથોમાં વિધાન આવે છે.

દ્વારજિન પૂજા : જીવાજીવાભિગમમાં જિનમંદિરના બારસાખની મૂર્તિ તેમજ પ્રદક્ષિણા વખતે ભમતીમાં રહેલ ત્રણ મંગલમૂર્તિની પૂજા કરવાનું વિધાન છે. જો કે હાલ આ પૂજા પણ કોઈ કરતું નથી.

આરતી-મંગળ દીવો : મસ્તકે તિલક કરી, હાથે નાડાછડી બાંધી પુષ્પ, લવણ, પાણી વડે લૂણ ઊતારીને મસ્તકે પાઘડી તેમજ ખભે ખેસ ધારણ કરી કુંભાકારે આરતી-મંગળ દીવો કરવા. મધુર કાવ્યો ગાતી વખતે શંખનાદ, ઘંટનાદ કરવો અને ચામર વિંઝવા. આરતી-મંગળ દીવો સૃષ્ટિક્રમથી પરમાત્માની જમણી બાજુથી ઉપર લઈ ઉપર ત્રણ વખત ફેરવી પરમાત્માની ડાબી બાજુએથી નીચે લઈ આવવો નાભિથી નીચે ન લઈ જવાય અને નાસિકાથી ઉપર ન લઈ જવાય.

આજકાલ અનેક તીર્થોમાં - સંઘોમાં વીજળીથી ચાલતા ઘંટ, નગારા, મંજીરાના બેઠાઘંટુ તેમજ કર્ણને અપ્રિય સ્વયંસંચાલિત મશીનો મૂકવામાં આવ્યા છે. આમાં તદ્દન ભદું દૃશ્ય ખડું થાય છે. આવા મશીનો પછી કાલે કેસર ઘસવાના અને પછી પૂજા કરવાના રોબોટો આવી જશે. માટે મહેરબાની કરીને વીજળીથી ચાલનારા આવા મહાહિંસક અને હલ્કા મશીનો વહીવટદારોએ તુરંત કાઢી નાખવા યોગ્ય જણાય છે.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

ચામડીના રોગો

- ★ ચામડીના રોગો હઠીલા છે. માટે ખૂબ ધીરજથી કામ લેવું પડે છે. ઘણાં લાંબા સમયે મટે છે તેથી આહારમાં ખાટું, ખારું અને ગળ્યું બંધ કરી દેવાથી રોગ મૂળમાંથી જાય છે.
- ★ ટમેટાના રસમાં તેનું બમણું કોપરેલ મેળવી શરીરે માલીશ કરવાથી અને સ્નાન કરવાથી ખુજલી મટે છે.
- ★ ચામડીના રોગીઓએ કોટનના સુતરાઉ કપડા પહેરવા જોઈએ જેથી પરસેવો ચૂસાઈ જાય. ટેરીકોટન કે સીલ્ક તેમજ મીલના અન્ય કપડાઓ પરસેવો ચૂસતા નથી તેથી રોગ મોટા પ્રમાણમાં વકરે છે.
- ★ કોપરું ખાવાથી અને બારીક વાટી શરીરે ચોપડવાથી ખંજવાળ મટે છે. રોગીઓએ દહીં-છાશ તેમજ કોઈપણ પ્રકારના ફળ-ફળાદિ નહીં વાપરવા જોઈએ.
- ★ જવના લોટમાં તલનું તેલ અને છાશ મેળવીને લગાડવાથી ખુજલી મટે છે.
- ★ પપૈયાનું દૂધ અને ટંકણખારને ઊકળતા પાણીમાં મેળવીને લેપ કરવાથી ખરજવું, ખસ મટે છે.
- ★ ખારેક અથવા ખજૂરના ઠળિયાને બાળી તેની રાખ કપુર અને હીંગ સાથે મેળવી ખરજવા ઉપર લગાડવાથી ખરજવું મટે છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - ઘાટકોપર (સાંઘાણી) કેન્દ્ર વતી

શ્રી કીરીટભાઈ રમણલાલ શાહ

આજનો સુવિચાર

● સાચો સમાજસેવક

→ સમાજના કાર્યોમાં પોતાનું ઊંચક આપે. → સમાજના પૈસાનો લગીરે દુરુપયોગ ન કરે.
→ પોતાને ઘસ ન આપે; દાતાને ઘસ આપે. → સમાજનું ધન યાપરી દાદાગીરી ન કરે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ.

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

ॐ ॐ नमः

જેનમ્ જ્યતિ ચાસનમ્

શ્રેણી ક્રમાંક-૪૨

પરમ આત્મીય સ્નેહી સ્વજનો:

ભાદર પ્રકાશન સહ!

વિશ્વ કલ્યાણકાર શ્રી જિનશાસનની રક્ષા કાજે; આર્ય સંસ્કૃતિના પવિત્ર મૂલ્યોની સુરક્ષા કાજે; ઘટ-ઘટમાં અને ઘરઘરમાં અહિંસાદેવીની પ્રતિષ્ઠા કાજે અને કરમાઈ રહેલા યૌવનના જતન માટે કાંઈક કરી છૂટવા, થનગનતા અને તરવરતા ચારિત્ર્ય સંપન્ન યુવાનોનું સ્નેહપૂર્ણ સંગઠન એટલે જ પરમ પૂજ્ય પંન્યાસ પ્રવર શ્રી ચંદ્રશેખર વિજયજી મ.સા. પ્રેરિત વર્ધમાન સંસ્કૃતિ ધામ અને વિનિયોગ પરિવાર. જે આપને અંતઃકરણપૂર્વક આ ભવમાં નહીં અનંતા ભવોમાં ક્યાંય ભટકાઈ ગયા હોય અને દુભવ્યા હોય તેના માટે ચૌદ રાજલોકની સર્વ રાશિના સર્વ જીવોને સહૃદયપૂર્વક સંપૂર્ણપણે ખમાવતાની સાથોસાથ આપને પણ અંતઃકરણપૂર્વક ખમાવેલ છે. (જુઓ પાનું ૨)

મિચ્છામી દુક્કમ્

આત્મા અને મોક્ષના અસ્તિત્વનો અસ્વીકાર કરીને, પશ્ચિમની શ્વેત સત્તાએ હિંસા અને શોષણના પાયા ઉપર જે વિકાસના માળખાનું નિર્માણ કર્યું છે, તે વિકાસનું માળખું આ દેશના સરકારી અમલદારો અને પ્રધાનોને પ્યાદાં બનાવીને દેશની પ્રજા ઉપર લાગુ કરવામાં આવ્યું છે.

તે ઐન્દ્રજાલિક હિંસક વિકાસના માળખાથી અંજાઈ જઈને,

આપણે આત્મવાદના પાયા ઉપરની સંયુક્ત કૌટુંબિક વ્યવસ્થાને સ્થાને વિભક્ત કૌટુંબિક વ્યવસ્થાને સ્વીકારી;

આપણે આત્મવાદના પાયા ઉપરના શિષ્ટ વ્યવહારોમાં સમાવેશ પામતી પશુ અને છાણ આધારિત અર્થવ્યવસ્થાને સ્થાને, તોતીંગ ચંત્રો અને પેટ્રોલ આધારિત અનાત્મવાદના પાયા ઉપરની અર્થવ્યવસ્થાના અશિષ્ટ વ્યવહારને સ્વીકાર્યો;

આપણે આત્મવાદના પાયા ઉપરની વર્ણાશ્રમ આધારિત સામાજિક વ્યવસ્થાને સ્થાને અનાત્મવાદના પાયા ઉપરની સંકરીકરણની સામાજિક વ્યવસ્થાને સ્વીકારી;

આપણે ઋષિમુનિ પ્રણીત રાજ્યવ્યવસ્થાના સ્થાને પશ્ચિમ નિર્મિત લોકશાહી આધારિત રાજ્યવ્યવસ્થા સ્વીકારી;

આપણે આત્મવાદના પાયા ઉપરના ધર્મક્ષેત્રમાં પણ અનાત્મવાદના સિદ્ધાંતો, સાધનો, રિવાજોને સ્થાન આપી ધર્મક્ષેત્રને પણ દુષિત કર્યું;

અને તેમ કરીને આપણે હિંસક વિકાસના માળખાને પ્રોત્સાહન આપવા દ્વારા સમગ્ર જીવરાશિ ઉપર વિનાશનું કાળચક્ર વહેતું મૂક્યું;

તે બદલ ભારતીય પ્રજા તરફથી અમે સમગ્ર જીવરાશિની મન - વચન - કાયાથી ક્ષમા માંગીએ છીએ.

પ્રસ્તુતકર્તા:

વિનિયોગ પરિવાર/વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

ફોન: ૮૦૨૦૭૪૯ / ૩૮૮૭૬૩૭

સરનામું:

આ સાથે એક વિશિષ્ટ ક્ષમાપના અમો આપને મોકલી રહ્યા છીએ. ગુજરાતી, હિન્દી અને અંગ્રેજીમાં. આપ એના BOXમાં આપનું નામ વગેરેનો સ્ટેમ્પ મારીને ઝેરોક્ષ કરાવીને શક્ય હોય તેટલા સ્વજનોને ક્ષમાપના રૂપે મોકલી આપશો. કદાચ ક્ષમાપના અગાઉ લખી દીધી હોય તો ફરી એકવાર. આપણા પરિપત્રોમાંથી ૫૦૦ ભાગ્યશાળીઓ પણ ૧૦૦ કોપી સરેરાશ કઠાવીને આ વાતનો પ્રચાર કરે તો ૫૦,૦૦૦ જગ્યાએ આ વિચાર ફેલાશે.

લિ. વર્ધમાન સંસ્કૃતિ ધામ - વિનિયોગ પરિવારના
સખહુમાન પ્રણામ સ્વીકારશોજી.

શુભેચ્છક/ક્ષમાભિલાષી : શ્રી અરવિંદભાઈ મગનલાલ શાહ (મઢડાવાળા) હાલ કાંદિવલી

(તમે જાણો છો ?)

- ❖ બીજાને સળગાવતા પહેલાં દિવાસળીને જેમ જાતે સળગવું પડે છે તેમ બીજાને હેરાન કરતા પહેલાં ક્રોધીને જાતે જ હેરાન થવું પડે છે. બચવું છે આ હેરાનગતિથી? તો ક્રોધથી ચિનગારીને ઓલવી જ નાખો! એમાં જો વિલંબ કરશો તો આ ચિનગારી દાવાનળ બનીને તમારા આત્મગુણો સળગાવી નાખ્યા વિના નહીં રહે!
- ❖ દુનિયા ભલે ઈંટનો જવાબ પથ્થરથી આપનારને બહાદુર માનતી હોય પણ હકીકતમાં ગાળનો જવાબ પ્રેમથી આપનાર જ બહાદુર છે. આ બાબતમાં શંકા પડતી હોય તો એકાદ વાર અખતરો કરી જોજો.
- ❖ ધનવાન, બલવાન કે ભાગ્યવાન બનવા કરતા ક્ષમાવાન બનાવાનું કામ ભારે કપરું છે.
- ❖ પહેલવાન બનવા માટે અખાડાઓ છે અને ધનવાન બનવા માટે દુકાનો છે. ભાગ્યવાન બનવા માટે લોટરીઓ છે. ભગવાન બનવા માટે મંદિરો અને ઉપાશ્રયો છે અને ક્ષમાવાન બનવા માટે મિચ્છામી દુક્કડમ્ છે.
- ❖ વિવેક વિનાની સરભરા પ્રાણ વિનાના કલેવર જેવી જ છે ને? માત્ર વચનશક્તિની બાબતમાં જ નહીં, કોઈપણ પ્રકારની શક્તિ માટે આ કાયદો છે કે એ વિવેક હોય તો જ શોભે છે. વિવેક ન હોય તો એ બેહુદી બની જાય છે.
- ❖ વિજ્ઞાને શક્તિઓ ખૂબ પેદા કરી દીધી છે, પણ ધર્મતત્ત્વ પાસે રહેલો વિવેક એની પાસે છે જ નહીં અને એટલે જ વિજ્ઞાનયુગ દિન-પ્રતિદિન વિનાશયુગ બનતું જાય છે.
- ❖ વેર વાળવાથી વળતું નથી એને તો ભીતરમાંથી વળાવું પડે છે અને ભીતરમાંથી વળાવવા માટે હૈયાને પ્રેમપૂર્ણ બનાવવું જ પડશે.

કોઈ બને આગ તો તું બનજે પાણી, એ છે પ્રભુ વીરની વાણી.”

(શ્રેણીમાં જિન આજ્ઞા વિરુદ્ધ કાંઈ પણ લખાઈ ગયું હોય તે બદલ અમો આપ સર્વની ક્ષમા માગીએ છીએ)

मिच्छामी दुक्कडम्

मित्रों,

'मिच्छामी दुक्कडम्' अर्थात् आपस में क्षमा माँगना व देना। जैन धर्म का यह एक अत्यंत विशेष पहलू है। वैसे अन्य धर्मों में भी इस प्रथा का प्रतिरूप है - उदाहरण के लिए हिन्दू धर्म में 'होली' का त्यौहार या मुस्लिम भाइयों का ईद का त्यौहार और २९ सितंबर का समस्त विश्व में 'क्षमा दिवस' के रूप में मनाया जाना।

इस प्रथा के पीछे मूल भावना हर जीव-मात्र से क्षमा माँगना है, जिसे हमने मन, वचन या कर्म से किसी भी प्रकार का दुःख पहुँचाया हो।

मैं भी आज यहाँ मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ - सिर्फ मेरी तरफ से नहीं, किंतु उन सभी की ओर से भी जो क्षमापना हेतु आज यहाँ नहीं पहुँच पाये हैं।

- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ उन विकास के दिवानों की ओर से, विकास प्रक्रिया की बली चढ़े हुए सभी को - पर्यावरण को, प्रदूषित नदियों को, लुप्त होते हुए पहाड़ों को, क्षय होती हुई हर प्राकृतिक संपदा को, उजड़े हुए आदिवासियों को, डूबी हुई धरती माता को और किनारे कर दिये गये उन करोड़ों मानवों को जो विकास की चकाचौंध से हतप्रभ होकर विकास की वेदी पर उनकी बली चढ़ाये जाने के इंतजार में हैं !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ समस्त मानव जाति की ओर से, जिसे परमात्मा ने शाकाहारी जीव बनाया, उन सभी मूक और अबोल पशुओं, पक्षियों आदि जीवों को जिन्होंने मानव की जीभ के स्वाद को संतुष्ट करने के लिए मृत्यु को स्वीकार किया !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ इस देश के आयोजकों की ओर से, उन सभी जीवात्माओं को, जिनकी कत्ल के लिए विशाल दैत्यकाय बूचड़खानों का इस देश में आयोजन किया गया - एक के बाद एक हर पंचवर्षीय योजना में, और जिन्होंने हमारी अर्थव्यवस्था के केन्द्र से हमारे अमूल्य पशुधन को अलग हटाकर उसके स्थान पर दैत्याकार मशीनों को प्रस्थापित कर दिया, जो सिर्फ हिंसा व शोषण के आधार पर ही टिक सकती हैं !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ इस राष्ट्र के वित्त नियोजकों की ओर से, जिनको कोई फर्क नहीं पड़ता उस बात से कि जिस विदेशी मुद्रा को कमाने के लिए वे दिवाने हैं, वह निर्दोष जीवों के लहू और माँस से लिपटी है !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ इस देश के विधायकों की ओर से, जो जीव-सृष्टि की हत्या जैसे घृणित कार्य को सिर्फ कानूनन स्वीकृत कार्य ही नहीं बनाते, उसे मूलभूत अधिकार का दरज्जा भी देते हैं !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ इस देश की न्याय प्रणालिका की ओर से, जो जीवित प्राणियों-पशुओंको आर्थिक रूप से अनुपयुक्त, अनुपयोगी करार देती हैं और उन्हें मृत्युदंड देती हैं; करुणा बरतने का सांवैधानिक कर्तव्य होने के बावजूद !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ इस देश के प्रसार-तंत्र की ओर से, जो अपने चिकने चमकते पत्रों पर उन स्वादिष्ट व्यंजनों के पकने की विधी छापते हैं, जिसके लिए मूक व निर्दोष जीव बली चढ़ते हैं !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ उन शिक्षा-विदों, वैज्ञानिकों, पोषण विशेषज्ञों की ओर से, जो हमारे छोटे छोटे बच्चों को प्राणीज प्रोटीन की महत्ता पढ़ाते हैं और सात्विक आहार के गुणों को जानबूझ कर छिपाते हैं !
- * मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ उन तथाकथित पशु-पालन वैज्ञानिकों की ओर से, जो भारत की उमदा दुधारु तथा अन्य पशुजातियों के आमूल उच्छेदन में साधन बन रहे हैं !
- * और अंत में मैं मिच्छामी दुक्कडम् कहता हूँ अपनी ओर से - उपरोक्त सभी बातों के खिलाफ पूर्ण सफलतापूर्वक विरोध न कर पाने के लिए !

प्रस्तुतकर्ता :

विनियोग परिवार / वर्धमान संस्कृतिधाम

फोन : ८०७७७८१ / ३८८७६३७

प्रेषक:

MICHHAMI DUKKADAM

Friends,

Michhami Dukkadam i.e. seeking forgiveness of each other. This is a very special feature of the Jain Religion, though it has its counter parts in other religions also; such as the 'Holi' festival of the Hindu religion, the Id festival of the Muslims and 29th of September is celebrated throughout the world as 'The World Forgiveness Day'.

The idea behind this concept is to seek forgiveness for having hurt anyone by any of the three means i.e. *Man, Vachan* and *Karma* (i.e. by thought, words and deeds).

I say *Michhami Dukkadam* not only on my own behalf, but on behalf of many other who have not been able to make it to this place today.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the Development Maniacs, to all the victims of the process of Development - the environment, the polluted rivers, the disappearing mountains, the depleting mineral resources, the uprooted tribals, the submerged mother earth, and that vast multitude of marginalised human beings who are struck by the awe of Development and are awaiting their turn to be sacrificed at the altar of Development.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of mankind whom God Almighty created as vegetarians, to all those dumb and mute animals, birds etc. who have laid down their lives to satisfy the taste of tongue of the mankind.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the planners of this country to various species of living creatures, for whose slaughter and death mega abattoirs are planned in the country and for making plans after plans removing the precious cattle wealth as nucleus of the economy and replacing them with giant machinery, which survives only on violence and exploitation.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the managers of the nation's finances, for whom it does not matter if the foreign exchange sought by them is soaked in the blood and flesh of innocent living beings.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the legislators of the country, who make laws providing legitimacy to the pernicious activity of killing living beings and recognise it as a fundamental right.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the judiciary of this nation to the living creatures for branding such creatures 'uneconomic', 'useless' etc. and sentencing them to death despite having constitutional obligations and duty to have compassion.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the print media which publishes on its glossy pages recipes for delicacies taking toll of innocent and dumb creatures.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the educationists, scientists, nutritionists who teach our young children the virtues of animal protein and deliberately conceal from them the food values of the *Satwik* Indian food.

I say *Michhami Dukkadam* on behalf of the so-called Animal Husbandry Scientists of the country for being instrumental in extinction of the great Indian breeds of milch and other animals.

And finally, I say *Michhami Dukkadam* on my own behalf for not being able to successfully stand up against all the above.

Courtesy:

VINIYOG PARIVAR TRUST
.B-2/104, 'Vaibhav', Jambli Gali,
Borivli (West),
MUMBAI-400 092.
Tel. 807 7781
Telfax. 022-802 0749

From:

જેનમ્ જ્યતિ શાસનમ્ શું દેરાસરોમાં વીજળી વપરાય ?

(ભાગ - ૨)

એક હૈયું ચોકાવનારી વાત તો એ છે કે દૈવી તત્ત્વો આ વીજળીના પાપે જલ્દી જલ્દી નીચે નથી આવતા. મોક્ષમાર્ગને પામવામાં સહાયક આવા દૈવી તત્ત્વોની ગેરહાજરીથી જીવોધર્મમાં સ્થિર થતાં કે આગળ આવતા અટકે છે. વડોદરાની બાજુમાં આવેલા એક ગામમાં ધીના દીવા હતા ત્યાં સુધી જિનમંદિરોમાં દેવોનું આવાગમન ચાલુ રહેતું હતું. ઘંટનાદ વગેરે રાત્રિના સમયે થતો હતો તે જેવી વીજળી મૂકાવી અને આવા ગેબી અવાજો આવવાનું બંધ થયું. કોઈ જાણકાર મહાત્માએ ફરીવાર ધીના દીવા ચાલુ કરાવી નાખ્યા અને પરિસ્થિતિ ફરી પાછી જેમ હતી તેમ થઈ ગઈ. ઘંટનાદ વગેરે રાત્રિના સમયે સંભળાવાનું શરૂ થઈ ગયું.

ઘણાં એવો દાવો કરતા હોય છે કે વીજળી વાપરીએ નહીં પણ માત્ર તેનું જોડાણ રાખીએ તો કોઈકવાર ભવિષ્યમાં કામ લાગે. આ વાત કતલખાનાની મશીનરી તૈયાર અને કતલ બંધ જેવી છે. ભાડાનું ઘર વાપરીએ નહીં છતાં ભાડું આપવું પડે છે. કારણ આશ્રવ ચાલુ જ છે. તેથી તે યોગ્ય નથી. કોઈ વળી એમ કહે છે કે ગભારામાં લાઈટ ન રાખીએ અને બહાર રાખીએ તો ચાલે કે કેમ? રંગમંડપ વગેરે જિનમંદિરનો જ એક ભાગ છે. ગભારામાં ન થાય તો રંગમંડપમાં પણ વીજળીનો વપરાશ વર્જ્ય છે. ધર્મના કોઈપણ સાધનોમાં વીજળી વપરાય નહીં પછી તે દેરાસર હોય. ઉપાશ્રય હોય કે ધર્મશાળા હોય.

વીજળીનો વિકલ્પ ધી-તેલના દીવા છે. તેનાથી વીજળીના મહાપાપથી બચી જવાય છે. ધી-તેલના દીવાથી વાતાવરણ શુદ્ધ - શુભ અને મંગલમય બને છે. ધીનો દીવો ઠંડક આપતો હોવાથી ભગવાનની પ્રતિમાજી ઉપર નુકસાન નથી થતું. આ ઠંડક આંખોનું તેજ પણ વધારે છે અને આવું સ્વચ્છ - પવિત્ર વાતાવરણ દૈવીબળોને ખેંચી લાવે છે.

ગભારામાં પિત્તળની સાંકળથી લટકાવેલી હાંડીઓ અથવા દીવાના સ્ટેન્ડ રાખી શકાય. ઉપર લટકાવેલા દીવામાં દીવી પણ કરી શકાય. ગભારાની બહાર લટકતી હાંડીઓ મૂકી તેમાં કાચના પ્યાલા રાખી અંદર દીવાઓ કરી શકાય. આ ઉપરાંત દેરાસરની અંદરની થાંભલીઓમાં તાંબા કે પિત્તળની ગોળ પટ્ટીઓ લગાવી ચારેબાજુ ગ્લાસ રાખવાના ગોળ સ્ટેન્ડ મૂકાવી તેમાં ગ્લાસમાં રાખી દીવાઓ કરી શકાય. દીવા ઉપર થોડું ઊંચે રાખવા માટેના ઢાંકણો સાથે જ બનાવવાના.

ધીના દીવા માટેનું ધી ગાયનું, વલોણાનું ધી વાપરવું યોગ્ય જણાય છે. પણ આર્થિક રીતે પહોંચી ન શકાતું હોય તો તેલના તેલના કે દીવેલના દીવા પણ થઈ શકે. ડેરીનું કે સીધી ફેટ કાઢીને બનાવેલું ધી વિકલેન્દ્રિય જીવોના ક્લેવરોમાંથી બનતું હોય છે તેથી વર્જ્ય છે. તે જ પ્રમાણે ઓઈલ મીલમાં તેલનું તેલ કાઢેલું હોય તો જયણા જળવાતી નથી. હમણાં જ એક જાણકાર ભાઈએ કહેલું કે આપણે ઘરમાં જે સિંગતેલ વાપરીએ છીએ તેમાં ૧ ડબ્બે ઓછામાં ઓછી ૫૦૦ ઈયળોનો કચ્ચરઘાણ નીકળી જતો હશે.

ધીના દીવા માટે નીચેની ત્રણ વસ્તુઓની જરૂર પડે.

૧. કાચની હાંડી + તેમાં મૂકવાનો ગ્લાસ + બોયા + માચીશ
૨. પિત્તળની સાંકળ ૧ કી. સાંકળ ૧૦ હાંડીને ચાલે
૩. હાંડીને ઢાંકવાની ઘાઘરી (કપડું)

(હાંડી અને ઉપરના કાચના ઢાંકણ વચ્ચે જે જગ્યા રહે તેને

ઢાંકવા માટેનું કપડું જેથી વચ્ચેના ભાગમાંથી જીવો અંદર ન જાય.)

અંદાજિત કિંમત

રૂ. ૪૦૦ + રૂ. ૨૫

રૂ. ૨૫૦.૦૦ ૧ કી.ના

રૂ. ૧૦.૦૦

સામાન્ય રીતે ગભારામાં લગભગ ૩ હાંડી જોઈએ. ગભારાની બહાર ૨૦ ફૂટ X ૨૦ ફૂટના દેરાસરમાં ૮ હાંડી હોય તો પુરતો પ્રકાશ મળી રહે. ગભારાના બહારના ભાગમાં ધીને બદલે દીવેલ (એરંડીયું) પણ વાપરી શકાય. દીવેલ ૧૫ કી.નો ડબ્બો ૫૦૦ રૂ.માં મળી રહે છે. તેલનું તેલ પણ વાપરી શકાય (૭૫ રૂ. આસપાસ ૧ કી.નો ભાવ છે) ૧ ગ્લાસમાં લગભગ ૫૦ ગ્રા. ધીની જરૂર પડે છે. જે એક દિવસ માટે ચાલે તેટલું હોય છે. (લગભગ ૬ થી ૭ કલાકથી વધુ).

ઉપરોક્ત બધી વસ્તુઓની પ્રાપ્તિ સુશ્રાવક શ્રી પારસભાઈ શાહ (ટે. નં. ૮૦૮૬૦૦૯) પાસેથી મળી રહેશે.

શરૂઆતમાં ખર્ચની વ્યવસ્થા દરેક હાંડીની ઊંચામણી દ્વારા બોલાવી શકાય. ૧ હાંડી દીઠ તૂટફૂટ વગેરેને ધ્યાનમાં લેતા ૧૦૦૧ રૂ.ની રકમ રાખી શકાય. કાચની ખર્ચની વ્યવસ્થા માટે માસિક ખર્ચની ઊંચામણીઓ બોલાવી શકાય. સરળ રસ્તો એ છે કે ઘર માટે ધી મંગાવીએ ત્યારે એક ડબ્બો દેરાસર માટે પણ મંગાવી લઈએ તો દેરાસરને પણ ચોપડાની તેમ

જ વહીવટીકીય માથાકૂટમાંથી છૂટકારો મળે અને સુંદર વ્યવસ્થા જળવાઈ રહે. ધીના દીવા માટે કાયમી રકમ લખી તેનું વ્યાજ વાપરવું ઊચિત જણાતું નથી કારણ આ પૈસા બેંકોમાં કાયમી થાપણ માટે મૂકાય અને તેઓ કતલપાનાઓને, કર્માદાનના ધંધા કરતી ફેક્ટરીઓને પૈસા ધીરે તો તેનું પાપ પૈસા મૂકનારને લાગે.

જૂના પ્રભાવશાળી જેટલા જિનમંદિરો છે જેમકે ગોડીજી, આદીશ્વરજી, શંખેશ્વર તીર્થ, પાલીતાણા, અમદાવાદના માણેકચોકનું જિન મંદિર વગેરે બધામાં આજે પણ ધીના દીવાઓ થાય છે દેવતત્વને પામવા અને તેમાં ભળી જવા એક ધી વાપરવાથી ચમત્કારિક પરિણામો જોવા મળશે.

હવે તો પૂજનો - મહાપૂજા આદિમાં પણ વીજળીનો, લાઈટોનો ખૂબ ઉપયોગ થાય છે. પર્યુષણ મહાપર્વના દિવસોમાં તો રોશની કરવામાં આવે છે. વળી તે લાઈટો ચાલુ-બંધ થતી હોય છે તેથી સંખ્યાત, અસંખ્યાત ત્રસ અને સ્થાવર જીવોની હિંસા થાય છે. આ અંગે ખૂબ ઊહાપોહ થતાં સં. ૨૦૧૯ ભાદરવા વદી ૧૩ના રવિવારે દોશીવાડા પોળમાં ડહેલાના ઉપાશ્રયે રાજનગરમાં બિરાજમાન પૂ. આચાર્ય ભગવંતો, પૂ. પદરથો તેમજ શ્રમણ શ્રી સંઘના વહીવટદારો એકઠા થયા હતા. સાધક - બાધક ભાવની વિચારણા કરી સર્વાનુમતે જે નિર્ણય કરવામાં આવેલો તે આંખ ખોલી નાખે તેવો છે.

સર્વાનુમતે મોટો નિર્ણય

“અગાઉ જાહેરાત કર્યા મુજબ તા. ૧૫/૯/૨૦૨૧ રોજ ડહેલાના ઉપાશ્રયે મળેલા પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંતો આદિ શ્રમણ ભગવંતો અને દહેરાસરજીના હાજર રહેલા વહીવટદારોની સભા જાહેર કરે છે કે

દહેરાસરના ગર્ભગૃહ તથા રંગમંડપ આદિમાં બધે ઠેકાણે હિંસા, આશાતના આદિના કારણે ઈલેક્ટ્રીક લાઈટ ન થવી જોઈએ. આ માટે સૌને લાગતાવળગતાઓને આ સંબંધી યોગ્ય પ્રયત્ન કરી ઈલેક્ટ્રીક લાઈટો બંધ કરવા- કરાવવાની ભલામણ કરે છે.

(બીજો નિર્ણય): આ બાબતનો પ્રચાર કરી, સક્રિય અમલ કરવા મિટીંગ બોલાવનાર ચાર ભાઈઓને સત્તા આપવામાં આવે છે.”

આવા ટંકશાળી નિર્ણયોનો ચાલો આપણે સહુ પણ આજથી જ અમલ શરૂ કરીએ. ભાગ્યશાળીઓ, આપના સંઘના વહીવટદારોને આ નિર્ણય તેમજ આના પરિપત્રો ખાસ વંચાવીને “આણા એ ધમ્મો”, “જયણા એ જૈનોની કુળદેવી છે” એ ન્યાયને સાર્થક કરવા નમ્ર વિનંતી છે. આપ જ્યાં જ્યાં દેશમાં મોકલાવી શકો ત્યાં આ પરિપત્રોની નકલ તુરંત મોકલી આપવા નમ્ર વિનંતી છે. આપ લાઈટને તિલાંજલી આપો તો આપની અંતરની અનુમોદના કરવાની અમને તક આપવા અમને જાણ કરશો તો ખૂબ આનંદ થશે. અસ્તુ. જિનાજ્ઞા વિરુદ્ધ કંઈ લખાઈ ગયું હોય તો અંત:કરણપૂર્વકના મિચ્છામી દુક્કડમ્.

(સંપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

ગ્રામ ચેકવાબો વિરુપદ્રવી ઉપાય

જૈનમ જયતિ શાસનમૂના એક સુજ્ઞ વાચક તરફથી મળેલ આ દૂયકો છે. ઝાડા થયા હોય ત્યારે કુંવાડીયાના બીજ (ગાંધીની દુકાને ૫ કે ૧૦ રૂા. કીલો મળે છે) કાચા કે સેકેલા પાણી સાથે ૩ ચમચી ગળી જવાના અથવા ફાંકી જવાના. ચાવવાના નહીં. આ બીજ મેથીના દાણા જેવા હોય છે. તેનાથી ૧૦ મિનિટમાં ઝાડા બંધ થઈ જાય છે. કબજિયાત થતી નથી. અન્ય કોઈ આડઅસર પણ થતી નથી.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

મિલાપ ચંદ્રકાન્ત ઝોટા

આજનો સુવિચાર

● હે પ્રભુ! આ ભવમાં મને

➡ મસ્તીનું જીવન દે. ➡ સમાધિનું મરણ દે.

આવતા ભવમાં ➡ ઉત્કૃષ્ટ જિન્દગી કુટુંબમાં જન્મ દે. જેથી ઝટ મારો મોક્ષ થાય

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોપલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ સાસનમ્

દુઃખમુક્ત (કર્મમુક્ત) થવાનો શ્રેષ્ઠ ઊપાય

આ સૃષ્ટિ ઊપર દુઃખમુક્ત થવું કોને ન ગમે? પણ આ દુઃખનું મૂળ કારણ દોષ છે જે કર્મ બંધાવે છે. આ કર્મબંધનું કારણ આપણા જીવે અત્યાર સુધીમાં ૭ તત્વોની કરેલી વિરાધના- આશાતના છે. દુઃખને રડવું તેના કરતા દોષને રડવું વધારે ઊચિત લાગે છે. તેથી દુઃખ ખેંચી લાવનાર કર્મોના મૂળમાં જ લૂણો ચાંપવાનું કામ આ નીચેની ભાવના કરે છે. માત્ર બે મીનીટનું કામ સવાર, બપોર અને સાંજ ત્રણ વખત નીચેનું લખાણ ભાવથી વાંચી જવાનું છેવટે સવારે કે રાત્રે સુતી વખતે એકી સાથે ત્રણ વખત વાંચી જવાનું. આ ભાવનાના ચમત્કારિક પરિણામો તાત્કાલિક અનુભવવા મળશે એમાં કોઈ શંકાને સ્થાન નથી.

ત્રિકાળ ભાવના :

હે પરમાત્મનું ! મારા જીવે નીચેના ૭ તત્વોની ખુબ વિરાધના-આશાતના કરી છે.

- તત્ત્વત્રયી: (૧) સદ્દેવ
(૨) સદ્ગુરુ
(૩) સદ્ધર્મ
- રત્નત્રયી: (૪) સમ્યગ્ દર્શન
(૫) સમ્યગ્ જ્ઞાન
(૬) સમ્યગ્ ચારિત્ર્ય
અને (૭) જીવરાશી.

સુદેવ સુગુરુ સુધર્મનો મેં અપલાપ્ત કર્યો હશે. તેની નિંદા કરી હશે. હસી-મજાક કરી હશે. ગુર્વાજ્ઞાને તહત્તી નહીં કરી હોય. ધર્મમાતાને છોડીને અધર્મને આચર્યો હશે. સમ્યગ્ દર્શન ને બદલે મિથ્યાત્વને પોષ્યું હશે. અજ્ઞાન વશ મેં સમ્યગ્ જ્ઞાન ની આરાધના ને બદલે ભયંકર વિરાધના કરી હશે. તોતડા- બોબડાને જોઈ ઠઠ્ઠા-મશ્કરી કરી હશે.

સમ્યગ્ ચારિત્રની પણ મારા આત્માએ ભયંકર આશાતના- વિરાધના કરી હશે. અને હાં આજ સુધી અનંતા ભવોમાં મેં જીવોનો કચ્ચરઘાણ બોલાવ્યો હશે. જીવો ને કાપ્યાં હશે, ભુંજી નાખ્યા હશે, સેકી નાખ્યા હશે, ફાડી ખાધા હશે, સળગાવ્યા હશે, એમને માનસિક ભયંકર પરિતાપ પહોંચાડ્યો હશે.

આ બધા જ અપૂર્ણો બદલ હે પરમાત્મનું ! આપની સાક્ષીએ અંતઃકરણપૂર્વક, જરાપણ માયા-કપટ રાખ્યા વગર, મન વચન કાયા ના યોગપૂર્વક ખમાવું છું. મિચ્છામી દુક્કડં ફરીને મિચ્છામી દુક્કડં ફરી ફરીને મિચ્છામી દુક્કડં. મને ક્ષમા આપો મારી ભયંકર ભૂલ થઈ ગઈ. હવે ભવિષ્યમાં ક્યારેય આવું નહીં કરું. મને માફ કરો. હું અંતરના ય અંતરથી મેં કરેલા રાગ-દ્વેષ બદલ ખામેમિ, ખામેમિ, ખામેમિ ના પોકારો કરું છું અને હે પ્રભુ તને વંદામિ, વંદામિ, વંદામિ કહી વિરમું છું. મિચ્છામી, ખામેમિ, વંદામિના ત્રિવેણીય યોગ વડે મને ત્રણરત્નોની પ્રાપ્તિ થાઓ. ત્રણ તત્વોના અનુગ્રહની મને પ્રાપ્તિ થાઓ.

મંગળ પ્રાર્થના

ચત્તારિ મંગલમ્, અરિહંતા મંગલમ્, સિદ્ધા મંગલમ્, સાહુ મંગલમ્, કેવલીપત્તો ધમ્મો મંગલમ્...૧.
ચત્તારિ લોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા, સાહુ લોગુત્તમા કેવલીપત્તો ધમ્મો લોગુત્તમો...૨. ચત્તારિ

શરણં પવજજામિ, અરિહંતે શરણં પવજજામિ, સિદ્ધે શરણં પવજજામિ, સાહુ શરણં પવજજામિ કેવલીપત્રતં ધમ્મં શરણં પવજજામિ...૩.

મારી આસપાસ- ચોપાસ જિનાજ્ઞાનું સામ્રાજ્ય ફરી વળે. જગતના સર્વ જીવ સુખી થાવ, સુખી થાવ, સુખી થાવ.

ઉપર પ્રમાણે ભાવના ભાવતા જીવનમાં સાક્ષાત ફેરફારો અનુભવાશે. પાપપ્રણિધાન - ગુણબીજાધાન- પ્રથમ સૂત્ર પંચસૂત્રમાં પણ લગભગ આજ વાત મૂકવામાં આવી છે. એક આચાર્ય ભગવંતે ૮૫ વર્ષ આ સ્તોત્ર પાકું કરેલું અને ત્રિકાળ ગણતા હતા. તેમાં પણ શરૂઆતમાં આત્માનો કર્મ સાથેનો ઈતિહાસ અને તેમાંથી છૂટવા તથાભવ્યત્વને પકવવાનો રસ્તો બતાવ્યો છે. તેને માટે પ્રથમ અરિહંતો, સિદ્ધો, આચાર્ય ભગવંતો અને ધર્મમાતાનું શરણું સ્વીકારવાની વાત મૂકવામાં આવી છે. પછી દુષ્ટત્યોની ગર્હા (નિંદા) મૂકી દીધી છે. અને છેલ્લે સુકૃતોની હાર્દિક અનુમોદના મૂકવામાં આવી છે.

ઉપસંહારમાં એનો ફળાદેશ જણાવતા અદ્ભુત વાત મૂકી છે કે આ પંચસૂત્ર ગણનારને નિયમથી નિમ્નિત ફાયદો થાય છે. તેના અશુભનો ઉદય દૂર ઠેલાઈ જાય છે તેમજ અશુભ નબળું દુબળુ થઈ જાય છે. જ્યારે શુભનો ઉદય લાંબે હોય તે નજીક આવી જાય છે અને શુભ નબળું હોય તો સબળું અને સક્ષમ બની જાય છે.

સંકલેષ હોય ત્યારે અવારનવાર અને સંકલેષ ન હોય ત્યારે કમ સે કમ (ત્રિકાળ) ત્રણવાર તો આ સ્તોત્ર ગણવું જ જોઈએ.

જિજ્ઞાસુઓએ કોઈપણ ગુરુભગવંત પાસે કે જ્ઞાનભંડારમાંથી આ પંચસૂત્ર મેળવીને ત્વરિત એનો પાઠ શરૂ કરી દેવો જોઈએ. શુભસ્ય શીઘ્રમ્ ! સારા કામમાં ઢીલ શાને? મહામાંગલિક અને અત્યંત આદરણીય એવા પંચસૂત્ર ને પંચાગ- પ્રણિપાત પ્રણામ કરીને વિરમીએ છીએ. જિનાજ્ઞાવિરુદ્ધ કાંઈ પ્રરૂપણા થઈ હોય તો અંતઃકરણપૂર્વકના મિચ્છામિ દુક્કડં !

હું! હોય નહીં?

ઘા-જખમ

- * દાઝેલા ઘા ઉપર તુલસીનો રસ અને કોપરેલ ઊકાળીને ચોપડવાથી બળતરા મટે છે. ફોલ્લા અને જખમઝડપથી રૂઝાઈ જાય છે.
- * દાઝયા પર રાળનો મલમ ખૂબ અકસીર છે. એ ભવિષ્યમાં દાગ, ઘાના નિશાનો રહેવા નથી દેતો.
- * દાઝયા ઉપર સાકરનું પાણી અથવા છાશ ઘી ચોપડવાથી પણ રાહત થાય છે.
- * ગરમ પાણી કે વરાળથી દાઝી જવાય તો તે ભાગ ઉપર ચોખાનો લોટ છાંટવાથી ખૂબ આરામ થાય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

સેજલ દિપકભાઈ ઝોટા

આજનો સુવિચાર

યગેલા પાપને તરત પ્રાયશ્ચિતથી ધોઈ નાખવું. જેમ મોડું ઠરીશું તેમ નિષ્કુર બનતા જવાશે.

આ તો શાનો કાથ... મોડું થાય તો નીકળે જ નહિ.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

ज्ञेयम् जयति शासनम्

ज्ञेयो सावधान

એક રાજાએ બીજા રાજા પર આક્રમણ કર્યાના અઢળક દૃષ્ટાંતો ઈતિહાસમાં આવે છે, પરંતુ એક સંસ્કૃતિએ બીજી સંસ્કૃતિ ઉપર આક્રમણ કર્યું હોય તેવું ભાગ્યે જ બન્યું છે. વર્તમાનમાં આત્મવાદની સામે 'અનાત્મવાદ'નું જે અદૃશ્ય આક્રમણ આવ્યું છે તે આપણી ચેતનાને હચમચાવી દેનારું છે. તે વળી શાસનના આધારસ્થંભ એવા પાંચેય અંગો ઉપર અકલ્પનીય રીતે ત્રાટક્યું છે.

(૧) 'શાસન' ઉપર એકાજ્ઞાતંત્રની સામે બહુમતવાદનું આક્રમણ આવ્યું છે. સાંપ્રત સમયમાં એકાજ્ઞાતંત્રના ફાયદાઓ અન્યો કેવા ઉઠાવી રહ્યા છે તે સુવિદિત છે. સર્વ ઝઘડાના મૂળ સમી લોકશાહીના નામે ઘૂસાડવામાં આવેલી ચૂંટણીના બહુમતીવાદે, શાસ્ત્રમતીના વાદની ચટણી કરી નાંખી છે.

(૨) 'સંઘ' ઉપર કેટલાક કહેવાતા સાધુઓને લક્ષ્યમાં રાખી વિશ્વ કલ્યાણકર સમગ્ર શ્રમણ સંસ્થાને અપ્રધાન બનાવી નાખવાનું વ્યવસ્થિત ષડ્યંત્ર પાંચમી કતારના કહેવાતા બુદ્ધિજીવીઓ તરફથી ગોઠવવામાં આવ્યું છે.

(૩) દેવદ્રવ્યાદિ અને તીર્થોની સંપત્તિ ઉપર સરકાર અને ટ્રસ્ટ એક્ટ દ્વારા કુહાડાઓ ઉગામવામાં આવ્યા છે. તળિયાઝાટક ભૂખડી બારસ સરકારની દાઢ સળકી છે. એની બાજનજર પ્રત્યેક ધર્મના એકઠા થયેલ ફંડ ઉપર ફરી રહી છે. રાજસ્થાનનો કાળો કાયદો, શિખરજી ઉપર રાજ્યની ગીધનજર, કોર્પસને ટેકેબેલ બનાવવાનું છટકું, વગેરે અનેકવિધ યોજનાઓ દ્વારા એક કયાસ કાઢવામાં આવી રહ્યો છે કે જનમાનસ આનો કેટલી શક્તિથી વિરોધ કરે છે. નહીં તો છીંડામાંથી કાણું, કાણામાંથી બાકોરું ને છેવટે પાકિસ્તાન સામે થનાર યુદ્ધને નામે કે વિદેશી દેવાના ભારણમાંથી પાર પડવા માટે, કલમને એક ઝાટકે (પેન તલવારથી તીક્ષ્ણ હોય છે) દેવદ્રવ્ય આદિના પૈસા આ નવી ખીચડી સરકારને ખેંચી લઈ બાકોરામાંથી બારણું બનાવી લેતા વાર નહીં લાગે. આમ પણ આ નવા શંભુમેળાની બહુમતી સવર્ણો વિરુદ્ધ જૂની દાઝ મનમાં રાખી બેઠી છે. એક વિદ્વાને તો આ સરકાર આરૂઢ થઈ એ દિવસને આ અવસર્પિણી કાળનો કાળામાં કાળો દિવસ કહી અગમના અંધાણ આપી દીધા છે. સમગ્ર દેશમાં જંગી કતલખાનાઓ ખોલી પશુઓનો કચ્ચરઘાણ બોલાવવાના બદ્દરદાઓ નવી સરકારે આવતાવેંત જાહેર કરી દીધા છે.

(૪) શાસ્ત્રો ઉપર યુનો દ્વારા અશાસ્ત્રીયતાનું લેબલ લગાડવાનું આક્રમણ આવ્યું છે. યુનાઈટેડ રિલિજિયન્સ ઓર્ગેનાઈઝેશનની સ્થાપના થતાવેંતમાં છે અને એણે તો જાહેર કરી દીધું છે કે આખા વિશ્વમાં હવે એક જ ધર્મ હોવો જોઈએ. 'ગેટ કરાર' દ્વારા આપણા લીંબડા, લીંબોળી, હળદર, હવે ઈસબગુલ વગેરે પેટેન્ટ કરી આર્થિક રીતે સંપૂર્ણ ગુલામ બનાવી દીધા છે. યુનો અને વર્લ્ડ બેન્ક વગેરે ધારે તે જ વડા પ્રધાન બની શકે છે તે રાજકીય ગુલામીની પારાશીશી છે. હવે ધાર્મિક ગુલામીનો વારો છે. તમારી પાસે પ્રથમ આગમ આચારાંગની ૧૦૦ પ્રત હોય, તો તેઓ પાસે તેમને મનગમતા અર્થ કરેલ આચારાંગની ૨૦,૦૦૦ પ્રત હશે. શાસ્ત્રોનું કેન્દ્રીકરણ કરીને નાનકડી ડિસ્કમાં મૂકવાના કેવા જોખમો છે એ હવે સારી પેઠે સમજાય જશે. સંપત્તિને શાસ્ત્રીય માર્ગે વાળી દેવા વિદ્વાનોએ ગીતાર્થ ગુરુભગવંતની પાસે માર્ગદર્શન લેવા દોડી જવું જોઈએ તો જ સંપત્તિ તેમજ શાસ્ત્રોની રક્ષા થઈ શકશે. આપાત્ કાલના અપવાદો જુદા હોય છે, અને અંતિમ અંગ;

(૫) ધર્મ ઉપર ત્રિપાંખીયું આક્રમણ છે. સમ્યક્દર્શન ઉપર વિજ્ઞાનની પ્રગતિનું, સમ્યક્જ્ઞાન ઉપર મેકોલેએ બક્ષેલ કેળવણીવાદનું અને સમ્યક્ ચારિત્ર્ય ઉપર યંત્રવાદના વિકાસનું આક્રમણ આવી પુગ્યું છે. કહેવાતા વિકાસના દરની પાછળ રઘવાયા બનેલા, વિકાસની ઝાકમઝોળ પર ઓવારી ગયેલા સ્યુડો - ઈન્ટેલેકચ્યુઅલ્સને તેના પરિપ્રેક્ષ્યમાં ઘૂંપાયેલ વિનાશના ડરની કોઈ ચિંતા નથી.

આક્રમણો ખાળવા કદાચ દુઃશક્ય હોય છે પણ અશક્ય તો નથી જ હોતા. દુર્જનોની દુર્જનતા કરતા પણ વધુ નુકસાન સજ્જનોની નિષ્ક્રિયતાએ કર્યું છે અને ખરી મજાની વાત એ છે કે નીરો ફીડલ વગાડે તેમ 'આવું આક્રમણ હોતું હશે?' 'આ તો બધી કલ્પનાઓ છે.' આવા સામુહિક નાદ ધૂમી રહ્યા છે, એટલે પ્રાથમિક અવસ્થાએ આ આક્રમણની જાણ લોકોને કરવાનો પણ અવસર પ્રાપ્ત થાય તો પણ ઘણું કામ થયું ગણાશે.

એકલદોકલ માણસથી આ લડાઈ લડી શકાય તેવી નથી. તેના માટે આયોજનબદ્ધ - રીતે એક તંત્ર ઊભું

કરીને લડવું પડશે. સહુએ નાના-મોટા સઘળા કાર્યક્રમોને ગૌણ કરી શાસનરૂપી તીર્થની રક્ષા માટે ખભેખભા મિલાવી ઝઝૂમવું પડશે. આ પણ લોકોત્તર ધર્મ જ છે. આ કાર્યમાં જોડાનાર, સહાયક કે અનુમોદક વિશિષ્ટ કક્ષાના પુણ્યાનુબંધી પુણ્યનો માલિક બને છે એ નિઃશંક છે. ૧ લાખ આરાધક કરતાં ૧ પ્રભાવક ચડે છે અને ૧ લાખ પ્રભાવક કરતાં ૧ રક્ષક ચડી જાય છે. રક્ષા પણ ઉત્તરોત્તર ચડિયાતી છે. ૧ સાધ્વીજી ભગવંતના સંયમની રક્ષા કરતાં ૧ જિનમંદિરની રક્ષા ચડિયાતી છે, તેના કરતાં શંત્રુજય તીર્થની રક્ષા ચડે છે અને તેના કરતાં પણ જેની અંદર આવા અનેક સ્થાવર / જંગમ તીર્થો સમાય છે તે 'શાસન'ની રક્ષા ઉત્તરોત્તર ચડિયાતી છે. 'વ્યાવસાયિક લડત' માટે એક તંત્ર તો ઊભું કરવું જ રહ્યું. તીર્થકરોની આજ્ઞા રૂપી દોરીનું અનુસંધાન કરી ખોવાયેલા અને વેરાયેલા મણકાઓને પરોવી દેવાનું બીડું કોઈકે તો ઝડપવું જ પડશે.

યુનોની ઓફિસ દિલ્હીમાં છે જે સમગ્ર ભારતમાં થતી ગતિવિધિઓનું બારીકાઈથી નિરીક્ષણ કરે છે, પણ જેનોની એક ઓફિસ દિલ્હીમાં નથી. ખરેખર તો આખા વિશ્વના કલ્યાણની જવાબદારી જેને શીરે છે એ જેન સંઘની ઓફિસ યુનોમાં હોવી જોઈએ, જેથી પ્રતિઆક્રમણોની વ્યૂહરચના આક્રમણોને ઉગતા જ ખાળી શકે અને આ શક્ય છે. સંસ્કૃતમાં એક સરસ શ્લોક છે:

અમન્ત્રં અક્ષરં નાસ્તિ, નાસ્તિ મૂલં અનૌષધં
અયોગ્યઃ પુરુષો નાસ્તિ, યોજકસ્તત્ર દુર્લભઃ

એટલે કે એવો કોઈ અક્ષર નથી જેમાંથી મંત્ર ન બને, એવું કોઈ મૂળ નથી જેમાંથી ઔષધ ન બને, એવો કોઈ પુરુષ નથી જેમાંથી ગુણ ન મળે. જરૂર છે માત્ર 'આયોજક'ની, આયોજકની દુર્લભતાથી જ આ કાર્યો અટકે છે. જેનો માત્ર શ્રીમંત નથી ધીમંત પણ છે. એક નાનકડી ઓફિસ ચલાવવા, ૫૦ લાખનું વેચાણ કરતી અને ૫ લાખનો નફો કરાવતી ઓફિસનું સંચાલન કરવાનો ગુણ એને લોહીમાંથી મળ્યો છે. એ જાણે છે કે આ એક ઓફિસ ચલાવવા પોતે હાથમાં સોટી લઈને મેનેજરની જગ્યાએ બેસે અને નવ નેજે પાણી ઉતરે ત્યારે આ કંપની નફો રળી શકે છે. તો જે શાસનમાં ૧૦ થી ૧૨ હજાર પૂજનીય સાધુસાધ્વીજી ભગવંત સ્વરૂપ જંગમ તીર્થની સંપત્તિ હોય, સ્થાવર તીર્થ સ્વરૂપ અઢળક તીર્થો, ઉપાશ્રયો, જ્ઞાન ભંડારો, દેવદ્રવ્યાદિની સંપત્તિ હોય એ શાસન ધણીધોરી વગરનું તો ન જ હોઈ શકે. ઈતિહાસ સાક્ષી છે કે જ્યારે જેનો અંતર્ગત વહીવટ શાંતિથી કરતાં ત્યારે સમગ્ર વિશ્વમાં સુરાજ સ્થપાયેલું હતું અને જ્યારે જેનોમાં એકતા તૂટી છે ત્યારે સમગ્ર વિશ્વમાં અરાજકતા ફેલાયેલી હોય છે. તો હવે સમગ્ર વિશ્વના કલ્યાણની, જીવમાત્રના આત્મસ્વરૂપને ઢંઢોળવાની જવાબદારી જેના શિરે છે તે વિશ્વ કલ્યાણકર જિનશાસનના શ્રમણ મોવડીઓને નમ્ર વિજ્ઞપ્તિ છે કે આ બાબત લક્ષ આપી ઘટવું કરે, નહીં તો પછી બહુ મોડું થઈ જશે.

વિશ્વમાત્રના પ્રાણીઓ દયામણી નજરે પોતાના બચવાની રાહ જોઈ રહ્યા છે. સમગ્ર આહારમાં પ્રાણીજ પ્રદાર્થોને ઘૂસાડીને આપણા (જીવન) વિહારનો નકશો બદલાવી નાખવામાં આવ્યો છે. જ્યારે અઢારે આલમ અશાંતિ, અરાજકતા, શોષણ અને હિંસાના ચક્કરમાં પિલાઈ રહી છે. વિશ્વની પ્રજાના પ્રાણસમ મોક્ષપુરુષાર્થ દેનાર સંસ્કૃતિના શ્વાસ રૂંધવામાં આવી રહ્યા હોય ત્યારે બધાએ બધું ભૂલી જઈને એક થવાનો સમય પાકી ગયો છે. સુજોષુ કિં બહુના? સુજને વળી વધુ શું કહેવાનું હોય?

સૌજન્યઃ વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
સ્મીત અવુલભાઈ ઝોટા

આજનો સુવિચાર એક વાર તો સદ્ગુરુ પાસે તમારા મનના સઘળાં પાપોની પૂર્ણ શુદ્ધિ સાથે પ્રાયશ્ચિત કરી જ લેજો પછી...
➔ નવું પ્રભાત: ➔ નવું જીવન:

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ
(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર
બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

આવો! નવરાત્રીનું પશ્ચિમીકરણ છેડીએ

આપણે ત્યાં સામાજિક-ધાર્મિક તહેવારોનું આયોજન એવી રીતે ગોઠવવામાં આવતું કે જેથી આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ તો થાય જ પણ સાથોસાથ વધારામાં શારીરિક આરોગ્ય પણ જળવાઈ રહે. આસો માસ દરમ્યાન સૂર્યના કિરણો સૌથી વધુ ગરમી ફેંકતા હોય છે એ સમયે પિત્તનો પ્રકોપ ન વધે માટે ચાંદનીનો પ્રકાશ લેવાનું અને દૂધ-પૌઆ વગેરે ખાઈને પિત્તના પ્રકોપને શાંત કરવામાં આવતા. મન આનંદમાં રાખવા બેનોના રાસ-ગરબા વગેરે ગોઠવવામાં આવતાં. હિલોળે ચડીને ગામની બેનો એવા રાસ લેતી હોય કે વચ્ચે હડફેટમાં કોઈ આવે તો ફંગોળાઈ જાય. પંડિતવર્ય શ્રી પ્રભુદાસભાઈએ ‘આપણું ગામડું - ગોકુળ ગામડું’ એ નિબંધમાં ગામડાના ભાતીગળ જીવનનું રસતરબોળ થઈ જવાય તેવું અતિ સુંદર વર્ણન કર્યું છે. નવરાત્રીમાં એ સમયે પુરુષો માટે અલગથી અખાડાઓમાં મલ્લની કુસ્તી અને અંગકસરતોની હરીફાઈ ખેલાતી તેમાં જે જીતે તેના માન-સન્માન વધી જતા.

આજે સર્વત્ર પશ્ચિમની હવાએ નવરાત્રીના તહેવારોને પણ ઝપટમાં લીધો છે. આ વાવાઝોડાએ એનું વ્યાપારીકરણ કરીને એકલા મુંબઈમાં જ ૧૦૦ કરોડ રૂા. સુધીનો નવરાત્રીનો ધંધો વધારી દીધો છે. પરંપરાગત ધાર્મિક તહેવારોમાં આઘશક્તિની પૂજા થતી હતી તેના બદલે સંકરીકરણના પાપે આ તહેવારો અધાર્મિકતાની ટોચ ઉપર પહોંચી ગયા છે. હાઈબ્રીડ અનાજ અને પશુધન જ નહીં પણ તહેવારો પણ આ ભેજસેજને કારણે અનારોગ્ય દેનારા અને અનાત્મવાદને પોષનારા થઈ ગયા છે. એક રાજ્યએ બીજા રાજ્ય પર આક્રમણ કર્યાનું સાંભળ્યું છે પણ એક સંસ્કૃતિએ બીજી સંસ્કૃતિ પર આક્રમણ કર્યું હોય તેવું તો આ સાંપ્રત કાળમાં જ સાંભવી શકે છે તેનું મુખ્ય કારણ આ દેશનું પાછલા બારણે સંચાલન કરતા વેટીકન સીટી અને તેના મુખ્ય પ્યાદાઓ યુનો, વર્લ્ડ બેન્ક, યુનેસ્કો, ફાઓ છે. આ લોકોએ આ દેશને રાજ કીય અને આર્થિક રીતે તો ગુલામ કરી જ દીધો છે પણ હવે સાંસ્કૃતિક અને ધાર્મિક ગુલામીની સવારી પણ આવી પહોંચી છે. આજના તહેવારોના થયેલાં પશ્ચિમીકરણે તહેવારોનો મૂળ હાઈ (અર્ક) ખલાસ કરી નાખ્યો છે.

આ પશ્ચિમીકરણે ભારતની ત્રણે માતાઓ ઉપર ભયંકર આક્રમણ કર્યું છે. ભારતમાતાની ભૂમિ ઉપર રાસાયણિક ખાતર નામે મોતનો વરસાદ વરસ્યો છે. જેથી ‘સુજલામ્- સુફલામ્’ને બદલે ‘ફળદુપતાની કત્લેઆમ’ની બૂમરાણો સચી છે. ગૌમાતા (ગોવંશ) ઉપર કતલખાનાઓ, માંસની નિકાસ અને હૂંડિયામણના હડકવાના પ્રભાવે સરકાર પોતે જ ખાટકી બનીને પશુઓ ઉપર તૂટી પડી છે અને છેલ્લું અતિ ભયંકર આક્રમણ આ દેશની મા-બેન ઉપરનું છે. યયાતિના ભોગવાદને પણ શરમાવે એ રીતે યૌવનધને આ ‘રક્ષા’ ને ‘ભોગ્યા’ બનાવી છે. આ દેશની સ્ત્રી એક ઘરેણાંની જેમ સચવાતી હતી. ‘યત્ર નાર્યસ્તુ પૂજયન્તે, તત્ર રમ્યન્તે દેવતાઃ’ના નાદો ગૂંજતા હતા. પણ સમાનતાના ઓઠા હેઠળ ઘરની રાણીને બહાર કાઢીને નોકરાણી બનાવવામાં આવી છે. સતી સીતા કે માતા અંજનાદેવીના આદર્શો હવે ‘આઉટ ડેટેડ’ થઈ ગયા છે. યાદ રહ્યું છે માત્ર ‘તું ચીજ બડી હૈ મસ્ત મસ્ત, તું ચીજ બડી હૈ મસ્ત’. સમગ્ર કુટુંબના કેન્દ્રસ્થાને રહી તેનું સુચારું સંચાલન કરતી સ્ત્રી આજે કોમોડિટી (ચીજ) બની ગઈ છે અને તેથી જ હવે અમને અમારી “જનનીની જોડ સખી નહીં જડે રે લોલ”. ગળથૂથીમાં જ શિવાજીને શૂરવીરતા અને ખુમારીના પાઠ શીખવાડનાર માતા જીજાબાઈ અમને હવે જોવા પણ નહીં મળે કારણ કે ટી.વી., વિડિયો અને હાઈ-ટેક કેબલના આકર્ષણે સ્ત્રીતત્ત્વ એ અંગપ્રદર્શનનું તત્ત્વ બની ગઈ છે. સ્ટાર ટીવીનો માલિક રૂપર્ટ મરડોર્ક પોતાના પુત્રને પોતાના પ્રોગ્રામો જોવા નથી દેતો, અમિતાભ બચ્ચન એના પુત્રને પણ ચૂંટીને જ અમુક જ ચલચિત્રો જોવાની છૂટ આપે છે એજ સ્ટાર-જી કે એબીસીએલ પુરસ્કૃત અતિ બિભત્સ ચલચિત્રો હવે ચોવીસ કલાક અવકાશી આક્રમણ દ્વારા બતાવીને ભવ્ય ભારતની દિવ્ય પેઢીને ખલાસ કરી નાખવામાં આવી રહી છે. આવા ચલચિત્રોમાં વવાયેલા લંપટ બીજો નવરાત્રી જેવા તહેવારોને પ્રયોગાત્મક ધોરણે અશ્લીલતા ખેલવા બિલાડીની ટોપની જેમ ફૂટી નીકળે છે.

નવરાત્રીનું નવલું દૂષણ છે સૌંદર્ય સ્પર્ધાઓનું આયોજન. નાની નાની દીકરીઓ હવે ઘર-ઘર નથી રમતી

પણ સુસ્મિતા - ઐશ્વર્યા રમે છે અને તેઓની જેમ જ મંદિરોના ઓટલે વોક લે છે. 'મીસ ઈન્ડિયા' અને 'મીસ યુનિવર્સ'ના ગતકડાઓ આપણે ગળે ઘંટીના પડની જેમ સમજપૂર્વક ગુપ્ત કાવતરાના ભાગરૂપે બાંધી દેવામાં આવ્યા છે અને તેની ભયાનક અસરો હવે વરતાય છે. મીસ સીટી નહીં. મીસ વિલેજથી મીસ સ્ટ્રીટ સુધી વાત આવી પહોંચી છે. સામાન્ય રીતે રાત્રે ઘરની બહાર નહીં ફરનાર બેન-દીકરીઓને નવરાત્રીના સમયે રમવા મેદાન સાથોસાથ મુક્ત રીતે વિહરવા પણ મોકળું મેદાન મળી જાય છે. વડીલો ન ના કહી શકે, ન સહી શકે. ઘરનું બહાર નીકળેલું નજરાણું સલામત રીતે પાછું આવશે કે નહીં તેની ચિંતા - તેનો ફડકો તો જેને હૈયે બેઠો હોય તેને જ તમે પૂછી જોજો. એક અણગમતી વાત હવે જગજાહેર છે કે સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન સૌથી વધુ ગર્ભપાત નવરાત્રી પછીના ૨-૩ મહિનામાં થતાં હોય છે. 'મનુસ્મૃતિ'માં તો કહ્યું છે કે માતા-ભગિનિ/ કે પુત્રી સાથે પણ સ્પર્શયુક્ત આસન ન કરવું કારણ ઈન્દ્રિયોનો સમૂહ એવો પ્રબળ હોય છે કે તે જ્ઞાનીઓને પણ તાબેદાર બનાવી દે છે. દર્શન-સ્પર્શનું વ્યસન છેવટે જીવનની ચાદર પર કફન ઓઢાડીને જ જંપે છે.

નાસ્તિકતાની ચરમ કક્ષાએ પહોંચેલું યૌવનધન પછી વ્યભિચારના અકબલ કળણમાં ખૂંપી જાય છે. રાત્રિના ઊજાગરા, બહારની ખાણીપીણી અને શરીરનું ધોવાણ અંતે નિર્માલ્યતા અને નિર્વીર્યતા છોગામાં આપી જાય છે. આવા ભયસ્થાનોને ધ્યાનમાં રાખીને દિલ્હીના ચીફ મેટ્રોપોલીટન મેજિસ્ટ્રેટ શ્રી સી. કે. ચતુર્વેદીએ આપેલા એક શકવર્તી ચુકાદામાં (નં. ૧૦૩૧/૯૨ તા. ૧૬/૯/૯૨) ફરમાન કર્યું છે કે રામલીલા જેવા ધાર્મિક તહેવારોમાં ફિલ્મીગીતોની ધૂન, ડીસ્કો ડાન્સ વગેરે નહીં કરી શકાય, કારણ કે સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, ધાર્મિક પર્યાવરણીય કે પ્રદૂષણની દૃષ્ટિએ આ ગેરવ્યાજબી છે જ પણ એટલું જ નહીં આ ગેરબંધારણીય પણ છે. કારણ કે ભારતીય સાંસ્કૃતિક વારસાનું રક્ષણ અને સંવર્ધન કરવાની પ્રત્યેક ભારતીયની ફરજ છે. અનેક શહેરોમાં નવરાત્રી ટાણે જ બાળકોની પરીક્ષા, ગ્લાન-વૃદ્ધોને પડતી અગવડો, સાજાસારા માણસના કાનમાં પડતો આ અવાજ (માણસની અવાજ સાંભળવાની ક્ષમતા ૩૨ થી ૪૫ PPM હોય છે) ૧૧૦ પીપીએમ સુધી જાય છે જે કાનના અને હૃદયના રોગ સુધી માણસને પહોંચાડી દે છે.

તો, આવો ચાલો નિશ્ચય કરીએ અને નવરાત્રીને લાગેલા પશ્ચિમના ગ્રહણમાંથી મુક્ત કરીએ.

હોં! હોય નહીં?

દા - જળમ

- ★ વાગેલું હોય, ચાંદા પડયા હોય, ગુમડા થયા હોય બહુ બળતરા થતી હોય તો તેમાં ચોખાનો બારીક લોટ પાવડરની જેમ ચાંદા ઉપર લગાડવાથી દાહ, બળતરા મટે છે.
- ★ રાઈના લોટને ઘી-ગોળમાં ભેળવીને કાટો કે કાચ વાગ્યો હોય તો તેના પર લેપ કરવાથી કાંટો કે કાંચ બહાર આવી જાય છે.
- ★ વાગેલા ઘા ઉપર હળદર દબાવી દેવાંથી અથવા ફૂલાવેલ ફટકડીનો પાવડર દબાવવાથી ઘામાંથી નીકળતું લોહી બંધ થાય છે. ઘા પાકતો નથી. હળદર શ્રેષ્ઠ એન્ટી-બાયોટીક છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સામન કેન્દ્ર વલી

મોરારજી નરસિં શાહ (કચ્છ ગામ બિ.ઈ.સી)

આજનો સુવિચાર

● સમગ્ર વિશ્વની પ્રજાનું સાચું હિત સર્વવિસ્તૃતિ ધર્મની સાચી સાધનાના બળથી જ સક્રિય છે. — હોઈ મહાપુણ્યવાન પવિત્ર સાધુ આ બાબતમાં આગળ થવે. બાકી બધું બેહાર જણાય છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

આવો અનંતા જીવોનો દ્વંસ કરતાં અનંતકાયનો ત્યાગ કરીએ

બાવીસ અભક્ષ્ય અને ૩૨ અનંતકાયમાં જીવોનો અફાટ અગણિત સમૂહ હોય છે. જેમાં જીવો વધારે હોય એ વસ્તુનો સ્વાદ સામાન્ય રીતે વધારે હોય છે. બટાટા, કાંદા, લસણ વગેરેના સ્વાદમાં રસ વધારે ઉત્પન્ન થવાનું આ પણ એક કારણ છે.

૩૨ અનંતકાય માં મુખ્ય છે લીલી હળદર, લીલું આદુ, સુરણ કંદ, થોર, ગળો, લસણ, ગાજર, થેગ, મૂળો, બિલાડીનો ટોપ, પાલકની ભાજી, કોમળ આમલી, આલૂ (બટાટા), રતાળું, લીલ ફૂલ વગેરે છે.

અનંતકાય અભક્ષ્ય છે. બિલાડીના ટોપની વાનગી ખાતા હમણાં જ યુક્રેઈન માં ૮૮ માણસો મૃત્યુ પામ્યા. અભક્ષ્ય- અનંતકાય ખાવાથી મનમાં કલુષિત વિચારો, રોગોની ઉત્પત્તિ અને અનાયારની પ્રવૃત્તિ થાય છે. અનંતકાય વગેરે તામસી ખોરાક હોવાથી સ્વભાવમાં ઉગ્રપણું અને શરીરમાં તમસપણું આવવાથી પાપ પ્રવૃત્તિ વધે છે. બટાટા વગેરે અનંતકાયનો એક ભાગ સોયના અગ્રભાગ ઉપર મૂકવામાં આવે તો તેમાં કેટલા જીવો છે? તેનું અતિ અદ્ભુત ગણિત જ્યારે વાંચીએ ત્યારે ભગવાનના સર્વજ્ઞપણા પ્રત્યે આદર- સન્માન થયા વગર રહે નહીં. સર્વજ્ઞ ભગવંતોની અનેકાનેક ભેટની અંદર મોટામાં મોટી ભેટ ગણવી હોય તો અહિંસા અનેકાન્તવાદની સાથેસાથ જીવોનું વિજ્ઞાન જે આપવામાં આવ્યું છે તે નિઃશંક અનુમોદનીય છે. એ વખતે કોઈપણ પ્રકારના માર્ઈકોસ્કોપ વગર પણ ક્યા જીવને કેટલી ઈન્દ્રિય છે, તેનું સચોટ વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. જેને વિજ્ઞાને પણ આજે સ્વીકારવું પડ્યું છે. આ વાત આપણી શ્રદ્ધાને ખૂબ મજબૂત કરે છે. ફરી વાર અનંતા જીવોના ગણિત ઉપર આવીએ અને તેને તબક્કાવાર સમજાવે.

જગતમાં સૌથી થોડા મનુષ્યો છે એટલે ૨૮ આંકડાથી વધુ નહિ. ૨ ની રકમને બેવડે જ ૮૬ વાર ગુણીએ તો ૨૮ આંકડાની એક રકમ આવે છે તેનાથી વધુ મનુષ્યો ન હોય.

હવે આ મનુષ્યો કરતાં અસંખ્યાત ગુણ નારકીના જીવો હોય છે. તેના કરતાં પણ અસંખ્યાત ગુણ દેવલોકના જીવો હોય છે. તેના કરતાં પણ અસંખ્યાત ગુણ તીર્થંચ પંચેન્દ્રિયો જીવો હોય છે. તેના કરતાં અસંખ્યાત ગુણ વિકલેન્દ્રિય જીવો હોય છે. વિકલેન્દ્રિય એટલે બેઈન્દ્રિય, તેઈન્દ્રિય, ચઉરેન્દ્રિય જીવ (જેવા કે અળસિયા, કીડી, ઉધઈ, જૂ, વીંછી વગેરે) હોય છે. તેના કરતાં અસંખ્યાત ગુણ અગ્નિકાય જીવો હોય છે (જેવા કે સળગતું લાકડું, સળગતો ફટાકડો, વીજળીમાં રહેલા જીવો વગેરે). તેનાથી વિશેષાધિક પૃથ્વીકાય જીવો હોય છે. (જેવા કે હીરો, સોનું, ચાંદી, કાર્બન, પથ્થર વગેરે) તેનાથી વિશેષાધિક જીવો અપ્કાય જીવો હોય છે. (જેવા કે પાણી, ઝાંકળ, ધુમ્મસ, કરા, બરફ વગેરે). તેનાથી વિશેષાધિક જીવો વાઉકાયના હોય છે (જેવા કે શુદ્ધ વાયુ, પંખાનો પવન) તેનાથી પણ અનંત ગુણ સિદ્ધના જીવો હોય છે. સિદ્ધના જીવો કરતાં પણ અનંત ગુણ જીવો (સાધારણ વનસ્પતિકાય એટલે નિગોદમાં) બટાટા, કાંદા, લસણમાં એક નાના કણિયામાં છે.

વનસ્પતિકાય જીવોમાં પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયની અંદર ફળ, ફૂલ, પાન, ડાળી, થડ વગેરે આવે જેમાં દરેકમાં અલગ અલગ જીવો હોય છે. પરંતુ એક જ શરીરમાં અનંતા જીવો હોય તેનું નામ સાધારણ વનસ્પતિકાય, જેની નસો, સાંધા અને ગાંઠા ગુપ્ત હોય, ભાંગવાથી બે ભાગ થાય, તાંતણા વગરનું હોય, કાપવા છતાં ફરી ઊગે તે સાધારણ વનસ્પતિકાય છે. સોયના અગ્રભાગ ઉપર રહેલા અનંતકાયમાં અસંખ્ય શરીરો હોય છે અને એક એક શરીરમાં અનંતા જીવો હોય છે.

અનંતી ચોવીશી પહેલાં એક શ્રાવકે તીર્થંકર ભગવંતને પૂછ્યું કે, હે પરમાત્મનું! દર ૬ મહિને ઓછામાં ઓછો એક જીવ મોક્ષમાં જતો હોય તો અત્યાર સુધીના અનંતાકાળમાં મોક્ષમાં કેટલા જીવો ગયા હશે? ત્યારે

ભગવાને જવાબ આપ્યો હતો કે 'એક નિગોદનો અનંતમો ભાગ' એટલે કે સોયના અગ્રભાગ પર રહેલા બટેટા આદિ અનંતકાયનો એક કણિયો, જેમાં અસંખ્ય શરીર રહેલા છે. તેવા એક શરીરમા અનંતા જીવો છે, ને એક શરીરનો અનંતમો ભાગ જ હજુ મોક્ષે ગયો છે. હવે અનંતકાળ પછી પણ ભગવાનને કોઈ પૂછશે કે ભગવાન હવે કુલ કેટલા જીવો મોક્ષમાં ગયા છે? તો પણ ભગવાનનો એજ જવાબ રહેશે કે એક નિગોદનો અનંતમો ભાગ. એટલે અનંતકાયનો એક કણિયો મોઢામાં નાખીએ એટલે અત્યાર સુધી જેટલા જીવો મોક્ષમાં ગયા છે તેના કરતાં અનંતા જીવોનો કચ્ચરઘાણ આપણે બોલાવીએ છીએ.

ઘણા બટેટા, કાંદા, લસણ ખાતા ન હોય પણ ઘરમાં ચામાં આદુ, અથાણામાં લીલી હળદર વગેરે નાખતાં હોય છે. આમ પ્રતિજ્ઞા હોય પણ હોટેલમાં જઈને જૈન સેન્ડવીચ, જૈન પીત્તા, જૈન પાઉંભાજી, જૈન ભેળ વગેરે ખાતા હોય છે. આ જૈન શબ્દ લગાડવાથી તો જૈન શબ્દનું ભયંકર અપમાન થાય છે. બ્રેડ, બટર વગેરે બધું અભક્ષ્ય કહેવાય છે. તેમ છતાં માત્ર તેમાં કાંદા, બટાટા નથી તેથી તેને જૈન સેન્ડવીચનું રૂપાળું નામ અપાય છે. પાઉંભાજીના જે તવા ઉપર બટાટા, કાંદા, લસણવાળી ભાજી બનાવી હોય ત્યાં જ બાજુમાં કોબીજ, ફલાવર વગેરે અભક્ષ્ય પદાર્થો નાખીને બનાવાતી ભાજી ને પાઉં સાથે આપીને જૈન પાઉંભાજીનું નામ આપવામાં આવે છે. આ એક બનાવટ છે. જેને અનંતા જીવોને અભયદાન આપવું હોય તેમણે આજથી જ સર્વ અનંતકાયની સંપૂર્ણ રક્ષા કરવી જોઈએ. હાલવાચાલવામાં લીલ-ફૂલ ઉપર પગ ન મૂકાઈ જાય તેની અત્યંત કાળજી રાખવી જોઈએ. તેનાથી અનંતા જીવોની રક્ષા થાય છે, પ્રભુની આજ્ઞાનું પાલન થાય છે. દૈન્યમાં જીવદયાના પરિણામો ઉત્પન્ન થાય છે. પુણ્યનો બંધ થાય છે. ઘણા પાપકર્મો તૂટે છે. આપણા જીવોને આવા ભવમાં જવું નથી પડતું. દીર્ઘાયુ અને આરોગ્ય મળે છે. પ્રભુના વચન પાળવાથી ઉત્તરોત્તર આત્મા શાશ્વત સુખનો ભોક્તા બને છે.

હું! હોય નહીં?

ઘા - જખમ

- ★ તલના તેલનું પોતું મૂકી પાટો બાંધવાથી જખમ જલ્દી રૂઝાય છે.
- ★ હળદરને તલના તેલમાં કકળાવી તે તેલ ઘા-જખમ ઉપર ચોપડવાથી ન રૂઝાતા ઘા જલ્દી રૂઝાઈ જાય છે.
- ★ તુલસીના પાન પીસીને ઘા પર બાંધવાથી ઘા રૂઝાઈ જાય છે.
- ★ દાઝેલા ઉપર કકડાવેલું તેલ અથવા કોપરેલ લગાવવાથી ફોલ્લા થશે નહીં.
- ★ દાઝેલા ઘા ઉપર મહેંદીના પાનને વાટી પાણી સાથે પીસીને લગાડવાથી આરામ થાય છે.
- ★ દાઝેલા ઘા ઉપર પાકા કેળાને બરાબર મસળી ચોંટાડી પાટો બાંધવાથી તુરંત શાંતિ અને આરામ થાય છે.
- ★ દાઝેલા ઘા ઉપર તાંજળિયાનો રસ ચોપડવાથી આરામ થાય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

રસિકલાલ મહિલાલ દોશી

આજનો સુવિચાર

● આધ્યાત્મ એટલે નજરને દૂર ખેંચી જવી.

→ સ્વાત્માથી ઉઠાવીને પરમાત્મા તરફ... → દેહથી ઉઠાવીને આત્મા તરફ...

→ આ લોકથી ઉઠાવીને પરલોક તરફ...

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

ॐ ॐ नमः

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

શ્રેણી ક્રમાંક-૪૯

રે! ટી.વી. ત્વાચ પાપે

(ભાગ - ૨)

ટી.વી.ના દૃશ્યો મનમાં ઝીલીને મોટા પણ કરતાં વિચાર કરે તેવી અનેક વસ્તુની તેને આદત પડી જાય છે. કોકા કોલાની જાહેરાતમાં ઘરમાંથી ઉપરથી નીચે પડવાની નકલ કરનાર એક બાળક હમણાં જ મરણને શરણ થયો.

બીજી એક મહત્વની વાત વજન વધવા અંગેની છે. ટી.વી. સામે જોઈને બેસતી વખતે બાળક અનેક પ્રકારની ગળી, તળેલી, વધારે ઘી-તેલ, માખણવાળી, ચીઝવાળી અને ઠંડા પીણા, આઈસક્રીમ વગેરે ખાય છે, સતત ખાય છે. હવે, પ્રવૃત્તિ ઓછી છે અને પ્રોગ્રામ જોવામાં મશગુલ બાળકને ખાવામાં પ્રમાણભાન નથી રહેતું તેથી વજન વધતું જાય છે. બીજું શરદી, ઉધરસ, વાયરસ ઈન્ફેક્શન થાય એ તો તદ્દન સ્વાભાવિક છે. કારણ વધારે કેલેરી અને અપોષણયુક્ત ખોરાક ખાધેલ હોવાથી તેની રોગપ્રતિકારક શક્તિ ખલાસ થઈ જાય છે અને આ જ કારણે આ બાળકને, મોટું થાય ત્યારે, જાડાપણું, દૃઢયરોગ, ડાયાબીટીસ, બી.પી.ના રોગો થવાની શક્યતા વધી જાય છે. માનસિક રીતે પણ બાળક એકલપટો, રીસામણા સ્વભાવનો, ગુનાહિત માનસવાળો, સ્વાર્થી ઉદ્દૃડ અને ઉચ્છ્રંખલ બનતો જાય છે.

માતાપિતા ઈચ્છે છે કે આ બાળક ભવિષ્યમાં અમારો લાકડીટેકણ બનશે તેને બદલે તેના માટે જ માતાપિતાને ઢસરડો કરવો પડે તેવો ખેલ સર્જાય છે. ટી.વી.ના પરદાનું લેવલ અને અંતરમાં ફેરફાર હોવાને લીધે તેના ડોક-કમરના સ્નાયુ અને સાંધાની તકલીફ પણ થાય છે.

અને બે થી સાત વર્ષની ઉંમર ઈમ્પ્રશનેબલ એઈઝ ગણાય છે. તે વખતે જેવા સંસ્કાર મળ્યા હોય (સારા કે ખરાબ) તેની અસર જીવનભર જોવા મળતી હોય છે, ભારતના ટીનેજરોને લક્ષ્યમાં રાખીને રૂા. ૪૫૦૦ કરોડ રૂા. ટી.વી.માં જાહેરખબર પાછળ ખર્ચવામાં આવે છે. બ્રિટીશરોની જેમ હવે મુંબઈના બાળકો પણ સપ્તાહમાં ૨૧ થી ૨૨ કલાક ટી.વી. જોવામાં મશગુલ થઈને અગણિત માનવકલાકોનો વેડફાટ કરે છે. બ્રિટનમાં 'પાવર રેન્જર્સ' નામની સિરિયલ ૭૪ લાખ બાળકો જુએ છે. બાળકનો ખીસ્સાખર્ચ વધતો જાય છે. પિતાનું બજેટ, બન્ને બાજુથી બળતી મીણબત્તીની જેમ ઓગળતું જાય છે. લંડનમાં બ્રેવર્લી હીલ ૮૦૨૧૦ નામની સિરિયલ પાછળ લોકો પાગલ થયા છે. ત્યાંની હોલિવુડની ૧૨ વર્ષની એક્ટ્રેસ મેલીસાનો રોજનો સૌંદર્યપ્રસાધનો પાછળનો ખર્ચ ૧ લાખ રૂા.નો છે. ફેન્સી કપડા પાછળ દર મહિને તે ૧૫ લાખ રૂા. ખર્ચે છે. તેના શોપીંગ કન્સલ્ટન્ટોને કે વ્યાયામ શિક્ષકોને જ દર મહિને ૨૦-૨૫ હજાર રૂપિયાના પગારો છે. તેને જોઈને નાના બાળકો પણ સતત અરીસા સામે ઊભા રહે છે. તેના જેવા દેખાવા મહેનત કરે છે.

અમેરિકાની ૧૩ થી ૧૪ વર્ષની છોકરીઓમાં ૭૨% નેઈલ પોલીશ કરે છે, ૬૭% છોકરીઓ લીપસ્ટીક લગાડે છે, ૫૦% આંખની કૃત્રિમ પાંપણ લગાડે છે. બી.બી.સી.ની ચેનલ નં. ૨ સૌથી વધુ અશ્લીલ અને બિભત્સ દૃશ્યો બતાવે છે. એનેસ્ટેસિયા ટોકેકિસસે 'ધ વાયોલન્ટ કીડ્સ'માં લખ્યું છે ૧૬ વર્ષથી નીચેની ઉંમરના બાળકોની નજર નીચેથી ૨ લાખથી વધુ હિંસક દૃશ્યો પસાર થઈ ગયા હોય છે. કાળાંતરે આ દૃશ્યો ઉત્તેજનામાં પરિણમી ખૂન જેવા ભયંકર અપરાધ કરાવે છે.

એક માને ત્રણ દીકરા. ૩ વર્ષના નાના ટેશિયાને માં ટાંકીના ઢાંકણ પાસે નવડાવતી હતી ત્યારે ૫ અને ૭ વર્ષના બન્ને દીકરાઓનો ઝઘડો થયો. ૭ વર્ષનાએ ૫ વર્ષના બાળકને છરી હુલાવી દીધી. માતા ત્રણ વર્ષના દીકરાને મૂકીને દોડી તે પાણીમાં પડી મરી ગયો. આ બાજુ ૫ વર્ષના બાળકનું ખૂન કરી ૭ વર્ષનો બાળક છાપરા ઉપર દોડ્યો તે પણ પડી જતા આખું શરીર પતરાથી વિંધાઈ ગયું. એક ટી.વી.ના પાપે માતાએ આંખના પલકારામાં પોતાના ત્રણેય બાળકોને ગુમાવવા પડ્યા.

૧૮ વર્ષની ઉંમરના બાળકોની નજર નીચેથી ૧ લાખથી વધુ વખત બીયર-દારૂની જાહેરાત જોઈને તેઓ દારૂના-ડ્રગ્સના બંધાણી બની ચૂક્યા છે. જયોજ બુશને આજ ચિંતા સતાવતી હતી 'ડ્રગ્સ' જેનું મૂળ છે તે 'ટી.વી.'ની ટયુબ્સના ઉત્પાદનથી કલોરોફ્લુરોકાર્બન (CFC) નામનો વાયુ વાતાવરણમાં ફેંકાય છે જેનાથી સૂર્યના અલ્ટ્રાવાયોલેટ કિરણોથી રક્ષણ મળે છે તે ઓઝોનમાં આ ગાબડા પાડે છે અને પર્યાવરણમાં પ્રદૂષણ પેદા કરે છે.

ટી.વી.થી એક બીજો મોટો હાઉ ઊભો થયો છે તે છે ઘેર ઘેર એક્સરે કિરણોની કિરણોત્સર્ગ - તેના વિકિરણો, ટી.વી.માંથી સતત નીકળતાં આ કિરણોથી ટી.વી. સામે બેસનાર દરેકનો દેહ વિંધાય છે. તેનાથી આરોગ્યના ફનાફાતિયા થાય છે અને બ્લડ-કેન્સર જેવી ભયાનક બિમારી લટકામાં મળે છે. તેથી જ જેમ સિનેમાનો અર્થ સઘળા સીનની (પાપની) મા છે તેમ દૂરદર્શનનો ખરો અર્થ પણ દૂરથી દર્શન જ થાય છે. આને દૂરથી જ સલામ કરીએ નહીં તો આપણા ફનાફાતિયા કાઢીને રહેશે.

સ્વીત્ઝરલેન્ડમાં ૮-૯ વર્ષના છોકરાએ પિસ્તોલ હાથમાં લઈ વિલનની એકટીંગ કરી પપ્પાને ઉડાવી દીધા. 'ફર્સ્ટ બ્લડ' ફિલ્મને જોઈ લબ્બરમૂછિયા માયકલ રયાએ ૮ કલાકમાં ૧૯ ખૂન કરી નાખ્યા. આ પ્રેરણા તેને 'રેબ્બો' નામના ફિલ્મમાંથી મળી હતી. બ્રિટનમાં 'જોજ' નામની ફિલ્મ જોઈ સગીરવયના બાળકો સાથે રમતાં રમતાં નાના-નાના બાળકોના માથા આડેઘડ કાપવા મંડી પડ્યા હતા. ચીનમાં શંઘાઈ શહેરમાં એક કૂતરાએ ટી.વી. ઉપર ખોફનાક ચહેરો આવતાં જ કૂતરો ડરનો માર્યો ભાગ્યો અને ભીંત સાથે પછાડી-પછાડીને મરી ગયો. અમદાવાદ શાહીબાગમાં ભત્રીજાના ખૂનમાં સપડાયેલ બે નાની ઉંમરના કિશોરોએ કહ્યું કે આ પ્રેરણા અમને એક સિરિયલમાંથી મળેલી. સ્પાઈડરમેનના સુટ પહેરીને એક કમનસીબ પપ્પાના બન્ને ટાબરીયાઓએ ઉપરથી નીચે જમીન ઉપર કૂદકો માર્યો અને બન્નેના રામ રમી ગયાં.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

- ★ જમતી વખતે હાથ-પગ ધોઈને પછી લૂંછવાના નહીં અને એમને એમ ઠંડા રાખેલ હાથ-પગથી જમવાનું વિધાન છે.
 - ★ સુતી વખતે હાથ-પગ ધોયા હોય તો લૂંછી નાખવાનું વિધાન છે.
 - ★ પાણીને ૨૫% બાળીને પછી પીવામાં આવે તો પિત્તનો નાશ કરે છે; ૫૦% બાળીને પીવામાં આવે તો વાયુનો નાશ કરે છે અને ૭૫% બાળીને પીવામાં આવે તો કફનો નાશ કરે છે. પરંતુ ગરમ-ગરમ પાણી પીવામાં આવે તો ત્રિદોષનાશક (કફ, પિત્ત, વાયુ ત્રણેય દોષને નાશ કરનાર) છે.
 - ★ ખોરાક ચાવીને ખાવાની ટેવ પાડવાથી ચમત્કારિક ફાયદો થાય છે. ૧ જ કોળિયો ૪૦ વાર ચાવીને ખાવાથી પચવામાં ખૂબ સુલભ બને છે અને શરીર માટે સીધું રસાયણરૂપ બની જાય છે. ખોરાક ચાવીને ખાવાથી સાચી તૃપ્તિ થવાથી ખોરાકનું પ્રમાણ ઘટી જાય છે. શરીરને ઓછું કામ કરવું પડે છે. સ્ફૂર્તિ જળવાઈ રહે છે.
- એક ભાઈનો ૩૫ રોટલીનો ખોરાક હતો. એમણે ખૂબ ચાવીને ખાવાનું શરૂ કર્યું. આજે માત્ર ચાર જ રોટલી ખાય છે. શક્તિ-સ્ફૂર્તિમાં જરાપણ ફરક પડ્યો નથી. માટે ખૂબ ચાવો અને આરોગ્યમાં ફાવો.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી દિનાબેન સતીશભાઈ શાહ

આજનો સુવિચાર

■ પરમાત્માને એક જ પ્રાર્થના કરો.

હે પ્રભુ! મને દુઃખો દાહક લાગે છે. હવે દોષો દાહક લાગે.

■ મને સુખ બહુ ગમે છે. હવે ગુણો બહુ ગમો.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭; ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

રે! ટી.વી. તારા પાપે

(ભાગ - ૩)

ટી.વી. નહોતા ત્યારે ઘરમાં કુટુંબમેળો જામતો. મામા-માસી, ફઈ-સગાવહાલાને ઘેર ઊઠવા-બેસવાનું થતું. વડીલો પાસેથી વારસાગત સંસ્કારો મળતા. આજે ઘરનાં બાળકોને પણ સંસ્કાર આપવા, ધર્મનો અભ્યાસ કરવા કે અલકમલકની વાતો કરવા, ઘરમાં કોઈની પાસે સમય નથી. ટી.વી.એ રાત્રિનો ધાર્મિક અભ્યાસ ગુમાવ્યો. વિડિયોએ બેનોની પૂજા ભણાવવાની મજા ગુમાવી. કિટ્ટી પાર્ટીઓ, રોજ ૩, વેલેન્ટાઈન ૩, પ્રેમના સંદેશાઓનો કાર્ડ્સ વગેરે આ ટી.વી. અને વિડિયોની આડ-પેદાશ છે.

ટી.વી. આવવાથી મહેમાનોને આવકાર, તેમનો સત્કાર ભૂલાતો જાય છે. મહારાજસાહેબ વહોરવા આવે ત્યારે જ સારી સિરિયલ ચાલતી હોય તો મોઢું કટાણું થઈ જાય છે. નહીં તો આપણે ત્યાં લોકગીતોમાં પણ આવકાર અંગેના તેમ જ જીવનની નિશાળના રહસ્યો અંદર ઘરબી દીધા છે.

હે! જ તારા આંગણીયા પૂછીને રે કોઈ આવે એને
આવકારો મીઠો આપજે હો... જ...
આવે એને પાણી પા જે... ભેળો બેસી જમજે રે,
હે... જ એને જાપારે સુધી વળાવવાને જાજે રે
એને આવકારો મીઠો આપજે રે... જ.

આવા મીઠા આવકારને બદલે મહેમાન આવે ત્યારે એવી રેખાઓ યજમાનના મોં પર ઉપસે છે. મહેમાનને ધાય કે ફરી ક્યારેય અહીંયા પગ ન મૂકવા.

મહાભારત, રામાયણની સિરિયલો વખતે ગલીગલીઓ પછી કુરુક્ષેત્રના મેદાનમાં ફેરવાઈ ગયેલી અને કંઈ કેટલાયે આંખો ગુમાવેલી. ટી.વી., વિડિયો, સિનેમા-પિક્ચર બધાનું કામ પણ એક જ છે, લે દામ ભુલાવે રામ. ટી.વી., વિડિયોને લીધે કેફી દ્રવ્યોની સંગતે ચડેલા સંજુબાબાને સિગારેટ પીતો જોઈને નરગીસે ઠપકો આપ્યો અને સંજુબાબાએ નરગીસે પોતે ક્યાં પિક્ચરમાં સિગારેટ પીધી હતી તેની યાદ અપાવે છે અને નરગીસ જીવનભર પિક્ચરોને અલવિદા કરે છે. રેલો ઘર નીચે આવે ત્યારે ઘણું મોઢું થઈ ગયું હોય છે. ત્યાં સુધીમાં તો અનેકોએ કુસંસ્કારોના જામ પી લીધા હોય છે.

સૌથી વધુ ભયાનક અસર ટી.વી.માંથી નીકળતા એક્સ-રે કિરણો અકાળે દેહને પીંખી નાખે છે. અમદાવાદના મનોવૈજ્ઞાનિક ટી.વી.ને જીવતાજાગતા ભૂતની ઊપમા આપે છે. બોબ હોઝ અને ડેવિડટ્રેપ નામના અમેરિકન - ઓસ્ટ્રેલિયન સંશોધકોએ બાળકો અને ટી.વી. નામના સંશોધન પત્રમાં લખ્યું છે કે ઘણા બાળકો સાથે પ્રશ્નોત્તરી કરી અમે નિર્ણય પર આવ્યા છીએ કે ટી.વી.થી બાળકો સંસ્કારવિહોણા થતાં જાય છે અને હિંસકવૃત્તિના શિકાર થતા જાય છે. અમેરિકાના ઈન્ટરનેશનલ કંપ્લીશન અગેઈનસ્ટ વાયોલેન્ટ એન્ટરટેઈનમેન્ટ સંસ્થાના મનોવૈજ્ઞાનિકો એ બાળકોના પ્રિય સીનોમાં અમાનુષી અત્યાચાર અને ખૂનામરકીના સીનોનો પહેલો નંબર હતો. એક નાનકડી બાળકી તો રોજ રસોડામાંથી છરી લાવી એની ઢીંગલી ઉપર રોજ વાર કરતી હતી. આ ઋપે આખરે જાહેર કર્યું હતું કે ટી.વી.ને કારણે પશ્ચિમના દેશોમાં ગુંડાગીદીમાં ૫૦૦ ટકા વૃદ્ધિ થવા પામી છે.

ટીમ બીશપ નામના પ્રખ્યાત પત્રકારે ટી.વી.ની ઘાતક અસર સમજીને ઘરમાંથી ટી.વી. કાઢી નાખ્યું હતું. તો સ્ટીફન બેકર કહે છે કે બાળકોને ભૌતિક વસ્તુઓ નથી જોઈતી હોતી તેને તો માત્ર માતાપિતાનો પ્રેમ જોઈએ છે, પણ હવે દાદા-દાદીને પણ ટી.વી.ને હિસાબે પોતરાઓને ખોળામાં બેસાડવાનો સમય નથી.

વિશ્વવિખ્યાત પેગ્ગિન પબ્લીશના ધ પ્લગઈન ડ્રગમાં ટી.વી.થી થતાં ભયંકર નુકસાનોનું વૈજ્ઞાનિક પ્રયોગો કરીને આબેહૂબ વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. ડો. જહોન એમ. ઓટ્ટી દ્વારા વટાણાના નાના છોડને ટી.વી. સામે

ઊગાડવામાં આવ્યા પણ એના ટોક્સિક રેડિએશનને છોડવા ખમી ન શક્યા અને છોડવા વિકૃત થઈ ગયા. છોકરાઓ ટી.વી. જોયા પછી થાકી જાય છે તેનું કારણ આ વિકિરણો જ છે. ૬૦ દિવસ સુધી એક ગર્ભવતી કૂતરીનો ટી.વી.ના રૂમમાં રાખી ડો. એસ. પી. શોશેએ નોંધ કરી કે ચારેય ગલુડિયાં લકવાગ્રસ્ત જન્મ્યા અને ત્રણ તો જન્મથી જ અંધ હતા. ગર્ભવતી બેનો જે સતત ટી.વી. સામે જોયા કરે છે તેના બાળકો લૂલા-લંગડા અને આંધળા જન્મી શકે છે તેવું નિરુપણ એક જર્મન વૈજ્ઞાનિકે કર્યું છે. પ્રો. જહોન મેકડોનાલ્ડે એક પોપટને રોજ ટી.વી. સામે રાખતા તે પોપટને ચાંચ ઉપર ભૂરા રંગનું ટપકું થઈ ગયું અને પોપટે ચાર ઈંડાને જન્મ આપ્યો. પુરુષમાંથી સ્ત્રી જાતિમાં પોપટનું પરિવર્તન આ વિકિરણો દ્વારા થઈ ગયું. ઈલેક્ટ્રોનિક કાર્ડ અને ઓડિયો કેસેટને ટી.વી.થી દૂર રાખવામાં આવે છે નહીં તો ડેટા ભૂંસાઈ જવાનો ડર લાગે છે. તો પછી માનવશરીર અને મન તો ચેતનવંતા કોષોનો બનેલો એક સંવેદનશીલ ભાગ છે તેના ઉપર આ ટી.વી., વિડિયોની શી અસર થતી હશે.

ટી.વી.ને કારણે એરિઝોનાના ટક્શન શહેરમાં ૨૫૦૦ બાળકો લ્યુકેમિયા એક જાતના બ્લડ કેન્સરથી પીડાઈ રહ્યા છે. બોસ્ટનમાં ૬૦૦ બાળકો હોસ્પિટલમાં ટી.વી. જન્ય કેન્સરની સારવાર લઈ રહ્યા છે. ટી.વી. કાઢવાની હામ ન હોય તો કમ સે કમ નહીં મામા કરતાં કાણો મામો સારો એ ન્યાયે કેબલ લેવાનું બંધ કરી દઈએ તો પણ ઘણું મોટું કામ થયું લેખાશે.

(સંપૂર્ણ)

હું ! હોય નહીં ?

બત્રીસ લક્ષણાં પુરુષની વાત આપણે ઘણી વાર વાંચી છે પણ આ બત્રીસ લક્ષણો ક્યાં ક્યાં છે તેનો આપણને ખ્યાલ નથી.

શ્રી ભગવદ્ ગોમંડળ શબ્દકોષમાં નીચે મુજબના બત્રીસ લક્ષણો આપવામાં આવ્યા છે.

- (ક) પુરુષના પાંચ લક્ષણ : સ્વામાન, ધીરજ, વાક્યપદ્ધતા, ક્ષમા અને સત્ય.
- (ખ) કાગડાના પાંચ લક્ષણ : અવિશ્વાસ, લાજ, સમય-પરીક્ષા, ચંચળતા અને જ્ઞાતિ સંમેલન.
- (ગ) મોરનાં સાત લક્ષણ : ઊચ્ચસ્થાને રહેવું, શત્રુને માત કરવો, મધુર ભાષણ કરવું, સ્વરૂપે સુંદર હોવું, સુઘડતા રાખવી, યુક્તિ-પ્રયુક્તિ જાણવી તથા શીળા રહેવું.
- (ઘ) કુકડાના ચાર લક્ષણ : વહેવું ઊઠવું, યુદ્ધમાં અડગ રહેવું, પરિવારનું પોષણ કરવું, સ્ત્રી ઉપર પ્રીતિ કરવી.
- (ચ) ગધેડાના ત્રણ લક્ષણ : મહેનત કરવી, દુઃખને ગણકારવું નહીં અને સંતોષી રહેવું.
- (છ) બગલાનું એક લક્ષણ : એક ધ્યાન રાખવું.
- (જ) કૂતરાના છ લક્ષણ : સંતોષ, અલ્પનિદ્રા, તરત સમજી જવું, સ્વામીભક્તિ, સાહસ અને કૃતજ્ઞતા.
- (ઝ) સિંહનું એક લક્ષણ : પરાક્રમ કરતા રહેવું.

આ પ્રકારે બત્રીસ લક્ષણ કહેવાય છે, જેનામાં આ બત્રીસ ગુણ હોય તે વહેવારની ભાષામાં 'સર્વગુણ સંપન્ન' કહેવાય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
અભિયંદભાઈ વનમાળીદાસ શાહ

આજનો સુવિચાર

● અવ માનવો ! — માનવશક્તિરૂપ સોનાના ગ્લાસમાં દારૂ ન રેક.
— કાં દૂધ રેક નહિ તો છેવટે છાશ રેક. — ભોગરમે — બેકામપણું તે દારૂ છે.
— હકુર ધાર્મિકતા તે દૂધ છે. — ભોગરમે ખટકો તે છાશ છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

शेवम् जयति चासन्म

देवदार अेक कालु कलंक

हिसा अने शोषणा पाया उपर जिलेदी अने नलती पशुमनी जवन-व्यवस्थानो अमल जयारथी आ देशनी प्रजा पर ठोकी बेसाडवामां आव्यो छे. तयारथी सर्वप्रकारे सर्वनाशनी गर्तानी आरे आ देशनी प्रजा आदीने जिली छे.

मुंभईनी लागोले आवेला देवदार कतलपानामां रोजना ७०००/८००० थी वधु जवोनी कूर कत्वेआम करवामां आवे छे १८७३-७४ थी लई १८८७-८८ सुधीमां देवदार ३,५४,७२,१६३ निर्दोष अने अलोव-मुंगा प्राणीओने रईसी नाप्या छे. निकास करवा माटे कोई पशुनी कतल देवदारमां करवामां नहि आवे अेवी बांहेधरी आपवा छतां ते वर्षोमां ८८ लापथी वधु पशुओनी कतल निकास माटे करवामां आवी छे. आवी गेरकायदेसर अने गेरबंधारशीय रीते यालता देवदार उपर कायद द्वारा अटकाव लाववाना प्रयासना प्रथम यरझरुपे निकास माटे कतल न करी शकय अेवी मुंभई डाईकोर्टमां अेक रीट पीटीशन पक्ष दाम्ल करवामां आवी छे. जे थोडा समयमां कोर्टमां कायनल डिपरींग माटे आवशे. अे सिवाय गली गलीअे पाननी दुकाननी जेम नाना नाना कतलपानाओ भोलवा माटे ६०० लाईसन्स आपवामां आव्या छता. ते अंगे अमारी सभी संस्था द्वारा रीट पीटीशन (२४७३/८१) दाम्ल करवामां आवता १८८ सिवायना नवा लाईसन्सो आपवानुं कोर्टे रद करेल छतुं. १८८ माटे पक्ष हवे तेनी पांय वर्षनी मुदत पूरी थई अेटले ते लाईसन्सो रद कराववा माटे आपखे आपखा वकीलोने ताकीद करेल छे. महाराष्ट्र अेनीमल प्रीजर्वेशन रडेला छीद्रोने पूरवा पक्ष अेक रीट पीटीशन करवामां आवी छे. जोके महाराष्ट्रमां गोवंश वध प्रतिबंध माटे नवो भरडो ज पसार करवामां आव्यो छे पक्ष राष्ट्रपतिनी सडी नथी आवी तेथी ते भरडो अशु पसार नथी थयो. कडेवातुं कायदेसरनुं कतलपानुं केटला गेरकायदेसर काम करे छे ते हवे जोईअे.

देवदारनी गेरकायदेसरताना पुरवाओ:

- (१) जुद जुद १६ जेटला कायदओनो लंग कर्या पछी ज अेक पशुनी कतल करी शके छे.
- (२) १ ट्रकमां मात्र ८ पशु लाववानी परवानगी छतां १५/२० मोटा अने ३०/४० नाना पशुओने मालसामननी जेम लरीने बे-बे दिवस लूप्या ने तरस्या लाववामां आवे छे.
- (३) डीट फोर स्कोटरनुं सर्टीफिकेट माटे सरोसबानाअे अेक प्रप्यात अंग्रेज वर्तमानपत्रमां लप्या मुजब १ पशुईठ १० रू.नी लांय वेटर्नरी डोकटरो ले छे.
- (४) आ पशुओने मार्या पडेला अने पछी (प्री अने पोस्टमोर्टम) डोकटरी तपास आवश्यक छे जे कयारेय करवामां नथी आवती.
- (५) निकास माटे पशुओ मारी न शकय तेना माटे रीजोल्युशन नं. १५४ (८/५/८३) डाईसमां पास करवामां आव्युं छे छतां निकास माटे लापो जवोनी कतल थाय छे.
- (६) अेक पशुनी सामे बीजा पशुओने मारवानो कायदो नथी छतां उलाव पद्धतिथी अेकसाथे २०/२० पशुओने तरङ्गावीने मारी नापवामां आवे छे.
- (७) पशुनी कतल माटे आंतर-राज्य डेरडेर उपर प्रतिबंध डोवा छतां गुजरात, राजस्थान अने मध्य प्रदेशमांथी गेरकायदेसर रीते कतल करवा महाराष्ट्रमां पशुओ लाववामां आवे छे.
- (८) मोटा सर्टीफिकेटो लेवा माटे पशुओना पग लाकडीथी लांगी नापवामां आवे छे. आंभमां अेसिड अने नाकमां तमाकुं नापवामां आवे छे. घशीवार शींगडाओ पक्ष बटकी नापवामां आवे छे.
- (९) जेम सुगंधी विष्टा न डोई शके तेम डाईजिनीक भीट पक्ष संलवी ज न शके. छतां गंदु अने रोगीष्ट मांस मुंभईनी प्रजा पर ठोकी बेसाडवामां आवे छे अने ते द्वारा लोकोना स्वास्थ्य साथे येडा करवामां आवे छे.

હાલ, ભારતભરમાં કુલ ૩૬૩૯ કતલખાનાઓ છે જેમાં મશીનથી ચાલનારા ૩૬૩૯ વધારે સ્વયંસંચાલિત છે. દેવનાર તો એશિયામાં સૌથી મોટામાં મોટું કતલખાનું છે. રોજના ૭ થી ૮ હજાર નાના મોટા પશુઓની કતલ કર્યા પછી પણ દર વર્ષે દેવનાર ૭ કરોડથી વધુની ખોટ કરે છે જે પૈસા માંસ નહીં ખાનારા અન્નાહારીઓના ગજવામાંથી પણ જાય છે. પાડાના વાંકે પખાલીને ડામ એવો આ ઘાટ ઘડાયો છે અને મજૂરી પર કામ કરતાં સર્વિસ યુનિટને નુકસાન કઈ રીતે થઈ શકે? એ સમજાતું નથી અને વેપારનો કાયદો છે કે જે યુનિટ નુકસાન કરતું હોય તે બંધ કરી દેવું જોઈએ. તો પછી દેવનારને પણ ખંભાતી તાળું મારી દેવું જોઈએ.

આવો! આજથી જ આ યંત્રવાદને તોડી નાખવા મંત્રનો અને તપના તંત્રનો સહારો લઈ આપણી ભાવનાની તાકાતને પણ કામે લગાડીએ.

મહામાંગલિક શાશ્વતી ઓળીના દિવસો નજીક આવી રહ્યા છે. સમગ્ર દેશમાં હિંસા અને કતલખાનાઓ દ્વારા મોતનું તાંડવ સર્જાયું છે. રોજના લગભગ ૨ લાખ નાના મોટા પશુઓની કતલ થાય છે. તેમાં વધારો થાય તેવો એક ચુકાદો હમણાં જ સુપ્રીમ કોર્ટના ચીફ જસ્ટિસ શ્રી અહમદીએ આપેલ છે. તેથી ૯ રાજ્યોમાં ગોવંશ વધ પ્રતિબંધના કાયદાઓ ઉપર ગંભીર અસર પડશે. લગભગ રોજના નવા ૫૦૦૦૦ પશુઓની કતલ વધશે.

આ સંજોગોમાં આપણે બેસી ન રહી શકીએ. આયંબીલનો તપ અને નમો જિજ્ઞાસાં જિઅભયાસાં નો જપ કદાચ કેટલાયે પશુઓના પ્રાણને બચાવવામાં ખપ આવશે.

હું! હોય નહીં?

★ આપણા ઋષિમુનિઓએ પોતે અનુભવેલી, અતીન્દ્રિય શક્તિથી જાણેલી વાતોને ગાગરમાં સાગર સમાય તેમ શ્રેષ્ઠ રીતે ભરેલી છે. આવો અહીં આપણે શ્રેષ્ઠ આહાર-વિહારનો વિચાર કરીએ.

કઈ વસ્તુ શ્રેષ્ઠ છે ?

જળમાં - અંતરીક્ષ (વરસાદનું પાણી); દૂધમાં - ગાયનું દૂધ; ફળમાં - દ્રાક્ષ; સુકામેવામાં - બદામ; માખણ-ધી - ગાયનાં; ચોખામાં - લાલચોખા; કઠોળમાં - લીલા મગ; શાકમાં - પરવળ (શાકનો રાજા કહેવાય છે); તેલમાં - તલનું તેલ; શર્કરામાં - દેશી સાકર - માટલાનો ગોળ; પીણામાં - ગાયનું દૂધ; મુખવાસમાં લવીંગ; દાતણમાં - કરંજનું; ઔષધમાં - શીલાજીત અને વિહારમાં (જીવનમાં) - બ્રહ્મચર્ય.

તીર્થોમાં - શત્રુંજય; પર્વોમાં - પર્યુષણ પર્વ; મંત્રોમાં - નમસ્કાર મહામંત્ર; યંત્રોમાં શ્રી સિદ્ધચક્ર અને તંત્રમાં - શ્રી જિન શાસન.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

પ્રભાષેન કાન્તિલાલ શાહ (પાટણ)

આજનો સુવિચાર

● તમે વધુમાં વધુ કોઈ દુષ્ટ વ્યક્તિના દોષોને ધિહારી શકો પણ દુષ્ટ વ્યક્તિને તો કદી ધિહારી શકો નહિ. તેમ કરતાં, તમે તરત સમ્યગ્દર્શન ગુમાવી બેસો છો.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોપલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧

ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્

વિશ્વસમ્રાટ મહાવીરપ્રભુનું જગત્પૂજ્યત્વ લોકોને હવે જરૂર સમજાશે

(ભાગ - ૧)

૨૫૫૨ વર્ષ પહેલાં વીરપ્રભુએ ૧૪ રાજલોકનાં ૧ પણ જીવને દુઃખ નહીં પહોંચાડવાની જે વાત કરી હતી તે આજે રશિયાના 'સુજહલ'માં ભરાયેલા વૈજ્ઞાનિક સમ્મેલનમાં બજાજ, ઈબ્રાહીમ અને સીંગ નામના વૈજ્ઞાનિકો દ્વારા પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલી "બીસ થિયેરી ઓફ અર્થકવેક્સ"માં પણ એજ વાત કરવામાં આવી છે. તેમણે વૈજ્ઞાનિક રીતે રજૂ કરીને બતાવ્યું છે કે - આ સૃષ્ટિ ઉપર અને ભારતમાં આવેલા છેલ્લા ત્રણ-ત્રણ ભૂકંપો કતલખાનાને આભારી છે. કતલખાનાઓ અને યુદ્ધોથી ઈ.પી.ડબલ્યુ, વેલ્ડ એટલે કે - "આઈન્સ્ટાઈન પેઈન વેલ્ડ" અથવા તો 'નોસિપ્સેશન વેલ્ડ' નીકળે છે. જેની ગરમી ૧૦૪૦ મેગાવોટથી પણ વધારે હોય છે. તેમણે રજૂ કરેલ શોધપત્રમાં એકાઉસ્ટીક એનોસ્ટ્રોફી અને ખડકો પર પડી રહેલા "સ્ટ્રેસ"ની ચર્ચા આખા જગતે સચિત શરૂ કરી છે. સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૫માં પુશિનો નગરમાં રશિયામાં ફરીવાર યોજનારા આ અંગેના પરિસંવાદમાં એમને આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું.

વિજ્ઞાને પોતાની શોધોમાં હિંસાનું ઉમેરણ કરીને વિજ્ઞાનની કહેવાતી ઉપયોગિતા પણ ખલાસ કરી નાખી છે. ૧૦ મિનિટમાં ૭૦૦ વખત સમગ્ર સૃષ્ટિનો નાશ કરી શકે એટલા શસ્ત્રો ખડકીને વિજ્ઞાને પોતાના અસલી સ્વરૂપની પ્રતીતિ કરાવી દીધી છે. વિજ્ઞાનમાં પ્રેમ, કરૂણા અને શાંતિ ભેળવવામાં આવે તો કદાચ તે અધ્યાત્મ તરફ પગલાં ભરી શકશે. વિજ્ઞાને પાંચ ઈન્દ્રિયોની શક્તિ કોમ્પ્યુટરના સાધનોથી વધારી દીધી પણ છઠ્ઠા મનના વિષયોમાં ઊભા થતા સંકલેષોની દવા આજ સુધી શોધી નથી શકાઈ - જે અધ્યાત્મના વિષયની બારાક્ષરીમાં સમાવી લેવામાં આવી છે.

ઉપાધ્યાય યશોવિજયજી મહારાજ સાહેબે જ્ઞાનસારમાં મનોવિજ્ઞાનની પૂર્ણ વિકાસ રેખાનું અદ્ભુત કલાત્મક વિજ્ઞાન રજૂ કર્યું છે. ધર્મનું વિરાટપણું એવું છે કે એનાથી દૂર જનાર પણ એની નજીક આવતો જાય છે. વિજ્ઞાન અપૂર્ણ છે. ધર્મ સંપૂર્ણ છે. વિજ્ઞાન વનસ્પતિમાં જીવ માનીને અટકી જાય છે. ધર્મ એક ડગલું આગળ વધે છે અને કહે છે - આ ઘાસ ઉપર ચલાય નહિ. આ વૃક્ષોને કપાય નહિ અને આજે ઓઝોનની કાઈસીસ આપણે સારી રીતે જોઈ શકીએ છીએ. ૨૧મી સદીનું વિશ્વયુદ્ધ અહમ્ માટે કે જમીનના ટુકડા માટે નહિ પણ પાણી માટે લડાશે એવું યુનેસ્કોએ જાહેર કર્યું છે. એની પાછળ મૂળમાં યયાતિની ભોગવાદી સંસ્કૃતિની ભેટસ્વરૂપ જંગલોની બેફામ કત્લેઆમ છે. ન્યુયોર્ક ટાઈમ્સની એક દિવસની કોપીઓ માટે ૫૦,૦૦૦ ઝાડનો પુરદો બોલાવતા. લંડન અને અમેરિકા વગેરે જવાળામુખીના મુખ ઉપર ખાટલો રાખીને સૂતા છે. બચવું હશે તો ધર્મના શરણે જ આવવું પડશે.

ષડ્દ્રવ્યોના સર્વ રહસ્યો પ્રગટ કરનાર પ્રભુવીરનો ધર્મ આપણને ઠીક ઠીક લાગે છે અને અપાર શ્રમે એકાદ અણુના રહસ્યને પ્રગટ કરનાર વિજ્ઞાન આપણને અદ્ભુત લાગે છે. વિજ્ઞાન એ મિનિટનો કાંટો છે અને ધર્મ એ કલાકનો કાંટો છે. કેટલાક કલાકો ફરવાથી જે કામ ન થાય તે સ્હેજ પડખું ફેરવવાથી થઈ જાય છે. પ્રયોગશાળામાં પ્રયોગો કરીને સેંકડો વર્ષે જે સિદ્ધ થાય છે તે ધર્મ મહાસત્તાના યોગો દ્વારા યોગીપુરુષો મળમૂત્ર વડે સહજ હાસ્યની જેમ સિદ્ધ કરે છે.

વિશ્વકલ્યાણકર જિનશાસનની સ્થાપના કરનાર પ્રભુવીરે ૬ મહિના સુધી કલ્પનાતીત ઉપસર્ગો કરનાર ગોશાળાનો વિરોધ નથી કર્યો કારણ કે ધર્મની આંતરિક એકતા અદ્ભુત છે. વિજ્ઞાન facts ઉપર ઊભું છે. ધર્મ રાગદ્વેષરહિત પૂર્ણ ચેતનાના સનાતન મૂલ્યો ઉપર ઊભું છે. આઈન્સ્ટાઈન આવતા ન્યૂટન છાપાની પસ્તીની જેમ ફેંકાઈ જાય છે. જયારે છેલ્લા ૨૫૦૦ વર્ષમાં વીરપ્રભુએ બક્ષેલ જ્ઞાનમાં ક્યાંય કોઈ જગ્યાએ ફેરફારને અવકાશ પણ નથી. ધર્મનો વિરોધ કરનારાઓએ પહેલા ધર્મના મહાસાગરમાં ડૂબકી મારવી પડશે. તો જ નિસર્ગના મહાસંગીતના મુક્તકની પ્રાપ્તિ થઈ શકશે. પ્રશમરતિના રચયિતા ૧૦ પૂર્વધર ઉમાસ્વાતિજી મહારાજએ આગાઠ અભ્યાસ પછી પણ

જાહેર કરેલું કે મારા જેવા અબહુશ્રુતનો પ્રભુના શાસનમાં પ્રવેશ પણ દુષ્કર છે અને પર્યુષણ વ્યાખ્યાનમાળાઓમાં ભગવાનના શાસનનું ચીરફાડ ઓપરેશન કરનાર અમુક વક્તાઓ ધર્મને પોતાના ખેતરની ગાય માને છે. છીછરાં જ્ઞાનમાં છબછબીયું કરતાં બાળક જેમ પોતાના મોંમાં રહેલા કોગળાને પેસિક્કિકનો મહાસાગર માને તેવી હાલત અપૂર્ણ અભ્યાસીઓની હોય છે.

જ્યારે ધર્મના અતિગૂઢ રહસ્યોનો તાગ મળે છે. ત્યારે સમજાય છે કે વિજ્ઞાન તો અંગૂઠો ચૂસતું પોલિયો-પીડિત બાળક છે. જ્યારે ધર્મ ઓલિમ્પિકમાં સુવર્ણ કપ જીતનાર એથ્લેટ સ્વરૂપ છે.

વિજ્ઞાને આટલી કહેવાતી પ્રગતિ કરી છે. તેનું કોઈ લક્ષ્ય નથી જ્યારે ભગવાન મહાવીરના પૂર્ણજ્ઞાનનું ચરમ લક્ષ્ય છે - (રેવરન્સ ફોર લાઈફ) 'જીવત્વનું બહુમાન'. વિજ્ઞાનને આગળ જવું હશે તો ધર્મની આંગળી પકડી એના આજ્ઞાંકિત વિદ્યાર્થી તરીકે કામ કરવું પડશે. વિજ્ઞાનમાં ખૂબ શ્રદ્ધા ધરાવતાં આજના કહેવાતા બૌદ્ધિકોને પ્રભુવીરના વચનો એમના કહેવાતા વિજ્ઞાનના એરણ પર પણ સમજવા હવે બહુ સહેલા છે. જેમ ગૃહિણી ભાતના આંધણમાં રહેલા ચોખા ચડી ગયા છે કે નહિ તે જોવા બધા જ ચોખા નહીં પણ માત્ર ચાર-પાંચ દાણા દબાવીને તેની પરીક્ષા કરે છે તેમ આજે ધર્મની પણ પચ્ચીસ-પચ્ચાસ વાતો જો તેમના જ્ઞાનમાં તેમને જ બરોબર સમજાઈ જાય તો પ્રભુવીરની બીજી બધી વાતો પર પૂર્ણ શ્રદ્ધાવાન બની જવાશે ખરું?

વિજ્ઞાને ૨૦૦ વર્ષ પહેલાં સિદ્ધ કર્યું છે કે પાણી એ હાઈડ્રોજનના બે ઘટક અને ઓક્સિજનના એક ઘટકનું બનેલું છે. ત્યારે જૈન ધર્મના ૨૫૦૦ વર્ષ પહેલા જીવ-વિચાર નવતત્ત્વ ભણનાર નાનકડું છ વર્ષનું બાળક પણ તેમાં રહેલી એક ગાથાને આધારે સહેલાઈથી કહી શકે છે કે પાણી વાયુઓનું બનેલું છે.

જૈનધર્મ કેટલાંયે વર્ષોથી ૨ ચંદ્ર અને ૨ સૂર્યની વાત કરે છે અને 'નાસા'ના વૈજ્ઞાનિકો આ વાતને હસી કાઢતા હતા. હમણાં ૧૦ વર્ષ પહેલાં જ રશિયામાંથી નીકળતા એક વૈજ્ઞાનિક મેગેઝીને આ વાતનો સ્વીકાર કરતાં જણાવ્યું છે કે - આજનો સૂર્ય-ચંદ્ર ત્રીજે દિવસે આવે છે. બીજે દિવસે આવતા ચન્દ્ર-સૂર્ય અલગ છે.

૧ પાણીના ટીપામાં મદ્રાસના વૈજ્ઞાનિકના મત મુજબ ૩૬૪૫૦ જીવો છે. ધર્મ કહે છે - ૧ પાણીના ટીપામાં અસંખ્ય જીવો છે. (પાણીમાં હાલતા-ચાલતા જીવો સંખ્યાતા છે અપૂકાયના (સ્થાવર) જીવો અસંખ્યાતા છે અને પાણીમાં લીલ વગેરે થાય તેમાં અનંતા જીવો છે.) લૌકિક ગણિત-મીલીયન, બીલીયન, ટ્રીલીયન્સ કે પ્રકાશવર્ષની ગણતરી કરતાં કરતાં હાંફી જાય છે. ત્યારે જૈનધર્મમાં ખગોળ, ભૂગોળ, ગણિતાનુયોગના સંખ્યાતા, અસંખ્યાતા અને અનંતના અનંતા પ્રકારોની વાત વહેતી નદીના ઝરણાં જેટલી સહજતાથી મૂકી દેવામાં આવી છે નિષ્પક્ષ રીતે આ બધી વાતો વાંચવામાં આવે તો પ્રભુવીરના સર્વજ્ઞપણામાં શંકાનું સ્થાન ન રહે. એ જમાનામાં કોઈ ઈલેક્ટ્રો-માઈક્રોસ્કોપીક સાધનો વગર પરમાત્માએ પોતાના સર્વજ્ઞાપણા દ્વારા પ્રત્યેક જીવમાં ૧ ઈન્દ્રિયથી માંડીને પંચેન્દ્રિયવાળા પ્રાણીઓનું જે લીસ્ટ આપવામાં આવ્યું છે અને વિજ્ઞાન આજે આ વાતનો સ્વીકાર કરે ત્યારે ધર્મ મહાસત્તાના કંદમૂળ નહિ ખાવાના, રાત્રિ ભોજન નહિ કરવાના જેવા અનેક ફરમાનો સહર્ષ પાળવાનું મન થઈ આવે જ. હવે વૈજ્ઞાનિકો કહે છે કે ૧ ક્યુબીક સેન્ટીમીટર ધૂળમાં ન્યૂયોર્કની વસ્તી જેટલા અને પાણીના ૧ ટીપામાં ૫ મહાપદ્મ જીવો છે. સ્ટ્રેપ્ટોમાઈસીન શોધતાં શોધતાં ૧ ક્યુબીક સેન્ટીમીટર માટીમાં ૮૦૦ અબજ બેક્ટેરીયામાંથી ૩૦૦ જાતની જુદી જુદી એન્ટીબાયોટીક્સ દવાઓ શોધવામાં આવી છે.

**સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
સુરેન્દ્ર એન્ડ કું. (રૂમાલવાળા)**

આજનો સુવિચાર ● સાચી વિદ્યા તે છે કે જે... દુઃખ કરતાં દોષને વધુ ખતરનાક સમજાવીને તેને જ દૂર કરવાની વાતને પ્રધાન્ય આપવાનું શીખવે

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ
(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર
બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

વિશ્વસમ્રાટ મહાવીરપ્રભુનું જગત્પૂજ્યત્વ લોકોને હવે જરૂર સમજાશે

(ભાગ - ૨)

બ્રેડ, બટર, ટૂથપેસ્ટ, ઠંડા પીણા, આઈસક્રીમ જેવા અનેક વાસી અભક્ષ્ય પદાર્થો યજ્ઞાની દાળ જેટલા લઈને યંત્રોમાં જોતાં અબજોના અબજો જીવોની વસાહત (કોલોની) વૈજ્ઞાનિકો જોઈ શક્યા છે. એ આપણી અકરાંતિયા બનીને જયારે ને ત્યારે જે આવે તે મોંમાં ઓરવાનું કામ કરતા પૃથક્જનોને માટે દીવાદાંડી સમાન છે.

ગૌતમસ્વામી સૂર્યના કિરણો પકડીને અષ્ટાપદજીની યાત્રા કરવા ગયા. આ વાત કહેવાતી મંગળ યાત્રા મંરીનર-૪ની ન થઈ ત્યાં સુધી જ હસી કઢાતી હતી. કારણ ૪૦ ટન જિનના આ યાને ૪૦ કરોડ માઈલની સફરમાંથી ૩૨ કરોડ માઈલ સુધીની યાત્રાને ૪ સોલાર પેનલ-વાલ્સ પર સૂર્ય કિરણોથી અણુશક્તિ પેદા કરીને જ પૂર્ણ કરી છે તેમ કહેવાય છે. ૪૦ ટન વજનનું યાન જે કામ કરી શકે એ કામ ૫૦/૧૦૦ કીલો વજન ધરાવનાર ગૌતમસ્વામી આધ્યાત્મિક તાકાતના જોરને આધારે ન કરી શકે? હવામાં યોગીઓ અધ્ધર રહેતા એ વાતને હવામાં અધ્ધર હવે ઉડાવી નહીં શકાય કારણ વિજ્ઞાન સમજવા લાગ્યું છે કે યોગાસનો અને પ્રાણાયામ દ્વારા જયારે શરીરમાંના આકાશતત્વ પર નિયંત્રણ લાવવામાં આવે છે ત્યારે કહેવાતા ગુરુત્વાકર્ષણના પરિબળો નબળા પડી વિરુદ્ધ દિશામાં કામ કરવા લાગે છે. શક્ય છે. ધીમે ધીમે આકાશગામિની સહિત આઠેય મહાસિદ્ધિઓની સાચી પ્રતીતિ વિજ્ઞાનને થઈ આવે. ઉકાળેલું પાણી પીવાથી માંડીને ઊભા ઊભા પ્રતિક્રમણ કરવાથી કે એક પંચાંગ પ્રણિપાત ખમાસમણું આપવાની યોગાસનનોની ઘણી ઉપયોગી મુદ્રા આવી જતી હોય છે. શુદ્ધ ક્રિયાથી વંદિતુ બોલાય તો પ્રાણાયમની જરૂર નથી રહેતી એવી ટકોર એક નેચરોપેથે કરેલી.

મહાપ્રભાવિક ભક્તામર સ્તોત્રની ૪૪ ગાથાઓ દ્વારા મહામનિષી માનતુંગસૂરીશ્વરજી મહારાજાના શરીર પર બાંધવામાં આવેલી બેડીઓ તૂટવા માંડી એ ચમત્કાર ભોળાજનોને ભોળવવા માટે કાલ્પનિક કથા દ્વારા કરવામાં આવે છે, એવું હવે નહિ કહી શકાય કારણ શરીરમાં ઉત્પન્ન થતી પથરીઓને વાઢકાપ વિના માત્ર અવાજના મોજાઓ દ્વારા તોડી નાંખવામાં આવે છે. દર્દી પોતે પણ આ પ્રક્રિયા ટી.વી. પર નિહાળી શકે છે. એક ડગલું આગળ વધીને વાત કરીએ તો અવાજ ૧૮,૦૦૦ સાઈકલ પર અશ્રાવ્યધ્વનિમાં રૂપાંતરિત કરીને અલ્ટ્રાસોનીક ડ્રીલ દ્વારા સેંકડના હજારમાં ભાગમાં કઠણમાં કઠણ હીરાને તોડી નાખે છે. ૧ કરોડ ૨૦ લાખ કંપનોથી ખોપરી ખોલ્યા વગર જો ઓપરેશનો થતા હોય તો અક્ષરોથી ખરી તાકાતને જાણનારા મહાપુરુષો મંત્રો દ્વારા એક બેડી તોડવાનું કામ ન કરી શકે? નમસ્કાર મહામંત્રના પાઠ, જાપ દ્વારા કાર્મણવર્ગણા રૂપી દોષોને બાળી નાખવાનું કામ ન થઈ શકે?

૮૪,૦૦૦ હાથીના વજન જેટલી સૂકવેલી શાહીથી લખાયેલા શાસ્ત્રોનું પુનરાવર્તન નેપાલમાં મહાપ્રાણ ધ્યાનમાં વ્યસ્ત એવા ભદ્રબાહુસ્વામીજી કરી શકતા હોય તે આપણને અશક્ય જેવું લાગતું હતું પણ સુપર કોમ્પ્યુટર્સના આગમને આ શંકા દૂર કરી દીધી છે.

૭ સંખ્યાના ગુણાકારો સેંકડના અસંખ્યભાગમાં કરીને ૨૦૦ માણસ ૨૪ કલાક જે કામ કરે તેને અડધો કલાકમાં સમેટી આપતા આ નિર્જીવ કોષોમાં આટલી તાકાત હોય છે તો યોગશક્તિથી વિકસિત થયેલા જ્ઞાનકોષો ૧૪ પૂર્વ પ્રમાણ જ્ઞાનનું પુનરાવર્તન બે ઘડીમાં ન કરી શકે? વિજ્ઞાન કહે છે, આપણે મગજમાં રહેલી શક્તિના ૭ થી ૮% કોષોનો જ ઉપયોગ કરીએ છીએ, જે એકાદ ટકો વધારે ઉપયોગ કરી શકે તે મહામાનવ બની શકે છે. આના આધાર પરથી ત્રણલોકના ત્રણેકાળનું જાણી શકવાની કેવળજ્ઞાનની વાત સહેલાઈથી સમજી શકાશે. જે આત્મામાં ગુણ કેળવવાથી આવે છે.

ધર્મમાં આવતી છ લેશ્યાઓના જુદા જુદા રસ, સ્પર્શની વાત આવે છે કૃષ્ણ લેશ્યા કડવી, શુકલ લેશ્યા શેરડીના રસ જેવી મીઠી આ બે વાતો હવે સિદ્ધ થઈ ચૂકી છે. વિજ્ઞાન Personality raysમાં માને છે. મનુષ્યની આસપાસ એક ઈલેક્ટ્રોમેગ્નેટીક ફીલ્ડ હોય છે. જેને તપ-જપ અને શુદ્ધ ભાવોથી ખૂબ પ્રબળ બનાવી શકાય છે.

ઉપન્નેઈવા, વિગમેઈવા અને ધૂવેઈવાની ત્રિપદીવાળી વાત વિજ્ઞાન સ્વીકારે છે. ધર્મની જેમ વસ્તુની સ્થિર અને અસ્થિર અંશને વિજ્ઞાન માને છે. શક્તિનો નાશ નહિ પણ રૂપાંતરવાળી ધર્મની વાતને પણ વિજ્ઞાન હવે સ્વીકારે છે એ આવકારદાયક છે. ૩૫૦૦ હાથ પ્રમાણ પ્રથમ ઋષભદેવ ભગવાનની વાત હવે પુરાતત્વખાતું સ્વીકારે છે. ૧ કરોડ વર્ષ જૂના માણસો અને ખોપરી (પાલ્કીગમેન અને બોલ્ડર માસ) આફ્રિકાના જંગલોમાં મળી આવે છે. ભૂંડની કાયા ત્યારે હિપોપોટેમસ જેવી હતી એ વિજ્ઞાનની માન્યતા આ વાતને વધુ પુષ્ટ કરે છે. ફોરનેટ મેગેઝીનમાં 'Mountain that Grows' વાળો લેખ લખીને એકેન્દ્રિય (પર્વતમાં રહેલ જીવ) જીવવૃદ્ધિ કરે છે એ જૈન ધર્મની માન્યતા પર ઓવારી જવાય છે. સૌથી વધુ આનંદાસ્વાર્ય ત્યારે થાય જ્યારે દરિયામાં ગયા વગર જૈન ધર્મની ઓસનોગ્રાફી (સમુદ્રશાસ્ત્ર) અંગેની ટીપ્પણોમાં જણાવાયું છે કે બંગડી અને નળિયા સિવાયના સર્વે આકારની માછલીઓ સમુદ્રમાં હોય છે. આજે ઈલેક્ટ્રીક, પાયલોટથી લઈ વ્હીપ માછલી, ડોગ ફીશ, કેટ, પેસ્ક ફીશ, ભગત, સેલ્ફલ્યુમીનસ, સોફીયા, સ્વોર્ડ, ફલાઈંગ અને કુરાન ફીશ જેવી અનેક માછલીઓ મળી આવે છે પણ કયાંય બંગડી કે નળિયા આકાર નજરે નથી પડતો. અહીં લેવામાં આવેલી તેમજ આવી બીજી અનેક વાતો પરત્વે તેમજ જિનધર્મ પ્રત્યે અપાર અહોભાવ ઉત્પન્ન થયા વગર રહેતો નથી.

ધર્મના સિદ્ધાંતોની પ્રરૂપણા કરવા વિજ્ઞાનની વાતોનો આધાર એટલે લેવો પડ્યો છે કે આજે બધા લોકો વિજ્ઞાનની પાછળ પાગલ થયા છે. ધર્મ સનાતન સત્ય છે. ધર્મના સહારા વગર સાચી શાંતિની પ્રાપ્તિ થવી અશક્ય છે. કહેવાતા સમૃદ્ધિવાન અમેરિકનો આદિ પણ અંદરથી ખોંખલા થતા જાય છે.

ધર્મના ગૂઢ રહસ્યો સમજવા ઘણું પુણ્ય જોઈએ છે. મોટા મોટા વૈજ્ઞાનિકો કહે છે અમે જે સમજયા છીએ તે સંપૂર્ણ સત્ય નથી તો ચાલો સનાતન સત્યરૂપ ધર્મ મહાસત્તાને શરણે જઈએ અને આત્મકલ્યાણ કરીએ. અસ્તુ.
(સંપૂર્ણ)

હું! હોય નહીં?

★ મનુષ્ય કર્મ કરવામાં સ્વતંત્ર હોય છે પણ ભોગવવામાં પરતંત્ર હોય છે.

★ ઉત્તમા સ્વાત્મચિન્તા સ્યાત્, કામચિન્તા તુ મધ્યમા ।

અથમા ત્વર્યચિન્તા સ્યાત્, પરચિન્તા ડઘમાથમા ॥

અર્થ: સ્વાત્માના શ્રપોતાના આત્માની) ચિંતા ઉત્તમ કોટિની છે, તો વિષયસુખની ચિંતા મધ્યમ છે. ત્યારે પૈસાંટકાની ચિંતા અધમ છે (પણ) પરચિંતા તો અધમાઅધમ છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

પાનાચંદ લાલચંદ શાહ (રૂમાલવાળા)

આજનો સુવિચાર

● રમો માનવ! તું મરે ત્યાં સુધી તો જીવતો રહે.

● મરતાં પહેલાં તું રોજ પ-રુપ વાર મરે છે. ક્રોધ કરીને, અભિમાન કરીને, માયાઓ કરીને, આસક્તિ કરીને.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્ પ્રાચીન સંસ્કૃતિની ભવ્યતા

(ભાગ - ૧)

આપણી ભવ્ય પ્રાચીન સંસ્કૃતિમાં તનના અને મનના અનેક રોગોના રામબાણ ઔષધો આપવામાં આવ્યા છે. આયુર્વેદમાં કોઈ ઝડપી અસરવાળો કોઈ ઉપચાર નથી તેવો ખોટો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે. અહીંયા આપણે એલોપેથીને પણ ભૂલી જઈએ તેવા આયુર્વેદના સીધાસાદા અને ઝડપી ઉપાય જોઈએ.

સાપનું ઝેર ઉતારવાનો સરળ ઉપચાર

પ્રાચીન શાસ્ત્રોની અંદર એટલા અદ્ભુત રહસ્યો પડેલા છે કે જો વ્યવસ્થિત અભ્યાસ કરવામાં આવે તો આજે જગતને આંજી નાખનાર વિકાસના મોડેલો ફિક્કા લાગે. એક સાદો-સરળ પ્રયોગ જોઈએ.

સાપના ઝેરને ઉતારવા માટેનો પ્રયોગ: જને સાપ કરડયો હોય તેને તુરંત શક્ય હોય તો પીપળાના ઝાડ પાસે લઈ જવો અથવા પીપળાના ૫૦-૧૦૦ કુમળા પાન દર્દી પાસે લઈ જવાના. પીપળ અને પીપળો અલગ છે. પીપળમાં પાન નાના હોય છે. પણ પીપળામાં પાનની ઠાંડી પણ લાંબી અને પૂછડી પણ લાંબી હોય છે. આપણે પીપળ નહીં પીપળો વાપરવાનો છે. દર્દીને જડબાથી બે માણસ ખૂબ મજબૂતાઈથી પકડી રાખે અને એક માણસ દર્દીના પાછળના ભાગમાં ઊભો રહી એના બન્ને કાનમાં આ પાન રાખે. કાનને અડાવવાના નહીં પણ કાનના કાણા સુધી છેક લઈ જવાના. આ પાનમાં પાછું ધ્યાન રાખવાનું કે જ્યારે તોડીએ ત્યારે તેમાં દૂધનું ટશિયું ફટયું હોય તે લુંછી નાખવાનું નહીં. જો સાપ કે નાગ ઝેરી નહીં હોયે તો દર્દીને વેદના નહીં થાય. પણ જો ઝેરી હશે તો લોહીમાં ભળેલ ઝેર વાળો દર્દી સખત દર્દથી પીડાશે. દર મિનિટે આવી રીતે બીજા બે પાનની જોડી; ફરી પાછી બે પાનની જોડી એમ અવારનવાર ૧૦-૧૫ મિનિટ આ પ્રમાણે કરતાં ધીમે ધીમે વેદના ઓછી થતી જશે. પછી દર્દીને સુવડાવી દેવાનો. કરડયા પછી શક્ય એટલી ઝડપથી આ ઉપચાર શરૂ કરવો. રણ અને સમુદ્ર સિવાય ભારતમાં કયાંય પણ જાઓ તો લગભગ ૧૦૦ ડગલામાં એક પીપળાનું ઝાડ તો મળશે જ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠના એક અગ્રણી પ્રોફેસરે આજ સુધી આવા ૧૦૦થી વધારે કેઈસોમાં આ રીતે ઝેર ઉતારવામાં સફળતા મેળવી છે. શરીરને અડે નહીં છતાં લોહીમાં પ્રસરી ગયેલું ઝેર ઉતરી જાય, એવા ગૂઢ રહસ્યો આપણા જૂનાં વારસામાં જ સંભવી શકે.

દર્દીને ઊંઘવા નહીં દેવો જોઈએ. આંખમાં પાણીની છાલકો મારતાં રહેવું જોઈએ. સાપનું ઝેર ઉપર ચડે છે એટલે હૃદય અને મગજ સુધી ઝેર પહોંચે એ પહેલાં આ પ્રયોગ કરી લેવો જોઈએ. આમાં અન્ય કોઈ નુકસાન પણ નથી. બીજું જ્યાં કરડયો હોય તેના ઉપરના ભાગમાં ફીટ દોરી-પાટો કે પટી બાંધી દેવી જેથી ત્યાં ધમની દબાવાથી લોહીનું પરિભ્રમણ ઓછું થાય અને ઝેર આગળ પ્રસરતા અટકે છે.

આંખોમાં તેજ લાવનાર જૂનું ઘી

શીલ્પશાસ્ત્રોની દૃષ્ટિએ રચાયેલા શિખરની ઉપરના ટોચનાં મણીબંધ પથ્થરની નીચે અને શિખર ઉપર ગાયના ઘી ભરેલી અને કલાઈથી સીલ કરેલા તાંબાના કળશો રાખવામાં આવતા. તેથી મંદિર ઉપર વીજળી પડે ત્યારે ગાયનું ઘી એ વીજળી શોષી લે અને મંદિરને તૂટવા ન દે. જૂનું ઘી આંખમાં આંજવાથી ઘણું જ પાણી નીકળે છે અને આંખને ખૂબ ઠંડક મળે છે.

સુશ્રુત જણાવે છે કે જૂનું ઘી ત્રણેય દોષને હરનાર છે. ૧૧ વર્ષ જૂનું ઘી અપસ્માર (વાઈ) અને ગાંડપણ મટાડનાર છે. નાકમાં ટીપાં પાડવાથી શિરોવ્યાધિના રોગોને મટાડે છે. ૧૧૧ વર્ષ જૂનાં ઘીને કુંભ સર્પી કહે છે. તે તમામ જાતના બેક્ટેરિયાને મટાડે છે તેથી જૂનું ઘી મહાધૂત કહેવાય છે. તે બુદ્ધિને વધારે છે અને આંખના તિમિરના રોગોનો નાશ કરે છે.

કોણ શું કહે છે ?

- સરોવર : દાન આપવાથી ઈશ્વરે આપેલું ક્યારેય ઓછું નથી થતું.
 પરપોટો : જગતમાં જે માથું ઊંચકે છે તે મરે છે.
 સૂર્ય : અતિ ઊંચ બનશો તો કોઈ સામું પણ નહીં જુએ.
 સોય : જુદા પડેલાને મારી જેમ ભેગા કરતાં શીખો.
 એરણ : સહન કરશો તો સખત બનશો.
 હથોડી : ધા કરનાર થાકશે. ફુગ્ગો : ફૂલાતા જશો તો ફાટી જશો.
 સાણસી : ઢીલું મૂકશો તો શિકાર છટકી જશે.
 વાદળા : મારી જેમ બીજાને માટે વરસી જતાં શીખો.
 બીજ : પૃથ્વીના પડને પણ ચીરીને બહાર આવતા શીખો.
 વૃક્ષ : કાયાને કષ્ટ આપીને શરણે આવેલાને શાંતિ આપો.
 તારાઓ : અંધકારમાં પણ આશાનો પ્રકાશ ગુમાવશો નહીં.
 અરીસો : જેવા હશો તેવા દેખાશો.
 ઘડિયાળ : સમય ચૂકશો તો કિંમત ઘટી જશે.
 સાગર : મારી જેમ વિશાળ અને નિખાલસ હૃદય રાખો.
 ગુલાબ : તમારા સુકૃત્યોની સુવાસ બીજાને આપો.
 દીપક : જાતે બળીને બીજાને પ્રકાશ આપો.

હો! હોય નહીં?

★ મોક્ષમાં જવાનું બારું ભારતવર્ષની ભવ્ય ભૂમિ જ છે કારણ અહીં ૬ ઋતુ બરાબર સપ્રમાણ હોય છે. લંડન વગેરેમાં ૨ મહિના માત્ર ૨-૪ કલાક સૂર્ય ઊગે અને ૨ મહિના માત્ર ૨-૪ કલાકની જ રાત્રિ રહે છે. ભારતની ભવ્ય ભૂમિમાં છે એ ઋતુ પ્રમાણે ધન-ધાન્ય, ફળ-ફળાદિ વગેરે ઊગે છે એ પ્રમાણે આહાર ગોઠવી દેવામાં આવે તો “ઋતુચર્યા” પરિપૂર્ણ થઈ ગણાય. એજ પ્રમાણે દિનચર્યા અને જીવનચર્યા ગોઠવી દેવામાં આવે તો એવા માણસના શરીરે આરોગ્ય ટકી રહે છે. જે ભવિષ્યમાં મોક્ષમાં જવા માટેની અનુકૂળતા કરી આપી છે.

(અપૂર્ણ)

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
 દીપ ક્રિએશન (બુગર અને દીપક)

આજનો સુવિચાર

● મૂળી ધવાળી તીવ્ર ઇચ્છા જુ સર્વ કુખોનું અને રોગોનું મૂળ છે.
 ● સાચા ધવાળી તીવ્ર ઇચ્છા સંકળ સુખ, શાન્તિ આપાદીનું મૂળ છે.
 ● જાનવીકાળે મૂળી ધવાળી ધવાળી ધવાળી તીવ્ર ઇચ્છા કલ્પી ન કરવો.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
 ૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
 અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
 ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
 ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,
 જાંબલી ગલી,
 બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
 ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧
 ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જેનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

પ્રાચીન સંસ્કૃતિની ભવ્યતા

(ભાગ - ૨)

નિર્મળીના બીજ

મોટા શહેરોમાં દેશી ઓસડિયા વેચતા ગાંધી-કરિયાણાની દુકાને આ બીજ ૫ થી ૧૦ રૂા. કીલોના ભાવે મળી રહે છે. સૂતરના બટન જેવા આકારના અને સહેજ પીળા રંગના આ બી સખત-કડક હોય છે. વાપરતા પહેલા બીજને ધોઈને કોરા કરી નાખવા.

પેટમાં કોઈ પણ પ્રકારનું ઝેર ગયું હોય ત્યારે નાના બાળકોને નિર્મળીના બીજનું ચૂર્ણ ૫ ગ્રામ અને મોટાને ૧૦ ગ્રામ પાણીમાં હલાવી પીવડાવી તેના ઉપર ૧ લોટો કે ૨ લોટા ગરમ પાણી પીવડાવવાથી ૫-૧૦ મિનિટમાં જ આ ઝેર વમન દ્વારા નીકળી જશે. વીંછીનું ઝેર ઉતારવા નિર્મળીના બીજ પથ્થર ઉપર સહેજ પાણી સાથે ઘસીને તેનો લેપ ડંખ ઉપર કરવાથી અથવા બીજના ચપટા ભાગને થોડો ઘસીને આખું બીજ ડંખ ઉપર ચોંટાડી દેવાથી વીંછીનું ઝેર ૧૦ મિનિટમાં ઊતરી જાય છે (પથરીના રોગો માટે નિર્મળી ઘૃત (ઘી) સવાર-સાંજ ૨-૨- ચમચી જેટલું લઈ ૨-૨ ચમચી ગોખરું ચૂર્ણ સાથે ૬ થી ૧૨ માસ લેવાથી પથરીના તમામ રોગો મૂળમાંથી મટે છે. નિર્મળી ઘી બનાવવા બીજનું ૧૦૦ ગ્રામ ચૂર્ણ ૧ લીટર પાણીમાં ચાર કલાક પલાળી ૧ કી. ઘીમાં બધું નાખી, ઘીમા તાપે ચૂલા ઉપર પાણી બળી જાય અને ચૂર્ણ દાઝીને શ્યામ થાય ત્યાં સુધી ઘીમાં પકવીને ઊતારી લેવાથી નિર્મળીઘૃત તૈયાર થઈ જાય છે. નિર્મળીના બીજનું ચૂર્ણ ૧ ગ્લાસ પાણીમાં ૫ ગ્રામ પલાળી ૬ થી ૧૨ કલાક રહેવા દઈ પાણી ગાળીને કલાકે ૨-૨ ચમચી પાણી પીવાથી તથા તે ટીપાં વારંવાર બને નસકોરામાં નાખી અંદર શ્વાસ લેવાથી વાઈ-ફીટ-હીસ્ટેરીયા, અપસ્માર જેવા હઠીલા રોગો લાંબા સમયે મૂળમાંથી મટે છે.)

પાણીને નિર્મળ કરે તેનું નામ જ નિર્મળી. ૧ ડોલ પાણીમાં ૧૦ થી ૨૦ નિર્મળીના બીજ નળે બાંધવાની કોથળીમાં ભરી કોથળી બાંધી તે કોથળી પાણીમાં નાખી ૧ કલાક રહેવા દેવાથી પાણી જંતુમુક્ત, ડોહળાશમુક્ત, સ્વચ્છ, આરોગ્યપ્રદ અને સુપાચ્ય બને છે. પાણીને સાચવીને નિતારીને ઉપરથી બીજા પાત્રમાં લઈ લેવાનું. નીચેના ૨-૩ ગ્લાસ પાણીને રહેવા દઈ કાઢી નાખવાનું. કલોરીનની ટીકડીઓ નાખવાથી કેન્સર, અલ્સર અને ચામડીના રોગો થાય છે. નિર્મળીના બીજ એની સામે વીમો ઉતારી આપે છે.

આંખોના નંબર અને આંખના તમામ રોગીએ પરવળ, તાંજળિયો અને ડોડી (જીવન્તી) સિવાયના તમામ શાકભાજી બંધ કરી નાખવા અથવા એકદમ ઓછા કરી નાખવા, ટી.વી. જોવાનું બિલકુલ બંધ કરી ત્રિકળા ૨ ચમચી, ૧૧૧ ચમચી ગાયનું ઘી અને જૂનો ગોળ જરૂર પ્રમાણે મેળવી ૧ લાડુડી બપોરે ભોજનની વચમાં ખાવી. નિર્મળીના દસ બીજ નળે બાંધવાની કપડાંની કોથળીમાં ભરી માટીની પાણી ભરેલી કુલડીમાં ૧૨ કલાક સુધી પલાળી રાખવાના પછી બીજ કાઢીને સૂકવી નાખવાના. આ પાણીને આંખ ધોવાની બે ખ્યાલીમાં રાખી પાણીમાં બન્ને આંખો એકસાથે નાખીને ખોલ-બંધ કરવાની. પછી ફરીવાર એ કુલડીના પાણીથી આ પ્રક્રિયા કરવાની. શરૂઆતમાં આંખ લાલ થઈ જશે, પણ તેની ચિંતા નહીં કરવાની. આ પ્રક્રિયા રોજ કરવાની. બીજ ૨૫-૩૦ દિવસે બદલાવી નાખવાના.

કન્જકટીવાઈટીસ વખતે ૨૫-૩૦ બીજને ૨૫૦ ગ્રામ પાણીમાં ઊકાળી ૨૦૦ ગ્રામ પાણી બાળીને ઊતારી ગાળીને તે ૫૦ ગ્રામ પાણીને ઠંડુ કરી તે પાણીના ટીપા આંખમાં નાખવાથી અથવા ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે ધોવાથી કન્જકટીવાઈટીસ ૧ કલાકમાં મટી જશે અથવા કોઈ રોગીની સામે જોશો તો પણ આ રોગ થશે નહીં. આવું પાણી બે દિવસથી વધારે રાખવું નહીં.

મધુપ્રમેહ-ડાયાબીટીશ એ આજકાલ બહુ સામાન્ય રોગ થઈ પડ્યો છે. ૨૦ પ્રકારના પ્રમેહને મૂળમાંથી મટાડવા નીચે પ્રમાણે જો પ્રયોગ કરવામાં આવે તો મૂળમાંથી આ રોગ મટી શકે છે. રોગીએ નીચેની વસ્તુઓ ધ્યાનમાં રાખવી. એક ઠેકાણે અરઘો કલાકથી વધારે બેસવું નહીં, દિવસે ઊંઘવું નહીં, માનસિક ચિંતા કરવી નહીં.

૧ વર્ષ જૂનું થયું હોય તેવું જ અનાજ ખાવું, વધુ પડતી ઊંઘ ન લેવી. કાચો ગોળ, માંસાહાર, કફ કરનારા પદાર્થો દહીં, છાશ, ભીંડા, કાચા-પાકા કેળા, મોસંબી, નારંગી, મગફળી-સીંગ, તલ, ટોપરું, મેંદાની તમામ ચીજો, તળેલી વસ્તુઓ, ઈંડલી-ઢોકળા-જલેબી, પાઉં-બિસ્કીટ જેવી આથાવાળી ચીજો, ખટાશ, મીઠું (મીઠાના બદલે સિંધવ થોડા પ્રમાણમાં લઈ શકાય.) મૈથુન, મૂત્ર-પેશાબ રોકવાનું, ધુમ્રપાન, વાલ, માવા-મેંદાની મિઠાઈઓ, દૂધી, કોળું, શેરડી કે તેનો રસ, તમામ ઠંડા કે ફીઝના પદાર્થો, સીધો કે ઠંડો પવન, એ.સી.ની ઠંડક, પૌઆં, ઠંડા પાણીએ સ્નાન. આ બધી વસ્તુઓ બંધ કરી દેવી જોઈએ. હવે નીચેની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવો. મમરા, ખાખરા, મગ, મગનું પાણી, જાડા ચોખા (રેશનીંગના), મઠ, ઘઉં, કળથી, તુવેર, ચણા, તુવેર-ચણાની દાળ, સરગવો, થોડું ચાલવાનું, હળવી કસરત, થોડા પ્રમાણમાં કેસર-સુખડી-શીરો વગેરે ખાવો, રાઈ, મેથી, જીરું, કારેલા, શાકભાજીનો સૂપ વગેરે વાપરવું.

ઉપાયમાં નિર્મળીના ૧-૨ બીજનો છાશમાં કરેલો ઘસારો અથવા છાશમાં બરોબર લસોટીને ઢીલી ચટણી જેવું બનાવીને ચાટી જવું. ઉપર ૧ કપ પાતળી છાશ પીવી. દિવસમાં ત્રણ વખત લેવાનું. જો આ દવાથી વમન-ઊલ્ટી થાય તો દવાનું પ્રમાણ અડધું કરી નાખવું. છ થી બાર મહિના આ રીતે કરવાથી મધુપ્રમેહ અને તમામ પ્રમેહો મૂળમાંથી મટે છે.

તાત્કાલિક ઉપાય માટે મામજેવો, કારેલા, ઈન્દ્રજવ, જાંબુના ઠળિયાનું ચૂર્ણ સમભાગે મિશ્ર કરી ૨-૨ ચમચી સવાર-સાંજ લેવું. લો સુગર થાય તો ઈન્સુલીન લેતાં હોય તો ઘટાડતાં જઈ બંધ કરવું અને પછી ચૂર્ણ પણ ધીમે ધીમે ઓછું કરતાં જઈ બંધ કરવું. લો સુગરના લક્ષણોમાં ચક્કર, આંખે અંધારા, પોપચાં ભારે થવા, વધુ ઊંઘ આવવી, અશક્તિ લાગવી વ. ગણાય છે. ગાયના ઘીમાં શેકેલ હળદર ચૂર્ણને આમળા ચૂર્ણ સાથે સમાન ભાગે મિશ્ર કરી રાખવું. દરરોજ સવારે નરણાં કોઠે ૨ ચમચી ચૂર્ણ ૧ ગ્લાસ ખળખળતાં ઊંચા પાણી સાથે લેવું. શરૂમાં ૩-૪ વાર હાજત થાય તો ગભરાવું નહીં. ક્યારો નીકળી જવા દો. (જંબુદ્રીપ માસિકમાંથી સાભાર).

હૈં! હોય નહીં?

વર્ષાઋતુમાં પિત્તનો જે સંચય થયો હોય છે તે શરદના (ભાદરવો/આસોના) તીખા તડકાને કારણે પ્રદષિત થાય છે અને તેથી જ શરદને રોગોની જનની કહી છે. તેથી આ ઋતુમાં નીચેની બાબતોની કાળજી રાખવી અત્યંત જરૂરી છે. (૧) તડકાથી બચવું (૨) ઊંચાણે પાણી પીવું (૩) દૂધ-ઘી-કેળા-દાડમનો ખોરાકમાં ઉપયોગ કરવો (૪) શ્રાદ્ધમાં ખીર, દૂધપાક, ઘી-કેળા વગેરેનો વપરાશ આ ઋતુમાં પથ્ય છે. (૫) કારેલા, દૂધી, પરવર, કોળું, મેથી, તાંદળજો વગેરે શાકપાનનો ઉપયોગ કરવો હિતાવહ છે (૬) ઠંડો અને વાસી ખોરાક તેમજ સુકવણી કરી તળેલા શાક વગેરે ન ખાવા (૭) ઊંચા, તીક્ષ્ણ, તીખાં, ખારાં, ખાટા રસનો ઉપયોગ ઓછો કરવો (૮) માથા ઉપર સૂર્યનાં સખત તાપના કિરણોથી બચવા માથે ઢાંકેલું રાખવું અથવા છત્રીનો ઉપયોગ કરવો (૯) આમળા, ત્રિફળા, કાળ દ્રાક્ષ, ગરમાળાનો મૃદુ રેચ લઈ પેટ સાફ રાખવું (૧૦) રાત્રે ખુલ્લામાં, શીતળ વાતાવરણમાં, મનને આહ્લાદ પમાડે તેવા સંગીત, આનંદનાં વાતાવરણમાં રહેવું. શરદ પરિમાના દિવસોમાં દૂધ-પૌંવા, ચન્દ્રની શીતળ છાયાની, ફૂલની મધુરી સુવાસ અને મિત્રવંદમાં આનંદ માણવો.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
એક સદ્ગૃહસ્થ તરફથી

આજનો સુવિચાર

● વૃટયા યિના - રોયા યિના નહિ ચાલે.

— જે પરદુઃખે વૃટ્ટી જાય તે ઈન્દ્રિયાન છે. — જે સ્વદોષે વૃટ્ટી પડે તે મહાન છે.

— જે ઈશ-ચિરદે તરફડતો રહે તે ભગવાન છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ ચાસનમ્

‘અમારિ’ની શરૂઆત અમારે ઘરેથી જ

(ભાગ - ૧)

અંગ્રેજીમાં એક કહેવત છે "Charity begins at home". તે ન્યાયે જેમની કુળદેવી "જીવદયા" (કરુણા) છે તેવા જેનોએ અમારિની શરૂઆત ઘરઆંગણેથી કરવી જોઈએ. "Think Globally, Act locally" એટલે વિશ્વસંદર્ભનો વિચાર કરીને કરીએ ઘરના કામ. એ ન્યાયે ભાવના વિશ્વ આખાના સર્વાત્માની પણ સાધનાની શરૂઆત સ્વાત્માથી, પોતાનાથી જ કરવાની છે.

આ શ્રેણીમાં અમારિનો વિચાર આપણે વૈશ્વિક રીતે કરવાનો છે પણ શરૂઆત આપણા ઘરમાં ઝાડુ કાઢતી વખતે રાખવાની જયણાથી કરવાનો છે.

યોગોદ્ધન કર્યા પછી જ જે આગમસૂત્ર વાંચી શકાય છે તેવા સમગ્ર જિન આગમનો સાર એક શ્લોકમાં અદ્ભુત રીતે વર્ણવવામાં આવ્યો છે.

અહિંસા ધ્યાન યોગશ્ચ, રાગાદિનામ્ વિનિગ્રહમ્ ।

સાધર્મિકાનુ રાગશ્ચ, સારમેડવ તત્ જિનાગમઃ ॥

એટલે કે અહિંસા, યોગમાં ધ્યાન, રાગ-દ્વેષનો નાશ અને સાધર્મિક પ્રત્યે અનુરાગ એજ જિનાગમનો સાર છે. અહિંયા પણ અહિંસાને પ્રથમ સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. રાજાના ૪ પંડિતોને પોતાના સઘળા શાસ્ત્રોનો સાર માત્ર ૧ ચરણમાં રજૂ કરવાનો આદેશ રાજાએ આપ્યો ત્યારે ધર્મશાસ્ત્રના પ્રકાંડ પંડિત કપિલે પણ બધા ધર્મોનો સાર (કપિલ: પ્રાણીનાંદયા) પ્રાણીઓ પર દયા રાખવાનો કહ્યો હતો. આ બતાવે છે કે આપણા જીવનમાં કેન્દ્રસ્થાને અહિંસા હોવી જોઈએ એના બદલે વાત કંઈક જુદી જ છે.

અનાર્યો કહે છે Eat, Drink and be merry. ખાવોપીવો અને જલસા કરો. આપણે આર્યો એક કદમ આગળ જઈને એક નવું સૂત્ર આપ્યું છે કે 'Live & Let Live'. જીવો અને જીવવા દો. પણ જે પ્રકારે હવે પ્રાણીઓની ફૂર કત્લેઆમ ચાલી છે તે હિસાબે હવે આપણે કહેવું પડશે કે We Shall die, But thy Shall Live. અમે પ્રાણના ભોગે પણ આ પશુઓને બચાવીશું કરેંગે યા મરેંગે શા માટે? કરકે હી રહેંગે.

ખરેખર તો પશુઓની બેફામ કત્લેઆમ પાછળ ભેજું પશ્ચિમના પવનનું છે. ફાઓના ડીરેક્ટર વાન્બર્ગ હોલ્ડરે જાહેર કર્યું હતું કે 'ભારતમાં તો હજુ ઘણા નવા યાંત્રિક કતલખાનાઓ થઈ શકે તેટલો મોટો પશુઓનો પુરવઠો છે.'

ભારતીય પશુ કલ્યાણ નિગમ (એનીમલ વેલ્ફેર બોર્ડ) જોકે જુદી વાત કરે છે. ૧૯૪૭માં ૧૦૦૦ માણસ દીઠ ૪૫૧ પશુઓ હતા જે ૨૦૦૧ની સાલમાં ૧૦૦૦ દીઠ માત્ર ૨૦ થઈને રહેવાના છે.

રોજના આ દેશમાં એટલા પશુઓની કતલ થાય છે કે એ પશુઓના લોહીમાંથી આ દેશની બધી સરકારી ઈમારતોને અનેકવાર આ લોહીના લાલરંગથી રંગી દઈએ તો પણ લોહીના કન્ટેઈનરો વધી પડે. બસ, મારો અને કાપો એ સિવાય બીજી વાત નથી. પહેલાના જમાનામાં નાના નાના કતલખાનાઓ હતા. પણ આ કામ ફૂર ગણાતું. સમાજ ખાટકીઓને ધુત્કારતો. ધૂપાઈને શરમાઈને માત્ર જીભના સ્વાદ ખાતર એકલ-દોકલ પશુઓની કતલ થતી હતી. જ્યારે આજે રાજયાશ્રયે જ આ

કતલખાનાઓ ચલાવવામાં આવે છે. અરે! આવા કતલખાનાઓ ચલાવવા માટે સબસિડી લોન, ઈન્કમેટેક્સ માફી વગેરે અનેક સવલતો આપવામાં આવે છે.

કુમારપાળ મહારાજ અને કલિકાલ સર્વજ્ઞ હેમચન્દ્રાચાર્યશ્રીજીને ઉપાલંબ આપવાનું કોઈકને મન થઈ જાય. કુમારપાળ મહારાજ તો રાજા હતા અને પ્રજા પાસે અમારિ પળાવવાની હતી. આજે ઊલટી ગંગા છે. અમારે પ્રજાએ આ રાજાઓ (કહેવાતી સરકારના પ્રધાનો, બ્યુરોક્રેટ્સ વગેરે) પાસે અમારિ પળાવવાની છે.

પશુઓની કતલ અન્ય દેશોની જીભના ચટકા માટે ન થઈ શકે તે માટે એક લોકઆંદોલન હમણાં જ લંડનમાં ફેલાયું છે અને લંડનથી બહાર કોઈપણ જગ્યાએ માંસની નિકાસ થતી હોય તો તેઓ દરોડો પાડે છે. પશુપંખીઓને પાંજરામાં રાખી તેના ઉપર પ્રયોગો કરવામાં આવતા હોય તો તેના પર ત્રાટકી તેઓ પંખીઓને મુક્ત કરે છે. આપણે જે સૌંદર્ય પ્રસાધનો લગાડીએ છીએ તે આપણને નુકસાન કરે છે કે નહીં તે જોવા માટે એકલા ફ્રાન્સમાં જ રોજના ૨૨,૦૦૦ પંખીઓની કલ્લેઆમ થાય છે.

એક માતા પોતાના બે દીકરામાંથી જે દીકરો મૂંગો હોય તેને વધારે પ્રેમ કરે છે. તેના પ્રત્યે એનું વાત્સલ્ય ઊભરાઈ જાય છે. તો આ પશુઓ આપણાં જ ભાઈભાંડુ છે. તેઓ આપણી દયા પર નભે છે. ખાવું છે કે પીવું છે એવું નહીં બોલી શકતા પશુઓને બચાવવાની જવાબદારી આપણા લોકોની છે અને દેવલોક કે નારકલોકમાં પશુ નથી. અહીં વચ્ચે પૃથ્વી ઉપર પશુ યોનિ એટલા માટે છે કે એને બચાવવાના સંસ્કારો આપણામાં પડે અને એકવાર પશુને આપણા વગર ચાલી શકશે પણ આપણને પશુ વગર નહીં ચાલી શકે. પશુધન ઝડપથી ખતમ થઈ રહ્યું હોવાને કારણે પાકિસ્તાન જેવા દેશે પણ બાવનને બદલે ૧૦૪ દિવસ સુધી કતલખાનાઓ બંધ રાખવાનું નક્કી કર્યું છે. અને આપણે કહેવાતા સંસ્કૃતિના ચાહકો આડેઘડ પશુધનને ખલાસ કરી રહ્યા છીએ. દૂધનો ભાવ ૫૦ રૂપિયે લીટર થશે તો પણ દૂધ નહીં મળે કારણ કરોડો ડોલર સાથે ૩૦૦૦ મલ્ટીનેશનલ કંપનીઓ ત્રાટકી ચૂકી છે. બીજી ૧૭૦૦૦ મલ્ટીનેશનલ કંપનીઓ લાઈનમાં ઊભી છે. જે ઊભી બજારેથી દૂધ ચૂસી લઈ તેમાંથી ચીઝ-પનીર, બટર, ચોકલેટ, આઈસક્રીમો બનાવશે.

સ્વામી વિવેકાનંદને એકવાર ફોરેનમાં એક કતલખાનાવાળાએ તેમનું કતલખાનું બતાવ્યું. એકબાજુ એક ગાયને કતલ માટે ઊભી રાખી અને બીજી બાજુ ૨ મિનિટમાં ૧૮ ડબ્બાઓ પેક થઈને બહાર પડ્યાં. કોઈમાં માંસ, કોઈમાં લોહી, કોઈમાં હાડકા, ચામડી વગેરે અને પછી સ્વામી વિવેકાનંદને પૂછ્યું કેવી લાગી અમારી આ અદ્યતન ટેકનોલોજી ત્યારે ભારે શોકની લાગણી સાથે સ્વામીજીએ કહ્યું કે તમને મારી શાબાશી જોઈએ છે? તો એક કામ કરો કે એકબાજુ આ ૧૮ ડબ્બાઓ મૂકી દો અને ફરીવાર મશીન ચાલુ કરી જીવતી ગાય બહાર કાઢી આપો તો તમને શાબાશી આપું. (અપૂર્ણ)

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
શ્રી રમણિકલાલ મહિલાલ શાહ

આજનો સુવિચાર

● જો તમે અર્થ અને કામને પુરુષાર્થ બનાવવા માગતા હો, તો તેમાં કમશ: નીતિ અને સદાચાર ઘાલી દો. આવી રીતે નિયંત્રિત બનેલા-બેફામ નહિ બનતા-અર્થ, કામ, પરંપરયા (ધર્મ દ્વારા) મોક્ષનું કારણ બને છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્

‘અમારિ’ની શરૂઆત અમારે ઘરેથી જ

(ભાગ - ૨)

અરિહંતોને જન્મ આપનાર ‘આર્હન્ય’ છે. અરિહંતોની માતાનું નામ ‘કરુણા’ છે. કોઈ એક આચાર્ય ભગવંતની આપણે સેવા કરીએ પણ એમની માતાનું ધ્યાન ન રાખીએ તો? તેમ ભગવાનની ભક્તિ કરીએ પણ ભગવાનને જે વ્હાલા તે આપણને પણ વ્હાલા એ ન્યાયે મૂંગા, અબોલ પશુઓને ન બચાવીએ તો?

અને ખરેખર આપણી સાચી માતા આ પશુઓ જ છે. કારણ આપણી માતાનું દૂધ આપણે વરસ - બે વરસ પીએ જ્યારે ગૌમાતાનું દૂધ આપણે જીવનભર પીએ છીએ.

અજૈનો ૩૩ કરોડ દેવતાઓનો વાસ ગૌમાતામાં માને છે અને છાણ એ સોનાની ખાણ છે એ બતાવવા લક્ષ્મીજીનો વાસ છાણમાં માને છે. કહેવાય છે કે ૩૩ કરોડ દેવતાઓના વાસ પછી છેલ્લે લક્ષ્મીજી આવ્યા કે મારું સ્થાન ક્યા? છેવટે ક્યાંય જગ્યા ન મળતા તેમણે છાણમાં વાસ કર્યો છે. આજ દૃષ્ટાંત બતાવે છે કે છાણની શી ઉપયોગીતા છે.

એક તરફ દેશમાં અઘતન કતલખાનાઓ ખોલતા જવા અને બીજી તરફ હોલેન્ડથી ૧૩.૦૨ અબજનું છાણ મંગાવવું. આના જેવી બીજી મોટી મૂર્ખામી ક્યો દેશ કરે? લાખના બાર હજાર કરવા જેવી કે હાથી વેચીને ગધેડો ખરીદવા જેવી આ વાત છે. જે છાણ મંગાવવામાં આવ્યું છે તે જામનગર કે કંડલા બંદર ઉપર સુકવવામાં આવશે. ત્યાંથી જે છાણ મોકલવામાં આવે છે તે સંકરથનું હોવાથી અને પતલું પાણી જેવું હોવાથી તેને બંદર ઉપર સુકવવામાં આવશે. ત્યાંથી આવેલા જંતુઓની સામે આ ધરતી પર પ્રતિદ્વંદ્વી જંતુઓ ઉત્પન્ન નહીં થવાથી કદાચ રોગચાળો પણ ફાટી નીકળે એવી સંભાવનાઓ છે. આવા આયોજનો સામે કહેવાતા દેશભક્ત રાજકારણીઓ પણ તેમના કાન કેમ નહીં આમળતા હોય?

આખા દેશના અર્થતંત્રને ખોરંભે ચડાવનાર આ પશુ હત્યાના રાજકારણના કેન્દ્રમાં નહેરુનું વિકાસનું મોડેલ છે. આ દેશે મશીનને કેન્દ્રમાં રાખ્યું છે તેથી આજે દેશની એક વ્યક્તિ દીઠ ૮૦૦૦ રૂા.નું દેવું છે. જે દેશમાં દૂધ-ધીની નદીઓ વહેતી હતી. ગોધન કેટલું છે તેના ઉપરથી ધનવાનપણું નક્કી થતું હતું. છાણ વેચવી તે પાપ મનાતું હતું એ જ દેશમાં આજે દૂધનું ટીપું પણ જોવા નથી મળતું, મળે તો ડેરીના ગંદા-વાસી બટર ઓઈલ જેવા અજાણ પદાર્થોથી મિશ્ર કરેલા અપોષક દૂધે અંધત્વ અને અપોષણના રોગોની વણઝાર ચલાવી છે. દાનનો પ્રવાહ હોસ્પિટલોમાં વાળવાથી મૃતકોની અને રોગીઓની સંખ્યા બમણાં જોરથી વધવા લાગી છે. કારણ એલોપથીનું વિજ્ઞાન અપૂર્ણ છે. પરિવર્તનશીલ છે. જે પેનિસિલીનથી સઘળા રોગો ઉપર વિજય મેળવવાની વાત હતી તે જ પેનિસિલીન ભયંકર રોગો કરનારું છે તે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે. દૃઢ્યના રોગીઓને પહેલા સફોલા તેલનું પ્રિસ્ક્રીપ્શન લખી આપનાર ડોક્ટરો હવે એ બધા દર્દીઓને સફોલાથી જે નુકસાન થયું છે તેથી આંતરડાને સાજા કરવાની દવા લખી આપે છે અને હવે કહે છે સફોલા તો ક્યારેય નહીં ખાતા. શરીરમાં કોઈ અંગ વધારાનું નથી હોતું તેવું આપણા આયુર્વેદના શાસ્ત્રો છડી પોકારીને કહેતા તે હવે યુરોપ-અમેરિકા સ્વીકારવા લાગ્યા છે પણ લાખો લોકોનો એપેન્ડીક્સ નકામા સમજીને કાઢી નાખ્યા પછી.

મૂળ વિષય ઉપર પાછા ફરીએ તો દાનનો પ્રવાહ ગૌશાળામાં ગાયના સાચા દૂધનો પુરવઠો વધારવામાં કરવો જોઈએ. બીજી બાજુ યાંત્રિક કતલખાનાઓ બંધ કરી બળદોનો પુરવઠો વધારવો જોઈએ. માત્ર ૩૦૦ કરોડ રૂા.નું હૂંડિયામણ રળી આપતી માંસની નિકાસ બંધ કરી દેવી જોઈએ તો ફરી એકવાર મૂળથી અપોષણ અને અંધત્વના રોગો ઉપર કાબૂ મેળવી શકીએ. ગુમડા ઉપર પાટાપીંડી કરવાને બદલે પેટ સાફ કરીને ગુમડાને મૂળમાંથી ઉખેડવાની મહેનત કરવી જોઈએ તો જ આ દેશનાં

૯ લાખ કરોડ રૂાના દેવાના ભારણને નાથી શકાશે. જમીનના પેટાળમાં આગ ચાંપનાર એક માત્ર રાસાયણિક ખાતરને જો તિલાંજલિ આપી દેશી છાણિયા ખાતરને વપરાશને ફરીવાર શરૂ કરવામાં આવે તો આ એક જ પ્રયોગથી સમગ્ર દેશનું દેવું દૂર થઈ શકે તેમ છે. લાખો રૂાની સબસીડી રાસાયણિક ખાતર અને ટ્રેકટરોને આપવાનું બંધ કરી પશુધનને બચાવી તેના સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટે દેશના ટોચસ્થાનેથી પ્રયત્ન કરવામાં આવશે તો જ ઘડિયાળના કાંટા પાછા ફરશે નહીં તો આ દેશ વિનાશની ગતિ તરફ ઝડપભેર આગળ વધી રહ્યું છે. નવા વિકાસના મોડેલના વંટોળિયા એણે વાવ્યા છે હવે નાદારીના, દેશની આબરૂના ધજાગરાના અપોષણ, બેકારી, મોંઘવારી, ગરીબીની અને છેવટે સર્વનાશના વાવાઝોડાં લણવાની તૈયારી એણે રાખવી પડશે.

જાપાનથી આવેલા ફોકુઆઓએ રાજીવ ગાંધીને કહેલું કે તમારી જૂની પરંપરાઓ એટલી સુદૃઢ અને સમૃદ્ધ છે કે તમે કોઈપણ બાબતમાં નવો ફેરફાર મત કરો. "DO NOTHING." જાપાનમાં દેશી ખાતરથી તેમણે જે વિક્રમજનક ઉત્પાદન મેળવ્યું છે. તેથી તે સમગ્ર ભારતમાં ફરીને આપણી ખેતી, આપણી સંસ્કૃતિના રિવાજો આપણા સામાજિક, ધાર્મિક જીવન ઉપર સંશોધન કરી જતાં પહેલા તેમણે ત્યારના વડાપ્રધાનને આ સોનેરી સલાહ આપી, કશું કરો નહીં, જે છે તેને બરોબર સાચવો.

અંગ્રેજો આપણા પૂર્વજોએ સ્થાપેલી સંસ્કૃતિના ફનાફાતિયા ઊડાવી રહ્યા છે.

આપણા સોળમાં તીર્થંકર શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુએ એક કબૂતરનો જીવ બચાવવા પોતાના શરીરનું એક એક અંગ કાપીને એની સામે ત્રાજવામાં મૂકતા ગયા હતા. ઈન્દ્રએ પછી પોતાનું રૂપ પ્રગટ કરી શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની કાયા જેવી હતી તેવી કરી નાખી હતી.

સિસોદીયા કુળના એક રાજાની આંખે દેખાતું બંધ થયું હતું. ઘણા વૈદ્યો, હકીમોએ દવા કરી પણ કારી ફાવી નહીં. એક વૈદ્યરાજે એક સુરમો બનાવી આપ્યો અને રાજાને દૃષ્ટિ પાછી ફરી. આખા ગામમાં ઉત્સવો શરૂ થઈ ગયા. નાટકચેટક ફરીવાર શરૂ થઈ ગયા. પછી રાજાને ખબર પડી કે આ સુરમા માટે એક કબૂતરની હત્યા કરવામાં આવેલી અને રાજાએ આખું ગામ જ્યાં ઉત્સવ મનાવી રહ્યું હતું ત્યાં જઈને જાહેરમાં ઘગઘગતું શીશું પીને પોતાના જીવનનો અંત આણ્યો. મૃત્યુ પહેલા એમણે જાહેર કર્યું કે મારી આંખની દૃષ્ટિ માટે હું એક અબોલ, અનાથ જીવનો પ્રાણ ન લઈ શકું. આવું દુષ્કૃત્ય થવા માટેનું પ્રાયશ્ચિત એ છે કે મારે મારા જ પ્રાણ આપી દેવા. આવા આદર્શોને પ્રસ્થાપિત કરનાર આ દેશમાં લગભગ એકપણ દવા એવી નહીં આવતી હોય જેમાં પ્રોટીન, વિટામીનો નામે પ્રાણીઓના માંસ-લોહી અને અન્ય પદાર્થોનો ઉપયોગ કરવામાં ન આવ્યો હોય.

ચાલો! વિશ્વનો ભારતનો વિચાર કરીને હવે આપણે આપણા ઘરમાં અમારિનું પ્રવર્તન કેવી રીતે થઈ શકે તે જોઈએ.

(અપૂર્ણ)

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
કુમારભાઈ હિમ્મતભાઈ મહેતા

આજનો સુવિચાર

● ઘાસ ખવડાવીને પશુનું પેટ સદા માટે થોડું ભરાઈ જશે?

→ હા. એથી આપણો કરુણા ગુણ જરૂર વિકાસ પામશે.

→ પછી ગર્ભપાત, માખાખને ત્રાસ, પત્નીને મારપીટ વગેરે અસંભવિત બની જશે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

નૂતન વર્ષના સંકલ્પો

પરમ આત્મીય સ્નેહી સ્વજનો

પ્રણામ સહ!

આ વર્ષે અમારા દ્વારા છપાવવામાં આવેલી અણમોલ ક્ષમાપનાએ અનેક લોકોના મનમાં ઉત્કંઠા જન્માવી હતી અને ચોમેરથી વધુ ને વધુ માત્રામાં આ પ્રકારની ક્ષમાપનાનો સંદેશ આપણા ભાઈઓએ ચારેકોર ફેલાવેલો. સાથે સાથે એવી માંગ પણ ઊભી થયેલી કે નૂતન વર્ષના નવલા પ્રભાતે કોઈક વિશિષ્ટ સંદેશ, સંકલ્પો માટે જો આગોતરી જાણ બધાને કરવામાં આવે તો પોતાના તરફથી મોકલાતા અભિનંદન પત્રોમાં એ સંકલ્પો વગેરે મૂકી શકે.

આ વિચારને મનમાં રાખી આ સાથે અમો આપને એક ગુજરાતી અને એક તેનું હિન્દી ભાષાંતર કરીને થોડાક મજબૂત સંકલ્પો કરીને મોકલીએ છીએ. આપ આ પેકલેટ ઉપર આપનો રબ્બર સ્ટેમ્પ મારી આપના મિત્રવર્તુળ તથા સગાંસંબંધીઓને આ સંકલ્પ મોકલી શકો છો અથવા તો આપ પ્રિન્ટર પાસે જ્યારે આપના દિવાળી કાર્ડ છપાવો ત્યારે તેમાં આ સંકલ્પો અથવા જગ્યાના અભાવે આમાંના થોડાક ચૂંટેલા સંકલ્પો આપના કાર્ડમાં મૂકી શકો છો.

ભાવના-પ્રાર્થના તેમ જ સંકલ્પની તાકાત અતિ ઉત્કૃષ્ટ હોય છે. સિદ્ધિને કેટલું છેટું હોય છે? માત્ર સંકલ્પ જેટલું જ આપણે જેવું વિચારીએ છીએ તેવા આપણે થઈએ છીએ. માટે! ચાલો મન ભગવાનને આપી નવા વર્ષની પ્રત્યેક ક્ષણને આ સંકલ્પોની સાંકળ વડે મજબૂત કરીએ. સમયમ્ ગોયમ્ મા પમાયણ । નો સંદેશ વીરપ્રભુએ ગૌતમને આપવા દ્વારા આપણને સહુને આપ્યો હતો.

ગૌતમના ત્રણ અક્ષરોમાં જ આ જગતની શ્રેષ્ઠ વસ્તુઓનો સમાવેશ થઈ જાય છે. 'ગૌ' એટલે કામધેનુ ગાય; 'ત' એટલે કલ્પતરુ, કલ્પવૃક્ષ અને 'મ' એટલે મણિ. આ લૌકિક જગતની ત્રણ શ્રેષ્ઠ વસ્તુઓ આ નામ માત્રમાં સમાઈ જાય છે. વીરપ્રભુના ૧૪૦૦૦ શિષ્યોમાંથી માત્ર ૭૦૦ ને કેવળજ્ઞાન અને એમના શિષ્ય શ્રી ગૌતમ સ્વામી પ્રભુના ૫૦૦૦૦ શિષ્યોમાંથી ૫૦૦૦૦ ને કેવળજ્ઞાન એક જગ્યાએ ૫% પરિણામ બીજી જગ્યાએ ૧૦૦% પરિણામ. આ પ્રભાવનું કારણ પણ પરમકૃપાળુ પરમાત્મા મહાવીર સ્વામી ભગવાન જ છે. કારણ એમના પ્રત્યેની અપાર ભક્તિથી ગૌતમ સ્વામીમાં એવી લબ્ધિ પ્રગટ થઈ, એવા દાનેશ્વરી બન્યા કે પોતાને હજુ કેવળજ્ઞાન નહોતું થયું છતાં એમની પાસે દીક્ષા લેનાર પ્રત્યેકને કેવળજ્ઞાનનું દાન એમણે કરેલું.

'ગૌતમ' નામમાં એવું મહાત્મ્ય છે કે સંગ્રામ સોનીએ શ્રી વ્યાખ્યા પ્રજ્ઞપ્તિ સૂત્રના (શ્રી ભગવતી સૂત્ર) શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ પૂછેલ ૩૬૦૦૦ પ્રશ્નોના શ્રી વીરપ્રભુએ 'હે ગોયમા' કહીને જે ઉત્તરો આપ્યા છે તે પ્રત્યેક નામ વખત ૩૬૦૦૦ સોનામહોર મૂકીને પૂજન કર્યું હતું તેમના પત્નીએ ૧૮૦૦૦ સોનામહોરથી અને પુત્રવધૂએ ૮૦૦૦ સોનામહોરથી પૂજન કર્યું છે. ગૌતમ સ્વામી કેવા તેમને વ્હાલા હશે કે માત્ર એમના નામ ઉપર ૬૩૦૦૦ સોનામહોરનું પૂજન કરવામાં આવ્યું.

ગૌતમ સ્વામીનું નામ લઈ ધંધો કરવા જવું એમ શ્રાદ્ધવિધિ પ્રકરણકાર જણાવે છે. બાળ-ગ્લાન સાધુ ભગવંતો તેમ જ માંદગી કે અભ્યાસ અંગે વિશિષ્ટ પ્રસંગોએ ઈચ્છીત ગોચરી મેળવવા જતાં પહેલા ગૌતમ સ્વામીનું નામ લઈને મુનિભગવંતો નીકળે ત્યારે તેમની સર્વ આકાંક્ષાઓ ગૌતમ પ્રભુના નામ માત્ર લેવાથી પૂર્ણ થતી હોય છે.

યસ્યાભિધાનં મુનયોઽપિ સર્વે,
 ગૃહ્ણન્તિ ભિક્ષા, ભ્રમણસ્ય કાલે ।
 મિષ્ટાન્ન પાનાંમ્બર, પૂર્ણ કામાઃ,
 સ ગૌતમો યચ્છતુ વાચિતં મે ॥

કોઈક જગ્યાએ શાસ્ત્રકાર પરમર્ષિઓ કલ્પના કરે છે કે શ્રી ગૌતમ સ્વામીની પત્નીઓનું નામ અનંતી લબ્ધિઓ હતી. જે આજે શ્રી ગૌતમ સ્વામીની વિરહમાં આમતેમ ભટકે છે પણ જેવું કોઈ ગૌતમ સ્વામીનું નામ માત્ર લે છે તેને આ પત્નીઓ આવીને વળગી પડે છે. પ્રત્યેક નવલા વર્ષે ગુરુમુખે સાંભળવામાં આવતા શ્રી ગૌતમ સ્વામીના રાસમાં એક જગ્યાએ લખ્યું છે કે આમતેમ શા માટે ભટકો છો, ગામ-પરગામ શું કામ દોડે છે ભાઈ? તારે કલ્યાણ કરવું છે ને? માત્ર ગૌતમનું નામ લે. તારું કામ થયા વગર રહેશે નહીં.

આવો! આપણે સહુ શ્રી ગૌતમ સ્વામીના ચરણકમળમાં વંદન કરીને એમને સાડાત્રણ કરોડ રૂવાડાઓમાંથી નીકળતી આપણી ચેતનાના બળ વડે મગજના અઢી અબજ સેલોમાં સર્વ જગ્યાએ ઉપયોગપૂર્વક એમનું નામ ફીડ કરીને વિનંતી કરીએ કે નૂતન વર્ષમાં આપ અમારા ઉપર એવા આશીર્વાદ વરસાવો કે શ્રી જિનશાસનની આરાધના પ્રભાવના અને રક્ષાના સર્વ કાર્યોમાં, આ સાથે કરવામાં આવેલા સર્વ સંકલ્પો અમે ચપટીક વગાડતાં પૂરા કરી શકીએ.

અઢળક યંત્રો સાથે ઉતરેલો માઈકલ જેકસન બે કલાકમાં લોકોના ૧૮ કરોડ રૂપિયા ખંખેરીને પશ્ચિમના ઘોંઘાટિયા અને રોગકારક સંગીતના સુરો ફેલાવી શકતો હોય તો હે, ગૌતમ પ્રભુ! તારા નામનો મંત્ર લઈ સમગ્ર જીવસૃષ્ટિ ઉપર ઉતરી આવેલ અનાત્મવાદના આક્રમણને દૂર કરી અમે શાંતિના અને સમાધિના સુમધુર સુરો નહીં ફેલાવી શકીએ?

આવો! આપણે સહુ આ સંકલ્પો કરી સિદ્ધિને સાદ કરીએ.

સૌજન્ય: શ્રી અરવિંદભાઈ મગનલાલ શાહ પરિવાર

આજનો સુવિચાર ● હિન્દુ તે જ કહેવાય જેને પોતાના ધર્મનું ભારેથી ભારે ગૌરવ હોય, સાથે જ કોઈના ધર્મ તરફ કદી તિરસ્કાર પણ ન હોય.
 ➔ જેને પાપનો ભારે ખટકો હોય. અને પુણ્ય કમાણીનો ચસ્કો હોય.

વર્ષગ્રાજ સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
 ૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
 અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
 ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
 ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
 જાંબલી ગલી,
 બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
 ટે. નં. ૮૦૭૭૮૧
 ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

નૂતન વર્ષાનાં સંકલ્પો

ચાલો, વિક્રમ સંવતના નૂતન વર્ષના નવલા પ્રભાતે પરમકૃપાળુ પરમાત્મને ભાવપૂર્વક નમસ્કાર કરીએ, અને નીચે મુજબની પ્રતિજ્ઞાઓ કરી તેના આગમનને વધાવીએ.

- ❁ આત્મા અને મોક્ષના અસ્તિત્વનો સ્વીકાર કરીને આર્ય મહાસંતોએ રચેલી જીવનશૈલીને, તેના સિદ્ધાંતોને, તેના વ્યવહારોને દૃઢપણે વળગી રહેવાનો; અને આત્માના અને મોક્ષના અસ્તિત્વનો છેદ ઉડાડીને રચાયેલી ધ્યેયશૂન્ય જીવનશૈલીને તિલાંજલી આપવાનો નવા વર્ષમાં અમે પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ દેશના કરોડો પ્રજાજનોને બેકારી - મોંઘવારી - ભૂખમરો - રોગો - ગાંડપણ - અપોષણ - અંધત્વ વિગેરેના ખપ્પરમાં ધકેલતી પશ્ચિમી મોડલની પંચવર્ષીય યોજનાઓના ભરડામાંથી પ્રજાને મુક્ત કરવાનો નવા વર્ષમાં અમે પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ રાસાયણિક ખાતર અને જંતુનાશક દવાઓના બળાત્કારથી વાંઝણી બનેલી ધરતીને પશુઓના છાણ-મૂત્રના સિંચન દ્વારા ફરી નવપલ્લવિત કરવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ દૂધનું ઉત્પાદન વધારવાના બહાના હેઠળ આ દેશની વિશ્વ શ્રેષ્ઠ ગાયોનું સંકરીકરણ અટકાવી તેના આનુવંશિક ગુણોનું જતન કરવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ ગ્રામ્ય બાળકોના મોંમાંથી દૂધનું પ્યાલું પણ આંચકી લઈ તેમને અંધત્વ અને અપોષણના રોગો તરફ ધકેલનારી ડેરીની ઘાતક યોજનાઓનું વિસર્જન કરવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ ભૂમિ, જળાશયો, જંગલો, પશુઓ, પ્રાણીઓ, વનો, પુષ્પો જેવી કુદરત સર્જિત સંપત્તિઓનું વ્યાપારીકરણ કરવાનો સિદ્ધાંત સ્થાપી દેશના કરોડો માનવોનું શોષણ કરનારા ષડયંત્રને સફળ બનતું અટકાવવા માટેનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ તોર્તીંગ યંત્રો અને સંપત્તિના હથિયારો દ્વારા છ લાખ ગામડાંઓના ગ્રામ્ય કારીગરો ઉપર ત્રાટકનારા દેશી-પરદેશી મુઠ્ઠીભર ઉદ્યોગપતિઓના આક્રમણને મારી હઠાવવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ અનાજનું ઉત્પાદન વધારવાના બહાના બેઠળ 'જગતના તાત'નું શ્રેષ્ઠતમ બિરુદ પ્રાપ્ત કરનાર ખેડૂતના હાથમાંથી ખેતી, ભારતીય પદ્ધતિનું ખેતીનું વિજ્ઞાન, ખેતીની જમીન આંચકી લેવાના ષડયંત્રને તોડી પાડવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ વિકાસના - પ્રગતિના બહાના હેઠળ પશ્ચિમે દોરી આપેલા સર્વતોમુખી પતનના માર્ગ તરફ દોટ મૂકવાને બદલે, ત્યાંથી પાછા ફરવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ પશ્ચિમી સત્તાને ઈશારે નાયતા દેશી પ્રધાનો, આયોજકો અને અમલદારોના આ દેશની પ્રજાને સાત વ્યસનોના ઘોડાપૂરમાં ડૂબાડી દેવાના પ્રયાસોમાં અવરોધો મૂકવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ સતીઓ, સંતો અને શૂરાઓના આ દેશને દુરાચારી, સત્તાલોલુપી અને કાયરોના દેશમાં ફેરવવાના પશ્ચિમી સત્તા અને તેના દેશી એજન્ટોના પ્રયાસો ઉપર પાણી ફેરવી દેવાનો અમે પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ પવિત્ર મંદિરોની ધૂમ્રશેરોથી આચ્છાદિત અને મંત્રોચ્ચારના નિનાદથી ગૂંજતા આ દેશના વાયુમંડળને સેટેલાઈટ ચેનલોના અવકાશી અતિક્રમણથી બચાવવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું;
- ❁ પશ્ચિમી ઢબના શોષક યંત્રો વડે ચાલતા ઉદ્યોગોના સંચાલન માટે માનવમજૂરો પેદા કરનારા આધુનિક શિક્ષણના કારખાનાંઓને સ્થાને 'સા વિદ્યા યા વિમુક્તયે'નો આદર્શ નજર સમક્ષ રાખીને સંસ્કારનું સિંચન કરતા ગુરુકુળોની પુનઃ સ્થાપના કરવાનો પ્રયંડ પુરુષાર્થ આદરીશું.

नूतन वर्ष के संकल्प

आईये, विक्रम के नूतन वर्ष के सुनहरे प्रभात में परम कृपालु परमात्मा को भावपूर्वक नमस्कार करें और निम्नलिखित संकल्प करके नव वर्ष के आगमन का स्वागत करें ।

- ★ आत्मा व मोक्ष के अस्तित्व का स्वीकार करके आर्य महासंतों द्वारा रचित जीवनशैली, उसके सिद्धांतों तथा व्यवहारों को दृढता से अपनाने का; व आत्मा तथा मोक्ष के अस्तित्व को नकारने वाली ध्येयशून्य जीवनशैली को तिलांजली देने का नये वर्ष में हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ देश के करोड़ों प्रजाजनों को बेकारी - महँगाई - भूखमरी - रोग - पागलपन - कुपोषण - अंधत्व वगैरह के खप्पर में ढकेलने वाली पश्चिमी मॉडल की पंचवर्षीय योजनाओं की नागचूड से प्रजा को मुक्त करने का नये वर्ष में हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ रासायनिक खाद व कीटनाशकों के बलात्कार से वंध्या बनी हुई धरती को पशुओं के गोबर व मूत्र के सिंचन द्वारा नवपल्लवित करने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ दूध का उत्पादन बढ़ाने के बहाने इस देश की विश्व श्रेष्ठ गायों का संकरीकरण रोक कर उन गायों के आनुवंशिक गुणों की रक्षा करने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ गाँव के मासूम बच्चों के मुँह से दूध का प्याला छीन कर उन्हें अंधत्व तथा कुपोषण के रोगों में ढकेलने वाली डेयरी की घातक योजनाओं के विसर्जन का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ भूमि, जलाशयों, जंगलों, पशुओं, प्राणीओं, जंगलों, पुष्पों आदि प्राकृतिक संपत्तियों के व्यापारीकरण करने का सिद्धांत प्रस्थापित करके देश के करोड़ों लोगों के शोषण के षडयंत्र को विफल बनाने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ दैत्यकाय यंत्रों और विशाल पूंजी के हथियारों द्वारा छह लाख गावों के ग्राम्य कारीगरों पर टूट पड़ने वाले देशी - परदेशी मुझीभर उद्योगपतियों के आक्रमण को मार हटाने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ अनाज का उत्पादन बढ़ाने के बहाने से "जगत के तात" का श्रेष्ठतम बिरुद प्राप्त करने वाले किसान के हाथों से खेती, भारतीय पद्धति का कृषि-विज्ञान और खेती की जमीन हड़पने के षडयंत्र को परास्त करने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ 'विकास' - 'प्रगति' के बहाने पश्चिम द्वारा तय किये गये सर्वतोमुखी पतन के मार्ग पर बेतहाशा भागने के बजाय इस मार्ग से वापस लौट आने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ पश्चिमी सत्ताओं के ईशारे पर नाचने वाले हमारे देशी मंत्रियों, आयोजकों तथा अफसरशाही द्वारा इस देश की महान प्रजा को सातों व्यसनों की बाढ़ में डुबो देने के प्रयासों में अवरोध पैदा करने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ सतियों, संतों तथा शूरवीरों के इस देश को दुराचारी, सत्तालोलुप तथा कायरों के देश में पलट देने के पश्चिमी सत्ताओं और उनके देशी एजेटों के प्रयासों पर पानी फेरने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ पवित्र यज्ञयाग की धूम शिखाओं से आच्छादित और मंत्रोच्चार के निनाद से गूँजित इस देश के वायुमंडल को सेटेलाईट चैनलों के अवकाशी अतिक्रमण से बचाने का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।
- ★ पश्चिमी प्रथा के शोषक यंत्रों द्वारा चलने वाले उद्योगों के संचालन के लिए मानव - मजदूर पैदा करने वाले आधुनिक शिक्षा - कारखानों के स्थान पर 'सा विद्या या विमुक्तये' के आदर्श को नजर के सामने रखकर संस्कारों के सिंचन करने वाले गुरुकुलों की पुनः स्थापना का हम प्रचंड पुरुषार्थ करेंगे ।

જૈનમ્ જયતિ શાસનમ્

'અમારિ'ની શરૂઆત અમારે ઘરેથી જ

(ભાગ - ૩)

એક આચાર્ય ભગવંત રસ્તામાં ચાલતાં ચાલતાં મૂર્છિત થઈને ઢળી પડયા. એક શિષ્યને વનસ્પતિશાસ્ત્રનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન હતું. બાજુમાં જ રહેલા એક ઝાડના પાંદડાને તોડી તેમાંથી દવા બનાવી તુરંત આચાર્ય ભગવંતને ભાનમાં આણ્યા. આચાર્ય ભગવંતે પૂછ્યું આપે સહુએ મને સાજો કેવી રીતે કર્યો? ત્યારે ખબર પડી અને કહ્યું કે વનસ્પતિના એક પાંદડાની તમે હિંસા કરીને મારા પર ઔષધિપ્રયોગ કર્યો? અહાહાહા... મારા નિમિત્તે આવી હિંસા આજથી જીવનભર માટે સંપૂર્ણ લીલા શાકભાજી, ફૂટ આદિનો ત્યાગ. શિષ્યો અચરજ પામી ગયા.

આવું આચાર્યુસ્ત આપણું જીવન હતું. શાક કાપવું છે એમ ન બોલાય, શાક સમારવું છે એમ બોલાય. અમારી બહેનો ભીંડા સમારતી વખતે બે ભીંડાને અભયદાન આપે અને જીવદયાના સંસ્કારોને જીવંત રાખે છે. અલક-મલકની વાતો કરતાં બપોરે અનાજ સાફ કરી પછી દળે અથવા દળાવે. બહારના તૈયાર લોટમાં આવી જયણા ક્યાં રહેવાની છે? હવે તો દિલ્હીની હોસ્ટેલમાં ગુજરાતી યુવાનો ઉપર પ્રયોગ થયો કે લોટમાં ૨૨.૫% માછલીનો લોટ ઊમેરવા છતાં તેના સુગંધ અને સ્વાદમાં કંઈ ફેરફાર ખ્યાલ નથી આવતો. ભવિષ્યમાં તૈયાર લોટની જે પ્રમાણે માર્કેટ ઈકોનોમી ઘડવામાં આવી રહી છે. તેના પરથી એમ લાગે છે કે તૈયાર લોટ વાપરતા ઘરઘરમાં માછલીના લોટો અણજાણપણ ખવાતા થઈ જશે. ગુજરાતમાં કહેવાતી સંસ્કૃતિપ્રિય સરકારે નવા નવા ફતવાઓ બહાર પાડીને સમગ્ર ગુજરાતના ખેડૂતોને તલાવડી બનાવવા લલચાવ્યા છે અને મોટી સબસીડીઓ અને મત્સ્ય બીજની સવલતો ઊભી કરી ઠેર-ઠેર માછલીઓને મારવાના આયોજનો ઊભા કરી આપ્યા છે.

ઉમરગામ-દહાણુ પટ્ટામાં તો શ્રીમ્પ અને ઝીંગા માછલીઓ માટે મોકળું મેદાન ખુલ્લું કરી દેવામાં આવ્યું છે. આ સંહાર ક્યાં જઈને અટકશે? વેરાવળ કે પ્રભાસપાટણ કેવું ગંધાઈ ઊઠ્યું છે? તેમ ગાંધીનું આખું ગુજરાત હવે ગંધાઈ ઊઠશે. આમાં કોઈ આરોવારો પણ નથી કારણ યુનો-યુનેસ્કો અને ફાઓ જેવી સંસ્થાઓએ ઘડેલી માર્ગદર્શિકા પ્રમાણે જ આપણા કૃષિવિભાગનું આયોજન કરવું પડે છે. માછલા કે સસલાની ખેતી કઈ રીતે થઈ શકે?

કતલખાનાઓને ઉદ્યોગોનો દરજ્જો કંઈ રીતે આપી શકાય? Killing Can never be treated as business. અને ષડયંત્ર એ છે કે સીધા નામે એને પૈસા ફાળવવામાં આવે તો પ્રજામાં ઊહાપોહ થાય એટલે ખેતીના નામે, ઉદ્યોગના નામે વંશપરંપરાગત ખેતીના ખાતાના પૈસા ખલાસ કરવા આવા શબ્દછળ કરવામાં આવે છે. શરૂ શરૂમાં ચા નહોતી ચાલતી ત્યારે બાળકોને સ્કૂલમાં 'બા ચા પા'ના પાઠો ભણાવવામાં આવતા. હવે 'બા બિયર પા'ના પાઠ આવે તો નવાઈ નહીં લાગે.

શેકસપિયરે ભલે કહ્યું હોય કે Waht is there in the name? પણ એક શબ્દછળ દ્વારા સમગ્ર રાષ્ટ્રનો નાશ થઈ શકે છે. હિન્દુ પ્રજાને હિન્દુ ધર્મ તરીકે વર્ણવો એટલે એક નાનકડા શબ્દછળ દ્વારા સમગ્ર ૮૫ કરોડની હિન્દુ પ્રજાનો એકડો નીકળી જાય છે. હિમાલયથી સિંધુની વચ્ચે વસનાર બધા હિન્દુ છે અથવા તો હેંડ ધાતુ પરથી હિંદુ શબ્દ આવ્યો છે એટલે કે એક ભવમાંથી બીજા ભવમાં આત્મા જાય છે, હેંડે છે તેવી માન્યતા ધરાવનાર બધા હિન્દુ છે. હિન્દુ એ ધર્મ નથી, હિન્દુ એ પ્રજા છે. તેમાં વૈદિક, જૈન વગેરે અનેક ધર્મો પાળનારી હિન્દુ પ્રજા છે. એટલે પ્રજાથી આપણે હિન્દુ અને ધર્મથી આપણે જૈન ધર્મ પાળનારી કોમ.

ફરી પાછા મૂળ વિષય ઉપર આવીએ કે ઘર ઘરમાં અને ઘટ ઘટમાં શાંતિ જોઈતી હશે તો જીવોને અભયદાન આપવું જ પડશે. જેની તબિયત સારી ન રહેતી હોય તેણે સમજી લેવાનું કે આગલા ભવમાં કદાચ ખૂબ જીવહિંસા કરી હશે.

અગાઉ, શરૂઆતની શ્રેણીમાં આપણે અમારિ અંગેના થોડાક ઉપાય જોયેલા. હવે થોડા વધુ ઊંડાણમાં ઊતરીએ.

(૧) ઘરમાં ઝાડુ કાઢતી વખતે એ ઝાડુમાંથી અવાજ ન આવતો હોવો જોઈએ. એના રેશા કોમળ હોવા જોઈએ. શાંતિથી નીચે બેસીને જયણા પાળતા પાળતા ઝાડુ વાળવું જોઈએ. કીડીને એનું દર જે બાજુ હોય તે બાજુ ઝાડુ વાળતા વાળતા લઈ જવી જોઈએ. નહીં તો દર વગેરે નહીં મળતા એને જે ગભરાટ થાય તેમાં પણ હિંસકતા આવી જાય છે. આજકાલ પ્લાસ્ટિકના ઝાડુ, વેક્યુમ ક્લીનરો આવી ગયા તેમાં જયણા જળવાતી નથી. આવા સાધનોનો ઉપયોગ આપણે બંધ કરી દેવો જોઈએ.

(૨) મોરી, બાથરૂમ, વોશ બેશીન વગેરે જ્યાં જ્યાં પાણી ભરાઈ રહેતું હોય ત્યાં બધે જે ચીકાશ થઈ જાય છે તે લીલ છે તેમાં અનંતા જીવો હોય છે તેને લોખંડના બ્રશથી કે અન્ય કોઈ રીતે ઘસીને ધોવાય નહીં, નહીં તો અનંતા જીવોનો ડ્રાસ થાય. ઘરમાં જેટલા પાણી ભરવાના સાધનો કે તપેલી, વાટકા વગેરે હોય તેને રાત્રે ઊંધા વાળીને સુવું જોઈએ. જેથી તેમાં પાણીનો કોઈ ભાગ રહી ન જાય અને તેથી જ રાત્રે વાસણો ધોવાઈ જાય પછી કોરા કપડાથી લૂછી એને યોગ્ય ઠેકાણે ઊંધા મૂકી દેવા જોઈએ. નહીં તો જે પાણીના ટીપા સવાર સુધી રહી જાય તેમાં સૂક્ષ્મ અનંતકાય થવાની સંભાવના વધી જાય છે. શક્ય હોય તો પીવાના પાણીના માટલા પણ ઊંધા વાળી દેવા જોઈએ. આજે લગભગ બધાને ત્યાં સવારમાં પાણી આવતું હોય છે. તો રાત્રે જરૂર પુરતું ૨/૪ ગ્લાસ પાણી તપેલીમાં રાખીને માટલું ઊંધું વાળી દીધું હોય અથવા બે માટલા રાખ્યા હોય તો જયણા જળવાવાની શક્યતા વધી જાય છે.

(અપૂર્ણ)

હો! હોય નહીં?

શ્રેષ્ઠ શું છે તે અગાઉની શ્રેણીમાં જોયેલું. વધુ આગળ જોઈએ. શરીર પોષક દ્રવ્યોમાં અન્ન શ્રેષ્ઠ છે. જીવન આપવામાં ગાયનું દૂધ શ્રેષ્ઠ છે. હૃદયને હિતકરમાં બોર-દાડમ-દ્રાક્ષ શ્રેષ્ઠ છે. કફ હરવામાં ઊલ્ટી શ્રેષ્ઠ છે. વાયુને હરવામાં બસ્તિ શ્રેષ્ઠ છે. સ્થિરતા કરવામાં વ્યાયામ શ્રેષ્ઠ છે. કંઠને નુકસાન કરનારમાં કોઠું શ્રેષ્ઠ છે. કફ અને પિત્ત ઉત્પન્ન કરવામાં અડદ શ્રેષ્ઠ છે. વિષનાશમાં સરસડો શ્રેષ્ઠ છે. વયસ્થાપન કરવામાં આમળાં શ્રેષ્ઠ છે. પથ્યોમાં હરડે શ્રેષ્ઠ છે. લોહીવા મટાડવામાં બકરીનું દૂધ શ્રેષ્ઠ છે. મૂત્ર ઉત્પન્ન કરવામાં શેરડી શ્રેષ્ઠ છે. વાયુ ઉત્પન્ન કરવામાં જાંબુ શ્રેષ્ઠ છે. કોમળતા કરનારમાં સ્વેદન શ્રેષ્ઠ છે. પુરુષત્વ ઓછું કરનાર ક્ષાર છે. હૃદયને નુકસાન કરનાર ઘેટીનું દૂધ છે. સુખપૂર્વક વિરેચનમાં નસોત્તર શ્રેષ્ઠ છે. કૃમિનાશકમાં વાવડીંગ શ્રેષ્ઠ છે. કોઠનો નાશ કરવામાં ખેર શ્રેષ્ઠ છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
ચારુબેન કીરીટભાઈ દોશી

આજનો સુવિચાર ● ધાર્મિકતા એ ખૂબ ઉત્કૃષ્ટ બાબત છે, પરંતુ તેથી
→ માનવતા કે રાષ્ટ્રીયતાની સાવ ઉપેક્ષા કરી દેવાય નહિ. તેવી ઉપેક્ષા ધાર્મિકતાની હાંસી કરાવનારી બનશે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

‘અમારિ’ની શરૂઆત અમારે ઘરેથી જ

(ભાગ - ૪)

પાણી તો ધીની જેમ વાપરવું જોઈએ બેટા, એવા દાદીમાના શીખના મીઠા-મધુરા શબ્દો આપણને ગળથૂથીમાં મળતા તે આજના જમાનામાં કેટલા બધા સાચા ઠરી રહ્યા છે. અમારા એક મિત્ર ગુજરાતના કોઈ ગામડામાં ધમધોખતા બપોરે ઊતરીને પાનવાળાને દુકાને જઈ ૧ ગ્લાસ પાણી માંગ્યું, એણે જે જવાબ આપ્યો છે તે દૃઢ્ય વિંધો નાખે તેવો છે. તેણે કહ્યું, સાહેબ! ચાર દિવસથી હું ન્હાયો નથી ઘરનાને પીવા જેટલું પાણી પણ ભેગું નથી કરી શક્યો. જોઈએ તો પેપ્સી તૈયાર છે. આપ લઈ જાઓ અને આ દેશની પરિસ્થિતિ કેવી વિષમ છે પાણી નથી પેપ્સી તૈયાર છે. ગામડાઓમાં દૂધના ટીપાં માટે વલખાઓ મરાય છે અને શહેરોમાં લોઅર મિડિયમ ક્લાસના લોકો પણ ૧૫ રૂ.ની ૧ લીટર બિસ્લેરીની ઠંડી બોટલ લેતા અચકાતા નથી? આ કેવું ગાંડપણ. મારા ભાઈ આટલા પૈસામાંથી ૧ લીટર ગાયનું દૂધ આવી શકે. છતાં! આજે એક ફેશન થઈ પડી છે. મીનરલ વોટરનું ૬૫% થી ૮૫% પાણી રોગ કરનારું છે એવા અનેક અખબારી અહેવાલો છતાં બસ પાણી માટે લોકો પાણીની જેમ પૈસા વેરે છે.

આપણા ઘરોમાં પણ આપણે અળગણ કાચા પાણીનો અક્ષમ્ય વેડફાટ કરીએ છીએ. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ અળગણ પાણીમાં હાલતાં ચાલતાં સંખ્યાતા જીવો અપૂકાયના અસંખ્ય જીવો અને પાણીમાં જે સૂક્ષ્મ લીલકૂલ થાય તેમાં અનંતા જીવો. આ બધા જીવોને આપણે થોડીક મહેનત કરીએ તો અભયદાન આપી શકીએ તેમ છીએ. સહુ પ્રથમ તો આપણા ઘરોમાં કાપડ કોથળીના ગળણા ને બદલે પ્લાસ્ટિકના ઝીણાઝીણા કાણા દેખાતી કોથળીઓ આવી ગઈ છે તેને તુરંત તિલાંજલી આપી દેવી જોઈએ. કારણ પાણીના એક બિંદુમાં એટલા બધા જીવો છે કે જો એ માત્ર સરસવના દાણા જેટલા મોટા થઈ જાય તો ૩૨૦૦ લાખ માઈલ પહોળા જંબુદ્વીપમાં સમાય નહીં. સ્વીર્મીંગ પુલમાં પાણીમાં બેઠા બેઠા વોટર કોન્ઝર્વેશન અંગેના વક્તવ્યો આપવા સહેલા છે. પરંતુ આપણા પોતાના જીવનમાં પાણીના વપરાશ અંગેનું પ્લાનીંગ વ્યવસ્થિત કરવામાં આવે તો ખરેખર અનેક દુષ્કાળોને મારી હટાવવાનું કામ આપણે સહજતાથી- સરળતાથી કરી શકીએ તેમ છીએ. રોજનું ૪૫૦ અબજ ગેલન (૧ ગેલન = ૪.૫ લીટર) પાણી વેડફતા અમેરિકનો થોડુંક પાણી ઓછું વાપરે તો પણ ૨૫ કરોડ ગેલન પાણી બચાવી શકે છે. તાંબા-પિત્તળના ૧ લોટા પાણીથી લીંબડા-બાવળના દાતણ માત્રથી દાડમની કળી જેવા અને જીવનભર પડાવવા ન પડે એવા દાંત રાખતા આપણા વડવાઓના સામે આજે ટૂથપેસ્ટનો રગડો ઘસતાં ઘસતાં બ્રશ થાય ત્યાં સુધી સતત ચાલુ રહેલા નળમાંથી ૨૦-૨૫ લીટર પાણી વપરાઈ જતું હશે. આ ટીનેજર્સને રોકવાનું કહેતા પહેલા પિતાશ્રીએ પણ શેવીંગ કરતી વખતે ચાલુ રહેતા નળને બંધ કરવાની ટેવ પાડવી પડશે. ઘરનાને આવી રીતે પાણીનો વેડફાટ કરતાં જોઈને ઘરનો રામો પણ કપડાં ધોતી વખતે કે વાસણ માંજતી વખતે નળ ખુલ્લો જ રાખે છે.

આટલું પાણી ૧ ઘરમાં પણ બચે તો ૧ મિનિટે ૧૩ થી ૨૨ લીટર પાણીના થતા વેડફાટને હિસાબે લગભગ પ્રત્યેક ઘર પ્રતિવર્ષ ૧ લાખ લીટર પાણી બચાવી શકે તેમ છે. ૧૧ કરોડ કુટુંબો જો શહેરોમાં વસતા હોય તેને ૧ લાખ લીટરથી ગુણીએ તો કેટલું પાણી બચી શકે એની કલ્પના કરવી બહુ મુશ્કેલ નથી.

ગામડાઓમાં હજુ પણ ઘરે આવતા હજામો ૧ વાટકી પાણીમાં ઘરઆખાની દાઢી-બાલ કરી આપતા તેઓ પછાત ગણાય. ગામડામાં વસનારા કુટુંબના થોડાક વાસણો ઘરનાં આંગણામાં પડેલી ધૂળ કે ચૂલામાં પડેલી રાખથી કે બચેલી છાણાની રાખથી ઘસીને ઊજળાં કરી તે જ રાખથી ચોખ્ખાં કરી દઈ પાણીનું ટીપું નહીં વાપરનારી આપણી ગામડાની કન્યા અવિકસીત કહેવાય અને અમે બે અને અમારા બે માટે ૨૫-૫૦ ડોલ પાણી વેડફતી શહેરની કન્યાઓ મોડર્ન ગણાય.

વિશ્વબંકે જાહેર કર્યું છે હવેનું વિશ્વયુદ્ધ પૈસા માટે કે જમીન માટે નહીં પણ પાણી માટે ભવિષ્યમાં થશે. આખી દુનિયાએ એકવીસમી સદીમાં વાર્યા નહીં તો હાર્યા એ ન્યાયે પાછું ફરવું પડશે.

આપણે મુંબઈમાં વસતું ચાર માણસનું કુટુંબ રોજ માત્ર પાંચ મિનિટનો શાવર-બાથ લે તો પણ મુંબઈ મ્યુ. કોર્પોરેશને દર અઠવાડિયે ૩ થી ૪ હજાર લીટર પાણીનું આપણા નામનું નાહી નાખવું પડે. આટલું પાણી જૂંપડપટ્ટીના એક માણસને ત્રણ વર્ષ સુધી પીવા માટે ચાલી શકે.

પહેલાં ઘરમાં ખાતા અને બહાર સંડાસ જતા આજે બહાર ખાઈને ઘરમાં સંડાસ જતાં આપણને એ ખબર પણ નથી કે દેશમાં ૧ કળશો લઈ ગામડા બહારની ખુલ્લી વિશાળ જમીનમાં જંગલે જવાની ટેવથી કસરત, શુદ્ધ હવા આપમેળે આવી જતી. આ તંદુરસ્ત ટેવને કારણે આ દેશની જમીનની ફળદ્રુપતામાં પણ માનવ મળમૂત્રથી જંગી વધારો થતો હતો એના બદલે પાતાળકૂવાવાળા સંડાસો દાખલ કરી ભૂગર્ભ જળાશયોને પણ પ્રદૂષિત કરનાર પ્રગતિના વખાણ કરતાં આપણે થાકતા નથી.

એમ અમેરિકનો એકવાર ટોયલેટ ફલશ કરે ત્યારે ૫ થી ૭ લીટર પાણી વાપરતા (વેડફતા) હોય છે. અહીં પણ સામાન્યરીતે ૧ ઘરમાં દશવાર ટોઈલેટ ફલશ થાય તો રોજના ૬૦ ગેલનને હિસાબે મહિને ૧૮૦૦ ગેલન અને વર્ષે ૨૧૬૦૦ ગેલન પાણી તો એક જ કુટુંબ ઢોળી નાખે છે. માત્ર ૧ કરોડ લોકો પણ આ ટેવ ગ્રામ્ય જીવનશૈલી છોડી શહેરી જીવન અપનાવે એટલે ૨૧૬ અબજ ગેલન પાણી આમ જ વેડફાઈ જાય.

અમેરિકાના એક સર્વેક્ષણ અનુસાર ઘરવપરાશના પાણીના ૩૨% શાવર બાથ પાછળ, ૪૦% પાણી ટોઈલેટ ફલશ કરવા પાછળ અને ૧૪% પાણી વોશીંગ મશીન પાછળ વેડફી નાખે છે.

બપોરે બાર વાગે જે રોટલીભાત આપણને ખાવા જોઈએ તે સવારે ૬.૦૦ વાગે પલાળતી આપણી માતાઓ આપણને જૂનવાણી લાગે છે. પણ ૧૨ વાગે પાણીમાં રહેલા હાયડ્રલ પાવરને કારણે આ ચોખા-આટો એટલા પલંગી ગયા હોય છે કે બપોરે અડધું બળતણ પણ તેને વાપરવું પડતું હોતું નથી. આજે તો રસોઈનો સમય થાય ત્યારે કમને ઊભા થઈ પ્રેસરકૂકરમાં રસોઈ કરતાં અને નારી સ્વાતંત્ર્ય અને નારી સમાનતા વિષે વક્તવ્ય આપવાની તૈયારી કરતી આધુનિક નારીનું જીવન વૈજ્ઞાનિક ગણવું કે આપણા પૂર્વજોએ બક્ષેલ આવા અદ્ભુત વારસાને ને તે સુશ્લવાચકો જ વિચારે.

ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય અને કાંકરે કાંકરે પાળ બંધાય એ ન્યાયે આ દેશની ૮૫ કરોડ પ્રજા આવા વંશપરંપરાગત આયોજનો ગોઠવે તો કેટલું સુંદર પરિણામ આવે એ કલ્પવું અઘરું નથી.

મૂળ વિષય ઉપર પાછા ફરીએ તો પાણીની કોથળીઓ બાંધવા ટેવાઈ ગયેલા આપણે ભૂલી ગયા છીએ કે એ કોથળી સુકાઈ જાય (એનો સંખારો ન કાઢીએ) એટલે એમાં બચેલા બધા જીવો ખલાસ થઈ જાય. પરિણામો ખરાબ ન થાય તેમ જ 'નહીં મામા કરતાં કાણો મામો સારો' એ ન્યાયે અત્યારે જાડા કપડાની કોથળીઓ કાઢી નાખવી હિતાવહ નથી પણ પ્રત્યેક ઘરમાં ૧ નાનો ઢોલ રાખીને ચાની ગળણી જેવું પાણીનું ૧ કપડાનું ગળણું ડોલ ઉપર મૂકી પાણીનો વપરાશ કરીએ તો તેમાં રહેલા સંખારાને આપણે ડોલમાં સ્ટોર કરેલા પાણીમાં કાઢી શકીએ.

ગામમાં બે-ચાર કૂવા હોય તો જે કૂવાનું પાણી પનિહારી લઈ આવી હોય એજ કૂવામાં એનો સંખારો એની સહિયરને નાખવા આપતી એ વાત હમણાં સાંભળીએ છીએ ત્યારે રૂવાડા ઊંચા થઈ જાય છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી

ગુણેશ કિરીટભાઈ દોશી

આજનો સુવિચાર

● અગણિત અશુભ નિમિત્તોથી બાળકને દૂર રાખવું એ તપોવનની પચાસ ટકા સફળતા છે. → તેને ધર્મપૂજાદિ ધર્મક્રિયાઓ દ્વારા સુસંસ્કારોથી વાસિત કરવું એ તેની બાકીના પચાસ ટકાની સફળતા છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

માનવીના આર્થિક લાભ અને લોભ વચ્ચે રહેસાતા, રીખાતા પ્રાણીઓ

(ન્યુ ઈન્ટરનેશનલીસ્ટ મેગેઝીનના આધારે)

(ભાગ - ૧)

માનવો અને પ્રાણીઓ આ પૃથ્વીનો સમાન ભોગવટો કરવા હક્કદાર હોવા છતાં પશુઓ તથા પ્રાણીઓ પ્રત્યે માનવીનો વ્યવહાર મહદ્ અંશે નિર્દય તથા નિષ્કર રહેતો આવ્યો છે. પ્રાણીજગતે માણસના અળવીતરાવેડાંને કારણે પુષ્કળ યાતનાઓ ભોગવી છે, હજુ પણ ભોગવવાનું ચાલુ જ છે. દૂધ કે અન્ય ઉપયોગ માટે પાળી શકાય તેવા પશુઓ હોય કે જંગલના જાનવરો, માનવીની લાલસામંડિત કૂરતાએ કોઈને છોડ્યા નથી. સામાન્યતઃ માનવી શબ્દની અર્થછાયામાં માયાળુ તથા સંવેદનશીલ વ્યક્તિ, એવો અર્થ અભિપ્રેત છે. માનવીઓનો શબ્દકોષ આવો અર્થ “માનવ” શબ્દ વિષે આપે છે. પણ પશુજગત પાસે જો કોઈ પોતાનો શબ્દકોષ હોત તો તેમાં ‘માનવ’ શબ્દનો અર્થ ‘ઘાતકી’ કે ‘નિર્દય’ વ્યક્તિ તેવો અપાયો હોત.

હજારો વર્ષોથી માનવી પશુઓને પોતાના ઉપયોગ માટે પાળતો આવ્યો છે. આજે વિશ્વમાં પશુઓ-પ્રાણીઓની વસતિ બરાબર માનવ વસતિ જેટલી જ છે. બાકી રહ્યા, પક્ષીઓ. જગતમાં પંખીઓની સંખ્યા માનવીઓ કે પશુઓ કરતા પણ વધુ છે, તેની આપણે આગળ ઉપર ચર્ચા કરીશું તેના ઉપરથી ખ્યાલ આવશે.

આજે વિશ્વમાં મોટાભાગના પશુઓ ફક્ત માંસ મેળવવા માટે જ ઉછેરવામાં આવે છે. મારી નાંખવા માટે જ જન્માવવામાં આવે છે; જીવાડવામાં આવે છે. અરબસ્તાનના રણપ્રદેશોમાં આરબોની સદીઓથી સેવા કરનાર ઊંટનું નિકંદન નીકળી રહ્યું છે. સદીઓ પહેલાં જે ઊંટની મદદ વગર આરબોનું જીવન શક્ય નહોતું, તેવા ઉમદા પ્રાણીનું માંસ ખૂબ વખણાવા લાગ્યું છે. ડી.ડી.એ.એ બહાર પાડેલા છેલ્લા અહેવાલ મુજબ ટયુનિશિયામાં તો ઊંટની વસતિ ખતમ થવાને આરે પહોંચી ગઈ છે, કારણ કે લિબિયા અહીંથી ઊંટોની મોટાપાયે આયાત કરી રહ્યું છે. લિબિયાની પ્રજાને ઊંટના માંસની વાનગીઓ ખૂબ ભાવે છે.

ધ ન્યુ ઈન્ટરનેશનલીસ્ટ નામના સામાયિકના જાન્યુઆરી, ૧૯૯૧ના અંકમાં અપાયેલી માહિતી મુજબ (આ લેખમાં તમામ અવતરણો આ સામાયિકમાંથી ટાંકવામાં આવ્યા છે), દર વર્ષે ઓસ્ટ્રેલિયા ૭૦ લાખ જીવતા ઘેંટાઓની નિકાસ મધ્ય-પૂર્વના દેશોમાં કરે છે. સન ૧૯૮૦માં ઓસ્ટ્રેલિયાથી ઘેંટાઓ ભરીને નીકળેલી ફરીદ ફેર્સ કંપનીની સ્ટીમરમાં આગ લાગતા ૪૦૬૦૫ ઘેંટાઓ જીવતા ભુંજઈ ગયા હતા. ન્યુઝીલેન્ડ પણ ઇરાનને જીવતા ઘેંટાઓ વેચે છે. એક વખત ૩૦૨૭૦ ઘેંટાઓ ભરી ઇરાન જવા નીકળેલી સ્ટીમર ૧૯ દિવસની દરિયાઈ સફરના અંતે ઇરાનના બંદરે લાંગરી ત્યારે તેમાંથી ૪૪૫૦ ઘેંટાઓ મરી ગયા હતા. આ બનાવ પછી ન્યુઝીલેન્ડની સરકારે જીવતા ઘેંટાની નિકાસ ઉપર પ્રતિબંધ મૂકી દીધેલો, પણ ૧૯૮૫માં આવી નિકાસની છૂટ આપી દેવાઈ છે.

શ્રી માર્ક ગોડ ભૂખ અને માંસ વચ્ચેનો આંતર સંબંધ સમજાવતા કહે છે, “આજે સુદાન, બાંગલાદેશ અને તાન્ઝાનિયા જેવા ત્રીજા વિશ્વના સૌથી ગરીબ અને સૌથી વધુ ભૂખમરો વેઠતા દેશોમાં

માંસ ખાવાની આદત પાશ્ચાત્ય ઢબે વધી રહી છે. ત્રીજા વિશ્વના દેશોની ૧૪૬ લાખ હેક્ટર જમીન (આ વિસ્તાર બ્રિટન, ફ્રાંસ, ન્યુઝીલેન્ડ અને ઈટાલીના સંયુક્ત ક્ષેત્રફળ જેટલો થયો)માં યુરોપના પશુધનને તગડા કરી તેનું માંસ ખવડાવવા માટેનો ઘાસચારો ઉગાડવામાં આવી રહ્યો છે. ભલે, બધી વનસ્પતિ માનવીનો ખોરાક હોતી નથી. પણ ઘાસચારો ઉગાડવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતી જમીનમાં અનાજ વાવીને ભૂખ્યાજનોનો જઠરાગ્નિ જરૂર ઠંડો કરી શકાય. ગરીબ દેશોને આવી નિકાસ વડે ડૂંડિયામણ કમાઈ લેવાની લહાય હોય છે. પણ વિદેશી ચલણની ભૂખ કરતા માનવીની ખોરાક માટેની ભૂખ ચડિયાતી ગણાવી જોઈએ. કૃષિ નિકાસની લાલચમાં પડેલા દેશોની જનતા ભૂખમરો તો વેઠે જ છે, પણ લાંબા ગાળે પર્યાવરણનું નખ્ખોદ પણ નીકળી જાય છે.

એક દૃષ્ટાંત આપું. હાલ સુદાનમાં કારમો દુષ્કાળ ચાલી રહ્યો હોવા છતાં આ દેશ મોટાપાયે મગફળીની નિકાસ યુરોપમાં કરી રહ્યો છે. ૧૯૮૯માં એકલા બ્રિટને આ દેશમાંથી ૧૮ લાખ કિલોગ્રામ મગફળી આયાત કરી હતી. ખેતરમાં એક જ પ્રકારનો પાક વારંવાર લેવામાં આવે તો જમીનના રસકસ ઘટી જતા હોય છે. 'મોનો કલ્ચર' ખેતી કરાય નહિ. આમ, છતાં સુદાન મગફળીનો પાક ઉપરા ઉપરી લઈ પોતાની જમીનનો ફળદ્રુપતા નષ્ટ કરી રહ્યું છે. અન્ય કોઈ ખેતપેદાશ કરતા મગફળીના છોડવા જમીનમાંથી વધુ પ્રમાણમાં ભેજ શોષી લે છે. જો કોઈ ખેતરમાં વારાફરતી મગફળીના બે પાક લેવામાં આવે તો તેની જમીનના ૩૦ ટકા રસકસ ઊડી જતા હોય છે. સુદાન તો મગફળીની પાછળ પડી ગયું છે. કેવા હાલ થશે તેની ખેતીલાયક જમીનના?

(અપૂર્ણ)

હું! હોય નહીં?

- ❖ પાદપ્રક્ષાલનં, પાદમલરોગ શ્રમાપહમ્ । દૃષ્ટિપ્રસાદનં વૃષ્યં, રોક્ષ્યદનં, પ્રીતિવર્દનમ્ ॥
પગ ધોવાથી પગનો મેલ, પગનો રોગ અને થાકને દૂર કરે છે. દૃષ્ટિની શક્તિને વધારે છે અને પ્રસન્ન રાખે છે. શક્તિને વધારે છે. રૂક્ષતાને દૂર કરે છે અને પ્રીતિવર્ધક છે.
- ❖ કડવા લીમડાના પાનની લુગદી વ્રણ (ઘાને) શુદ્ધ કરી ઘા રૂઝવવામાં મદદ કરે છે.
- ❖ કળથીનો સુપ અને કળથીનું શાક કિડનીની પથરીને દૂર કરે છે. કળથીમાં લાલ કરતાં વધારે સફેદ ગુણકારી છે.

સૌજન્ય: વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ - સાયન કેન્દ્ર વતી
હસમુખભાઈ વસંતજી ખીમજી ડેટિયા

આજનો સુવિચાર

● પર પદાર્થની આસક્તિ તે કાચાખીટીસ છે. એની ઠાવરીમાં હોઈ પણ દવા (ધર્માનુષ્ઠાન) કામ કરે નહિ. હોઈ પણ રોગ (કોધાદિ) મટે નહિ.
— કયાંક પણ ચોંટવું એ જ પાપ.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વૈભવ, ૧લા માળે,
જાંબલી ગલી,
બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.
ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૯

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્

માનવીના આર્થિક લાભ અને લોભ વચ્ચે રહેસાતા, રીબાતા પ્રાણીઓ

(ન્યુ ઈન્ટરનેશનાલીસ્ટ મેગેઝીનના આધારે)

(ભાગ - ૨)

‘ન્યુ ઈન્ટરનેશનાલીસ્ટ’ સામાયિકનું ‘સંશોધન કહે’ છે કે, “માંસનું ઉત્પાદન અનાજના બગાડ વડે જ થાય છે.” માંસાહારી માણસને એક મટન સ્ટીક ખવડાવવા માટે જરૂરી માંસ મેળવવા પાછળ એટલું અનાજ વેડફાય છે કે તેમાંથી પાંચ અન્નાહારી માનવોનું પેટ ભરી શકાય. ૧૦ હેકટર જમીનની કૃષિ નિપજ ઉપર સોયાબીનનો આહાર લેતી ૬૧ વ્યક્તિઓ કે ઘઉંનો આહાર લેતી ૨૪ વ્યક્તિઓ નભી શકે છે. પણ માંસ કે બીફ ખાતી માત્ર ૨ વ્યક્તિનું ભરણપોષણ થઈ શકે છે.

શ્રી ગાયલ હાર્ડિએ ઉપરોક્ત સામયિકમાં માંસ મેળવવા માટે પશુઓ સાથે કેવી કૂરતા આચરવામાં આવે છે, તેનું વિગતવાર વર્ણન આપ્યું છે. શ્રી હાર્ડિ કહે છે, “સમૃદ્ધ દેશોમાં મોટા ભાગનું માંસ તથા માછલીનું ઉત્પાદન ફેક્ટરી - ફાર્મમાં થાય છે.” સુપર માર્કેટમાંથી રૂપાળા ડબ્બાઓમાં પેક કરેલ વિવિધ પ્રકારના માંસ કે માછલીઓ ખરીદતા લોકોએ તેનું ઉત્પાદન કઈ રીતે થાય છે તે જાણવું જોઈએ. સૌ પ્રથમ ડુક્કર કે ભુંડના માંસની ઉપલબ્ધિ પાછળ ભુંડણની કેવી વેદના છુપાયેલી છે, તે જાણો. આપણે ત્યાં ભેંસોના તબેલા હોય છે, તે પ્રકારે યુરોપમાં ભુંડોના તબેલા રાખવામાં આવે છે. આ તબેલા આધુનિક કારખાનાની માફક ભુંડના બચ્ચાઓનું ઉત્પાદન કરતા રહે છે. સૌ પ્રથમ તગડા ભુંડ વચ્ચે માદા ભુંડને છોડી મુકી ફળાવવામાં આવે છે. ભુંડણ ગર્ભવતી બન્યા બાદ ત્યાંથી હટાવીને લોખંડના સાંકડા હારબંધ ગોઠવેલા ચોકડામાં બાંધી દેવામાં આવે છે. આ ચોકડું એટલું નાનકડું હોય છે કે બિચારી ભુંડણ એક પગલું આગળ કે પાછળ ખસી શકતી નથી. ભુંડણ પોતાની આખી ગર્ભાવસ્થા આવી સાંકડી, હવાગિજાસ કે સાથીદારની હૂંફ વગરની અર્ધ ખુલ્લી કોટડીમાં કાપે છે. મહિનાઓ સુધી તેણે પોતાના મળમૂત્રમાં સુવું - ઊઠવું - બેસવું અને રહેવું પડે છે. અંતે, ગંદકી વચ્ચે પતરાના પ્લેટફોર્મની છત ઉપર ભુંડણની સુવાવડ થાય છે. નાનકડા ભુંડબાળ પોતાની મા પાસે બે અઠવાડિયાથી વધુ રહી શકતા નથી. જે ભુંડના બચ્ચાઓને ઓછામાં ઓછા બે મહિના માતાનું ધાવણ મળવું જોઈએ, તેને માત્ર બે અઠવાડિયામાં માતા પાસેથી ખુંચવી લેવાય છે. બચ્ચાના વિરહમાં ડુબેલી ભુંડણને ત્યારબાદ પાંચ દિવસનો આરામ આપ્યા પછી ફરીથી સશક્ત ભુંડોના ટોળા વચ્ચે ફળાવવા માટે ધકેલી દેવામાં આવે છે. આ ચક્ર આમને આમ ચાલતું રહે છે.

મરઘીના ઉછેરની ઘટના પણ આવી જ કૂર અને દયાહીન છે. પોલ્ટ્રી ફાર્મમાં લોખંડના વાયરમાંથી બનાવેલા પિંજરાઓમાં મરઘીઓ ઠાંસી ઠાંસીને ભરવામાં આવે છે. જગ્યાના અભાવને કારણે પિંજરાઓની એકબીજા ઉપર ગોઠવેલી થપ્પીઓ બનાવાય છે, પરિણામે મોટાભાગની મરઘીઓએ કતલ માટે બહાર કઢાય તે પહેલા કદી સૂર્યપ્રકાશ જોયો હોતો નથી. ઈંડા મેળવવા માટે પાળેલી મરઘીઓને ૪૫ થી ૫૦ સેન્ટીમીટર લાંબા પિંજરામાં ભરી હોય છે. વાયરના પિંજરાની સંકડાશમાં ચાલીને મરઘીના પગ ભાંગી જાય છે. પીંછાઓ ખરી જાય છે. ઓટોમેટીક ફીડરમાંથી ખોરાક મેળવવા પડાપડી કરતી મરઘીઓ શારીરિક વેદનાને કારણે ઘણીવાર ખાઈ શકતી નથી. નાના પિંજરામાં

અતિશય સંકડાશ ભોગવતી મરઘીઓના મગજ સતત તાણ અનુભવતા રહે છે. પરિણામે મરઘીઓ એકબીજા ઉપર ઝનૂની હુમલા કરવા લાગે છે. બીજી મરઘીને લોહીલુહાણ કરી નાંખવા લડાઈ થતી રહે છે. ઘણી વખત કોઈ રોગને કારણે મરઘીઓ મગજનું સંતુલન ગુમાવી બેસે છે અને પોતાની જાતને ઈજા કરવા ઉપર ઊતરી આવે છે. મોટેભાગે મરઘી ઉછેરતાં ખેડૂતો મરઘીઓની ચાંચ કાપી નાંખે છે. જેથી અંદરોઅંદરની લડાઈમાં કોઈ મરઘી મરી જાય નહિ અને પોતાને નુકસાન ન થાય.

હવે માછલી પાલનની રીતરસમ જાણો. મત્સ્ય ઉછેર માટેના ફાર્મમાં તૈયાર કરેલા તળાવમાં મત્સ્ય બીજ ભરેલા પિંજરા ઉતારવામાં આવે છે. ઉછરતી માછલીઓને ખોરાક માટે એન્ટીબાયોટીકસ ભેળવેલી ગોળીઓ આપવામાં આવે છે. માછલીઓ ખાવાલાયક બની જાય અને તળાવમાંથી બહાર કાઢી મારી નાંખવામાં આવે તે પહેલા થોડા દિવસ તેનો ખોરાક બંધ કરી અધમુઈ કરી નંખાય છે. કારણ કે ભૂખથી રીબાયા પછી મરેલી માછલીને રાંધતી વખતે તેના આંતરડા સહેલાઈથી સાફ કરી શકાય. આ રીતે મારેલી માછલીમાં ગંદકી રહેતી નથી. ફીશ ફાર્મમાં ઉછરતી માછલીઓમાંથી ૨૦ ટકા માછલીઓ તો ઉછેરકાળ દરમ્યાન ચામડીનું અલ્સર થવાથી, બેક્ટેરીયાના હુમલાને લીધે કીડની ખરાબ થઈ જવાથી કે ટ્યુમરનું કેન્સર થઈ જવાથી મરી જાય છે.

જંગલમાં વસતા જાનવરોની સ્થિતિ પણ કાંઈ સારી નથી. માનવજાત લોકો મેળવવા માટે જંગલ કાપતી ગઈ, તેની સાથે સાથે વન્યપ્રાણીઓના પ્રાકૃતિક 'ઘર' પણ કપાઈ ગયાં. જંગલી પ્રાણીઓના વસવાટ માટે જરૂરી હોય તેવા અડધો અડધ ગાઢ જંગલો જગતના નકશા ઉપરથી ભુંસાઈ ગયા છે. ધ વર્લ્ડ રીસોર્સ રીપોર્ટ ૧૯૯૦-૯૧માં જણાવ્યા મુજબ વન્યપ્રાણીઓના વસવાટ માટે આદર્શ ગણાય તેવા ઊષ્ણકટિબંધના પ્રદેશોમાં આવેલા જંગલોનો ૪૪ ટકા હિસ્સો નાશ પામ્યો છે.

(અપૂર્ણ)

હૈં! હોય નહીં?

- * લાઘવં કર્મ સામર્થ્યમ્ - એટલે કે શરીરને હલકું બનાવે તેટલી કસરતો કરવી. વાયુના અને ઝાડાના રોગીઓએ કસરત ન કરવી.
- * ડોડીના ફૂલને ચૂંટી તેને રોજ ખાવાથી આંખનું તેજ વધે છે.
- * શેમળના કાંટાને ગુલાબજળમાં ઘસીને તેનો લેપ મુખ ઉપર કરતાં "તારુણ્ય પિટીકા" (ખીલને) મટાડે છે.

સૌજન્ય:

શાહ મગનલાલ જીવનલાલ મટડાવાળા

આજનો સુવિચાર

● સરળતા, સહિષ્ણુતા અને સ્વદોષદર્શન એ ત્રણ ગુણો સર્વગુણોમાં શ્રેષ્ઠ છે.
 - એમાં એ શ્રેષ્ઠ સ્વદોષદર્શન છે.
 જેની સાથે પરગુણદર્શન અભિવાચનરૂપે જોડાયેલું છે.

વર્ધમાન સંસ્કૃતિઘામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)
 ૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,
 અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,
 ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.
 ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્સ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેલવ, ૧લા માળે,
 જાંબલી ગલી,
 બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૯૨.
 ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧
 ટેલી ફેક્સ: ૮૦૨૦૭૪૮

જૈનમ્ જ્યતિ શાસનમ્ સિદ્ધભગવંતના સાધર્મિક ભવવા સાધર્મિક ભક્તિ

શ્રી સંભવનાથ ભગવાન અરિહંત થઈને સિદ્ધ થયા એટલે કે સિદ્ધભગવંતના સાધર્મિક થયા તેની પાછળ મૂળ કોઈ કારણ હોય તો તે તીર્થંકર નામકર્મના મૂળમાં સાધર્મિક ભક્તિ છે.

અગાઉ આપણે એક શ્લોકમાં જોઈ ગયેલા કે સમગ્ર જિનાગમના સાર છે અહિંસા, ધ્યાનયોગ, રાગદ્વેષનો વિનિગ્રહ અને સાધર્મિક પ્રત્યેના અનુરાગ. સાધર્મિક ભક્તિનો પણ સમાવેશ આમાં કરવામાં આવ્યો છે. સાધર્મિક ભક્તિની મહત્તા તો આપણને ત્યારે જ સમજાઈ જાય છે જ્યારે પર્યુષણના પાંચ કર્તવ્યમાં તેમ જ શ્રાવકને કરવાના વાર્ષિક ૧૧ કર્તવ્યમાં પણ સાધર્મિક ભક્તિનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હોય.

જેમ એક પતિ સાથે સંબંધ બંધાય એટલે પતિના ઘરના અન્ય સભ્યો સાથે આપમેળે સંબંધ બંધાઈ જાય છે. તેમ એકવાર આપણો સંબંધ અરિહંત સાથે થાય એટલે અરિહંતના જે વ્હાલા હોય તે બધા આપણને આપમેળે વ્હાલા થઈ જાય છે.

પૂજ્યપાદ શ્રી લક્ષ્મીસૂરીશ્વરજી મહારાજ પર્યુષણના પ્રથમ ત્રણ દિવસની અષ્ટાન્દિકા નામની પ્રતમાં જણાવે છે કે, “ત્રાજવાના એક પલ્લામાં તમે કરેલા બધા ધર્મો મૂકો એટલે કે માસકમણ, કર્યા હોય, અઠ્ઠાઈ, ઉપધાન, ઊજમણા કર્યા હોય, સામાયિક, પ્રતિકમણ કર્યા હોય, દીક્ષાઓ આપી હોય, પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી હોય વગેરે બધા કર્મો એક પલ્લામાં મૂકો અને બીજા પલ્લામાં ફક્ત એક જ સાધર્મિકની એક જ વખતની ભક્તિ મૂકો. સાધર્મિક ભક્તિનું પલ્લું સરખું થઈ જશે. બધા કર્મોના પાલનથી ઊપાર્જન થતા પુણ્યથી અધિક પુણ્ય સાધર્મિક ભક્તિથી ઊપાર્જિત થાય છે. સાધર્મિકની ભક્તિ કરવાની છે. સાધર્મિક “વાત્સલ્ય” એટલે સાધર્મિક પ્રત્યે વાત્સલ્ય, ભક્તિ. તેને જોઈએ અને અંદર પ્રેમનો ઊછાળો આવે. માતાને દીકરા પર થતાં વાત્સલ્યમાં સ્નેહરાગ મિશ્રિત થાય છે. સાધર્મિક ભક્તિમાં ધર્મરાગ મિશ્રિત થાય છે. સાધર્મિક એ બિચારો નથી એ દુઃખી છે, ગરીબ છે માટે આપો એવો ભાવ નહીં થવો જોઈએ. અત્યંત બહુમાનપૂર્વક એની ભક્તિ કરવાની છે. દીન-દુઃખીની અનુકંપા કરવાની છે. અજૈનોનું ઔચિત્ય જાળવવાનું છે પણ સાધર્મિકની તો ભક્તિ જ કરવાની છે. તેનાથી અઢળક પુણ્યાનુબંધી પુણ્યનું ઊપાર્જન થાય છે. સાધર્મિકને જોતા હૈયું પુલકિત થાય. સાચા ધર્મી માણસને સાધર્મિકની ભક્તિ કરવાના ભારે કોડ જાગે, અત્યંત ઉત્કંઠા થાય. આપણે જૈનોએ એકબીજા સાધર્મિકોને પ્રણામ કરવા જોઈએ. અજૈનોને જય જિનેન્દ્ર કરવા જોઈએ.

મુંબઈના પરામાં રહેતા એક ભાઈ રોજ તેમના જિનાલયે ઊભા રહે. કોઈક સાધર્મિકની શોધમાં. તેને બહુમાનપૂર્વક ઘરે લઈ જઈ જમાડે. દૂધથી પગ ધોઈ ચાંદલો કરી ઊચિત સન્માન કરે અને પછી જ પોતે જમે. જો સાધર્મિકની ભક્તિ ન થાય તો તે દિવસે આહારનો ત્યાગ કરે.

સાધર્મિકની ભક્તિ એટલે સંઘના સભ્યની ભક્તિ. આજે બૂમરાણ મચી છે સાધર્મિક માટે કાંઈક કરો, કાંઈક કરો. પરંતુ સાચો ભાવ નથી થતો કારણ સાચો ધર્મ સ્નેહ જાગ્યો નથી. કારણ ગુણ ગમે તો ગુણી ગમે, પૈસો ગમે તો પૈસાદાર ગમે તેમ ધર્મ ગમે તો ધર્મીજન ગમે. ધર્મ સાથેનો માનસિક સંબંધ અપાર અહોભાવપૂર્વક જોડાઈ જાય તો સાધર્મિકનો વિકરાળ લાગતો પ્રશ્ન વામન જેવો થઈ જાય.

રાજયમાં રાજાઓ બે વાત કરતા ‘દુષ્ટસ્ય દંડઃ સુજનસ્ય સેવા’ અપરાધીને દંડ કરવાનો તેથી

અપરાધ ઘટે અને સજ્જનનું સન્માન કરવાનું તેથી સજ્જનો વધે. આપણા દેરાસરો, ઉપાશ્રયો સાચી રીતે સાચવનારા આ સાધર્મિકો જ છે. તેમનું સન્માન કરવાથી ધર્મીજનોની ધાર્મિકતા વધે છે.

સુરેન્દ્રનગરમાં એક શ્રાવક સવારમાં પૂજા કરીને બહાર નીકળ્યા ત્યાં ત્યારે કચ્છ-ભુજથી એક મેટાડોરમાં ૧૫-૨૦ ભાઈ-બેનો તેમના મહારાજ સાહેબને વંદન કરવા આવેલા અને જિનાલયે દર્શન કરી શંખેશ્વર જઈ રહ્યા હતા. પેલા સજ્જને સાધર્મિકોને જોયા. અતિ આગ્રહ કરી પરાણે ઘરે તેડી ગયા. તેમના શ્રાવિકા જૈફવયે પણ અતિથિ સત્કાર કરવા માટે સાધર્મિકની ભક્તિ કરવામાં માહેર. ગાંડાઘેલા થઈ ગયા. પાંચ મિનિટમાં તો ચા-પાણી, નાસ્તો અઢળક વસ્તુઓ તૈયાર. નવાસવા ધર્મમાં જોડાઈ રહેલા આ મહેમાનોની આંખમાં આંસુ આવી ગયા. આવી ભક્તિ? અમારી તો આવી લાયકાત પણ નથી અને એમણે મનોમન નક્કી કરી લીધું કે હવે અમારે ઘરે પણ કોઈ સાધર્મિક આવશે ત્યારે આ શેઠે કરી છે એવી એથી પણ ચડિયાતી ભક્તિ હું કરીને રહીશ. હવે આની ચેઈન ચાલશે. જુઓ. એકવાર આવી ભક્તિ કરે તેનાથી તળાવમાં થતાં વમળોની જેમ ભક્તિ વધતી જાય છે. આજે તો એક-બે મહેમાન આવે ઘરમાં, સગાં-વહાલાં આવે તો પણ કામ વધવાનો, કામ કરવાનો કંટાળો આવે. ૧૫-૨૦ જણાં અનાયાસે આવી ચડે તો તો ખલાસ.

૧૫૬ મણ સોનાનો જેમનો વાર્ષિક પગાર હતો તે માંડવગઢના મંત્રી પેથડશા સાધર્મિકને જુએ એટલે પાલખીમાંથી ઊતરી જઈ સાધર્મિકને ભેટી પડે અને ભાવપૂર્વક ઘરે લઈ જઈ ભક્તિ કરે. માંડવગઢ તો સાધર્મિક ભક્ત માટે આમ પણ પ્રખ્યાત છે. તે ગામમાં નવો કોઈ સાધર્મિક આવે એટલે પ્રત્યેક ઘરમાંથી તેને ૧ ઈંટ અને એક સોનામહોર મળી જાય. લાખ જૈન કુટુંબોના વસવાટને કારણે નવા આવનાર સાધર્મિકને ઘર બાંધવા પુરતી ઈંટ અને ધંધો કરવા પુરતું ધન મળી રહેતું.

સાધર્મિક એ ધર્મ મહાસત્તાનું એક અંગ છે. જેમ કાન દુઃખે તો આંખ રડે છે એમ કોઈ પણ અંગ નબળું પડે તો તેનું દુઃખ આપણને થાય જ. અને એટલે જ કહ્યું છે જે ખાતું નબળું પડે તેના ઉપર ત્યારે વધારે જોર આપવું જોઈએ અને આ સાધર્મિક ભક્તિ એટલી બધી વૈનાનિક છે કે એના દ્વારા થતા પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ લાભની જાણકારી માટે આંતર-સૂઝ આવશ્યક થઈ પડે.

રાજકોટમાં સાતે વ્યસને પૂરા એક ભાઈ પૂ. મુનિભગવંતના દર્શને ગયા. કોઈ જૈન ભાઈ એમને પ્રેમપૂર્વક જમાડવા ઘરે લઈ ગયા. બદામનો ચોખ્ખા ઘીનો શીરો, મેવા-મિષ્ટાન્નથી સાધર્મિક ભાઈની એવી ભક્તિ કરી કે મહેમાન ભાઈએ કહ્યું, હું આને માટે લાયક નથી. મારી આવી ભક્તિ નહીં કરો, હું બહુ પાપી માણસ છું. યજમાન ભાઈએ તો આગ્રહ કરી જમાડયા. ઊચિત્ સન્માન પણ કર્યું. આ ભાઈ ઉપાશ્રયમાં આવી ભક્તિની અનુમોદના કરતાં કરતાં ધૂસ્ક ને ધૂસ્કે રડી પડયા અને જીવનભર માટે સાતે વ્યસનોનો ત્યાગ કર્યો.

સૌજન્ય:

શાહ સુરજબેન મગનલાલ મટડાવાળા

આજનો સુવિચાર

● દોષોનો સમાર અહંકાર છે.

► તે સ્વદોષદર્શન અને પરગુણદર્શન કદી થવા દેતો નથી.

► આ બે ગુણોના સ્વભાવમાં ઈન્જાન સેતાન બની જાય છે.

વર્ષભાજ સંસ્કૃતિધામ

(પ્ર. છ. સરકાર સંસ્કૃતિ ભવન)

૬, ધન મેન્શન, ૧લે માળે,

અવંતિકાબાઈ ગોખલે સ્ટ્રીટ,

ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

ટે. નં. ૩૮૮૭૬૩૭, ટેલી ફેક્ષ: ૩૮૮૫૮૫૭

વિનિયોગ પરિવાર

બી-૨/૧૦૪, વેભવ, ૧લા માળે,

જાંબલી ગલી,

બોરીવલી (પશ્ચિમ), મુંબઈ-૮૨.

ટે. નં. ૮૦૭૭૭૮૧

ટેલી ફેક્ષ: ૮૦૨૦૭૪૮